

Bundel – Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen van 8 februari 2024

- 1 Opening
- 2 Vaststellen van de agenda van 8 februari 2024
- 3 Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)
Deze punten worden alleen procedureel behandeld. De leden van de commissie bespreken of, op welke wijze en voor hoe lang zij deze raadsvoorstellen en onderwerpen willen bespreken. Na vaststelling van dit behandeladvies, wordt het stuk voor een volgende vergadering geagendeerd.
Behandelvoorraad PROCEDUREEL Commissie EDVW 8 februari 2024
Ingekomen agenderingen Commissie EDVW PROCEDUREEL 8 februari 2024
- 3.1 Netcongestie
- 3.2 Raadsbrief Bodemenergieplan en Interferentiegebied Papendorp Groenewoud
- 3.3 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven
Raadsbrieven EDVW 15 dec 2023 tm 1 feb 2024
- 4 Verslagen
Ter vaststelling:
Conceptverslag commissie EDVW 21 december 2023
2023.12.21 Conceptverslag commissie EDVW
- 5 Toezeggingen/Moties
Ter vaststelling.
Toezeggingenlijst cie EDVW 8 februari 2024
Motielijst EDVW 8 februari 2024
- 6 Ingekomen stukken
Openbare lijst van ingekomen stukken voor de commissie EDVW 23 november 2023
Nr. 1 Melding van Afvaldumping bij Ondergrondse Containers Antoniushof
Nr. 2 Nog steeds rotzooi
Nr. 3 Zwerfvuil en volle containers
Afdoeningsvoorstel nr.1
Afdoeningsvoorstel nr.2
Afdoeningsvoorstel nr.3
Openbare lijst LIS cie 8-2-24
- 7 Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand
Wethouder: De Vries, beleidsterrein: Vastgoed
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door Hester Assen (PvdA), Fred Dekkers (GroenLinks), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Miraç Usta (DENK), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Dirk-Jan van Vliet (D66), Gertjan te Hoonte (VVD) en Jantine Zwinkels (CDA)
Dinsdag 10 oktober 2023 heeft de raad de Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand mogen ontvangen. De fracties van de PvdA, Groenlinks, Utrecht Solidair, DENK, EenUtrecht en D66 willen over de inhoud van de brief met elkaar en de wethouder in debat.
Leegstand is iets dat we ten tijde van grote woningnood en het gebrek aan betaalbare werk- en maakruimtes moeten voorkomen en wanneer dit wel optreedt maximaal moeten benutten, matchend met de ambities van het college. De agenderende fracties willen zowel ingaan op korte leegstand (6 maanden) als langer en wat de mogelijkheden zijn met de invulling van deze panden.
De VVD wil ook graag in gesprek over de raadsbrief met name over de inzet van tijdelijk beheer bij ruimtelijke projecten
Dossier 3815 voorblad
Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand
Wethouder: De Vries, beleidsterrein: Wonen en Volkshuisvesting
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door Rick van der Zweth (PvdA), Pepijn Zwanenberg (GroenLinks), Annemarijn Oudejans (Student & Starter), David Bosch (UtrechtNu!), Lenno van Straalen (ChristenUnie), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Myrthe Minnaert (BIJ1), Tess Meering (VVD) en Maarten Koning (D66)
Graag agenderen de genoemde fracties de 'Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026' inclusief de nieuwe 'Leidraad sloop/nieuwbouw' voor commissiebehandeling.
De fracties gaan graag in debat over de hoofdthema's: 1) Vergroten sociale voorraad, 2) Betaalbare woonlasten, 3) Verduurzaming van de woningvoorraad, 4) Zorgen voor kwalitatief goede woningen, 5) Goed huisvesten van aandachtsgroepen en 6) Werken aan leefbare en veilige wijken.

Dossier 3814 voorblad

Leidraad Sloop en nieuwbouw

Samenwerkingsafspraken Utrecht gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026

Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026

- 9 Raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop
Wethouder: De Vries, beleidsterrein: Wonen en Volkshuisvesting
Indicatieve behandeltijd: 45 minuten
Geagendeerd door Miraç Usta (DENK), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Myrthe Minnaert (BIJ1) en Maarten Koning (D66)
De agenderende fracties willen graag de raadsbrief "Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop" agenderen voor debat in de commissie. In de commissie willen we meedenken over hoe het fonds meerzijdig ingezet kan worden om meer voordelen te halen uit deze inzet.
Dossier 3897 voorblad
Raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop
- 10 Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050
Wethouder: Schilderman, beleidsterrein: Circulaire Economie
Indicatieve behandeltijd: 120 minuten
Utrecht heeft de ambitie om in 2050 een circulaire stad te zijn, waarin er geen primaire grondstoffen meer worden gebruikt en er geen of nauwelijks afval meer is. De Visie Utrecht Circulair 2050 is een aanvulling op de ruimtelijke koers voor de stad. De ambities, zoals in de visie opgenomen, worden vertaald in meetbare circulaire beleidsdoelen, welke in 2024 als onderdeel van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 aan de raad worden voorgelegd.
Dossier 3700 voorblad
Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050
Visie Utrecht circulair 2050
Reactienota Visie Utrecht Circulair 2050
Circulaire Nulmeting (materiaalstroomanalyse) Utrecht
- 11 Raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie U16
Wethouder: Van Hooijdonk, beleidsterrein: Energie en Klimaat
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door Gertjan te Hoonte (VVD), Kirsten Alblas (ChristenUnie), Ralph Peters (D66), Rachel Heijne (GroenLinks) en Charlotte Passier (Volt)
Het college heeft de raad geïnformeerd over RES2.0, de fractie van de VVD wil graag met de andere fracties en het college in gesprek over de brief. In bijzonder de status en positie van Planmer en de rol van de raad daarin. Het afgegeven stappenplan en de wijze waarop toekomstige besluitvorming plaatsvindt alsmede de inhoud van de genoemde gebieden en voorstellen.
NB: Raadsbrief notitie reikwijdte e.v. van 17 januari jl. is ter kennisgeving toegevoegd, omdat deze brief nieuwe informatie bevat t.o.v. de brief van 19 december jl. De brief van 17 januari is zelf niet het onderwerp van de agendering.
Dossier 3894 voorblad
Raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie U16
Regionaal Uitvoeringsprogramma RES U16 2024-2027
Participatievoorstel RES U16
Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-m.e.r. RES Herijking U16
Raadsbrief Notitie reikwijdte en detailniveau plan-m.e.r. RES Herijking U16 en regionaal uitvoeringsprogramma RES U16

Behandelvoorraad Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid Vastgoed en Wonen

PROCEDUREEL te bespreken bij de commissie van 8 februari 2024

Energie en Klimaat, Circulaire Economie, Milieu en Emissieloos vervoer, Vastgoed, Wonen en Volkshuisvesting, Wijk- en Buurtaanpak, Samen voor Overvecht

Wethouder Van Hooijdonk		
	Burgeragendering energiezuiniger nieuwbouw inclusief beantwoording SV	Procedureel besproken in de cie van 23 november, in afwachting van beslissing op bezwaar Te agenderen voor de eerstvolgende cie met een behandeltijd van 30 minuten

Wethouder De Vries		

Wethouder Oosters		

Wethouder Schilderman		

Wethouder Streefland		

Commissie EDVW 2024 tot zomerreces

- 14 maart
- 11 april
- 23 mei
- Veegcommissies 13 en 20 juni

RIB EDVW 2024 tot zomerreces

- 30 januari
- 5 maart
- 2 april
- 14 mei
- 11 juni

Dagdelen commissie

Ochtend 10.00 – 13.00 uur (180 min – 30 min opening = 150 min beschikbaar)

Middag 14.00 uur – 16.45 uur (165 min beschikbaar)

Avond 20.00 – 23.00 uur (180 min beschikbaar)

Agenderingen Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen
Vast te stellen op 8 februari 2024

Stukken afkomstig van het college		
Datum:		Voorstel:
Soort stuk:		
Wethouder:		
Beleidsterrein:		
Commissiegriffier: Mariska de Vos		

Stukken afkomstig van commissieleden		
Datum: 1-2-2024	Geagendeerd door Charlotte Passier (Volt) en Gertjan te Hoonte (VVD)	Voorstel:
Soort stuk: Agendering Netcongestie	De agenderende fracties maken zich grote zorgen over de impact van netcongestie op de grote maatschappelijke opgaven van onze gemeente. Daartoe behoren in elk geval de oplevering van nieuwe woningen, o.a. studentenwoningen, sociale en middenhuur, en betaalbare koopwoningen; de uitbreiding en verduurzaming van bedrijven en eventuele andere implicaties van economische aard; het aansluiten, uitbreiden en/of verduurzamen van sociale voorzieningen, zoals scholen en zorginstellingen; en de verduurzaming van mobiliteitssector, waartoe ook het verbeteren en uitbreiden van het openbaar vervoer hoort. Om black-outs en stilval van ontwikkelingen in de stad te voorkomen, willen wij op	<ol style="list-style-type: none"> 1. Agenderen voor de commissie EDVW van 14 maart 2024 2. Tijd: 90 minuten
Wethouder: Van Hooijdonk		
Beleidsterrein: Energie en Klimaat		
Commissiegriffier: Mariska de Vos		

	voorhand met de commissie en het college in gesprek over het uitvoeringsprogramma.	
<p>Datum: 1-2-2024</p> <p>Soort stuk: Agendering raadsbrief Bodemenergieplan en Interferentiegebied Papendorp Groenewoud</p> <p>Wethouders: Van Hooijdonk en Eerenberg</p> <p>Beleidsterrein: Ruimtelijke ordening, Energie en klimaat</p> <p>Commissiegriffier: Mariska de Vos</p>	<p>Geagendeerd door Charlotte Passier (Volt)</p> <p>De agenderende fractie wil het gesprek aan over de raadsbrief Bodemenergieplan en Interferentiegebied PapendorpGroenewoud om de mogelijkheden te bespreken voor een lokale energiehub waarbij op systeemintegratie wordt ingezet.</p>	<p>Voorstel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Agenderen voor de commissie EDVW van 14 maart 2024 2. Tijd: 15 minuten

OVERZICHT RAADSBRIEVEN 15 dec 2023 tot 1 feb 2024 COMMISSIE EDVW 8 februari

Ontvangstdatum	Beleidsveld	Portefeuillehouder	Onderwerp	Behandeladvies
31-01-2024	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Tijdelijke Woningen Wetering Zuid	
18-01-2024	Milieu en Emissieloos Vervoer	Wethouder Oosters	Raadsbrief Stand van Zaken Nedereindse Park januari 2024	
17-01-2024	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief Notitie reikwijdte en detailniveau plan-m.e.r. RES Herijking U16 & Regionaal uitvoeringsprogramma RES U16	
16-01-2024	Milieu en Emissieloos Vervoer	Wethouder Oosters	Raadsbrief Monitoringsrapportage Luchtkwaliteit 2021	
22-12-2023	Milieu en Emissieloos Vervoer	Wethouder Oosters	Raadsbrief Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord	
21-12-2023	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Kwartaalrapportage Realisatie sociale huisvesting	
20-12-2023	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief Aandeelhouderschap Stedin	

OVERZICHT RAADSBRIEVEN 15 dec 2023 tot 1 feb 2024 COMMISSIE EDVW 8 februari

20-12-2023	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Aanvullende informatie n.a.v. commissiedebat huisvesting kwetsbare doelgroepen 23 november 2023	
20-12-2023	Circulaire Economie	Wethouder Schilderman	Raadsbrief Emissieloos gemeentelijk voer- en vaartuigenpark	
19-12-2023	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie U16	
18-12-2023	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief actualisatie uitvoeringsprogramma's energie besparen gebouwde omgeving	
18-12-2023	Energie en Klimaat	Wethouder Van Hooijdonk	Raadsbrief Uitvoeringsprogramma elektriciteitsinfrastructuur en netcongestie 2023-2026	
15-12-2023	Wonen en Volkshuisvesting	Wethouder De Vries	Raadsbrief Monitoring effecten opkoopbescherming en motie verhoging prijsgrens	

OVERZICHT RAADSBRIEVEN 15 dec 2023 tot 1 feb 2024 COMMISSIE EDVW 8 februari

Verslag openbare ochtendvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Datum 21 december 2023
Locatie Raadzaal, stadhuis
Verslag door mw Saskia Donkers (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag

Aanwezigen

De voorzitter: dhr. B. van Steeg, Commissiegriffier mw. M. de Vos, Wethouder mw. Oosters, de leden, dhr. R. Emmen (CDA), dhr. M. Koning (D66), dhr. G. Dijkstra (EenUtrecht), dhr. J. Vasters (D66), mw. R. Heijne (GroenLinks), dhr. T. Stam (PvdA), mw. K. Alblas (CU), dhr. J. Vintges (VVD), dhr. G. te Hoonte (VVD), mw. C. Passier (volt), mw. L. de Vries (PvdD), dhr. M. Usta (DENK), dhr. R. van den Enk (Student & Starter), het lid M. Minnaert (Bij1), dhr. S. Gaillard (Stadsbelang Utrecht), mw. J. Zwinkels (CDA)

Afwezigen

Er zijn geen afwezigen gemeld.

Verslag openbare vergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 10.00 uur en heet iedereen in de zaal en thuis van harte welkom. De vergadering staat gepland tot 17:00. Mocht het uitlopen dan zal de raadszaal om 16:50 worden verlaten en zal de vergadering beneden voortgezet worden. Vanavond is ook nog de ceremoniële raad met een aantal A stukken en de benoeming van een commissielid en raadslid

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dat er in de vorige raadsvergadering is besloten een raads werkgroep te vormen voor de energietransitie, leden en collega's worden uitgenodigd deel te nemen aan de werkgroep. Aanmeldingen kunnen aan mevrouw Passier worden doorgegeven.

Het lid Minnaert (Bij1) geeft aan dat zij bij agendapunt 11 niet aanwezig zullen zijn ondanks dat zij mee geagendeerd hebben.

Wethouder Oosters geeft dat er op 24-10-2023 een brief aan de Raad is gestuurd over buurt voorrang die zij willen gaan toepassen op seniorenwoningen, studentenwoningen en midden

huurwoningen en in die brief is aangegeven met de raad in gesprek te gaan als daar behoefte aan was. Tot nu toe is dit nog niet geagendeerd, daarom is besloten dat het college verder gaat met de implementatie van buurt voorrang zoals voorgesteld in de Raadsbrief. In het eerste kwartaal van volgend jaar zal de regel in de huisvestingsverordening daarvoor worden aangepast.

5 De tweede mededeling is voor een technische sessie. In 2024 treed de nieuwe huisvestingswet in werking en hiermee krijgen gemeenten meer ruimte in het verlenen van voorrang en toewijzing in betaalbare nieuwbouw koopwoningen, de Raad wordt meegenomen in de belangrijkste wijzigingen. Als onderdeel van het plan van aanpak is er een onderzoek gedaan door Rigo. De resultaten zijn nog niet bekend maar worden een dezer dagen naar de Raad doorgestuurd. Het
10 voorstel is om beide onderwerpen te combineren in een technische sessie voor januari.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan het niet eens te zijn met de eerste mededeling. Het feit dat er niet is gereageerd wil niet zeggen dat het een vrijbrief is dat het als een genomen besluit kan
15 doorgaan. Het had als een Raadsvoorstel naar de Raad gestuurd kunnen worden, het niet reageren op een Raadsbrief is geen goedkeuring.

De voorzitter geeft aan dat het formeel pas een besluit is als het in de Raadsvoorstellende Raad voorgelegd is.

20 **Dhr. Stam** (PvdA) geeft aan dat het om een beleidsregel gaat en dat is een bevoegdheid van het college.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat het erom gaat dat als het college vindt dat zij bevoegd zijn ze de commissie hierover in een Raadsbrief informeren. Het hier bevestigen via een uitspraak dat er
25 niet gereageerd is en dat het daarom wordt gezien dat er doorgegaan kan worden is niet de juiste weg.

De voorzitter geeft aan dat het punt duidelijk is en dat het college de commissie wel meeneemt in het traject en als er de behoefte is hierop te reageren staat dat een ieder vrij. Het tweede punt
30 over de technische sessie daar is behoefte aan, deze zal in januari worden gepland.

2. Vaststellen van de agenda van 21 december 2023

De Voorzitter geeft aan dat er via de app al contact is geweest over agendapunt 12 PvdA was de eerste agenderende partij en heeft voorgesteld het van de agenda te halen daar was een ruime
35 meerderheid voor.

Dhr te Hoonte (VVD) geeft aan dit wel akkoord is maar wens heeft dat er een technische sessie komt, uit de excursie is naar voren gekomen dat er nog vragen of een motie van de raad uitvoerbaarheid zijn of dat er nog alternatieven zijn.

40 **De voorzitter** geeft aan dit onderwerp in februari op de agenda komt en er daarvoor nog een technische sessie gepland gaat worden en als dat niet lukt dat de agendering dan nog later wordt. Op agendapunt 7 wordt er gevraagd of er nog behoefte is dit te bespreken en dat blijkt wel het geval.

45 De gewijzigde agenda is vastgesteld.

3. Vaststellen ingekomen agenderingen.

3.1 Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050

50 **De voorzitter** geeft aan dat er is voorgesteld dit te agenderen voor 8 februari voor 90 minuten.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat 90 minuten krap is en doet een voorstel om er 120 minuten van te maken.

5 De voorzitter kijkt rond en bevestigt dat dit akkoord is.

3.2 Raadsvoorstel Aanvraag bijdrage gemeentefonds 2024 voor opsporen en ruimen van Ontploffbare oorlogsresten uit de Tweede Wereldoorlog.

10 **De voorzitter** geeft aan dat er een voorstel is gedaan dit door te geleiden als A punt of anders kort te agenderen.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan het graag te willen bespreken.

15 **Dhr te Hoonte** (VVD) vraagt wat PvdD dan zou willen bespreken, misschien dat dit nu gedaan kan worden en dat het dan alsnog door kan naar de Raad vanavond.

Mevrouw de Vries (PvdD) wil dit nog even overleggen met fractiegenoten maar dat het gaat om bomen bij Lunetten.

20 **De voorzitter** geeft aan dat het dan voor 5 minuten geagendeerd wordt.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat het om een subsidieaanvraag gaat voor al gemaakte kosten en dat dit ieder jaar besproken wordt en dus niet zo goed begrijpt wat de PvdD dan nog wil bespreken. Het gaat niet over nog te kappen bomen.

25 **De voorzitter** geeft toe dat de opmerking van de VVD correct is maar dat een partij de vrijheid heeft het te willen agenderen. De PvdD wordt gevraagd het nog even te bekijken en voor nu wordt het voor 5 minuten geagendeerd, mocht dit niet nodig zijn, dan laat de PvdD dit weten.

3.3 Raadsbrief betaalbaar wonen en inzetfonds betaalbare koop.

Dhr. Usta (DENK) wil dit graag agenderen om te kijken hoe het fonds beter kan worden ingezet, dit doen zij samen met Utrecht Solidair en Bij1 en andere partijen zijn vrij er nog bij aan te sluiten.

35 **De voorzitter** ziet geen andere partijen die mee willen genderen. Het punt wordt geagendeerd voor 8 februari voor 45 minuten.

3.4 Agendering ter plaatse op basis van ingekomen stukken.

40 De voorzitter vraagt of er nog partijen zijn die een agendering willen doen.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat vanuit de brief RES 2.0 er vragen zijn en ze dit graag voor 120 minuten zouden willen agenderen.

45 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan de brief nog niet gelezen te hebben en mogelijk wel mee wil agenderen. Mogelijk dat andere partijen de brief ook nog niet gelezen hebben en ook wel mee zouden willen agenderen en dat er daarna gekeken wordt naar het tijdslot.

50 **De voorzitter** overlegt met de commissiegriffier en er wordt aangegaan dat er nog tijd is op 8 februari. De meeste partijen willen wel mee agenderen voor 90 tot 120 minuten op de agenda en gevraagd wordt de agendering op korte termijn aan te leveren.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat het aantal minuten pas vastgesteld kan worden als de agendering er is.

5 **De voorzitter** geeft aan te voelen dat er veel behoefte is hier het debat over te voeren ondanks dat de informatie er nog niet is.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat hij wel inschat dat het tussen de 90 en 120 minuten gaat duren.

10 **De voorzitter** geeft aan het voor nu voor 90 tot 120 op de agenda te zetten en mocht er iets gewijzigd moeten worden dan kan dit worden aangegeven.

4. Verslagen

15 De verslagen van de openbare vergadering van 23 november, het verslag over de programmabegroting voor 2026 en het geheime verslag van de besloten vergadering van 23 november worden alle vastgesteld.

5. Toezeggingen/moties

Deze toezeggingenlijst en moties worden zonder opmerkingen vastgesteld

20 6. Ingekomen stukken

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat er wel een ingekomen stuk was over de bewonersgroepen Overvecht-Noord Warmtetransitie. De VVD zal deze betrekken bij agendapunt 10.

25 De lijst met ingekomen stukken wordt vastgesteld.

Schorsing 1 minuut

7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid ontwerp Kadernota 2025 Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht

30 **De voorzitter** geeft aan dat de Raad de Ontwerp Kadernota 2025 van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht) ontvangen. De RUD stelt de raad in de gelegenheid voor 30 januari 2024 hierop te reageren door middel van een zienswijze. Het wordt besproken in twee termijnen en het staat geagendeerd voor 15 minuten.

35 eerste termijn

40 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan dat in de kaderbrief de RUD aangeeft de primaire taken af te gaan bouwen, GroenLinks vindt deze taken die gaan over vergunningverlening en handhaving juist heel belangrijk en zij zijn kritisch over de afbouw van deze taken om kosten te besparen. Te lezen is dat bij energietoezicht ook grote milieuwinst kan worden behaald. Per gecontroleerd bedrijf is dat een besparing gelijk aan het energieverbruik van 10 huishoudens. Goed dat het college aangeeft dit breder te willen trekken maar de toevoeging waarom GroenLinks vindt dat het breder mag worden getrokken mag er nog wel bij. GroenLinks wil ook graag weten wat de consequenties zijn van dat afbouwen.

45 **Wethouder Oosters** geeft aan de opmerking terecht te vinden. In de zienswijze is geprobeerd realistisch in te gaan op de opmerking van de RUD dat zij scenario's moeten schetsen voor de

toekomst, die voorbereiding is noodzakelijk gezien de financieel onzekere toekomst ook voor partners van de RUD. De vraag van GroenLinks is een mooie suggestie om toe te voegen, dit zal worden gedaan. In de laatste regel zal worden al aangegeven dat het belangrijk is om de kernwaarden op een goede manier uit te voeren.

De voorzitter geeft aan dat er voor de Raad nog een strekte vervanging zal komen en vraagt hoe dit punt wordt doorgeleid naar de raad.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan te vertrouwen op de toevoeging en dat het door kan naar de raad als A punt.

De voorzitter bevestigt dat het als A punt naar de Raad wordt doorgeleid.

8. Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen

De voorzitter geeft aan dat In de Beleidsnota geluid en trillingen legt de gemeenteraad het beleidskader voor geluid vast. De Beleidsnota vult het benodigde gemeentelijke beleid in en geeft invulling aan de kaderstellende uitspraken over geluid en trillingen uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, het Mobiliteitsplan 2040 en de Nota volksgezondheid. De indicatieve behandeltijd is 90 minuten en zal behandeld worden in twee termijnen.

Eerste termijn

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat het al jaren slecht gaat met de geluidsoverlast en inwoners hinder ervaren, hierdoor slapen zij slecht en te veel geluid is slecht voor de gezondheid, er moet iets veranderen. Het lijkt een herhaling van wat wettelijk verplicht is een herhaling van de ambitiewaarden. Het is schrijnend te zien hoe makkelijk deze ambitiewaarden sneuvelen bij bouwplannen. Stadsbelang Utrecht geeft aan zich geen debat te herinneren waar geen uitzondering wordt gemaakt. In het plan staat een ambitiewaarden van 63 db die de komende 2 jaar weer niet gehaald gaat worden. Het is mooi een streven te hebben maar het is belangrijker te streven naar haalbare doelen. Wat zou de wethouder vinden van 64 db in plaats van 63 zodat deze makkelijker te realiseren is en is de wethouder bereid de ambitiewaarden de norm te maken in plaats van de uitzondering? Nog een vraag aan de wethouder is wat er de komende jaren concreet anders gaat zijn. Dan windmolens of windturbines deze moeten het doen met een karige zin waarin aangegeven wordt dat de last tot een maximum moet worden beperkt. Het beperken van het geluid en slagschaduw van windmolens in een dichtbevolkt gebied kan maar één ding betekenen en dat is geen molens plaatsen. Stadsbelang Utrecht vindt het dan ook jammer dat er weinig aandacht is voor de overlast van windmolens. De paragrafen over horeca zijn nog een mooi voorbeeld van mooie woorden maar geen realiteit. Twee weken geleden is er nog gestemd over het toestaan van vermaakjes waardoor er meer mogelijkheid is voor horeca om overlastgevend activiteiten te organiseren. Nog een kanttekening bij deze paragrafen is dat er staat dat als bewoners er bewust voor kiezen bij de Neude te gaan wonen accepteren dat er meer reuring is. Dit geldt niet voor de bewoners die er al jaren wonen en steeds meer horeca hebben zien komen, gevraagd wordt ook met die bewoners rekening te houden.

Dhr. Vasters (D66) is benieuwd op welke toegevoegde horeca Stadsbelang Utrecht dan doelt.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan het over de afgelopen tientallen jaren te hebben en dat de bewoners aangeven dat zij steeds meer horeca hebben zien komen en er steeds meer activiteiten zijn ontstaan.

Dhr. Vasters (D66) geeft aan dat de Neude altijd een plek is geweest waar veel te doen was, dat is nu zo en dat was in het verleden ook zo.

5 **Dhr. Gaillard** (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat er de vrees is hoe er wordt omgegaan met de horeca tekenend is over hoe er wordt omgegaan met de beleidsnota. Als elke partij steeds uitzonderingen maakt voor hun eigen belangen, blijft er geen domein meer over om geluidsoverlast terug te dringen. Stadsbelang Utrecht vraagt geluidsoverlast echt serieus te nemen en het terugdringen hiervan. Dit houdt in strikt zijn op eigen ambities.

10 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt zich af wat de voorstellen van Stadsbelang Utrecht zijn voor de normen die noodzakelijk zijn voor horeca en windmolenparken.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan voor wat betreft windmolens deze niet in de gemeente en het verhogen van de geluidsdambitie naar 64 en niet steeds uitzonderingen maken op deze ambitiewaarden.

15 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan te horen niet meer bouwen en geen vermaak in Utrecht. Bij het bouwen wordt afgeweken van de ambitiewaarden maar dan wordt er gehouden aan de wettelijke norm en heeft Stadsbelang Utrecht nagedacht over de consequenties voor het bouwen en hoe hoog de woningnood is.

20 **Dhr. Gaillard** (Stadsbelang Utrecht) geeft aan zich bewust te zijn van de bouwopgave, er is gekozen om binnenstedelijk te verdichten, dat is een eerste keuze om geluidsoverlast te verminderen. Geen windmolen betekent niet dat stadsbelang Utrecht geen verduurzaming wil, dat er naar andere mogelijkheden gekeken moet worden zoals zonnepanelen en reductie van energieverlies.

25 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan niets te hebben gehoord over het bouwen. Gevraagd wordt naar wat er gebeurt met al die bouwplannen die niet door kunnen gaan als de norm strikt gehandhaafd wordt zoals Stadsbelang Utrecht voorstelt.

30 **Dhr. Gaillard** (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat je ook op Rijnenburg zou kunnen bouwen in plaats van alleen binnenstedelijk te verdichten daarnaast moeten er keuzes gemaakt worden om soms iets minder hoog te bouwen omdat dit de handhaving van de norm bemoeilijkt.

35 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan helemaal geen fan te zijn van bouwen in Rijnenburg en vraagt of Stadsbelang Utrecht het eens is met het feit dat er soms moeilijke keuzes gemaakt moeten worden.

40 **Dhr. van den Enk** (Student & Starter) vraagt welke concrete voorstellen Stadsbelang Utrecht doet om het geluid bij horeca te beperken.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat er niet steeds uitzonderingen gemaakt moeten worden en dergelijke voorstellen als Vermaakjes niet door te voeren. Verder niet de huidige horeca verder uitbreiden of gelegenheid geven meer geluidsoverlast te veroorzaken.

45 **Dhr. van den Enk** (Student & Starter) vraagt of het dan niet uitmaakt dat de businesscase onder druk komt te staan.

50 **Dhr. Gaillard** (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat als je geen businesscase kunt maken zonder schade te doen aan andere mensen dan is het inderdaad zo dat je de businesscase niet haalt.

Dhr. van den Enk (Student & Starter) concludeert dat Stadsbelang Utrecht sommige ondernemers de deur wijst.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat er geen uitzondering gemaakt moet worden voor ondernemers op zaken die voor iedereen gelden.

5 **Dhr. te Hoonte** (VVD) vraagt terug te gaan naar het onderwerp. Hij is zich van de lager ambitiewaarden bewust maar vraagt of Stadsbelang Utrecht weet waar de standaard van uit de overheid ligt en wat zij dan precies willen.

10 **Dhr. Gaillard** (Stadsbelang Utrecht) geeft aan ook een nog scherpere ambitie te willen, maar dat 63 db nog nooit is gehaald vandaar het voorstel een meer realistische ambitiewaarden van 64 db en dan scherper handhaven, dat is al winst.

Dhr. te Hoonte (VVD) vraagt of dat dan betekent dat ze van de grenswaarden uit willen gaan.

15 **Dhr. Gaillard** (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat de grenswaarde 65 db is dat zij een ambitiewaarden voorstellen van 64 db.

20 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft aan het wel te begrijpen dat er veel normen zijn vanuit het Rijk waar weinig mee gedaan wordt in deze nota. De vraag wordt gesteld of Stadsbelang Utrecht de nota op een andere manier zou willen vastleggen.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) bevestigt dit.

25 **Mevrouw Zwinkels** (CDA): geeft aan dat de beleidsvisie haar deed denken aan haar eerste motie die werd aangenomen over geluidshinder en hierdoor hoopvol was over de inhoud. De beleidsnota is helder en overzichtelijk opgesteld maar mist nog een heldere richting en CDA had verwacht meer te zien over bestuurlijke inzet en de keuzes die gemaakt gaan worden. Het eerste punt is de vraag of deze beleidsnota wel doordacht is, veel aanvulling is voortgekomen uit de zienswijzen. Bijvoorbeeld dat er een overgangsregeling werd ingesteld naar aanleiding van een ingediende zienswijze door een bewoner van de Archimedeslaan 16 die vervolgens coullance kreeg, gevraagd wordt of deze coullance dan voor iedereen geldt of wat dit betekent voor de zienswijze. Ook werd er gesproken over de doorgeschoven toetsing. De eerder ingediende moties gingen over het op tijd indienen van inzichten over kosten om trillingshinder tegen te gaan bij de constructie van gebouwen. Als dit pas bij de vergunning getoetst wordt, is dat aan de late kant. Wat op dit punt ook mist is de heldere communicatie. Het mag helder zijn voor de bewoners en meer interactief door bijvoorbeeld kaartmateriaal toe te voegen. Het tweede punt is dat de hete hangijzers buiten schot zijn gebleven, zoals capaciteit bij handhaving maar ook het project Maliebaan waar nu auto's op de ventwegen worden bedacht, dit zorgt voor meer trillingsoverlast. Verder leeft ook het heien bij de Merwedekanaalzone enorm. Bij de Stille hofje wordt gezegd dat dit hetzelfde gedaan wordt als voorheen, dat is allemaal erg onduidelijk. Stemgeluid is ook erg onduidelijk en wat gaan we er wel aan doen. Muziek bij festivals blijkt ineens buiten de scope te vallen van deze beleidsnota, want dat komt in de locatieprofielen en die komen er maar niet. De leefbaarheidstoets is afgeschaft.

45 **Dhr. te Hoonte** (VVD) is benieuwd naar de locatieprofielen wanneer die toegezegd zijn.

50 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) geeft aan dat de profielen in 2018 zijn geagendeerd en toen is het heel lang stil geweest en daarna was corona een reden om het niet te doen. Nu wordt er gezegd het weer opnieuw te gaan wat extra geld kost. De leefbaarheidstoets is ook zo'n hete hangijzer en daar wordt niet naar gerefereerd alleen naar het evenwichtig toedelen van functies aan locaties, dit is niet te begrijpen voor bewoners. Als laatste schoolpleinen, je ziet in heel veel wijken de opvanglocaties intensiveren, bewoners vragen of dit nog wel proportioneel is en hier wordt niet over gesproken, maar over een kwalitatieve benadering die vrijheid geeft om een oplossing te zoeken voor de inpassing die past bij een verdichtende stad in te passen. De vraag is welke

richting er gekozen wordt. De beleidsnota bevat spoorgeluid maar weinig over bestaande situaties, gehoopt werd dat dit doorontwikkeld werd in het beleid en te combineren met landelijk beleid. Het is een voortzetting van de bestaande praktijk. Gevraagd wordt naar de financiële onderbouwing van deze beleidsnota, veel wordt doorgeschoven naar het actieplan geluid. Indeling van drukke of rustige woonstraten is nog onbekend. Er wordt zelfs aangegeven dat de ontwikkelingen geen zien worden maar dat er geen noodzaak gezien wordt om beleid te formuleren, het CDA ziet die wel. Tot slot, op dit punt zijn er steeds meer elektrische voertuigen die zwaarder zijn en voor meer trillingen zorgen. CDA hoopt met de fracties tot een betere beleidsnota te komen.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan op heel veel punten aan te sluiten bij CDA en ook VVD worstelt met deze beleidsnota omdat dit nog steeds niet een nota zoals afgesproken is in het project. De afweging van maatregelen ontbreekt volledig. Hoeveel er bijvoorbeeld aan stil asfalt wordt uitgegeven of de andere maatregelen die genoemd zijn, hangt af van de budgetten en dat is niet passend. Deze nota past niet in hoe het bedoeld is in de Omgevingswet. Diverse andere gemeenten stellen beleidsregels vast over geluidsnormen die passen binnen de Omgevingswet. Uit de nota is niet af te leiden welke regels er aan het omgevingsplan worden toegevoegd. Er is geen concept en dat geeft het gevoel dat het niet goed gaat en VVD snapt dan ook niet waarom in de brief staat dat dit voor 1 januari vastgesteld moet worden. Als het niet landt in het omgevingsplan dan is daar ook geen noodzaak toe. Verder staat er een hele mooie zin in dat de beleidsnota verdere uitwerkingen vraagt van de kaderstellende uitspraken in het uitvoeringsprogramma, maar wat komt er dan in dat uitvoeringsprogramma. Verduidelijking wordt gevraagd wat er gedaan wordt aan asfalt, horeca en windmolens. We zijn er nog niet met deze nota. We zeggen strengere normen te stellen in de vorm van de ambitiewaarden waarmee lijkt alsof Utrecht de meest geluidsstille gemeente wil zijn. We zitten dicht bij de standaardwaarden dan bij de grenswaarden maar laten we gewoon benoemen wat er aan de hand is en dat er op sommige punten problemen zijn met geluid en geen directe oplossingen zien en er daarom geen richtlijnen in het omgevingsplan worden vastgelegd omdat dit dan bindend is. De VVD vraagt zich af of het beleidsplan gereed is om vast te stellen, en wat dan de toegevoegde waarde is als het wordt vastgesteld. Graag reflectie van de wethouder hierover en graag een totaalpakket met een betere nota met ook een set aan regels.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan het goed te vinden dat er gewerkt wordt aan regels over het beperken van overlast, maar vraagt zich af hoe leidend deze nota is en welk deel van de huidige normen bindend is. Graag een opheldering van de wethouder of het niet eerder een verslapping van de beschermende normen is, deze vraag is ook van toepassing op agendapunt 9. Verder vraagt de Partij voor de Dieren zich af hoe realistisch het is om te zeggen dat de beleidsnota bijdraagt aan het beperken van geluidhinder ondanks de groei en verdichting van de stad. Gevraagd wordt aan de wethouder hoe dit te duiden is. Verder vindt de PvdD het opvallend dat het woord dier maar een keer voorkomt in dierenasiel terwijl er een gezond leefklimaat voor mens en dier gecreëerd moet worden. PvdD hoort graag voor welke inwoners deze beleidsnota gemaakt is en of dit duidelijker naar voren kan komen. Bomen en blad wordt wel genoemd.

Dhr. te Hoonte (VVD) is benieuwd of de PvdD ruimte ziet in de beleidsnota om normen te stellen anders dan aan menselijke inwoners.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan dat die ruimte er wel moet zijn. Vogelgeluiden en bladeren worden genoemd als maskerend. Het is mooi dat dit door het college wordt meegenomen maar het is wel een functionele benadering van inzet van groen. Gevraagd wordt of de wethouder het met de fractie eens is dat groen ook een intrinsieke waarde heeft en niet alleen ten dienste staat van mensen. In de beleidsnota wordt een rustig niveau voor binnenruimten gegarandeerd en tegelijkertijd is er ook wens naar buiten plekken waar mensen in de luwte kunnen zijn, is daar dan ook niet een rustig buitenniveau noodzakelijk, de wethouder wordt om een reflectie gevraagd

hierop. Rustig buitengebied door het college als plekken waar relatieve rust heerst. De wethouder wordt gevraagd wat er verstaan wordt onder relatieve rust en het creëren van stille plekken. Gevraagd wordt of er hier niet meer dwingende regels voor zouden moeten komen.

- 5 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) vraagt waar de PvdD naar op zoek is in de rustige ruimten voor mens en dieren en is het reëel om de stilte te wensen die je normaal in buitengebieden vindt.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan dezelfde vraag te hebben aan het college. In een park is het relatief stiller, maar wat betekent die stilte nog als je daar een festival gaat organiseren?

10

Mevrouw Heijne (GroenLinks) vraagt of het hier dan gaat het om de festivals of het horen van andere geluiden zoals de snelweg.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan het ook breder te zien dan alleen festivals.

15

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan nog een suggestie te hebben voor de PvdD. Het CDA wil een pleinen strategie zien met meer groen en meer in de luwte is dat iets waar PvdD zich in kan vinden.

20

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan altijd in te zijn voor het vergroenen van pleinen. Dan over de stille hofjes wil de PvdD dat deze ook stil gehouden worden en vraagt of de wethouder dit toe kan zeggen. De wethouder verwijst naar de locatieprofielen voor wat betreft horeca en evenementen, waarom wordt hier niet proactief ingegaan op het geluid van evenementen en vraagt de wethouder dit toe te zeggen of dit toe te zeggen dat wanneer de locatieprofielen er zijn dat de normen in de beleidsnota worden genomen. De PvdD geeft aan voorstander te zijn van het verslappen van de geluidsregels voor horeca en zij zullen hier heel scherp op zijn.

25

Dhr. Vasters (D66) vraagt verduidelijking over het verslappen van de horecaregels.

30

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan dat bedoeld werd het niet verslappen van normen voor horeca.

35

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan niet tevreden te zijn over de beleidsnota. Dat er vandaag een beleidsnota wordt besproken waarin aangegeven wordt dat het wenselijk is om deze akkoord te geven voor de intreding van de Omgevingswet is wat Volt betreft erg laat. Volt is van mening op dit moment niet in een positie te zijn om een goed besluit te nemen. Gevraagd wordt wat de impact is als er op dit moment nog aanpassingen moeten worden gedaan. Wat betreft het format van de beleidsnota is deze niet volgens de PSC-cyclus vastgesteld, de financiën zijn niet goed onderbouwd en daarmee sluit Volt aan bij VVD en CDA. Volt vindt participatie belangrijk, maar het bewonerspanel heeft een oververtegenwoordiging van hoog opgeleiden en dat is geen representatief beeld. Gevraagd wordt of er voldoende is gedaan om een bredere vertegenwoordiging te krijgen. Inhoudelijk is de fractie voor grote lijnen tevreden met de beleidsnota omdat het voor iedereen beter is als er minder geluidsoverlast is. Er zit echter wel een kritische kanttekening en dit punt deelt Volt met de PvdD dat iedereen hinder heeft van geluid, de beleidsnota is heel erg vanuit het menselijk perspectief ingevuld. De fractie van Volt zou graag meer aandacht vragen voor het voorkomen van geluidsvervuiling dan alleen hinder door geluid te verminderen, voorkomen is immers beter dan genezen.

40

45

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt wat haalt Volt uit de beleidsnota die gaat bijdragen aan het terugdringen van geluidshinder.

50

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dat er in de technische sessie van vanmorgen werd aangehaald dat de gemeente op een aantal vlakken strengere normen hanteert dan de norm.

Inhoudelijk nog een punt. Inhoudelijk heeft Volt nog met een punt moeite, en dat zijn de tijdelijke woningen. Die tijdelijkheid kan oplopen tot 10 jaar en dat houdt in de hele basisschool en gedeelte van de middelbare schoolperiode, dan kijkend naar de ontwikkeling van kinderen is dit erg lang. Volt zou graag dezelfde normen zien als voor normale woningbouw.

5

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat het gelijkstellen aan normale woningen juist onverstandig is omdat er dan geen tijdelijke plekken kunnen worden gerealiseerd waar de norm net niet gehaald wordt. Volt ontnemt daarmee de toename van tijdelijke woningen. Gevraagd wordt waarom Volt dit gelijk wil stellen.

10

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dat de normen er niet voor niets zijn en iedereen verdient een gezonde plek, ook mensen in een tijdelijke woning en Volt voorziet ook mogelijkheden om elders te bouwen waar wel aan de geluidsnormen kan worden voldaan.

15

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat er inderdaad ook andere plekken zijn. Vraagt Volt of zij hiermee erkennen door dit voor te stellen dat er heel veel tijdelijke woningen niet mogelijk gemaakt kunnen worden.

20

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dat dit gaat om het ambitieniveau, en dit zal zeker de tijdelijke woningbouw inperken maar Volt is ook meer voor permanente woningbouw. Tijdelijke woningbouw heeft impact op de gezondheid van mensen en hier moet voorzichtig mee omgegaan worden.

25

Dhr. Stam (PvdA) geeft aan dat het lastig is dat tijdelijke woningen beperkt worden vanwege geluidhinder, terwijl deze woningen juist voor mensen bedoeld zijn die in een ongezonde situatie zitten, op dit moment hebben deze mensen hard een eigen plek nodig, en vraagt of Volt dit ook ziet.

30

Mevrouw Passier (Volt) ziet dit ook maar er moet ook gekeken worden naar de gezondheid van die mensen, want 10 jaar is heel erg lang.

35

Dhr. Vasters (D66) staat achter de ambitie om hinder te beperken. Utrecht is een jonge en levendige stad en er moet een goede balans gevonden worden tussen rust en reuring. D66 vindt dat er ook een mogelijkheid moet zijn en blijven om lawaai en geluid te maken. Het gevoel is aanwezig dat dit doorslaat naar de andere kant. D66 vraagt of de wethouder het eens is dat er ook plekken moeten zijn voor geluid en als de wethouder het hiermee eens is of dit gewaarborgd kan worden.

40

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt hoe D66 het duidt om geluid toe te staan terwijl de grenswaarden al zijn bereikt zoals VVD aangaf.

45

Dhr. Vasters (D66) geeft aan dat dit ook wel logisch is voor een stad als Utrecht waar veel jonge mensen wonen en de horeca opzoeken.

50

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt hoe D66 dit doorslaan ziet, is dat vanuit de geluiden van een paar partijen.

Dhr. Vasters (D66) geeft aan dat zij graag tegen geluid geven en benieuwd zijn hoe de wethouder hier tegenaan kijkt.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat het ook wel lastig maakt en dat je dan gaat shoppen in welk geluid acceptabel is. Bij windmolens wordt het vaak lastig iets te vinden over geluid en voor

evenementen wordt er al 5 jaar uitgetrokken om locatieprofielen op te zetten. Gevraagd wordt aan D66 of die vrijblijvendheid ook wel als ingewikkeld gezien wordt.

5 **Dhr. Vasters** (D66) geeft aan dat het voor evenementen duidelijk is vastgelegd in de beleidsnota en het op andere locaties terugkomt in de geluidsprofielen dit is het niet waar het over gaat. Het punt gaat over horeca in het algemeen en ervoor gezorgd moet worden dat hier niet te streng naar te kijken moet worden, uiteraard wel binnen de norm, maar het hoort wel bij de stad.

10 **Dhr. te Hoonte** (VVD) vraagt of D66 het eens is dat de opname van de ambitiewaarden en het streven een stille stad te willen zijn een ander beeld schept van de stad. Als je dat als coalitie afsprekt dat het raar is als je daarna dan aangeeft, dat alleen voor verkeer te vinden.

15 **Dhr. Vasters** (D66) geeft aan het ook wel terug te lezen, het zoeken naar balans in rust en reuring en het is lastig te bepalen waar de grens ligt. De oproep is niet altijd het uiterste op te zoeken. Het verschil tussen verkeer en horeca is dat met maatregelen voor verkeer er continu wat bereikt wordt terwijl de horeca meer pieken kent. De laatste vraag gaat over de impact op de haalbaarheid van bouwprojecten. In de beleidsnota staat dat er in specifieke situaties gekozen kan worden voor een lagere normen. D66 hecht er veel waarde aan dat er doorgebouwd wordt en sluit hiermee aan bij het CDA en PvdA. Gevraagd wordt hoe de wethouder dit ziet en hoe er
20 voorkomen kan worden dat er vertraging ontstaat nadat de beleidsnota in werking is getreden en toch de bouw van tijdelijke woningen en studentenwoningen kan worden doorgezet.

25 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan dat GroenLinks kan aansluiten bij de ambities die in de beleidsnota zijn beschreven, mooi is ook dat er richtlijnen zijn opgenomen voor stemgeluid. Gezien de status van de beleidsnota is het goed als de wethouder toelicht wat het belang is van vastleggen en de doorwerking ervan op andere nota's.

30 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) is benieuwd naar de handhaving van het stemgeluid en of GroenLinks bereid is daar extra handhavingscapaciteit voor in te zetten.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat er al handhaving is op geluidsoverlast en bereid is extra geld daarvoor te organiseren.

35 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) vraagt naar wat je ermee doet in de praktijk en het niet alleen laat bij het opstellen van een regel. Bewoners gaan nu zelf meten en klagen over wat de gemeente hieraan doet.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat er al metingen gedaan worden, en als er mooie richtlijnen zijn waar ook aan vastgehouden moet worden.

40 **Dhr. te Hoonte** (VVD) snapt die stelligheid niet van het handhaven van die richtlijnen en vraagt hoe je kunt handhaven op een beleidsnota.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat er nu geen regels vastgesteld worden.

45 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft aan dat het lastig is voor terrassen en stemgeluid omdat je dit niet mag vastleggen in het omgevingsplan, en vraagt of er verwacht wordt dat er hier dan nog extra regels voor komen.

50 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan dat er stond dat het vastgelegd moest worden in het omgevingsplan.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dan ook benieuwd te zijn naar de reactie van de wethouder omdat je stemgeluid niet vast mag leggen in het omgevingsplan en hoe dit dan handhaafbaar is.

5 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan zich aan te willen sluiten bij de partijen die roepen om de locatieprofielen. De stilte en leefbaarheid daar zijn die bronmaatregelen belangrijk. Gevraagd wordt naar de bevestiging voor de inzet voor de hele stad 30 km per uur. Wat betreft de parken en stille gebieden, mag het naar 15 km per uur. Gevraagd wordt of dit soort maatregelen verwacht kunnen worden in het actieplan geluid?

10 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft aan een opmerking over Amelisweerd te horen en is benieuwd hoe dit gaat doorwerken omdat er ruimtelijk beleid vastgesteld wordt voor de gemeente Utrecht en dat gemeente Bunnik is.

15 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan dat dit een voorbeeld was van relatieve rust en het had ook het Wilhelminapark kunnen zijn. In de nota staat verder dat er voor bedrijven die aantoonbaar niet aan de verscherpte normen kunnen voldoen er met maatwerk hogere geluidsgrenzen kunnen worden toegekend, maar er staat niets over inperkende maatregelen die op termijn wel voldoen aan de geluidsnorm. Hier wil GroenLinks graag een reactie op van de wethouder. Tot slot wordt aangegeven dat er vaak signalen binnenkomen over lawaai van motoren en speciaal afgestelde auto's en dat dit echt hinderlijk geluid is. GroenLinks vraagt of er al aangegeven kan worden in welke richting er wordt gedacht met betrekking tot de geluidsfitspalen en of hier beleid op
20 gemaakt kan worden of een campagne zoals in Rotterdam waar de stad werd afgesloten tussen 22:00 en 05:00.

25 **Dhr. Usta** (DENK) geeft aan dat er al veel gezegd is. Nabij Overvecht worden veel festivals georganiseerd en de bewoners geven aan gestoord te worden door geluid en trillingen en dat er vaak spontane festivals georganiseerd worden. De vraag aan de wethouder is of er adequaat gecommuniceerd wordt met bewoners en zo niet hoe kan dit in het vervolg wel op de juiste wijze.

30 **Mevrouw Alblas** (ChristenUnie) geeft aan dat nu het geluid lokaal geregeld moet worden, het goed is dat deze nota er ligt. Gevraagd wordt of de wethouder de mogelijkheid ziet de overlast terug te dringen. ChristenUnie sluit aan bij andere partijen over de locatieprofielen, evenementen, horeca en uitgaan en bij GroenLinks als het gaat over bedrijven maar ChristenUnie vraagt zich wel nog af hoe dit te handhaven en of de wethouder hier uitleg over kan geven.

35 **Dhr. Emmen** (UtrechtNu!) geeft aan het een ambitieus maar weinig concreet plan te vinden en vragen heeft over wat de lagere grenswaarden betekent voor autogebruik in Utrecht want het lijkt of autogebruik onmogelijk gemaakt wordt en vraagt hoe de wethouder dit ziet. Wat betreft de geluidsnormen van bedrijven staat een norm van 50 db en een reductie van 5 db voor rustige wijken en er wordt gevraagd welke dit zijn en hoe dit bepaald wordt en wat het effect voor ondernemers is. Gevraagd wordt of er geïnventariseerd is of deze norm uitvoerbaar en haalbaar is
40 of zijn er voorbeelden van andere gemeenten. Verder wordt aangegeven dat het niet is toegestaan stemgeluid te handhaven en vraagt aan de wethouder waarom dit als beslispoint in het voorstel staat. UtrechtNu! sluit zich aan bij Volt over het gelijktijdig ingaan van de beleidsnota met de Omgevingswet waar andere normen in staan en er problemen ontstaan als deze niet op tijd in werking treedt.

45 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) geeft aan zelf gevraagd te hebben om een kaart te ontwikkelen voor rustige straten en drukke straten en vraagt of UtrechtNu! het eens is dat er een vorm van participatie of inzage moet komen om te toetsen of het haalbaar is en wat het effect is op bepaalde buurten.

50 **Dhr. Emmen** (UtrechtNu!) geeft aan dat het zeker eens te zijn het inzichtelijk te maken en het ook belangrijk is de effecten te zien.

Dhr Stam (PvdA) geeft aan dat zij leefbaarheid belangrijk vinden voor de groei in de stad en dat deze nota hier op aansluit De PvdA sluit zich aan bij CDA en PvdD over parken en dieren en rustige plekken daar en bij GroenLinks over geluidsflitspalen, het actieplan geluid en maatwerk richting geluidsoverlast verminderen door bedrijven.

5

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan drie vragen te hebben. De eerste is of er uitgelegd kan worden waarom perse voor 1 januari moet. Tweede vraag is hoe de wethouder denkt dat deze nota gaat bijdragen aan geluidshinder tijdens de nachtrust in alle woongebieden, voor horeca en evenementen en voor energieparks. De derde vraag is hoe strengere normen vastgesteld worden. EenUtrecht geeft aan nog niet alle finesses van de nota tot zicht te hebben genomen maar dat het wel duidelijk is dat zij ontevreden zijn met de huidige vorm, het is niet haalbaar, niet duidelijk genoeg en financieel niet goed genoeg onderbouwd.

10

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan het intrigerend te vinden om te horen dat EenUtrecht niet tevreden is met de nota maar deze eigenlijk nog niet gelezen heeft en vraagt of ze er dan niet iets opener in moet staan.

15

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat er globaal naar gekeken is en aan de hand daarvan wel kan aangeven dat het niet goed is maar, om met concrete voorbeelden en actieplannen te komen moet EenUtrecht er nog beter naar kijken en gaan zij er zeker nog op terugkomen.

20

Dhr. van den Enk (Student & Starter) geeft aan altijd op zoek naar de sweet spot tussen levendigheid en leefbaarheid en staat leefbaarheid bovenaan bij Student & Starter en zij zich aansluiten bij D66. Over wonen wordt aangegeven dat iedereen even belangrijk is in Utrecht voor Student & Starter en het hen niet is ontgaan dat de geluidseisen van onzelfstandige studentenwoningen hoger is dan bij andere woningen. De vraag aan de wethouder is waarom er extra normen bestaan voor onzelfstandige studentenwoningen en wat voor effect dit heeft op de doelstelling om het aantal studentenwoningen te laten toenemen.

25

Mevrouw Zwinkels (CDA) vindt het vreemd omdat onzelfstandige studentenwoningen toch echt vaker voor overlast zorgen dan seniorenwoningen. Gevraagd wordt of Student & Starter dit kan erkennen dat er wel degelijk verschil bestaat en dat je daar als gemeente rekenschap voor moet geven.

30

Dhr. van den Enk (Student & Starter) geeft aan dat er een stigma heerst wat niet juist is en het niet terecht is alle studenten gelijk te stellen.

35

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat dit de praktijk is en die norm is nodig voor als het mis gaat en de gemeente er is om iedereen te beschermen in zijn nachtrust. Gevraagd wordt naar het erkennen dat er doelgroepen zijn die meer geluid maken.

40

Dhr. van den Enk (Student & Starter) geeft aan dat het gaat om de nieuw te bouwen studentenwoningen waar ook andere normen gelden van 3 of 4 studenten per woningen en dat deze wel degelijk minder geluid produceren dan woningen met 10 studenten.

45

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt of Student & Starter het weleens is dat een deel van de oplossing al is om nieuwe woningen beter te isoleren.

50

Dhr. van den Enk (Student & Starter) geeft aan dat isoleren altijd goed is.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat er wel vaker een spraakverwarring ontstaat. GroenLinks heeft het stuk heel anders gelezen, namelijk dat ook studenten die in die woningen wonen ook minder geluidsoverlast moeten hebben.

Dhr. van den Enk (Student & Starter) geeft aan dit graag van de wethouder te horen of het zo bedoeld is. Verder moet er worden opgepast met betutteling van bepaalde geluiden bij sport en spel waarbij de hekken vervangen zouden worden omdat deze geluid maken en speeltoestellen
5 aanpassen, gezorgd moet worden dat er niet allemaal extra kosten gemaakt moeten worden hier zou de in een keer goed maatregel gehanteerd kunnen worden. Het laatste punt is het afwijken van strengere normen hanteren op het gebied van ontheffingen voor festiviteiten van bedrijven, de vraag is op basis van welke informatie deze keuzes zijn gemaakt en of de wethouder zich bewust is dat er verschillende mogelijkheden zijn om festivals te organiseren ook zonder geluidsoverlast.

10 **Mevrouw de Vries** (PvdD) vraagt waar Student & Starter op doelt met andere festiviteiten.

Dhr. van den Enk (Student & Starter) geeft aan dat ruilbeurzen ook onder festiviteiten kunnen vallen en deze moeten niet worden uitgesloten.

15 **Mevrouw de Vries** (PvdD) vraagt of het van Student & Starter dan is toegestaan om er een hele grote box neer te zetten bij een dergelijke activiteit in een woonwijk.

20 **Dhr. van den Enk** (Student & Starter) geeft aan dat dit moet worden meegenomen in de vergunning aanvraag.

Schorsing 20 minuten

Antwoorden

25 **Wethouder Oosters** dankt de commissie voor de inbreng. Eerst zullen de veranderingen benoemd worden, de relatie tot de omgevingswet en daarna waarom sommige aspecten wel of niet in de nota landen. Daarna zal worden ingegaan op leefbaarheid en levendigheid en op het einde de procesmatige aspecten zoals de financiën, besluitvorming, het proces en de toekomst het uitvoeringsprogramma. Beginnend bij de waarom van deze beleidsnota en welke
30 veranderingen er in zitten. Het is inderdaad ook wel een beetje een nota waarin gekeken wordt welk bestaande werkwijzen er worden voortgezet en vastgesteld en welke beleidsvrijheden opnieuw worden ingevuld, bijvoorbeeld vanuit de Omgevingswet. De invulling kent hoge ambities maar deze staan niet los en zijn ook terug te vinden in de nota volksgezondheid, met deze beleidsnota wordt er verder invulling aan gegeven. In de nota komen ook veel regels voor die in
35 maatwerk zijn toe te passen zoals de 45 db regeling voor bedrijven. Door de nota op deze wijze vast te leggen kan er ook sneller gehandeld worden in de handhaving en bewoners eerder helpen bij overlast. Tevens worden er waarden vastgesteld die als input kunnen dienen voor de Omgevingswet. Wat betreft de relatie tot de Omgevingswet heeft de VVD gelijk dat andere gemeenten door bepaalde regelingen dit meteen in de Omgevingswet laten landen. De nota is
40 breder dan alleen het omgevingsplan, het dient als input voor die Omgevingswet. Hiervoor is gekozen omdat er ook zaken buiten de omgevingsplannen vallen en dan kunnen de waarden en normen ook daar gelden. Het is ook goed dat partijen die willen gaan ontwikkelen in de gemeente Utrecht deze ambitiewaarden kennen. Dan het realisme van de ambitiewaarden en wat ook is aangegeven is dat geluidsoverlast inderdaad kan bijdragen aan een slechte gezondheid en
45 vandaar ook dat die ambitiewaarde is in de nota volksgezondheid van 63 db is neergelegd. Het klopt dat deze ambitiewaarden niet altijd worden behaald. Door een ambitiewaarde hoger te stellen en deze dan als grenswaarden te bepalen is een stap te ver, want hoe ver kun je nog gaan met de woningbouw dan. De ambitiewaarden worden gebruikt om de opdracht te geven aan ontwikkelaars deze ook te behalen. Er zijn verschillende voorbeelden zoals de
50 Merwedekanaalzone en de Tweede Daalsedijk waarbij de ambitiewaarden wel behaald zijn.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt of de wethouder het eens is dat deze twee voorbeelden eerder uitzondering dan regel zijn geweest.

Wethouder Oosters geeft aan door het opstellen van deze nota moet deze regel niet meer de uitzondering zijn maar de regel.

5 **Dhr. te Hoonte** (VVD) snapt het niet goed omdat er dan voor buitenplannen een ambitiewaarde bestaat die niet handhaafbaar is en enkel als gespreksonderwerp kan dienen en voor de binnenplan heb je de waarde die in het bestemmingsplannen vast ligt wat niet altijd de ambitiewaarde en als dat wel is waarom deze dan niet ook voor de buitenplannen kan gelden.

10 **Wethouder Oosters** geeft aan dat dit gaat om de nieuwe ontwikkelingen en dat bij de afwegingen voor het ontwikkelingsplan dit wordt meegenomen als input en niet als zodanig gehandhaafd werd de afgelopen jaren maar wat het wel doet is met elkaar die ambitie vaststellen en zoeken naar manieren hoe die ambitie kan worden bereikt wat ook waardevol is.

15 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft aan dat de nota niet in het omgevingsplan zit. De nota komt pas in omgevingsplan als deze in een vordering van het bestemmingsplan staat van waar hij nu in staat en aan de hand daarvan wordt niet begrepen waarom er voor buiten andere waarden gelden.

20 **Wethouder Oosters** geeft aan dat het klopt dat de nota niet automatisch overgaat in het omgevingsplan. De Raad gaat nog met wethouder Eerenberg de omgevingsplannen vaststellen en de input daarvan vanuit geluid op basis van de BKL staat in de nota, daarover besluit de Raad bij het vaststellen van het omgevingsplan zelf.

25 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) geeft aan het jammer te vinden als het op deze manier gaat omdat de omgevingsplannen erg dik zijn. Gevraagd wordt of dan alle input gecheckt moet worden of het een plek krijgt in het omgevingsplan.

30 **Wethouder Oosters** geeft aan dat deze integrale afweging bij het omgevingsplan nog moet worden gemaakt en dat vooraf gesteld waarden niet van tevoren hard kunnen worden vastgesteld, dus voordat deze landen in het omgevingsplan moeten de ruimtelijke aspecten nog worden afgewogen.

35 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) vraagt hoe de Raad wordt geïnformeerd over de afwegingen die het college heeft gemaakt en hoe de Raad dan nog afwegingen kan maken.

Wethouder Oosters gaat ervan uit dat als de Raad dit behandelt, dat de commissie wordt geïnformeerd over de afwegingen die gemaakt zijn.

40 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) concludeert dat met dit soort controlerende taken er nog meer gevraagd wordt van de raadsleden en er dan ook meer zaken tussen de wal en het schip kunnen vallen en dat je dat als gemeente niet zou moeten willen.

45 **Wethouder Oosters** geeft aan dat het gaat om een nieuwe werkwijze en de nieuwe realiteit van de Omgevingswet. Gezocht wordt naar een manier waarmee je door middel van de omgevingsplannen je uitgebreide toelichting kunt geven over de afwegingen die zijn gemaakt en daarop dan te kunnen sturen.

50 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft aan dat er één omgevingsplan is en in dat omgevingsplan komt wat nu is vastgesteld in verordeningen, alleen nu is er gekozen een beleidsnota te sturen en geen conceptverordening waarmee deze beleidsnota nog in het omgevingsplan komt. Er is nu dan ook niets vastgesteld over geluid in het omgevingsplan.

Wethouder Oosters geeft aan dat er inderdaad input wordt vastgesteld voor het omgevingsplan op basis van beleidsvrijheid die er is volgens de BKL. Dit is geen directe doorvertaling.

5 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) vraagt verduidelijking of er inderdaad een omgevingsplan komt voor de hele stad of volgt er na elke omgevingsvisie een omgevingsplan.

Wethouder Oosters geeft aan dat er inderdaad een omgevingsplan komt.

10 **Mevrouw Passier** (Volt) vraagt of de wethouder kan toezeggen om bij de Raad terug te komen binnen een jaar om aan te geven welke delen van de beleidsnota wel en niet zijn overgenomen in het omgevingsplan.

15 **Wethouder Oosters** geeft aan dat de logische plek de toelichting van het omgevingsplan is, er kan een aparte brief over gestuurd worden. Die samenhang met de Omgevingswet is lastig. Verder over het realisme van de ambitie en de invloed op het autogebruik, direct is er geen invloed op maar indirect wel en dit is in lijn met het mobiliteitsbeleid gedaan. Denk aan de 30 km wegen, dit hangt hiermee samen. Er zijn veel vragen gesteld waarom sommige aspecten wel en andere niet in de beleidsnota landen. Het geluid van windturbines wordt in een apart traject behandeld. Een ander aspect zijn evenementen en locatieprofielen, de locatieprofielen zullen per locatie regels aannemen ten aanzien van het aantal evenementen en de hoogte van het geluidsniveau, deze worden in het eerste kwartaal verwacht en naar de Raad gestuurd. Hier is maatwerk per locatie nodig omdat dit per locatie verschillend is. De wethouder is het eens dat het lang duurt.

25 **Mevrouw de Vries** (PvdD) snapt dat het maatwerk is en dat het steeds anders is, en vraagt of er iets in de nota opgenomen kan worden of een verwijzing gemaakt kan worden naar de locatieprofielen.

30 **Wethouder Oosters** aan dat dit wel wordt gedaan. Deze locatieprofielen zullen worden vastgemaakt aan het beleid.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan het fijn te vinden maar vraagt of de wethouder dit kan toezeggen.

35 **Wethouder Oosters** dit toezeggen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt wat is de input voor de locatieprofielen, alleen een verwijzing dat ze locatieprofielen komen is niet voldoende. Gevraagd wordt om dan ook inhoudelijke input in de nota te zetten.

40 **Wethouder Oosters** vindt het lastig om voor alle locaties generiek iets te zeggen. Suggesties zijn welkom. De vraag van DENK over evenementen in Overvecht wat er in communicatie gedaan is, is een verbertringsslag als gemeente. Gepleit wordt dat een evenementenkalender eerder gepubliceerd wordt en zo de communicatie verbetert. Over speeltuinen en spelende kinderen. Het harde normeren van geluiden op schoolpleinen botst met de wens deze functie te behouden in woonwijken, er wordt wel steeds gekeken naar de beste indeling en locatie.

45 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) geeft aan dat het niet ging om de normering stemgeluid op één schoolplein. Het gaat erom dat in sommige wijken er heel veel opvanglocaties bij elkaar komen.

50 **Wethouder Oosters** geeft aan dat een evenredige verdeling het uitgangspunt is in de toedeling. Te veel op een plek is geen goede ruimtelijke ordening en dat hier met toekomstige plannen wordt voorkomen door deze beleidsnota.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt hoe dit gedaan wordt en hoe iemand daar inzicht in kan krijgen.

Wethouder Oosters geeft aan dat er bij de ontwikkeling van een schoollocatie gekeken gaat worden of er een evenredige verdeling plaatsvindt. Een vraag ging nog over de leefbaarheidstoets en waarom deze niet gedaan wordt want dit zou het inzichtelijker maken voor de mensen. Die is onbewust niet opgenomen in de nota.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) vraagt of er een toezegging kan komen om de leefbaarheidstoets op te nemen indien er een strekte ter vervanging komt.

Wethouder Oosters geeft aan geen strekte ter vervanging te willen toezeggen, het was meer een open antwoord op de CDA om te kijken waar deze geplaatst kan worden. De vraag over de elektrische voertuigen, deze zijn inderdaad zwaarder en veroorzaken meer trillingen. Er wordt geprobeerd om nieuwe overlast te voorkomen met de inrichting van de wegen. Er is ook een onderzoek gaande naar de trillingsoverlast van elektrische bussen, hier wordt nog gewacht op de uitkomst zodra deze bekend is zal de Raad worden geïnformeerd en wat over wat ermee gedaan wordt. De termijn waarbinnen deze uitslag kan worden verwacht komt de wethouder aan het einde nog op terug. De vraag over de menselijke blik die deze nota heeft en het gebrek aan dieren dat er in voorkomt. Als bewoners minder overlast hebben geldt dit ook voor de dieren maar er is niet een apart onderzoek gedaan voor dieren.

Mevrouw de Vries (PvdD) vindt het een flauw antwoord en vraagt of er wel nog een onderzoek komt.

Wethouder Oosters geeft aan dit te willen overleggen met de collega van dier en welzijn en geeft aan de Raad hier later nog over te informeren.

Mevrouw de Vries (PvdD) vraagt naar de termijn van de terugkoppeling en is het niet eens met de wethouder, want er kan zeker aan de voorkant aangegeven worden dat het hier ook gaat over dierenwelzijn.

Wethouder Oosters geeft aan dat dit beter benoemd had kunnen worden.

Mevrouw de Vries (PvdD) vraagt of dit genoteerd wordt en op welke termijn.

Wethouder Oosters geeft aan dat de Raad in het eerste kwartaal nog verder geïnformeerd zal worden in samenwerking met de wethouder van dier en welzijn. De intentie is echt dat het geluidsniveau voor dieren afneemt als het ook voor de bewoners afneemt.

Mevrouw Passier (Volt) sluit zich aan bij de PvdD en geeft aan dat er toegewerkt naar een samenleving waarin de ecosystemen centraal worden gezet. Het gaat om het ecosysteem in zijn geheel, in z'n geheel een plek krijgt in de nota.

Wethouder Oosters geeft aan het te begrijpen en dit aansluit bij het antwoord op het groen, dat de waarde van groen ook intrinsiek is. verder met levendigheid, leefbaarheid en dan met name over het stemgeluid, het klopt dat dit niet gehandhaafd kan worden. Wat wel kan is rekening houden met de omvang en plaatsen van terrassen en zo bij voorbaat hoopt overlast uit te sluiten. Over de stiltegebieden en de samenhang met levendigheid en bedrijven. De wethouder wil allereerst dat het altijd zoeken is naar balans. De stiltegebieden zijn wettelijk beschermd en die zijn er niet in de stad. Als er in de nota stiltegebieden staat dan gaat het om geluidsluwe gebieden. Er moet evenwicht zijn tussen rust en reuring en Neude is een plek voor reuring. De vermaakjes dat mag wettelijk 12x per jaar en is beperkt tot 2x per jaar. De vraag daarover wat er onder

festiviteiten valt, is nog geen antwoord op. De hofjes zijn de stilste plek van de stad en zullen dit ook blijven vanwege de vorm en daar zullen activiteiten zoals terrassen niet worden toegestaan.

5 **Mevrouw de Vries** (PvdD) vindt het een mooie intentie om de hofjes stil te houden en vraagt de wethouder toe te zeggen de norm blijft zoals die was.

10 **Wethouder Oosters** geeft aan op die verslapping en de norm aan het einde terug te komen. Dan de vragen over wonen. Tijdelijk woning realiseren is in de praktijk erg lastig, er zal per geval gekeken worden welke akoestische kwaliteit kan worden toegevoegd en de nota geeft daarvoor kaders vorm als punten om rekening mee te houden kan worden als je tijdelijke woningen realiseert. Het college prefereert permanent woningbouw boven tijdelijk. De grote ambitiewaarde die neergezet worden kunnen effect hebben op de woningbouw ook dat is een afweging van belangen omdat de gezondheid ook een belangrijk aspect is. Verwacht wordt dat dit geen hele grote impact gaat hebben op woningbouwplannen.

15 **Dhr. Vasters** (D66) vraagt specifiek hoe groot de kans is dat het wel impact heeft op de bestaande plannen en of er echt projecten buiten de boot gaan vallen.

20 **Wethouder Oosters** geeft aan dat er geen projecten zijn die volledig buiten de boot gaan vallen, het kan wel gevolgen hebben voor projecten die aan de rand van de wijk zaten. Het klopt dat de regeling over de onzelfstandige huisvesting ging over het beschermen van de bewoners. De toetsing voor trillingshinder is eigenlijk niet ook voor doorgeschoven toetsing opgeschreven. Er wordt maatwerk toegepast en bij sommige ontwikkelingen zou het logischer zijn om deze pas bij de vergunningverlening toe te passen. Een algemene doorgeschoven toetsing is nog niet vastgelegd in de nota.

25 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) vraagt of de toetsing op trillingshinder dan vastgelegd wordt en of de wethouder dit kan toe zeggen.

30 **Wethouder Oosters** geeft aan dit bij het uitvoeringsprogramma meer helder op te schrijven.

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan het nu al te willen zien in deze nota.

35 **Wethouder Oosters** geeft aan dat wat betreft de uitvoering van de nota er capaciteit nodig is in vorm van menskracht, dit is bestaand capaciteit en geen uitbreiding. Voor het toepassen van de nota komt capaciteit uit projecten zoals gebruikelijk. Het gaat om nieuwe ontwikkelingen en kan op voorhand dus niet worden ingeschat.

40 **Mevrouw Passier** (Volt) is benieuwd of er een mogelijkheid is om te kijken naar de afgelopen 5 jaar wat toen de financiële impact was.

45 **Wethouder Oosters** geeft aan het lastig is een financiële inschatting te maken van alle bestemmingsplannen die de afgelopen 5 zijn vastgesteld en deze zijn waarschijnlijk ook niet helpend voor de toekomst.

Mevrouw Passier (Volt) vraagt of het voor de toekomst mogelijk is dit bij te houden zodat er wel een financiële paragraaf toegevoegd kan worden.

50 **Wethouder Oosters** geeft aan niet te weten of dit op die manier wordt vastgelegd waar bepaalde kosten zitten.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan het ingewikkeld te vinden dat alles in de projecten wordt neergelegd. Je kunt toch zeggen wat het kost dove gevel kost ten opzichte van een niet dove

gevel maar nu landen ze in de projecten en daarmee in de grondexploitatie en vervolgens worden er weer subsidies aangevraagd om een niet sluitende grondexploitatie rond te krijgen. Er zou een andere manier gevonden moeten worden om het financieel inzichtelijk te krijgen.

5 **Wethouder Oosters** geeft aan dat er bij het omgevingsplan wel een financieel plan zit. Er kan wel gekeken worden naar hoe deze voor de Raad inzichtelijk gemaakt kan worden. Bij deze nota is die inschatting niet te verhelderen. De vraag van de Raad of deze beleidsnota klaar is voor besluitvorming, de wethouder hoopt na de beantwoording wel te kunnen hebben laten zien waar de nota voor staat en het college ziet deze wel rijp voor besluitvorming. Dan de vraag over participatie, er is geen uitgebreide participatie ingericht omdat er geen hele grote

10 beleidswijzigingen in de nota zitten, wel is het bewonerspanel geraadpleegd en is er een normale instaprocedure geweest en daar zijn veel reacties op gekomen. Voor wat betreft communicatie en het verzoek er een visueel aantrekkelijker verhaal van te maken.

15 **Mevrouw Passier** (Volt) geeft aan dat de vraag was of er inzet geweest is om een bredere groep te benaderen. De groep die meegedaan heeft is erg eenzijdig.

Wethouder Oosters geeft aan dat vooral met bewoners die zich roeren in gesprek is gegaan, dit is geen inclusieve groep geweest inderdaad.

20 **Mevrouw Passier** (Volt) concludeert dat er ook geen extra inzet is geweest om die groep inclusiever te maken.

Wethouder Oosters geeft aan dit inderdaad niet is gedaan omdat er geen grote wijzigingen in zijn geland. Wat betreft de communicatie en het visuele van de nota zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van de nota zodat het een concreet inzicht kan bieden in de verdeling van wijken in levendige wijken en meer rustige wijken gaat ook uitgewerkt worden. De vraag wat betreft het uitvoeringsprogramma daar is het nog zoeken naar wat er in gaat landen maar bijvoorbeeld de omvang van een luwe gevel. Het gaat om de technische en praktische uitwerking

25 van wat er in dit beleidskader wordt neergelegd, het zal gaan om de verfijning van wat er in de nota staat.

Dhr. te Hoonte (VVD) geeft aan dat er in de uitwerking zou moeten staan dat het verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma en dat het uitvoeringsprogramma aandacht besteedt aan zodat het rond is, er is toch al wel helder wat er in het uitvoeringsprogramma komt.

Wethouder Oosters geeft aan dit niet te zien als de kaders die je met elkaar afspreekt maar er komt nog een uitvoeringsprogramma en dat is vooral de verfijning van wat er in de beleidsnota staat, dit had met een zin opgenomen kunnen worden in de nota. Er komen geen gekke dingen in de uitvoeringsnota. De richtwaarde voor stille hofjes is 40 db en in de bestaande nota 10 db strenger dit is niet als zodanig opgenomen in de nieuwe nota.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) vraagt waarom het niet in een strekte ter vervanging in deze nota als de wethouder het wel wil vastleggen.

45 **Wethouder Oosters** geeft aan dat dit nog moet blijken en dat er wel naar een strekte ter vervanging gekeken kan worden.

Mevrouw de Vries (PvdD) vindt het lastig om dit op deze manier nu te horen om dat er wel een besluit genomen moet worden of het punt kan worden doorgeleid en of er een toezegging op kan komen.

Wethouder Oosters geeft aan hier aan het eind van het debat over omgevingsveiligheid op terug te komen.

De voorzitter geeft aan dat het antwoord gewenst is aan het einde van dit debat.

Gemiste vragen

Dhr. Emmen (UtrechtNu!) heeft gevraagd over de ondernemers in rustige wijken en de impact daarvan van de reductie van 5 db op de norm.

Mevrouw de Vries (PvdD) heeft gevraagd naar het inperken van hinder hoe dat kan samen gaan met de groei van de stad.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) heeft een vraag gesteld over de bewoners die bewust kiezen voor het wonen bij de Neude en de bewoners die daar al tientallen jaren wonen.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) had een vraag gesteld waar in de nota staat hoe geluidhinder meer wordt op de gebieden die benoemd zijn.

Mevrouw Zwinkels (CDA) heeft gevraagd waarom we niet verder dan de SPR richtlijn die al jaren gevolgd wordt en of daar met de landelijke overheid geen stappen op gezet hadden kunnen worden. Ze heeft ook een vraag gemist over de Maliebaan waarbij auto's op de ventweg worden gebracht en over de coulance op de Archimedeslaan 16 en hoe we hiermee om gaan bij andere situaties waar dit ook van toepassing is we waarom dit aan de hand van een zienswijze is gedaan.

Dhr. te Hoonte (VVD) heeft een punt van orde en vraagt of de extra spreektijd van het doorgeschoven punt benut mag worden.

De voorzitter geeft aan dat dit nog wordt uitgezocht.

Mevrouw Zwinkels (CDA) heeft een punt van orde en geeft aan dat ze vergeten was dat er een punt was doorgeschoven.

schorsing 2 minuten

Wethouder Oosters geeft aan dat de invloed op ondernemers dat dit op dit moment al de praktijk is waarop gehandhaafd wordt. Met deze nota wordt dat een regeling voor het geheel en kan er sneller gehandeld worden op overlast situaties. De nota heeft geen invloed op bestaande ondernemers. Wat betreft hinder beperken en een groeiende stad zijn is het op een gezonde manier zoeken naar mogelijkheden hinder te beperken. De vraag over Neude en de bewoners van Neude die wel beantwoord is en ging over de balans tussen leefbaarheid en levendigheid en levendigheid voert in deze wijk de boventoon ondanks dat dit een gemengd gebied is. Daarvoor staan ook een aantal maatregelen in de nota zoals het dichthouden van deuren en ramen.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) vraagt of dit dan betekent dat de bewoners die bewust kiezen voor wonen bij de Neude meer reuring accepteren.

Wethouder Oosters zelfs als zij daar al jaren wonen, zullen altijd een bepaalde vorm van reuring hebben geaccepteerd.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan dat de mate van reuring die 30 jaar geleden geaccepteerd is, een andere mate van reuring is dan die er nu is.

Wethouder Oosters geeft aan dat de nota wel iets zegt over het verloop maar ook dat het op deze locatie meer geaccepteerd is.

5 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft aan graag gezien te hebben wat de omgevingsvisie binnenstad betekent voor dit stukje binnenstad en of dit tot iets anders leidt dan de omgevingsvisie voor Kanaleneiland of Transwijken, dat mist in de nota. Het is een brede uitspraak. Hier is wel iets over gezegd in de omgevingsvisie maar er is geen consequentie in het geluidsbeleid aangehangen.

10 **Wethouder Oosters** geeft aan dat de omgevingsvisie nog steeds bestaat en ook niet verdwijnt door de nota die hier wordt vastgesteld. De wethouder vraagt naar welke consequenties de VVD dan zou willen zien.

15 **Dhr. te Hoonte** (VVD) geeft als voorbeeld aan dat er is vastgesteld dat de Neude een reurige plek is, dus dat daar hogere geluidsnormen gelden. Er ontbreekt een link tussen de verschillende documenten en op die manier wordt het lastiger om te zien wat er is vastgesteld.

20 **Wethouder Oosters** concludeert dat de VVD oproept om de leesbaarheid en de link tussen de verschillende beleidsstukken die de raad heeft vastgesteld en het effect ervan, dit zou verbeterd moeten worden. De vraag op welke pagina geluidhinder echt beperkt wordt, eigenlijk zijn alle beslispunten in het raadsvoorstel maatregelen waarmee geluidshinder wordt beperkt.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat hij bedoelt meer dan tot nu toe wordt gedaan.

25 **Wethouder Oosters** geeft aan dat er ook veel bevestiging van bestaand beleid zit in de nota. Het geeft wel ambitie aan die zijn lager dan de richtlijnen en hopelijk ook voor verandering zorgen.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) vraagt dat er dus op geen enkele plek iets anders gedaan wordt.

30 **Wethouder Oosters** geeft aan dat het zou kunnen zitten in de vastlegging en hierdoor kun je sneller handelen op overlast, dit is nu een generieke maatregel. Dat is de waarde van de nota daarin.

35 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) geeft aan dat een deel van de waarde ook is het vastleggen van de Utrechtse ambities ten opzichte van de landelijke regeling en als deze regeling er niet is de maatregelen vanuit de Bruidsschat gaan gelden.

40 **Wethouder Oosters** geeft aan dat dit inderdaad werd bedoeld als ook de plus die hier in staat dat bijvoorbeeld het beter vaststellen van stemgeluid. De vraag waarom er niet verder gekomen wordt dan de SPR maatregelen. Deze richtlijn is input voor bestaande situaties en is al lastig uitvoerbaar. Het voorkomen van trillingshinder in Utrecht wordt landelijk als voorbeeld gezien en is al best ambitieus. Dan de Archimedeslaan, er is inderdaad een overgangsregel opgenomen in de lijn met het vorige beleid. Dit is om de lopende processen niet te verstoren en dat geldt niet alleen voor de Archimedeslaan.

45 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) geeft aan dat juist bij de Archimedeslaan nog geen SPE schijnt te zijn en vraagt waar die coultance dan in zit en dus wat wordt er met coultance gedaan waar dit nog niet is.

50 **Wethouder Oosters** geeft aan dat er wordt gehandeld op basis van de zienswijze en om situatie zoals op de Archimedeslaan te voorkomen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat dit niet kan, dan is de zienswijze lijdend. Dit moet duidelijk zijn en er moet een vorm van rechtsgelijkheid in zich hebben.

Wethouder Oosters is het eens met rechtsgelijkheid en daarom is er juist op basis van deze zienswijze gekeken naar die uitzondering. Bij lopende trajecten kijkt men naar de zienswijze die bij de Archimedeslaan is ingediend.

5

Mevrouw Zwinkels (CDA) is niet gerustgesteld en vraagt hoe de wethouder dit borgt.

Wethouder Oosters de situatie is dat planvorming al rond is, alleen de procedure nog niet en dat willen ze niet frustreren in het stedenbouwkundig plan van eisen. Dit is niet in eenzelfde situatie toepasbaar. De vraag over de Maliebaan is door de wethouder nog niet goed begrepen.

10

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat het plan is om auto's niet over de middenberm te laten rijden maar meer over de zijkant dus dichterbij de woningen waardoor dit zou leiden tot meer trilling en geluid en dus een verslechtering van de huidige situatie.

15

Wethouder Oosters gaat nog kijken hoe dit zit, dit is op dit moment niet duidelijk.

De voorzitter inventariseert de wensen om nu door te gaan of te schorsen voor de pauze. De tweede termijn wordt na de pauze gedaan.

20

Schorsing voor de lunch.

Verslag openbare middagvergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen (middag)

Datum 21 december 2023
Locatie Raadzaal, stadhuis
Verslag door mw Saskia Donkers (Notuleerservice Nederland)
Vaststelling verslag

Aanwezigen

Voorzitter C. Bos, Wethouder mw. E. Oosters, Wethouder mw. L. van Hooijdonk, Commissiegriffier mw. M. de Vos, de leden dhr. R. Emmers (UtrechtNu), dhr. S. Gaillard (Stadsbelang Utrecht), dhr. M. Koning (D66), dhr. G. Dijkstra (EenUtrecht), dhr. J. Vasters (D66), mw. R. Heijne (GroenLinks), mw. K. Alblas (ChristenUnie), dhr. G. te Hoonte (VVD), mw. C. Passier (Volt), mw. L. de Vries (PvdD), dhr. M. Usta (DENK), dhr. R. van den Enk (Student & Starter), mw. J. Zwinkels (CDA), Dhr. J. Cornielje (PvdA), dhr. J. van den Broek (CDA), mw. L. Snippe (PvdD), dhr. J. Vintges (VVD), dhr. R. van der Zwet (PvdA), dhr. P. Zwanenberg (GroenLinks), mw. Oudejans (Student & Starter), dhr. L. van Stralen (ChristenUnie), mw. T. Meering (VVD).

Afwezigen

Verslag openbare vergadering commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

9. Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid	26
10. Raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven.....	27
LIJST VAN TOEZEGGINGEN.....	39
Wethouder	39

De voorzitter weet iedereen welkom voor het tweede deel van de vergadering en het debat van agendapunt 8 wordt vervolgd met de tweede termijn.

tweede termijn

Mevrouw Zwinkels (CDA) heeft een punt van orde, de fractie verwacht een strekte ter vervanging en als deze uitgebreid is kan deze ook de steun krijgen en is er op dit moment geen behoefte aan

een tweede termijn maar zou de tweede termijn dan liever op een ander moment in de commissie nog willen hebben.

5 **Dhr te Hoonte** (VVD) geeft aan in de basis aan te sluiten maar er is ook een wens dat het binnen de 3 weken na het ingaan van de Omgevingswet op 1 januari nog wordt vastgesteld waardoor het een andere juridische status heeft. Het zou dan op 18 januari naar de Raad moeten, voorgesteld wordt om het voor aanvang dan nog een half uurtje tweede termijn te doen.

10 **Wethouder Oosters** geeft aan dat ze met de input van de tweede termijn nog iets kon doen omdat ze voornemens is een strekte ter vervanging te sturen daarvan kan ze ook aangeven wat er op basis van de eerste termijn wordt vervangen. De wethouder spreekt de voorkeur uit om het stuk wel op 18 januari te behandelen in de de Raad en hoe de commissie dit inricht met de tweede termijn is aan hen zelf.

15 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) vraagt of er een mogelijkheid is om het nog over de strekte ter vervanging te hebben.

De voorzitter overlegt met de commissiegriffier om te kijken of er ruimte voor is.

20 **Dhr. Vasters** (D66) wil een tegenvoorstel doen waarbij de wethouder aangeeft wat er in de strekte ter vervanging komt en aan de hand daarvan beslissen of er een tweede termijn nodig is of dat het daarna direct kan worden doorgezet.

25 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) wil ook graag weten wat de wethouder van plan is in de strekte ter vervanging en geeft aan dat 11 januari misschien nog een mogelijkheid is.

De voorzitter geeft aan dat als aanpassingen te majeure zijn het geen strekte ter vervanging meer is.

30 **Mevrouw de Vries** (PvdD) geeft aan blij te zijn dat er een strekte ter vervanging komt en dat de behoefte er is om deze nog voor te hebben in debat.

35 **De voorzitter** inventariseert of iedereen het met de voorstellen eens is en geeft nog aan dat er deze ochtend veel tijd verbruikt is aan dit punt en dat dit betekent dat mogelijk gevraagd wordt iets van de agenda af te halen aan ieder het verzoek dan ook kort en bondig te zijn.

Schorsing 1 minuut

40 **De voorzitter** geeft aan dat er geen commissievergaderingen meer gepland staan in januari. Er moet een extra commissie vergadering worden uitgeschreven en dat kan op 11 januari of op 18 januari, er kan ook gekozen worden het ontbrekende stukje op 18 januari te doen. Er wordt nog even gekeken naar de mogelijkheden. De tweede termijn kan ondertussen al wel vast van start gaan.

45 **Dhr te Hoonte** (VVD) geeft aan dat de behoefte voor een tweede termijn afhankelijk is van de strekte ter vervanging. De wens is dat de wethouder aangeeft wat er in de strekte ter vervanging komt te staan en er daarna beslist wordt of dat voldoende is om het dan af te sluiten en hoeft er geen extra ruimte te worden ingepland voor bespreking.

50 **De voorzitter** geeft aan bang te zijn dat er uit de tweede termijn nog extra informatie komt die zou kunnen leiden tot een aanvulling op de strekte ter vervanging.

Wethouder Oosters geeft aan dat ze een strekte ter vervanging wil opstellen en het eerste punt dat zal worden opgenomen gaat over de grenswaarden van de hofjes waarbij een verkeerde omissie is opgenomen, er staat 40 en dat moet 30 zijn. Het gaat om een zin over de locatieprofielen waar het voornemen is deze in te vlechten op het moment dat deze gereed zijn.

Het gaat om een zin over dieren en hoe die zijn meegenomen in de nota. De andere aspecten gaan over de status van het stuk en hoe het een en ander zich verhoudt tot de Omgevingswet en aan status stuk gaat over het uitvoeringsprogramma en wat daarin terugkomt en nog een andere stuk gaat over de financiën om dit concretere op te schrijven waar in terug te vinden is hoe dat zijn doorwerking heeft. Verder zijn er een aantal varia punten en een daarvan is de link met de omgevingsvisie binnenstad, dit is een mooie om toe te voegen en een andere gaat over de leefbaarheidstoets, hoe en waar komt die terug en zou ook een invulling kunnen zijn van het beleid in de nota.

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan zojuist al twee aanvullingen te hebben gedaan en vraagt of dit bij diverse zou mogen.

Wethouder Oosters geeft aan wat betreft de gemiste vraag dat bij de Maliebaan, daar is het plan al goedgekeurd is met de trillingsregels zoals ze nu in staan, dat is niet iets dat verkeerd is gegaan. Een andere gemiste vraag was over het plan over de zwaarte van de elektrische bussen en de trillingshinder die daaruit voortkomt, dit komt in het eerste kwartaal 2024.

Mevrouw Zwinkels (CDA) geeft aan dat de doorgeschoven toetsing bij trillingshinder daarbij heeft de wethouder aangegeven een aanscherping te gaan doen en er zou gekeken worden hoe dit visueel met de stad gecommuniceerd kan worden.

Wethouder Oosters geeft aan dat beide kloppen, voor wat betreft het eerst staat er nu dat de regels één op één worden overgenomen in het omgevingsplan en dat de doorgeschoven hier dus eigenlijk niet geldt, hier wil de wethouder tegemoet komen en dit zal concreet worden opgeschreven. De andere daarvan is toegezegd dat dit in het uitvoeringsplan verder wordt uitgewerkt.

Dhr te Hoonte (VVD) geeft aan ook nog een punt uit de diverse te hebben en dat is een algehele lezing te doen om na te gaan of het overal helder is. Als de wethouder dit ook kan toezeggen dan zou het wat VVD betreft voor een half uur naar de Raad kunnen.

Wethouder Oosters geeft aan het geheel nog een keer goed door te lezen en niet alleen de toevoegingen.

De commissiegriffier geeft aan dat er op 18 januari geen ruimte is en dat er gekeken wordt naar 11 januari, het een en ander ook afhankelijk is van wanneer de strekte ter vervanging er komt en hoeveel tijd er nog nodig is dit te bespreken.

Mevrouw de Vries (PvdD) heeft een punt van orde en geeft aan te willen weten wanneer de strekte ter vervanging komt om een goede inschatting te kunnen maken. De fractie verwacht afhankelijk van wat er in de strekte ter vervanging gaat komen nog wel met een aantal punten zal komen en het dus geen kort punt gaat zijn.

Wethouder Oosters geeft aan dat het op zijn snelst op 9 januari kan worden vastgesteld en dan naar de raad te sturen.

De commissiegriffier geeft aan dat er op 18 januari wel ruimte is voor raadsvoorstellen maar niet voor een tweede termijn.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat de nota met de toezegging van de strekte vervanging doorgeleiden kan worden naar de raad en voor de bespreking is dan iets meer tijd voor nodig.

5 **De voorzitter** geeft aan dat het stuk wordt doorgeleid naar de raad als B punt.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan nog af te wachten wat er in de strekte ter vervanging komt maar dat zij nog het een en ander gaan bekijken omdat het punt over stilte in buitengebieden niet naar tevredenheid is beantwoord als ook over de locatieprofielen en evenementen daar gaat PvdD
10 waarschijnlijk wel met een voorstel komen.

Dhr. Gaillard (Stadsbelang Utrecht) geeft aan te kijken naar een motie of amendement over de ambitiewaarden en de koppeling ervan naar bouwplannen en afhankelijk van wat Volt doet ook nog te kijken naar een motie of amendement voor de tijdelijke huisvesting en de uitzonderingen
15 daarop.

Dhr te Hoonte (VVD) geeft aan te kijken of er nog iets gedaan moet worden aan de aanhakking van het omgevingsplan.

20 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) gaat kijken wat in de strekte ter vervanging staat en mogelijk nog met een of twee voorstellen komen.

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan ook te kijken naar de strekte ter vervanging en komen
25 waarschijnlijk ook met een paar voorstellen.

Wethouder Oosters geeft aan dat de datum van invoering ook vervangen wordt in de strekte ter vervanging.

9. Raadsvoorstel Beleidsnota omgevingsveiligheid

30 **De voorzitter** geeft aan dat in de Beleidsnota omgevingsveiligheid legt de gemeenteraad het beleidskader voor omgevingsveiligheid vast. In 2007 is het Utrechtse beleid vastgelegd in de Nota Externe veiligheid. Deze nota is aan actualisatie toe, ook wordt met de komst van de Omgevingswet het externe veiligheidsbeleid vernieuwd.

eerste termijn

35 **Mevrouw de Vries** (PvdD) merkt op dat het college in het vorig besproken agendapunt aangaf trots te zijn op het verder verscherpen ten opzichte van landelijk beleid maar vraagt waarom er bij deze beleidsnota terughoudender wordt gedaan. Ook in deze nota wordt er geen woord gerept
40 over dieren en natuur. Een explosie of brand kan voor dieren of bomen ook een risico zijn en gifstoffen kunnen voor dieren op een andere waarde dan voor mensen schadelijk zijn, gevraagd wordt hoe de wethouder dit ziet en hoe dieren worden meegenomen in de beleidsnota. Gevraagd wordt wat het college ziet als gevaarlijke stoffen. Ook wordt gevraagd of de wethouder het eens is dat een gevaar voor de omgeving niet alleen gaat om ongelukken. Ziet het college PFAS als een
45 gevaarlijke stof en waarom dit niet meegenomen is meegenomen in de nota. De veiligheidsregio zet PFAS in bij het bestrijden van branden, hierbij wordt dan een risico bestreden door het creëren van een ander risico. Deze nota valt onder het programma duurzaamheid en de kosten zijn onduidelijk, dit potje schiet al te kort vanwege de klimaatcrisis. Gevraagd wordt hoe de wethouder erover denkt om deze kosten onder te brengen bij economie of juist bij veiligheid. Over beslispunt
50 1a wordt gevraagd welke motivatie telt bij het toestaan van overschrijding van overige risico's en moet er dan niet alles aangedaan worden dit in te perken. Over beslispunt 1d wordt gevraagd of

mensen alleen als kudde beschermd kunnen worden en hoe de wethouder dit ziet. De fractie is ook kritisch over het participatieproces omdat er geen inwoners zijn betrokken en dit is vreemd. Gevraagd wordt hoe hier de afwegingen in zijn gemaakt. Tot slot ziet de PvdD graag dat de vervuiler betaalt en hoe denkt de wethouder hierover en hoe speelt dit mee in de kosten.

Dhr. Cornielje (PvdA) spreekt de waardering uit dat in de beleidsnota voor omgevingsveiligheid het Nate Trinsey principe voor kwetsbare gebouwen wordt gehanteerd. Daarnaast staat in de nota dat bij LPG stations de waarden worden overschreden van groepsrisico's. Het idee wordt geopperd deze groepsrisico's mee te nemen in het nog te bepalen beleid rondom tankstations en het afschalen ervan. Over aanvullende bouweisen voor nieuwbouw wekt de vraag op of lopende projecten een risico lopen hierdoor.

Dhr. van den Broek (CDA) geeft het fijn te vinden dat niet alles is dicht geregeld maar er ook nog ruimte overblijft om af te wijken van gestelde oriëntatiewaarde, dit geldt alleen niet voor de buisleidingen en waar dit voorkomt is in Rijnenburg en wat betekent het terugbrengen van de waarden voor de woningbouw. Daarnaast hebben Prorail en Rijkswaterstaat aangegeven te willen reageren op een concept en dat kan door middel van een zienswijze maar dit is niet voorbij gekomen en betekent dit dan dat zij tevreden zijn. De vraag wordt gesteld hoe Utrecht zich verhoudt ten opzichte van andere gemeenten en wat zijn de consequenties hiervan voor de nieuwbouw en de bestaande bouw. Als laatste vraag wat de gevolgen voor nieuwbouwprojecten gaat zijn als eisen tot hogere kosten gaan leiden en hoe groot dat probleem is en of de gemeente gaat bijspringen. Gevraagd wordt of dit ook met andere gemeenten aan de woondeal tafels bij de provincie besproken wordt, omdat zij mogelijk ook problemen hiermee gaan krijgen.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat het een feitelijk voorstel is, wat mist is wat de ambitie en het uitgangspunt is. Je kunt wel opmaken wat de ambitie is maar het staat er niet specifiek in. De geluidsnota begint met een duidelijke ambitie, hierop wordt een reactie van de wethouder gevraagd. Er staat een tabel op pagina 8 en er is steeds de ruimte om af te wijken van het landelijk beleid en dit wordt weergegeven in het afwegingskader maar ook vaak niet. GroenLinks is benieuwd naar de reactie van de wethouder hierop. Het laatste punt gaat over de Omgevingswet, die biedt ook kansen en juist de mogelijkheid om bij het maken van plannen aspecten rondom milieu en leefomgeving mee te nemen en hoe borgen kan dit vroeg geborgd worden in het proces waardoor je niet aan de achterkant steeds maatregelen moet nemen.

Dhr te Hoonte (VVD) geeft aan dat het beleid nog niet helemaal aangehaakt is op wat er in de Omgevingswet gaat veranderen, echter blijkt dit landelijk ook het geval te zijn. Er komt nog veel achteraan en ook hier is nog veel werk voordat deze nota in het omgevingsplan kan landen. Aandachtsgebieden rond een weg rondom Leeuwenstein maar ook een vaarroute valt onder een aandachtsgebied en in deze wijk liggen ook 2 scholen, er moeten dan voorschriften worden gemaakt en dan worden het voorschrift gebieden die doorvertaling mist. Gezien wordt dat het wat betreft FTE wel gedekt is, maar de maatregelen zullen ook veel andere kosten hebben die nu niet in beeld zijn en dat voelt ongemakkelijk.

Dhr. Vasters (D66) geeft aan in de bijlage voorbeelden van incidenten te missen en een overzicht van de grootste risico's of zijn de voorbeelden in de bijlage daar een goed beeld van. De volgende vraag is de impact als er wordt ingestemd. Zijn er afwegingen gemaakt over bijvoorbeeld bouwprojecten en vertragingen, of kan er zonder negatieve impact worden ingestemd? D66 geeft aan aan te sluiten bij CDA over hoe dit bij andere gemeenten gaat.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) sluit aan bij PvdA als het gaat over tankstations en nieuwbouw en bij PvdD als het gaat over gevaarlijke stoffen en de gevolgen voor dieren.

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dat er een grote overlap is met de vorige nota en dat een aanpassing van het eerste beslispunt noodzakelijk is, want 1 januari wordt niet gehaald, gevraagd wordt of daarvan een strekte ter vervanging kan komen. Volt sluit aan bij de PvdD bij het punt over de dieren. Als laatste nog een punt over de doelstellingen en indicatoren gevraagd wordt hoe dit wordt meegenomen in de programmabegroting. De titel veroorzaakte verwarring omdat omgevingsveiligheid breder dan externe veiligheid, dit gaat niet alleen over risico's voor mens en milieu bij opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Het is wenselijk dat hier in de raad breder gesproken wordt. Het advies van de veiligheidsregio Utrecht is om 5 principes te hanteren. Ten eerste de afstand tot de risicobron hierin staat dat de mogelijkheid geboden moet worden om te schuilen als de afstand niet kan worden gehaald, er lijkt hier dat er wordt voorbijgegaan aan het tweede principe door over te gaan op het hanteren van bouwkundige voorschriften voor nieuwe gebouwen, er wordt niet eerst gekeken of het mogelijk is voldoende afstand te bewaren. De volgende vragen voor de wethouder, is de wethouder op de hoogte van de visie veilig leefomgeving en twee hoe kijkt de wethouder dat het tweede principe wordt overgeslagen. Voor de andere punten sluit Volt zich aan bij PvdD dat er breder moet worden gekeken naar de impact op de natuur.

De voorzitter geeft aan dat de spreektijd van agendapunt 12 meegenomen gaat worden naar de vergadering van 8 februari.

De vergadering wordt voor 10 minuten geschorst.

De voorzitter vraagt de wethouder om meer rekening met de tijd te houden.

Wethouder Oosters geeft aan er langer de tijd voor te hebben genomen om met de juiste antwoorden te komen. Allereerst de ambitie en hoe je die terug ziet, het klopt dat deze is vervlochten maar staat niet in een kop aan het begin, als er een mooie suggestie is dan is deze welkom. De scope van het stuk en het afwegingskader dat daarbij hoort. Het gaat om gevaarlijke stoffen in grote bulken, PFAS valt daar niet onder. Het gaat met name over LPG, waterstof, aardgas en ammoniak. Deze afwegingskaders staan overal verweven behalve bij het nemen van de bouwkundige maatregelen, daar is het een Ja of een Nee. De relatie tot de Omgevingswet lijkt op die van de vorige nota en is de input voor het omgevingsplan. De impact op nieuwbouw is niet anders dan nu en deze nota geldt voor nieuwe plannen, het is geen grove beleidswijziging en heeft geen invloed op de aantallen woningen die kunnen worden gerealiseerd. Op dit moment heeft het ook geen invloed op bestaande situaties. De vraag over de dieren en hoe die terugkomen, de nota is op de ruimtelijke ordening gericht, daarbij gaat het om de huisvesting. Dieren worden niet gehuisvest door het college, behalve dan bijvoorbeeld bij een kinderboerderij. Mensen worden ook persoonsgebonden beschermd met het plaatsgebonden risico. Voor wat betreft de participatie zijn ook hier gelijkenis met de nota geluid en trillingen en is ook geen uitgebreid participatietraject uitgevoerd omdat het geen hele grote wijzigingen betreft. Bij de ter inzage legging zijn nagenoeg geen reacties gekomen. Vanuit de stakeholder kwam ook weinig input. Met de gasunie is gesproken voor de omzetting naar waterstof en ook dat heeft niet tot wijzigingen in de nota geleid. Voorbeelden van risico's voor de stad, dan gaat het vooral om tankstation en bulktransport via bijvoorbeeld een spoorlijn.

Dhr. Vasters (D66) vraagt of het dan gaat om de kans op ontploffing of het lozen van gevaarlijke stoffen of ongevallen.

Wethouder Oosters geeft aan dat alles kan gebeuren. Dan de vragen over het programma en de kosten van de nota, de kosten zijn vooral van de mensen die adviseren en dit ook voortbrengen in de ruimtelijke ontwikkeling. Deze expertise over milieu is ook nodig, er wordt niet een extra vraag naar middelen of capaciteit gedaan. Er komen geen nieuwe indicatoren voort uit deze nota. De vraag over de vervuiler betaald, dit is op basis van eigen kosten, een bedrijf dat zich wil vestigen

zal zelf de maatregelen moeten treffen en bekostigen zoals beschreven in de nota. De laatste vraag ging over het plan van omgevingsveiligheid van de VRU, de wethouder laat de vraag aan de Raad wat daarmee te doen. Het plan is wel bekend en herkent niet wat Volt aangeeft dat er geen rekening met de afstand gehouden wordt.

gemiste vragen

Dhr. van den Broek (CDA) geeft aan nog een vraag te hebben gesteld over de buisleiding in Rijnenburg.

Dhr. Cornielje (PvdA) had een vraag gesteld over de afschaling van tankstations en de risico's voor nieuwbouw projecten.

Mevrouw de Vries (PvdD) geeft aan een vraag te hebben gesteld over punt 1a het gemotiveerd overschrijden van risico.

De vergadering wordt voor 2 minuten geschorst.

Wethouder Oosters de wethouder zegt toe dit plan mee te nemen in de afschaling van de tankstations, de vraag over risico voor vernieuwing is wel beantwoord, dat is er niet. De vraag over de buisleidingen daarbij kan aangegeven worden dat men zeker weet dat dit de enige bijstelling met maatgevend plaatsgebonden risico is.

Dhr. van den Broek (CDA) geeft aan dat het fijn is en vraagt of de garantie gegeven kan worden dat dit geen invloed heeft op de woningbouw in Rijnenburg.

Wethouder Oosters geeft aan dat dit inderdaad de conclusie is. Dan is het in beslispunt 1a uiteraard zo dat risico zoveel mogelijk beperkt moet worden maar als er dan toch een afweging gemaakt moet worden dan zijn dingen die daarin meespelen toch die integrale afweging van de ruimtelijke ontwikkeling dat wordt ook toegelicht in het raadsbesluit en dit is afhankelijk van locatie en het plan.

De voorzitter concludeert dat er geen tweede termijn noodzakelijk is en geeft aan dat dit als A punt geagendeerd staat voor 18 januari.

Mevrouw de Vries geeft aan met nog 1 of 2 voorstellen te komen.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan een amendement in te dienen.

De voorzitter geeft aan dat het stuk wordt geagendeerd voor 15 minuten.

De vergadering wordt voor 2 minuten geschorst.

10. Raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij en ontwikkelingen m.b.t. buurtinitiatieven

De voorzitter geeft aan dat in de raadsbrief Tussenrapportage uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord Aardgasvrij d.d. 3 november te lezen staat dat het college de voorkeur blijft houden voor Stadsverwarming als oplossing voor een aardgasvrij Overvecht-Noord. Dat betekent dat bewoners geen keuze krijgen voorgelegd in de transitie naar aardgasvrij wonen. Dat roept bij de agenderende fracties de volgende vragen op:

1. Is het gezien het ontbreken van andere marktpartijen dan Eneco niet wenselijk om bewoners een alternatieve keuze aan te bieden in hun eigen energie-transitie?
2. Als het plan 'Warmtepomp voor iedereen' wat kosten betreft in de meeste scenario's minimaal vergelijkbaar uitkomt met stadsverwarming Eneco is het dan niet te voorbarig de gehele uitwerking niet mee te nemen in een consultatie aan de buurt?
3. Heeft het plan 'Warmtepomp voor iedereen' in de uitwerking wel een eerlijke kans gehad; ofwel vergelijkbare (financiële) steun van de gemeente als dat van Eneco?

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat het gaat over de overstap naar duurzame energie. Er zijn twee bewonersinitiatieven: "Klopvaart aardgasvrij" en "Nieuwe energie voor de vechtzoom" en zij hebben een alternatief uitgewerkt getiteld "Warmtepomp voor iedereen". Dit initiatief geldt voor 505 huishoudens in Overvecht-Noord en dit is het derde initiatief. Allereerst dan ook hulde voor alle inzet en de hoge kwaliteit van de plannen. Het stadsbestuur wijst dit af zonder grondige onderbouwing. Het stadsbestuur maakt de keuze alleen in te zetten op het alternatief van Eneco voor stadsverwarming voor alle woningen omdat het plan dan enigszins rendabel is. EenUtrecht vraagt de wethouder waarom er geen keuze aan de bewoners wordt voorgelegd. Een collectief bewonersplan heeft wel heel veel draagvlak in een lokaal onderzoek geeft 23% aan ook wel stadsverwarming te willen en 85% wil het liefst of misschien gaan voor het lokaal alternatief. Dit vindt EenUtrecht een belangrijk feit omdat er recent in een amendement is vastgelegd dat draagvlak het zesde criterium is in het beoordelen van klimaatplannen. Een vraag aan de wethouder of zij zich bewust is van dit draagvlak en hoe is dit meegenomen.

Dhr. Peters (D66) geeft aan dat de peiling mogelijk niet representatief is aangezien deze peiling gedaan is onder een kwart van de mensen en daarvan geeft 85% aan misschien of zeker het alternatief te willen.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat er binnen de mogelijkheden voldoende gepeild wordt naar draagvlak. Deze peiling geeft een goede indicatie dat er draagvlak is en dit moet en kan nog beter worden uitgezocht en dat wil EenUtrecht ook bereiken.

Dhr. Peters (D66) vraagt of 85 van de 404 huishoudens voldoende draagvlak heeft.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat dit niet de juiste feiten zijn, 86% van de mensen die gepeild zijn geeft aan dit zeker of mogelijk te ondersteunen en dat is voldoende reden is om het breder voor te stellen.

De voorzitter verzoekt het verhaal korter te maken.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat de gemeente beide plannen voor consultatie moet voorleggen aan de bewoners zodat de keuze gemaakt kan worden voor dat wat het beste scoort. Deze afweging heeft onvoldoende plaatsgevonden. De vraag aan de wethouder is om deze twee alternatieven grondig te vergelijken en alsnog op te nemen in het raadsvoorstel, gelet op een mogelijk plan B waar de wethouder ook al rekening mee houdt in de eigen raadsbrief. De voor- en nadelen staan benoemd in de samenvatting van het bewonersplan. De voordelen zijn mooi en dragen bij aan energieneutraal 2035 en dat is bij stadsverwarming nog maar de vraag. Het vraagt wel meer ruimte en een hogere investering van bewoners. Het grootste nadeel is dat het haalbaar moet zijn voor iedereen maar dat is niet vanzelfsprekend, echter is het wel haalbaar te maken door als gemeente proactief mee te denken.

Dhr. Peters (D66) geeft aan dat het nadeel ook is dat de keuzevrijheid beperkt wordt.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat die niet beperkt wordt, maar wel als er wordt meegegaan met de raadsbrief van de wethouder, want dan is enkel stadsverwarming mogelijk.

Dhr. Peters (D66) geeft aan dat er met de stadsverwarming altijd zelf een andere keuze gemaakt kan worden door zich niet aan te sluiten op de stadsverwarming en een eigen warmtepomp te kiezen. Door geen stadsverwarming te kiezen is er enkel de keuze voor een warmtepomp.

5

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat het gaat om 505 huishoudens. Het wordt een inkoopplan en dit betekent niet dat iedereen mee moet doen om het te laten werken, dit ligt aan de aanbieders.

10

Dhr. Peters (D66) geeft aan dat bij stadsverwarming die ruimte voor collectieve inkoop er ook gewoon is.

15

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat die wordt gedwarsboomd door enkel stadsverwarming als oplossing aan te bieden en al het andere voor eigen rekening is. Wat zij willen is dat zij het alternatief verder kunnen uitwerken en dat er een volwaardig alternatief geboden wordt.

20

Mevrouw Heijne (GroenLinks) vraagt naar de betaalbaarheid en wat EenUtrecht ervan vindt als een ruime meerderheid voor dit plan kiest er toch een groep blijft die gedwongen wordt om een investering te doen.

25

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat de initiatiefnemers het een haalbaar plan vinden als er een plan voorgelegd wordt aan alle 505 bewoners dat ook ruimte biedt om ook de mensen met minder bestedingsruimte mee te laten doen.

30

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat mensen die al geen leenruimte hebben de mogelijkheid wordt geboden om toch een lening aan te gaan en hebben daar dan dus geen keuze in, gevraagd wordt wat EenUtrecht daarvan vindt.

35

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat de bewoners willen dat ze een keuze hebben tussen stadsverwarming of een warmtepomp.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat dit juist de keuze is die aangeboden wordt met stadsverwarming en dat die keuze wordt afgesneden.

40

De voorzitter geeft aan dat dit al eerder is gevraagd en ook al is beantwoord.

45

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan spijt te hebben niet mee geagendeerd te hebben omdat er zijn meer vragen zijn opgekomen. Zo wordt in de raadsbrief aangegeven dat het installeren van warmtepompen wordt ontmoedigd. In de gemeente Baarn is een studie gedaan en daaruit blijkt dat het inzetten op warmtenetten en het ontmoedigen van warmtepompen leidt tot een verhoging van de uitstoot dan wanneer warmtepompen niet worden ontmoedigd. Klopt het dat het college warmtepompen wil ontmoedigen en zo ja heeft het college zicht op de verwachte uitstoot van broeikasgassen tot 2050. Er liggen force subsidies onder de business case en de vraag aan de wethouder is hoe groot de kans is dat instapkosten voor bewoners op nul investering uitkomen en hoe worden deze kosten voor de andere inwoners van Utrecht gegarandeerd. De laatste vraag gaat over afhankelijkheid, de fractie maakt zich zorgen over de afhankelijkheid van Eneco en of er niet eenzelfde soort afhankelijkheid gecreëerd wordt als tijdens de gascrisis. Gevraagd wordt hoe de wethouder voorkomen dat dit in de toekomst op gaat leveren.

50

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) vraagt steun aan Volt in het verzoek vanuit de bewoners dat het alternatief goed afgewogen en meegenomen wordt in het raadsvoorstel en als gelijkwaardig alternatief wordt voorgelegd aan de bewoners.

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dit te kunnen steunen ook vanuit het oogpunt van de participatie.

5 **Dhr. Peters** (D66) geeft aan dat er het afgelopen jaar meerdere keren de buurtinitiatieven van Overvecht-Noord zijn besproken op verschillende overleggen. Steeds weer is er veel energie en expertise in deze plannen gestopt door de bewoners en dat is prachtig om te zien. De voordelen van dit initiatief wegen echter niet op tegen de nadelen, er kunnen nog vele overleggen gepland worden maar dat maakt alleen maar dat het langer duurt voordat er duidelijkheid is. De keuzevrijheid is het beste geborgd bij stadsverwarming, waarbij bewoners de vrijheid hebben aan te sluiten bij een inkoopcollectief voor warmtepompen. Het tweede punt is het draagvlak, de bewonersenquête is wel uitgevoerd maar bij slechts 25% van de inwoners en zelfs bij deze groep is de keuze niet unaniem. De laatste is efficiëntie, deze enorme logistieke uitdaging vraagt veel daadkracht en als gemeente wil je zo grootschalig en efficiënt mogelijk inrichten zodat zoveel mogelijk inwoners voor zo'n laag mogelijke kosten de transitie kunnen maken.

15 **Mevrouw Passier** (Volt) geeft aan de keuzevrijheid te delen met D66 maar is benieuwd hoe dit wordt gezien, want het succes van stadsverwarming valt of staat met de haalbaarheid voor Eneco die enkel haalbaar is als iedereen aansluit.

20 **Dhr. Peters** (D66) geeft aan dat keuzevrijheid zit in het feit dat je altijd kan kiezen voor een alternatief en dat de gemeente een redelijk en kosten neutraal alternatief biedt.

Mevrouw Passier (Volt) geeft nogmaals aan dat de haalbaarheid voor Eneco wordt bepaald of iedereen aansluit.

25 **Dhr. Peters** (D66) geeft aan dat er dan enkel gekeken wordt naar dit voorstel en dat D66 het buurtinitiatief weegt tegen het voorstel van de gemeente. Ook bij het buurtinitiatief heb je die schaal nodig om het kostenneutraal te maken. Ook omdat er met het buurtinitiatief een investering gevraagd wordt dat bij stadsverwarming niet geldt, dat maakt dat dit de meest gangbare methode is en de keuzevrijheid geborgd.

30 **Mevrouw Passier** (Volt) geeft aan dat wanneer niet iedereen zich aansluit op de stadsverwarming, de kosten omhoog gaan waaruit geconcludeerd kan worden dat beide voorstellen nog niet ideaal zijn.

35 **Dhr. Peters** (D66) geeft aan dat deze uitdaging niet in een ideale wereld gaat plaatsvinden, maar er zal over een drempel heen gegaan moeten worden.

40 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt aan D66 of zij ook zien dat het plan voor stadsverwarming ook nog onzekerheden heeft.

Dhr. Peters (D66) geeft aan dat te zien en tegelijkertijd moeten er belangen afgewogen worden voor alle mensen in Utrecht en dat kan enkel op grote schaal en met veel efficiëntie.

45 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of D66 ook ziet dat er nog zoveel onzekerheden zijn en dat er mogelijk een plan B nodig is, je dit plan B niet gewoon nog een keer de ruimte moet geven en als keuze moet voorleggen aan bewoners.

50 **Dhr. Peters** (D66) geeft aan het hier niet mee eens te zijn en dat er meters gemaakt moeten worden op de stadsverwarming. Er gaat nog zoveel meer komen en als alles zoveel tijd kost dan worden de doelstellingen voor 2040 niet bereikt.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of D66 vindt dat het voldoende is afgewogen.

Dhr. Peters (D66) geeft aan dat er juist heel veel is afgewogen.

5 **Dhr. Vintges** (VVD) geeft aan dat er gereflecteerd wordt aan het percentage van de bewoners dat bereikt is en dat juist een groot percentage van die 25% dit plan wil, dan is het eigenlijk toch aan de gemeente het plan verder uit te werken.

10 **Dhr. Peters** (D66) vraagt of de VVD dan vindt dat de gemeente moet gaan kijken of het plan van de inwoners voldoende draagvlak heeft.

Dhr. Vintges (VVD) geeft aan om dit plan in ieder geval verder uit te werken en dan aan de bewoners voor te leggen om te bepalen wat zij graag willen.

15 **Dhr. Peters** (D66) is van mening dat het aan de initiatiefnemers is om te kijken of het haalbaar is.

20 **Dhr. Vintges** (VVD) is al jaren kritisch over het plan Overvecht-Noord en er is nog maar weinig effectief resultaat behaald. VVD sluit zich aan bij EenUtrecht dat er een gelijkwaardig plan voor Utrecht moet komen. De keuze is nu niets doen en wachten op subsidies vanuit het rijk of een alternatief een eerlijke kans geven, er is iets te kiezen dus waarom niet de energie van de inwoners volgen. Het is beter iets te doen dan niets dus wat VVD betreft moet dit alternatieve plan een eerlijke kans krijgen. Netcongestie wordt aangehaald als een van de problemen van dit plan dit kan door de gemeente worden opgelost door warmtepompen en buurtbatterijen in te zetten. de derde vraag is waarom alleen Eneco de enige marktpartij en wat waren de kritieken van andere partijen. Gevraagd wordt of er niet veel meer naar individuele woningen gekeken moet worden dan naar een hele wijk, er is verschil tussen koopwoningen waar hier over gesproken wordt en de flats van Mitros en of dit los gezien kan worden.

30 **Dhr. Usta** (DENK) is tegen het geheel af gaan van gas. Bewoners willen de mogelijkheid hebben om alsnog gebruik te maken van gas en nu worden losse gasflessen gebruikt wat onveilige situaties creëert. Gevraagd wordt of de wethouder de zorgen deelt en toelichten hoe dit te voorkomen. Terugdraaien is niet snel mogelijk dus er moet goed over nagedacht worden.

35 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) spreekt de waardering uit naar de bewoners, ze heeft hierover goede gesprekken gehad met de bewoners. GroenLinks heeft dan ook moeite met het voorstel van de bewoners gezien de hoge investeringskosten vindt GroenLinks dit voorstel bezwaarlijk en als er gekozen wordt voor het plan "warmtepomp voor iedereen" dan wordt optie de stadverwarming afgesneden en andersom als er gekozen wordt voor stadsverwarming blijft de mogelijk om zelfstandig te kiezen voor een warmtepomp.

40 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan de keuze voor te leggen en niet af te snijden.

Mevrouw Heijne (GroenLinks) geeft aan dat ook al kiest 70 of 80% voor de warmtepomp, dan heeft de andere groep geen keuze en die dwing je tot hele hoge investeringen en daar heeft GroenLinks moeite mee.

45 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat dit in beide gevallen maar een opt-out is, namelijk individueel een warmtepomp aanschaffen.

50 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) vindt dit niet hetzelfde want ook met stadsverwarming kan er collectief ingekocht worden voor warmtepompen.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of GroenLinks ook ziet dat wanneer je een stadsverwarmings alternatief aan deze 505 huishoudens aanbiedt er geen ruimte meer overblijft voor een inkoopcollectief op warmtepompen. Vandaar de wens dit aan de voorzijde voor te leggen.

5 **Mevrouw Heijne** (GroenLinks) heeft een andere afweging daarin en dat zijn de voorinvesteringskosten terwijl er een betaalbare optie geboden kan worden en voor mensen in een kwetsbare situatie is dat een probleem. Verder deelt GroenLinks de zorgen van Volt over Eneco en vraagt de wethouder hoe er grip gehouden kan worden op de prijs van de stadsverwarming.

10 **Dhr. Cornielje** (PvdA) complimenteert ook de bewoners. De keuze die gemaakt gaat worden is niet alleen voor Overvecht-Noord maar voor de hele stad. Het debat kan dan ook niet los gezien worden van de grotere ontwikkelingen die in de stad gebeuren, PvdA is dan ook niet overtuigd van het plan van de bewoners. Het vollooprisico zou voor andere bewoners betekenen dat het duurder wordt. PvdA geeft aan ook onzeker te zijn over Eneco, omdat zij keer op keer hebben laten zien de belangen van de consument niet belangrijk te vinden. Gevraagd wordt hoe de wethouder die onzekerheden denkt weg te nemen en ze te beschermen tegen een geldbeluste monopolist .

15 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt waarom de PvdA aangeeft dat het duurder wordt, de prijzen van Eneco zijn in de afgelopen 2 jaar al verviervoudigd door dergelijke alternatieven aan te bieden kan het juist goedkoper worden.

20 **Dhr. Cornielje** (PvdA) geeft aan dat als er een kleinere groep afneemt, het voor de anderen duurder wordt. Als er hier wordt afgezien van stadswarmte wordt er indirect voor de rest van de stad beslist dat het duurder wordt.

25 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat het arbitrair is, die berekeningen heeft EenUtrecht niet gezien. Gevraagd wordt of de PvdA ook de voordelen ziet op gebied van duurzaamheid en het bereiken van klimaatdoelen en ook het draagvlak.

30 **Dhr. Cornielje** (PvdA) geeft aan het grootste voordeel te zien in het onafhankelijk worden van Eneco en vandaar de vraag hoe bewoners kunnen worden beschermd.

35 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) is voor het beschermen van kwetsbare mensen en vindt PvdA ook dat de wethouder dit goed moet uitzoeken hoe die drempel van de basisinvestering kan worden verlaagd.

40 **Dhr. Cornielje** (PvdA) geeft aan dat als hier de keuzes gemaakt worden dat het dan voor de hele stad is en dat als hier gekozen wordt voor de warmtepomp dat de rest van de stad dan wordt opgezaaid met extra kosten.

45 **Mevrouw Alblas** (ChristenUnie) is voorstander van buurtinitiatieven en er is gesproken met de initiatiefnemers. ChristenUnie vindt het een duurzaam plan en op de lange termijn goedkoper voor bewoners. Toch zijn zij niet positief over het plan, zo delen zij de mening over de draagvlakmeting, deze is onvoldoende. Het plan is ook niet schaalbaar om in andere buurten uit te rollen. Een warmtepomp is duur en voor ChristenUnie is het van het grootste belang dat iedereen mee kan doen. De subsidie zou zo ingericht kunnen worden dat deze ook bij hen terechtkomt die het nodig hebben maar dat is complex en het is niet zeker dat dit uitvoerbaar is, dit wordt gevraagd aan de wethouder. De ChristenUnie sluit aan bij Volt, GroenLinks en PvdA op de vragen over Eneco.

50 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of de ChristenUnie ook ziet dat de initiatiefnemers ook de zorg hebben of iedereen kan meedoen en daarbij de gemeente nodig heeft voor een goed uitgewerkt plan.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) geeft aan dit te zien en dan was een al uitgewerkt plan zonder de gemeente wel al welkom geweest. Hoe het nu in het plan staat kan de ChristenUnie zich niet vinden.

5 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat ze dit niet alleen konden uitwerken en vragen de gemeente het samen doen.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) geeft aan dit lastig te vinden en kan zich niet vinden bij de financiële claim zoals deze er nu ligt.

10 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat zij alleen de kosten op tafel leggen en vraagt de gemeente om steun. Ziet ChristenUnie dat de bewoners nu vast staan.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) geeft aan dat er ook andere mogelijkheden zijn.

15 **Mevrouw Passier** (Volt) geeft aan dat de visie op bewonersinitiatieven al eerder zijn besproken en daarbij is aangegeven dat opgroeiruimte en opgroeirecht om dit soort initiatieven op weg te helpen, ziet ChristenUnie dat dit vraagstuk bij elk initiatief gaat spelen en vraagt hoe ChristenUnie daar tegenaan kijkt.

20 **Mevrouw Alblas** (ChristenUnie) geeft aan dat die kans bestaat dat de raad met een goed voorstel moet komen.

25 **Mevrouw Oudejans** (Student & Starter) spreekt ook de waardering uit naar de initiatiefnemer maar sluit zich aan bij de hoge instapkosten die velen niet kunnen betalen. Het doel van het aansluiten op het warmtenet is dat mensen niets betalen hiervoor en als de groep die hierop aangesloten wordt kleiner wordt dan stijgen de kosten voor aansluiting. Daarnaast sluit Student & Starter zich aan bij wat er gezegd is over draagvlak en de zorgen over Eneco en de kosten van de stadsverwarming.

30 **Wethouder van Hooijdonk** geeft aan dat er nog geen voorstel ligt en er dan ook nog niet af te wegen valt. Het is een publieke afweging welke keuze er worden gemaakt. Sommige overwegingen zijn aan de bewoners omdat dit belangen zijn die hen treffen en een aantal afwegingen zijn niet alleen aan de bewoners, maar voor de hele stad. De betaalbaarheid is vergelijkbaar en hangt af van variabelen die nog niet zijn te overzien. Het grote verschil is de kostenstructuur waarbij all-electric de investeringskosten heel hoog zijn en de jaarlijkse tarieven laag en bij collectieve warmte andersom. Mensen zonder geld zijn meer gebaat bij gespreide kosten. Twee is de aanpassing in huis, het gedoe en de hoeveelheid ruimte, dit speelt ook een grote rol in hoe snel je kunt gaan. Als derde een publieke afweging, in alle ideeën wordt gezegd dat stedelijk gebied dé plek is voor collectieve warmte. Elektriciteit moet worden opgewekt en ook dat kost ruimte en Utrecht kan daar niet in voorzien, wat betekent dat het op een andere locatie moet worden opgewekt. Utrecht zadelt dan indirect andere plekken op met zonnepanelen of windmolens. Wat betreft de netcongestie is de wethouder niet overtuigd en is grootschalig warmtepompen uitrollen problematisch, ook dit speelt een zware rol. De keuzevrijheid en daar was ook wat verwarring over en dan met name de vraag of er twee systemen naast elkaar bestaan of je maar een keuze hebt. Als de raad kiest voor stadsverwarming als hoofdkeuze dan heb je zelf nog de keuze voor de warmtepomp. Indien besloten wordt voor de warmtepomp dan is er geen andere keuze en zijn mensen verplicht een warmtepomp te nemen. De wethouder wil voorkomen dat er twee systemen naast elkaar gaan bestaan.

50 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt aan de wethouder of zij inziet dat deze keuze aan de voorkant dient te worden voorgelegd, want als er stadsverwarming wordt voorgelegd zijn inkoopcollectieven niet meer te doen.

Wethouder van Hooijdonk geeft aan dat dit niet juist is

5 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat als bewoners de mededeling krijgen aangesloten te worden op stadswarmte, ze dan geen alternatieven meer gaan bekijken. Terwijl wanneer er twee mogelijkheden worden voorgelegd aan de bewoners, ze ook echt een keuze hebben.

10 **Wethouder van Hooijdonk** gaat ervan uit dat er daarna nog een hoofdkeuze komt. Stel dat een meerderheid dan aangeeft een warmtepomp te willen en een klein deel stadsverwarming dat deze groep dan geen collectieve warmte krijgt.

15 **Dhr. Dijkstra** (EenUtrecht) geeft aan dat dit inderdaad wordt bedoeld maar dat dit wel een volwassen keuze moet zijn en dat wordt nu geblokkeerd omdat het niet verder wordt uitgewerkt. Gevraagd wordt aan de wethouder of zij bereid is mee te denken met de bewoners.

20 **Wethouder van Hooijdonk** snapt niet meer waar het nu om gaat, is de vraag nu om een hoofdkeuze te hebben die voor iedereen geldt en dat als er gekozen wordt voor collectieve warmte is dan is de keuze na de besluitvorming weg of is de vraag dat de keuzevrijheid er is gedurende het project.

Mevrouw Passie (Volt) geeft aan dat het gaat om twee volwaardige plannen voor te leggen aan de bewoners zodat zij kunnen aangeven wat de voorkeur heeft. Wil het bestuur dit aan de bewoners voorleggen

25 **Wethouder van Hooijdonk** geeft aan daar op terug te komen. Dit is het besluitvormingsproces waar bewoners bij betrokken worden en geen keuzevrijheid. Pas daarna komt de keuzevrijheid als er voor collectieve warmte wordt gekozen. Als er al bij de besluitvorming een keuze gemaakt wordt voor elektra, dan bestaat er geen keuzevrijheid meer. Het college is zijn best aan het doen een betaalbaar aanbod te ontwikkelen dat in de brede publieke afweging een verstandige keuze is. De uitbreiding van stadsverwarming gaat niet makkelijk zijn en er wordt ook naar andere scenario's gekeken. Dit probleem speelt bij heel veel gemeenten en het blijkt dat het speelveld voor collectieve warmte nog niet goed genoeg is. Als er een voorstel is, wordt dit voorgelegd aan bewoners en aan de Raad. Intussen worden er ook gesprekken met het rijk gevoerd omdat het speelveld niet goed is. Het focus alternatief is waarover met bewoners gesprekken worden gevoerd, dit zijn afwegingen die zij zelf kunnen maken. Dit zijn afwegingen als wie het betaalt en waar het vandaan komt, dat zijn publieke afwegingen die hier gemaakt moeten worden. Het verschil in draagvlak is er nog niet omdat ze het niet hebben kunnen vergelijken. Grondig vergelijken, dat is al heel veel gedaan terwijl er nog geen alternatief is voorgelegd. Recent is er al een rapport naar de Raad gestuurd en dat zal later nog belangrijker worden. De vraag om twee varianten op te nemen in het uitvoeringsplan zou moeten worden voorkomen omdat je een hoofdkeuze moet hebben vanwege parallelle investeringen. De volgende stap is het uitwerken van een aantrekkelijk alternatief voor bewoners in financiële zin dat er nog niet is. Wat betreft duurzaamheid en warmtepompen worden niet ontmoedigd en de vergunningverlening wordt zelfs makkelijker gemaakt, dit wel met enige voorzichtigheid omdat de netcongestie nog parten gaat spelen. Warmtepompen spelen een belangrijke rol bij de netcongestie. Verwacht wordt dat deze vraag ook landelijk komt en of dit overal moet. In een eerder technische sessie is gesproken over emissie en daarover is uitgelegd dat beide systemen waarschijnlijk op hetzelfde moment emissieloos zijn, echter hebben ze beide een andere curve. Hierop moet de keuze niet gebaseerd zijn. Hoe groot de kans is om op nul uit te komen is niet te zeggen. Overvecht-Noord is het eerst plan en wat hier uitkomt is misschien niet voor heel Utrecht uit te rollen en moet daarvoor gewacht worden op nationaal plan zolang dat er niet is kiest Utrecht voor de veilige kant. De tarieven van warmte zijn op dit moment nog gekoppeld aan gas en dat is nu ongunstig, in de toekomst moet dit anders maar dat zegt niets over het eindresultaat, het is dan ook onduidelijk wat er dan gaat

gebeuren. Waarschijnlijk is het wel mogelijk subsidies bij de mensen die het het hardste nodig hebben te krijgen, de groep moet dan wel gedefinieerd zijn, dit wordt nog uitgezocht. Het is lastig vergelijken te maken tussen warmte en elektra omdat ook subsidies en kostenstructuur anders in elkaar zitten. De warmte subsidie komt bijvoorbeeld van het Rijk en kan niet worden ingezet voor elektra. De vraag over de afhankelijkheid van Eneco, wat de nieuwe conceptwet voorspiegelt is dat alle warmtebedrijven merendeel publiek gaan worden, er wordt nagedacht hoe Utrecht dit publieke bedrijf gaat vormgeven. Ook met elektriciteit ben je afhankelijk van een monopolist Stedin genaamd.

Mevrouw Passier (Volt) geeft aan dat Stedin in publiekelijk eigendom is, dit is een ander soort afhankelijkheid waarbij de aandeelhouders van Eneco in Japan zitten.

Wethouder van Hooijdonk geeft aan dat het een publieke monopolist versus een commerciële monopolist betreft en dit ook de reden is waarom dit gaat veranderen. Er wordt aangenomen dat andere niet wilden instappen in de stadsverwarming omdat er al een lokale voorziening ligt van Eneco. Zaken over het systeem en of netcongestie op te lossen is met batterijen, dat is nog lastig in de winter. Dag en nacht overbruggen, dat gaat al heel goed met batterijen maar een seizoen is nog heel lastig. Het los zien van flats en koopwoningen kan naar beide kanten toe en er wordt zeker wel naar de clusters gekeken en tegelijkertijd kan het gunstiger zijn meerdere adressen aan te sluiten. In deze wijk heb je ook weer te maken met lintbebouwing en woonboten, wat weer lastig kan zijn en kan omslaan naar minder gunstig. Het college denkt niet dat een van beide keuzes invloed gaat hebben op de keuze van mensen om gasflessen te gebruiken, hier gaat het vaak om elektrisch koken wat mensen niet willen en dat is in alle gevallen hetzelfde en er wordt geprobeerd dit te voorkomen.

Dhr. Usta (DENK) geeft aan dat het niet gaat om de keuzes maar vooral over de zorgen van losse gasflessen en hoe dit op te lossen.

Wethouder van Hooijdonk wil mensen vooral begeleiden om op inductie te gaan koken.

Dhr. Usta (DENK) is nog niet tevreden over de reactie, een specifiek voorbeeld van een gasfles op het balkon waarbij deze tot brand heeft geleid benadrukt misschien de noodzaak voor veiligheid. De vraag is dan ook echt hoe er voorkomen wordt en dat het veilig kan met gas.

Wethouder van Hooijdonk geeft aan dat er geen alternatieven zijn met gas en dat geldt voor het hele land, uiteindelijk zullen mensen worden begeleid naar elektrisch koken. Uiteindelijk kun je met inductie alles maken.

De voorzitter inventariseert of er nog gemiste vragen zijn en die zijn er niet. Verder wordt gevraagd of de agenderende heeft bereikt wat zij wilde bereiken.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan met een motie te komen en wil het graag als B punt naar de Raad doorgeleiden.

De voorzitter geeft aan dat er gekeken gaat worden of hier ruimte voor is of dat het verder doorgeschoven dient te worden. Verder wordt aangegeven dat het een lang debat is geworden.

Dhr. Peters (D66) vraagt of de vergadering op een andere locatie wordt voortgezet.

De voorzitter geeft aan het daar zo over te willen hebben. Er wordt een oproep gedaan om niet steeds dezelfde vragen te stellen of de inbreng van de andere partijen te herhalen. De rest van de vergadering komt in de knel en er is een hele beperkte tijd voor het volgende agendapunt.

Dhr. van der Zweth (PvdA) wil een procedurevoorstel doen betreffende het agendapunt van de samenwerkingsafspraken van de corporaties. Normaal gesproken wordt er geen commissiedebat gevoerd naast het vragenuur, wat zou inhouden dat er nog maar een half uur tijd is. Het voorstel is om nu te beginnen en in het avonddeel het af te maken of het agendapunt door te schuiven en het nu niet te behandelen. Het heeft de voorkeur om het naar het nieuwe jaar door te schuiven en nu het kerstreces in te gaan.

Dhr. Konings (D66) is het niet eens met het voorstel en stelt voor om gewoon te starten.

Mevrouw Meerdling (VVD) geeft aan ook de voorkeur te hebben om te beginnen en de inbreng af te ronden en dan de beantwoording door te schuiven.

Mevrouw Oudejans (Student & Starter) kan zich vinden in de argumenten van de PvdA wil ook graag als een geheel behandelen en niet vandaag.

Dhr. Zwanenberg (GroenLinks) wil het ook doorschuiven naar februari, omdat daar niets mee vertraagd wordt en het al ondertekend is.

Dhr. van den Broek (CDA) steunt de PvdA om het te verschuiven.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) wil nog overleggen met hun woordvoerder die zojuist binnenkomt.

Mevrouw Passier (Volt) heeft niet mee geagendeerd en laat de keuze aan de andere partijen.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) steunt PvdA om te verschuiven.

Mevrouw de Vries (Utrecht Nu!) steunt PvdA om te verschuiven.

Mevrouw Snippe (PvdD) heeft niet mee geagendeerd maar heeft wel steun voor het voorstel van de PvdA.

Dhr. van Straalen (ChristenUnie) volgt de PvdA in het voorstel.

Dhr. Usta (DENK) steunt PvdA.

De commissiegriffier geeft aan dat het betekent dat de vergadering van 8 februari dan ook geheel vol gepland staat met 495 minuten zonder schorsingen en pauzes, dit betekent dat er eerder begonnen moet worden.

Dhr. Zwanenberg (GroenLinks) geeft aan dat dit dan maar moet.

Dhr. Konings (D66) is met tegenzin akkoord.

Dhr. Dijkstra (EenUtrecht) is het eens.

Dhr. van der Zweth (PvdA) is het eens en vraagt of er dan met dit punt begonnen wordt en daarna agendapunt 12. Dit wordt bevestigd.

Mevrouw Alblas (ChristenUnie) vraagt nog even verduidelijking aan de commissiegriffier omdat er vandaag ook 495 minuten gepland stonden. Vandaag waren er maar 2 dagdelen en op 8 februari zijn dat er 3, dan moet er toch ruimte zijn.

De commissiegriffier geeft aan dat 3 dagdelen 495 minuten beslaan, er dus al 3 volle dagdelen zijn.

De voorzitter vraagt of 90 minuten voldoende is.

Dhr. van Straalen (ChristenUnie) geeft aan dat 90 minuten erg ambitieus is en stelt 120 minuten voor.

Dhr. Konings (D66) geeft aan zeker 120 minuten nodig te hebben.

De voorzitter geeft aan dat er dan eerder begonnen wordt en ieder hier een voorstel voor ontvangt.

De voorzitter sluit de vergadering om 16:38 vergadering.

LIJST VAN TOEZEGGINGEN

8 Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen

Toezeggingen:

- In de bestaande toezegging 'locatieprofielen' Q1 2024 worden ook de normen evenementenbeleid opgenomen.
- In Q1 2024 volgt een raadsbrief inzake geluidsbestand laten aansluiten op dieren.
- In Q1 2024 volgt een raadsbrief inzake elektrische bussen.

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
624	Gemeenteraad 18-01-2024 19. Afrondende besluitvorming Huisvesting kwetsbare groepen	M40 Panden opkopen	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024		
623	Gemeenteraad 18-01-2024 19. Afrondende besluitvorming Huisvesting kwetsbare groepen	M39 Alle kosten eerlijk meenemen	Wonen en Volkshuisvesting	18-04-2024		
622	Gemeenteraad 18-01-2024 19. Afrondende besluitvorming Huisvesting kwetsbare groepen	M38 Corporaties in positie	Wonen en Volkshuisvesting	18-04-2024		
619	Gemeenteraad 18-01-2024 17. Afrondende besluitvorming Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht	M24 Samen(werken) voor Overvecht	Samen voor Overvecht	31-12-2024		
618	Gemeenteraad 18-01-2024 17. Afrondende besluitvorming Voortgangsrapportage Samen voor Overvecht	M20 Laat omgevingsvisie echte verbetering zijn voor Overvecht	Samen voor Overvecht	18-04-2024		

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

608	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 21-12-2023 8. Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen	In Q1 2024 volgt een raadsbrief inzake elektrische bussen.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-03-2024	20240125: afgedaan met de raadsbrief Uitkomst trillingsonderzoek elektrische bussen (17 januari 2024).	17-01-2024
607	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 21-12-2023 8. Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen	In Q1 2024 volgt een raadsbrief inzake geluidsbestand laten aansluiten op dieren.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-03-2024		
606	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 21-12-2023 8. Raadsvoorstel Beleidsnota geluid en trillingen	In de bestaande toezegging 'locatieprofielen' Q1 2024 worden ook de normen evenementenbeleid opgenomen.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-03-2024		
601	Gemeenteraad 07-12-2023 28. Afrondende besluitvorming na debat over Verbeteren aanpak illegaal grofvuil en	M475 Wekelijks ophalen grofvuil	Circulaire Economie	30-09-2024		

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	bijplaatsingen bij ondergrondse afvalcontainers					
595	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M452 Inhoudelijke onderzoeksvragen waar de klimaatvisie op in moet gaan	Energie en Klimaat	07-06-2024		
594	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M451 Bied een hoopvol perspectief voor de toekomst	Energie en Klimaat	07-06-2024		
593	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M449 Gemeentelijke desinvestering in fossiele bedrijven	Energie en Klimaat	07-06-2024		
592	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M447 Maak Klimaatdoelen meetbaar	Energie en Klimaat	07-06-2024		
591	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M445 Betrekken van 'unusual suspects' bij uitwerking van de klimaatvisie	Energie en Klimaat	07-06-2024		

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

590	Gemeenteraad 07-12-2023 25. Raadsvoorstel Startnotitie Klimaatvisie	M444 Utrecht pioniert in onderzoek naar scope 3 emissies	Energie en Klimaat	07-06-2024		
579	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-11-2023 9. Aanpakken zwerfafval en bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers	In Q2 2024 volgt de jaarlijkse voortgangsbrief, met onder andere: – het bijplaatsen van papiercontainers op plaatsen waar nu nog géén papiercontainers staan, maar twee restafvalcontainers – gesprekken met winkels over toestemming om 'verrommelde' winkelwagens te mogen verwijderen – de evaluatie van de gemeente Amsterdam over het effect van containertuintjes	Circulaire Economie	30-06-2024		

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

		op bijplaatsingen en de groenbeleving – afstudeeropdracht over HU, HKU of MBO–studenten over 'nudging'– toepassingen om jongeren te bewegen afval op de juiste wijze weg te gooien				
556	Gemeenteraad 09–11–2023 5. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	M419 Ook in de P&C–cyclus sturen op klimaat– en duurzaamheidsdoelstellingen	Energie en Klimaat	09-05-2024		
553	Gemeenteraad 09–11–2023 5. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	M416 Ook eerlijke doorrekening bij afvalstoffenheffing	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024	20231218 We werken aan de uitvoering van deze toezegging en we streven ernaar de raad hierover in Q2 2024 te informeren.	30-06-2024
549	Gemeenteraad 09–11–2023 5. Raadsvoorstel Programmabegroting 2024	M389 Van verkoop naar verhuur	Wonen en Volkshuisvesting	09-02-2024		

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

581	Gemeenteraad 02-11-2023 12. Raadsvoorstel Wijziging Verordening leegstand, verhogen boetebedragen bij overtreden van de meldplicht	Wethouder De Vries zal in Q2 2024 een brief naar de raad sturen aangaande de evaluatie van de leegstandaanpak.	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024		
559	Vragenuur 14-09-2023 MV.3. Stook niet bij stookalert! – Rachel Heijne (GroenLinks) mede namens Louise de Vries (PvdD), Veerle Smit (Volt), Stevie Nolten (BIJ1), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Kirsten Alblas (ChristenUnie) en Joachim Cornielje (PvdA)	Wethouder Oosters zal onderzoeken hoe bij een landelijk stookalert van het RIVM ook vanuit de gemeente een signaal kan worden afgegeven aan inwoners van de gemeente en komt daarop in Q4 terug bij de raad.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-12-2023	20231130 het is niet gelukt om hierover in november 2023 een brief naar de raad te sturen. In Q1 2024 wordt de raad geïnformeerd.	
518	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 07-09-2023 10. Makkelijker maken	In Q2 2024 volgt een raadsbrief 'verkenning hoe te regelen onder de nieuwe wet'.	Energie en Klimaat	30-06-2024	231212: We verwachten de raad hier conform toezegging in Q2 2024 over te informeren.	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	om warmtepompen te plaatsen					
517	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 07-09-2023 10. Makkelijker maken om warmtepompen te plaatsen	In Q4 2023 volgt een raadsbrief met alle communicatie inzake informeren van burgers etc.	Energie en Klimaat	31-12-2023	231219: De raad is via gerelateerde raadsbrief geïnformeerd. 231107: We verwachten uw raad hier conform toezegging in Q4 2023 over te informeren.	19-12-2023
511	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Wethouder De Vries zal het gevraagde in motie 285 meenemen in samenhang met andere maatregelen. In Q4 wordt de raad geïnformeerd over het beter benutten van de bestaande woonvoorraad. Daarnaast komt het college in Q2 2024 met een woonzorgvisie, waarbij ook de	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20240124: Het plan van aanpak beter benutten bestaande voorraad is op 21 december 2023 verstuurd aan de raad. De Woonzorgvisie is nog steeds voorzien voor Q2 2024. 20231004: zowel het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad als de Woonzorgvisie zijn in voorbereiding. Het plan van aanpak is voorzien voor Q4 2023 en de Woonzorgvisie voor Q2 2024.	30-06-2024

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

		regio wordt betrokken.				
473	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	M257 Studentenhuisvesting in de hele stad	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024	20231010 Terugkoppeling over de afhandeling van deze motie volgt via de jaarlijkse update over studentenhuisvesting in Q2 2024.	30-06-2024
469	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	M242 Maak gascompensatie relevanter	Energie en Klimaat	06-10-2023	231017: De raad is over de uitvoering van deze motie geïnformeerd via bijgevoegde raadsbrief (Afronding inkoop nieuw gasleveringscontract). 230807: De raad wordt in het najaar over de uitvoering van deze motie geïnformeerd.	11-10-2023
460	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	M217 Verzacht netcongestie met (waterstof)buffers	Energie en Klimaat	06-10-2023	230807: We verwachten de raad in 2024 nader over de uitvoering van deze toezegging te informeren.	
448	Gemeenteraad 22-06-2023 40. Raadsvoorstel Actieplan	M213 Gedegen onderzoek naar woonwensen student	Wonen en Volkshuisvesting	22-09-2023	20230925 Terugkoppeling over de afhandeling van deze motie volgt via de jaarlijkse update over	30-06-2024

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	Studentenhuisvesting 2023-2030				studentenhuisvesting in Q2 2024.	
447	Gemeenteraad 22-06- 2023 40. Raadsvoorstel Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030	M212 Voorkom dat studenten dakloos raken	Wonen en Volkshuisve sting	22-09-2023	20230925 Terugkoppeling over de afhandeling van deze motie volgt via de jaarlijkse update over studentenhuisvesting in Q2 2024.	30-06-2024
446	Gemeenteraad 22-06- 2023 40. Raadsvoorstel Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030	M211 Iedere internationale student verdient een kans op een kamer!	Wonen en Volkshuisve sting	31-12-2023	231127 De gesprekken met de onderwijsinstellingen zijn opgestart, maar er is meer tijd nodig om tot afspraken te komen. We informeren de raad over de uitkomsten van deze gesprekken. Naar verwachting is dit in Q1 2024. 231010 Momenteel wordt gewerkt aan de uitvoering van deze motie. Het streven is om de raad hierover te informeren in Q4 2023.	31-03-2024
445	Gemeenteraad 22-06- 2023 38. Raadsvoorstel Verordening Leegstand gemeente Utrecht	M208 Geen leegstand maar wonen boven winkels	Wonen en Volkshuisve sting	30-06-2024	20231004: Het voornemen is om de raad in Q2 2024 te informeren over de uitkomsten van de verkenning naar het uitbreiden van de	30-06-2024

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					leegstandsaanpak wonen boven winkels, conform de motie.	
411	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 13. Verduurzaming particuliere woningen én Verduurzaming van sociale woningen in niet- corporatiebezit	Eind Q3/begin Q4 2023 volgt een raadsbrief met een brede update.	Energie en Klimaat	30-09-2023	231219: De raad heeft de brede update in gerelateerde raadsbrief ontvangen. De raadsbrief volgt in het najaar.	19-12-2023
409	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 11. Raadsvoorstel Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030	Jaarlijkse voortgangsrapport age na MPR.	Wonen en Volkshuisve sting	01-09-2023	20231004: Het voornemen is om voortaan jaarlijks een update over studentenhuisvesting te sturen vlak na publicatie van het MPR. De eerstvolgende staat gepland voor Q2 2024.	30-06-2024
408	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 11. Raadsvoorstel Actieplan	In Q4 2023 volgt een raadsbrief inzake bestaande woningvoorraad.	Wonen en Volkshuisve sting	31-12-2023	20231221: Het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad is op 21 december 2023 verstuurd aan de raad gelijktijdig met de	21-12-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	Studentenhuysvesting 2023-2030				kwartaalrapportage realisatie sociale huysvesting. 20231004: Het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad is in voorbereiding en de raad zal hier naar verwachting in Q4 2023 over geïnformeerd worden.	
406	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 01-06-2023 7. Raadsvoorstel Zienswijze ontwerp Programmabegroting 2024 Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht	in Q4 2023 volgt een raadsbrief inzake verdere ontwikkelingen en in Q1 2024 worden de directeuren van de diensten uitgenodigd.	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-12-2023	20231129: het eerste deel van de toezegging (raadsbrief) is afgedaan met de raadsbrief 'Uitstel overdracht taken naar RUD' van 28 juni 2023.	
421	Gemeenteraad 16-05-2023 19. Besluitvorming Huysvesting kwetsbare Utrechters	Wethouder De Vries zal in het vierde kwartaal van 2023 een raadsbrief sturen over het benutten	Wonen en Volkshuysvesting	31-12-2023	20231221: Het plan van aanpak beter benutten bestaande woningvoorraad is op 21 december 2023 verstuurd aan de raad gelijktijdig met de	21-12-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

		van de bestaande woningvoorraad en in die brief een aantal acties en maatregelen met de raad delen.			kwartaalrapportage realisatie sociale huisvesting. 20231004: Het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad is in voorbereiding en de raad zal hier naar verwachting in Q4 2023 over geïnformeerd worden.	
420	Gemeenteraad 16-05-2023 19. Besluitvorming Huisvesting kwetsbare Utrechters	Wethouder De Vries zal de raad in de driemaandelijke update over de locaties informeren over het toewerken naar 4.000 woningen.	Wonen en Volkshuisvesting	16-08-2023	20231221: Op 21 december 2023 is de tweede kwartaalrapportage realisatie sociale huisvesting verschenen, waarin een update gegeven wordt over de benodigde woonplekken voor reguliere woningzoekenden en kwetsbare doelgroepen. 20231004: Op 26 september 2023 is de eerste kwartaalupdate verschenen. De volgende update staat gepland voor Q4 2023.	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

419	Gemeenteraad 16-05-2023 19. Besluitvorming Huisvesting kwetsbare Utrechters	Wethouder De Vries zal voor de zomer een keuze maken met betrekking tot de 40-60-verdeling en de raad daarover informeren.	Wonen en Volkshuisvesting	16-08-2023	231221: In de raadsbrief Kwartaalrapportage realisatie sociale huisvesting van 21 december 2023 bent u geïnformeerd over de verdeling voor toewijzing aan kwetsbare doelgroepen voor 2024. 231004: U bent geïnformeerd over de laatste stand van zaken m.b.t. deze toezegging middels de raadsbrief Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment (26 september 2023).	21-12-2023
386	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-04-2023 12. Raadsbrief Tijdelijk wonen	Raadsbrief evaluatie tijdelijke herverdeling 60/40 (trede 5) volgt in Q4 2023.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	231004: U bent geïnformeerd over de laatste stand van zaken m.b.t. deze toezegging middels de raadsbrief Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment (26 september 2023).	
385	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed	Raadsbrief plan van aanpak bestaande	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231221: Het plan van aanpak is op 21 december verstuurd aan de raad	21-12-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	en Wonen 20-04-2023 12. Raadsbrief Tijdelijk wonen	woningvoorraad volgt in Q4 2023.			gelijktijdig met de kwartaalrapportage realisatie sociale huisvesting. 20231004: Dit plan van aanpak is in voorbereiding en de raad zal hier naar verwachting in Q4 2023 over geïnformeerd worden.	
349	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-03-2023 10. Raadsbrief Verduurzaming particuliere woningen bij 'gespikkeld bezit' en SV 2022 nr. 226 Uitsluiten verduurzaming huurwoningen	Wethouder De Vries zegt toe in Q4 2023 te komen met een verzamelbrief.	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2023	20231221 De raadsbrief actualisatie uitvoeringsprogramma's energie besparen gebouwde omgeving is op 18 december 2023 verstuurd aan de raad, waarmee aan deze toezegging is voldaan. 20230925 Er wordt momenteel gewerkt aan deze raadsbrief, die voorzien is voor Q4 2023.	18-12-2023
343	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 16-02-2023 8. Beantwoording SV 2022 nr. 154 vragen	Wethouder Oosters zegt toe dat in Q2 een visie uitfaseren tankstations inclusief waterstof en LPG volgt.	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-06-2023	20231130 Al enige tijd wordt er gewerkt aan het Transitieplan Tankstations. Eerder is toegezegd dat u het Transitieplan Q4 2023 zou ontvangen, omdat er nog	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	over Uitsterfbeleid Fossiele Tankstations Gevaar van afschalen tankstations met toename aantal auto's				gesprekken met de markt gevoerd moesten worden over de inhoud van het plan. Bij de nadere uitwerking van het plan zijn we aangelopen tegen een aantal juridische complicaties rondom de exploitatie van hernieuwbare brandstoffen op door de gemeente verhuurde tankstationlocaties. Hierop wordt momenteel aanvullend juridisch advies ingewonnen. Verwachting is dat dit advies begin 2024 gereed is waarna het stuk afgerond kan worden en u het eind Q1 2024 ontvangt. 20231019 update door wethouder Oosters in de commissie EDVW van 29 juni 2023, bij agendapunt 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023: De visie is in basis gereed, maar het duurt iets langer omdat we de visie wel willen	
--	---	--	--	--	---	--

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					bespreken met de stationshouders. Het gaat tenslotte echt over hun toekomst. Dat kost meer tijd en is eind Q4 (2023) gereed, als de gesprekken goed verlopen.	
329	Gemeenteraad 02-02-2023 20. Debat Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn	Wethouder De Vries zal in Q3 een uitvoeringsplan voor de wijk- en buurtaanpak aan de raad voorleggen.	Wijk- en Buurtaanpak		20231102 toezegging wordt beantwoord met de nota Buurt- en wijkgericht werken die in het 3e kwartaal 2024 naar de raad wordt gestuurd	
288	Gemeenteraad 02-02-2023 20. Debat Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn	M17 Geld van de buurtagenda's gaat straks ook naar de buurtinitiatieven	Wijk- en Buurtaanpak	02-05-2023	20240111 Motie wordt in het 1e kwartaal 2024 beantwoord met de raadsbrief voortgang buurtagenda's. 20231101 Motie wordt beantwoord met het Raadsvoorstel besteding middelen wijk- en buurtaanpak 2024-2026 dat in het 4e kwartaal 2023 naar de raad wordt gestuurd.	
322	Commissie Energie(transitie),	Wethouder Van Hooijdonk zegt toe	Energie en Klimaat	31-03-2024	230915: We verwachten de raad hier conform toezegging	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 9. Raadsbrief Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij	dat in Q1 2024 een raadsbrief inzake evaluatie geleerde lessen/lokale initiatieven volgt.			in het eerste kwartaal van 2024 over te kunnen informeren.	
321	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 8. Raadsbrief Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn	Wethouder De Vries zegt toe dat in Q3 2023 een verzamelbrief met o.a. verdeling middelen en wijkwethouders volgt.	Wijk- en Buurtaanpak	30-09-2023	20231102 Toezegging wordt beantwoord met het Raadsvoorstel besteding middelen wijk- en buurtaanpak 2024-2026 dat in het 4e kwartaal 2023 naar de raad wordt gestuurd.	
319	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 7. Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerp wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling AVU	Wethouder Schilderman zegt toe dat in Q4 2023 een raadsbrief inzake uitkomst evaluatie volgt.	Circulaire Economie	29-12-2023	20231130: De evaluatie van de aanbesteding de verduurzaming van de aanbesteding restafval van AVU heeft langer geduurd dan vooraf ingeschat. Deze wordt op dit moment afgerond en ambtelijk besproken. We verwachten u hierover te kunnen informeren in Q1 2024.	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

318	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 19-01-2023 7. Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerp wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling AVU	Wethouder Schilderman zegt toe dat in Q2 2023 een update raadsbrief met o.a. up circle center en samenwerkingsverband AVU volgt.	Circulaire Economie	30-06-2023	Gestreefd wordt om in Q2 2023 de raad een update te geven over de uitwerking van deze toezegging.	
229	Gemeenteraad 01-12-2022 26. Raadsvoorstel Versnelling realisatie tijdelijke woningbouw in 2023 voor Pagelaan Befu terrein en Wetering Zuid	M392 Tijdelijk wonen met kwaliteit	Wonen en Volkshuisvesting	01-03-2023	20231221: In de raadsbrief Kwartaalrapportage Realisatie sociale huisvesting van 21 december 2023 geven we aan hoe we uitvoering geven aan M392. We maken per tijdelijk wonen project een goede afweging over haalbaarheid (financieel en technisch) en tempo.	21-12-2023
263	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 17-11-2022 7. Raadsvoorstel Chw bestemmingsplan kookgasvrij Overvecht	In Q1 2023 volgt een raadsbrief inzake planning en evaluatie 'terug- en vooruitblik'	Energie en Klimaat	31-03-2023	231212: De raad is op 21 november 2023 middels gerelateerde raadsbrief geïnformeerd over de voortgang van deze toezegging. 230915: De raad wordt in het najaar over	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					de voortgang van deze toezegging geïnformeerd. 230807: De raadsbrief over kookgasvrij volgt na de zomer.	
276	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder De Vries zal, nadat de consequenties van de vraag over Buurtstroom op gemeentelijke daken in beeld zijn gebracht, daar in het eerste kwartaal bij de raad op terugkomen, bij het Plan van aanpak herijking energie, transitie gemeentelijk vastgoed.	Vastgoed	31-03-2023	In Q1 2024 wordt de raad geïnformeerd over het vervolg over de verduurzamingsagenda vastgoed.	
275	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder De Vries zal het gestelde in motie 340 over het aanbod van	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2023	14122023 De raad is geïnformeerd over de afhandeling van deze toezegging via de Raadsbrief Uitvoering maatregelen	08-11-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

		alternatieve koopconstructies meenemen in de uitwerking van het Fonds betaalbare koopwoningen, die in het tweede kwartaal van 2023 aan de raad zal worden voorgelegd.			wonen 2024–2025 die op 8 november 2023 naar de raad gestuurd is. 20230925 Motie 340 over het aanbod van alternatieve koopconstructies zullen we meenemen in de verdere uitwerking van het Actieplan betaalbare koop. In Q4 volgt een raadsbrief waarmee we u informeren over het vervolgproces rondom betaalbare koop.	
274	Gemeenteraad 10–11–2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023–2026	Wethouder De Vries zal volgend jaar met een doorstromingsplan komen om jongeren meer kansen te bieden op de Utrechtse woningmarkt.	Wonen en Volkshuisvesting	29–12–2023	20231221: Het bevorderen van doorstroming vormt een belangrijk onderdeel van het plan van aanpak voor het beter benutten van de bestaande voorraad. Dit plan van aanpak is op 21 december 2023 gedeeld met de raad, gelijktijdig met de kwartaalrapportage realisatie sociale huisvesting.	21–12–2023
204	Gemeenteraad 10–11–2022 6. Raadsvoorstel	M315 GFT–inzameling in de gehele gemeente	Circulaire Economie	31–03–2023	20231130: De voorbereidingen voor de aanbesteding van GFE cocons	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	Programmabegroting 2023-2026				is gestart. We hebben meer tijd nodig om voldoende informatie te verzamelen om u te informeren over de voortgang op het GFT-dossier. We streven naar versturen van een raadsbrief in januari 2024. 20230620: De raad is hierover op 20 juni 2023 geïnformeerd met de Raadsbrief Voortgang Gemeentebrede inzameling Gft. Hierin is toegezegd om in het najaar van 2023 nader terug te komen op de voorbereiding van inzameling door middel van Cocons.	
202	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	M340 Verken aanbod van alternatieve koopconstructies zoals huurkoop	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2023	20231114 De raad is geïnformeerd over de afhandeling van deze toezegging via de Raadsbrief Uitvoering maatregelen wonen 2024-2025 die op 8 november 2023 naar de raad gestuurd is. 20230925 Deze motie zullen we meenemen in de verdere uitwerking van het	08-11-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					Actieplan betaalbare koop. In Q4 volgt een raadsbrief waarmee we u informeren over het vervolgproces rondom betaalbare koop.	
231	Commissie Ruimtelijke Ordening en Grondzaken 03-11-2022 11. Raadsvoorstel Versnelling realisatie tijdelijke woningbouw in 2023 voor Pagelaan, Befu terrein en Wetering Zuid	In Q1 2023 volgt een raadsvoorstel inzake kwaliteit woningen.	Wonen en Volkshuisvesting	31-03-2023	Per tijdelijk wonen project zullen we de raad meenemen in de kwaliteit van de tijdelijke woningen. Zoals toegezegd bij de raadsbehandeling van 16 mei zullen we de raad voortaan ieder kwartaal informeren over de stand van zaken, waarbij we dit onderwerp ook meenemen.	21-12-2023
245	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder De Vries zegt toe dat in Q2 een raadsbrief onderzoek uitbreiding opkoopbescherming volgt.	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2023	15122023 De raadsbrief Monitoring effecten opkoopbescherming en motie verhoging prijsgrens is op 15 december 2023 verstuurd, waarin de uitkomsten van het onderzoek naar uitbreiding opkoopbescherming zijn gedeeld.	15-12-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

243	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Streefland zegt toe dat het college in Q1 2023 meer inzichtelijkheid en sturingsmogelijkheden zal bieden bij de wijkaanpak.	Samen voor Overvecht	31-03-2023		
242	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Oosters zegt toe dat het college in de jaarstukken zal ingaan waar de gemeente staat ten opzichte van de nieuwe WHO-advieswaarde van 2021.	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-12-2022	20231129: in de Raadsbrief Uitbreiding Ontwerp-beleidsnota Luchtkwaliteit van 22 november 2023 is aangegeven dat de beleidsnota minimaal een half jaar later kan worden aangeboden. Er is een nieuwe visie luchtkwaliteit in de maak in afstemming met de klimaatvisie. Planning q4 2023.	
241	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-10-2022 2.a. Raadsvoorstel	Wethouder Oosters zegt toe dat de raad in Q1 2023 de Nota Externe veiligheid en het raadsvoorstel Nota	Milieu en Emissieloos Vervoer	31-03-2023	20231106: zie afdoening toezegging 248. Planning is Q1 2023	27-10-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

	Programmabegroting 2023-2026	Geluid en Trillingen zal ontvangen.				
197	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 06-10-2022 7. Raadsbrief Aanpak koopkracht- en energiecrisis	Wethouder De Vries zegt toe dat in Q1 2023 een raadsbrief volgt inzake meldpunt particuliere verhuur.	Energie en Klimaat	31-03-2023	231219: De raad is via gerelateerde raadsbrief geïnformeerd. 230915: De uitwerking van deze raadsbrief vergt iets meer tijd. Wij streven ernaar om de brief in het najaar aan uw raad te versturen.	19-12-2023
525	Gemeenteraad 15-09-2022 13. Rekenkameronderzoek: 'Onbegonnen werk – Een onderzoek naar de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed in Utrecht'	Motie 229 2022	Vastgoed	15-09-2023	In Q1 2024 wordt de raad geïnformeerd over het vervolg over de verduurzamingsagenda vastgoed.	
156	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-06-2022 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022	Sociaal besparingsoffensief (doelen klimaatvisie) volgt in Q4 2022 en bij 1e herziening programma in Q2 2023.	Energie en Klimaat	30-12-2022	231219: De raad is via gerelateerde raadsbrief geïnformeerd. 230915: De uitwerking van deze raadsbrief vergt iets meer tijd en zal in het najaar aan de raad verstuurd worden.	19-12-2023

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

155	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 23-06-2022 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2022	In Q4 2022 volgt een raadsbrief inzake uitkomst juridisch onderzoek zon op dak.	Energie en Klimaat	30-12-2022	231107: Uw raad wordt hier uiterlijk begin Q1 2024 over geïnformeerd. Vertraging wegens capaciteitsgebrek. Volgt na de zomer. Vertraging vanwege ambtelijke capaciteit.	
125	Gemeenteraad 10-03-2022 29. Raadsvoorstel Wijziging voorwaarden middenhuur	M109 Meer toegang tot middenhuur	Wonen en Volkshuisvesting	31-12-2024	20231004: Deze motie wordt meegenomen in de actualisatie van het Actieplan middenhuur. Deze aanpassing volgt naar verwachting in Q2 2024, maar dit is afhankelijk van de lokale ontwikkelingen rondom de wet betaalbare huur.	30-06-2024
131	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 10-02-2022 12. Raadsbrief Uitvoeringsnota huisvesting culturele en creatieve sector	In de kadernota vastgoed komt de wethouder terug op tarieven muzikdocenten met onderzoeksvragen zoals gesteld door D66.	Vastgoed	31-05-2022	Op dit moment worden de mogelijkheden onderzocht voor een maatschappelijk tarief voor muzikdocenten wanneer zij gebruik maken van bijvoorbeeld buurthuizen. Zodra we hierover duidelijkheid hebben, zullen we hierover nader informeren.	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

118	Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen 20-01-2022 7. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid Kadernota RUD Utrecht 2023	De raad ontvangt 3e kwartaal 2022 een brief met reflectie op de taken van de RUD na invoering omgevingswet en de taakverdeling tussen gemeente en RUD. (termijn op voorwaarde van inwerkingstelling omgevingswet per 1 juli 2022)	Milieu en Emissieloos Vervoer	30-09-2022	20231220 Deze toezegging is afgedaan met de raadsbrief 'Uitstel overdracht taken naar RUD' van 28 juni 2023.	28-06-2023
86	Gemeenteraad 11-11- 2021 3. Programmabegroting 2022	M346 Als een 'lichie'	Vastgoed	11-11-2021	In 2022 en 2023 is het helaas nog niet mogelijk de lantaarn van binnenuit te verlichten in verband met een ingepakt carillon en de omringende steiger. Bij het gereedkomen van de restauratie medio 2024 is de steiger verdwenen. Naar verwachting zal vanaf medio 2024 het dus weer mogelijk zijn om de lantaarn te verlichten.	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

58	Gemeenteraad 15-07-2021 18. Raadsvoorstel Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed	M290 Divers leegstandsbeheer	Vastgoed	30-06-2022	Dit wordt meegenomen in de vernieuwde Beleidsnota Vastgoed. Deze beleidsnota wordt in het najaar 2024 aan uw raad voor gelegd. De planning is gewijzigd omdat deze nota wordt ingepast in de nieuwe besturingscyclus van de gemeente.	
57	Gemeenteraad 15-07-2021 18. Raadsvoorstel Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed	M289 Community right to bid	Vastgoed	30-06-2022	Dit wordt meegenomen in de vernieuwde Beleidsnota Vastgoed. Deze beleidsnota wordt in het najaar 2024 aan uw raad voor gelegd. De planning is gewijzigd omdat deze nota wordt ingepast in de nieuwe besturingscyclus van de gemeente.	
34	Gemeenteraad 17-12-2020 3. Ingekomen stukken	Raadsbrief Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij. De in de brief genoemde toezegging wordt toegevoegd aan toezegging	Energie en Klimaat	30-09-2020	Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024, zie gerelateerde raadsbrief.	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

		20/T336 in de lijst van toezeggingen: De raad ontvangt eind 2021 het wijkuitvoeringsplan voor de energietransitie in Overvecht-Noord.				
33	Gemeenteraad 17-12-2020 3. Ingekomen stukken	Raadsbrief Toelichting 3,75 miljoen voor Overvecht-Noord. De raad ontvangt in het 3e kwartaal 2021 de uitkomsten van deelonderzoeken om tot een sluitende businesscase te komen voor diverse alternatieve warmteoplossingen in Overvecht-Noord.	Energie en Klimaat	30-09-2022	231107: We streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Zie voor meer informatie de gerelateerde raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij. Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					gepland voor het eerste kwartaal van 2024.	
29	Gemeenteraad 05-11-2020 11. Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	M332 Maak Utrecht Circulair concreet en controleerbaar	Circulaire Economie	29-12-2023	Dit zal worden meegenomen bij de 'beleidsnota Utrecht Circulair 2030'. Gestreefd wordt dat dit raadsvoorstel begin 2024 ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd.	
21	Gemeenteraad 17-09-2020 3. Ingekomen stukken	Het Wijkuitvoeringsplan (WUP) voor Overvecht Noord zal in concept en op hoofdlijnen naar verwachting eind 2021 gereed zijn.	Energie en Klimaat	30-09-2022	231107: We streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Zie voor meer informatie de gerelateerde raadsbrief Tussenrapportage	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij. Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024, zie gerelateerde raadsbrief.	
8	Gemeenteraad 21-11-2019 3. Ingekomen stukken	In december 2020 raadsvoorstel over de mogelijke besluitvormingstrajecten bij aardgasvrij maken van Overvecht-Noord, met specifieke rollen en taken van de raad daarin.	Energie en Klimaat	30-09-2022	231107: We streven ernaar om de kaders voor een alternatief voor aardgas in Overvecht-Noord in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor te leggen, samen met het startdocument dat in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten wordt opgesteld. Zie voor meer informatie de gerelateerde raadsbrief Tussenrapportage Uitvoeringsprogramma Overvecht-Noord aardgasvrij. 230807: Aanbieding van het raadsvoorstel met het Uitvoeringsprogramma	

Lijst toezeggingen EDVW dd 1 februari 2024(inclusief voortgangsinformatie)

					Overvecht-Noord staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024, zie de raadsbrief over de warmtetransitie. Het Programma Overvecht-Noord aardgasvrij volgt in Q4 2023, zie raadsbrief Voortgang Overvecht-Noord aardgasvrij van 13-12-2022.	
--	--	--	--	--	--	--

Datum	Onderwerp	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Indiener(s)
18-01-2024	M42 Stimuleer woningdelen door een kostendelersbonus	Wonen en Volkshuisvesting			Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)
18-01-2024	M31 Samen voor Overvecht: Extra fundament Versterken gemeenschapskracht	Samen voor Overvecht	18-04-2024		Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht)
18-01-2024	M45 Motie 2 CU bij agendapunt 'Afrondende besluitvorming Huisvesting kwetsbare groepen'	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024		Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)
18-01-2024	M35 Meer woningen voor kwetsbare Utrechters	Wonen en Volkshuisvesting	18-04-2024		Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)
18-01-2024	M37 Maak tijdelijke woningen haalbaar	Wonen en Volkshuisvesting	18-04-2024		Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)
18-01-2024	M34 Duidelijk uitvoeringsprogramma a huisvesting	Wonen en Volkshuisvesting	18-04-2024		Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)

	kwetsbare doelgroepen				
18-01-2024	M22 Maak (weer) prioriteit van de Overvechtse jeugd!	Samen voor Overvecht	18-04-2024		van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66)
07-12-2023	M448 Raadswerkgroep Energietransitie	Energie en Klimaat	07-03-2024		Passier, C.E. (Charlotte) (Volt)
07-12-2023	M477 Meer focus op “hotspot” locaties door versoepelen 24 uursnorm	Circulaire Economie	31-12-2024		Vasters, J. (Joost) (D66)
07-12-2023	M456 Klimaatvisie die ongelijkheid tegengaat	Energie en Klimaat	07-06-2024		Heuven, M. van (Maarten) (Partij voor de Dieren)
09-11-2023	M432 Achterstallig onderhoud mag niet lonen	Wonen en Volkshuisvesting	30-06-2024	20231221 we werken aan de uitvoering van deze motie en zoals aangegeven volgt hierover een terugkoppeling in Q2 2024.	Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)
02-11-2023	M350 Borg gemaakte afspraken duurzaam beheer tijdelijk zonneveld	Energie en Klimaat	02-05-2024		Alblas, K. (Kirsten) (ChristenUnie)

06-07-2023	M271 Refuse, Rethink, Reduce	Circulaire Economie	06-10-2023		Alblas, K. (Kirsten) (ChristenUnie)
22-06-2023	M210 Laat het tweede huis geen geitenpaadje worden	Wonen en Volkshuisvesting	22-09-2023		Zweth, R. van der (Rick) (PvdA)
22-06-2023	M201 Blijf doorlopend in gesprek over verkeersveiligheid	Milieu en Emissieloos Vervoer	22-09-2023		Steeg, B. van (Bert) (CDA)
22-06-2023	M202 Veilig Flitsbezorgen	Milieu en Emissieloos Vervoer	29-03-2024		Stam, T. (Titus) (PvdA)
16-05-2023	M115 Betrokkenheid van de raad bij AVU	Circulaire Economie		Motie afgedaan met de Raadsbrief Onderzoek aanbestedingsstrategie verwerking (grof) restafval en gft en motie 'Betrokkenheid van de raad bij AVU' van 20 juni 2023	Zwinkels, J.M. (Jantine) (CDA)
11-05-2023	M110 Doen wat we moeten doen	Wonen en Volkshuisvesting		20231221 Op 21 december 2023 is de nieuwe kwartaalrapportage realisatie sociale huisvesting	Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie)

				<p>verschenen met de laatste stand van zaken m.b.t. de uitvoering van deze motie. In Q1 2024 volgt de volgende kwartaalrapportage. 231004 Op 26 september 2023 bent u middels de raadsbrief Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment geïnformeerd over de laatste stand van zaken m.b.t. de uitvoering van deze motie. De volgende kwartaalupdate zal in Q4 2023 verschijnen.</p>	
06-04-2023	M88 Pas het pijlenschema van Woonvisie aan op ambities	Wonen en Volkshuisvesting	29-12-2023	<p>Zoals beschreven in de raadsbrief Plan van aanpak n.a.v. Rekenkameronderzoek Middenhuur Meer</p>	Zwinkels, J.M. (Jantine) (CDA)

				grip op groei streven we ernaar om u in Q4 2023 te informeren over de wijze waarop we het pijlenschema uit de woonvisie gaan actualiseren.	
02-02-2023	M09 Geef de buurt boter bij de vis!	Wijk- en Buurtaanpak	29-09-2023	Motie is beantwoord met de Raadsbrief voortgang Buurtagenda's Kanaleneiland, Noordwest en Leidsche Rijn van 22 juni 2023	van der Wilt, J.A.W. (Berdien) (D66) Passier, C.E. (Charlotte) (Volt) Bos, C.H. (Cees) (Stadsbelang Utrecht) Talhaoui, M. (Mohamed) (PvdA) Dekkers, F. (Fred) (GroenLinks) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Graaf, R. van der (Rik) (ChristenUnie) Kendir, E. (Esma) (Student&Starter)
02-02-2023	M04 Maximeer te koop termijn sociale huur	Wonen en Volkshuisvesting	02-05-2023	20231114 Met de corporaties zijn afspraken gemaakt over een stop op de	Zwanenberg, P. (Pepijn) (GroenLinks) Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Nolten,

				<p>verkoop van sociale huurwoningen in het kader van de Stedelijke Samenwerkingsafspraken 2023–2026. Daarover bent u geïnformeerd op 3 november 2023 via de Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026. Er is daardoor geen termijn meer voor de verkoop van een sociale huurwoning. Het bleek helaas niet mogelijk om dit eerder al terug te brengen.</p>	<p>S.J. (Stevie) (BIJ1) Sungur, M. (Mahmut) (DENK) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)</p>
07-07-2022	M179 Onafhankelijk schimmelexpert	Wonen en Volkshuisvesting	31-03-2023	<p>20231114 In de Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente,</p>	<p>Zweth, R. van der (Rick) (PvdA) Bakker, H. (Has) (D66) Zwanenberg, P.</p>

				<p>woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026 (3 november 2023) is aangegeven dat we de mogelijkheid voor het introduceren van een onafhankelijk schimmelexpert hebben onderzocht en onderdeel hebben gemaakt van de Samenwerkingsafspraken. We gaan nu aan de slag met de verdere uitwerking hiervan en zullen de raad hier in Q1 2024 over informeren.</p>	<p>(Pepijn) (GroenLinks) Snippe, L.C. (Lisanne) (Partij voor de Dieren) Dijkstra, G.J. (Gert) (EenUtrecht) Hessel, Y.H. (Yvonne) (Utrecht Solidair) Bode, L. (Linda) (Volt) Nolten, S.J. (Stevie) (BIJ1) Bosch, D. (David) (UtrechtNu!)</p>
15-07-2021	M291 Maatschappelijke meerwaarde ook bij ander vastgoed	Vastgoed	30-06-2022	<p>Dit wordt meegenomen in de vernieuwde Beleidsnota Vastgoed. Deze beleidsnota wordt in het najaar 2024 aan uw raad voor gelegd.</p>	<p>Gilissen, D.N.E.A. (Dimitri) (VVD) Sturkenboom, T. (Tessa) (Student&Starter)</p>

				De planning is gewijzigd omdat deze nota wordt ingepast in de nieuwe besturingscyclus van de gemeente.	
--	--	--	--	--	--

Afdoeningsvoorstellen ingekomen stukken

De commissiegriffier stelt de commissie voor om ingekomen stuk 'nr. 1 'Afvaldumping bij Ondergrondse Containers Antoniusshof' via de volgende **geel** gearceerde categorie af te doen:

1. De inhoud desgewenst **betrekken** bij de behandeling van het voorstel [.... of agendapunt [....] **niet** (geanonimiseerd) actief openbaar te publiceren.
2. Agenderen voor de commissie om te **bespreken** en op basis daarvan de griffie te verzoeken de briefschrijver een antwoord te sturen **wel** (geanonimiseerd) actief openbaar te publiceren.
3. In handen stellen van het college voor advies.
4. In handen stellen van het college. De commissie ontvangt een afschrift van het antwoord.

Afdoeningsvoorstellen ingekomen stukken

De commissiegriffier stelt de commissie voor om ingekomen stuk 'nr. 2 'Nog steeds rotzooi ondergrondse container' via de volgende **geel** gearceerde categorie af te doen:

1. De inhoud desgewenst **betrekken** bij de behandeling van het voorstel [.... of agendapunt [....] **niet** (geanonimiseerd) actief openbaar te publiceren.
2. Agenderen voor de commissie om te **bespreken** en op basis daarvan de griffie te verzoeken de briefschrijver een antwoord te sturen **wel** (geanonimiseerd) actief openbaar te publiceren.
3. In handen stellen van het college voor advies.
4. In handen stellen van het college. De commissie ontvangt een afschrift van het antwoord.

Afdoeningsvoorstellen ingekomen stukken

De commissiegriffier stelt de commissie voor om ingekomen stuk 'nr. 3 'Zwerfvuil en volle containers' via de volgende **geel** gearceerde categorie af te doen:

1. De inhoud desgewenst **betrekken** bij de behandeling van het voorstel [.... of agendapunt [....] **niet** (geanonimiseerd) actief openbaar te publiceren.
2. Agenderen voor de commissie om te **bespreken** en op basis daarvan de griffie te verzoeken de briefschrijver een antwoord te sturen **wel** (geanonimiseerd) actief openbaar te publiceren.
3. In handen stellen van het college voor advies.
4. In handen stellen van het college. De commissie ontvangt een afschrift van het antwoord.

Openbare lijst van ingekomen stukken voor commissie EDVW van 8 februari 2024

Nummer	Ingekomen stuk
1	Afvaldumping bij Ondergrondse Containers Antoniushof
2	Nog steeds rotzooi ondergrondse container
3	Zwerfvuil en volle containers

Het ingekomen stuk staat voor leden, conform AVG, in iBabs achter een slotje.

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3815
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 februari 2024
Agendapunt	7
Titel	Raadsbrief Tijdelijk beheer leegstand
ID	4022
Behandelend ambtenaar	E.M. van der Voort
Telefoon	
E-mail	e.van.der.voort@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder De Vries
Beleidsveld	Vastgoed
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	8 februari 2024

Voorgesteld besluit

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.M. van der Voort	Datum	10 oktober 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11713183
E-mail	e.van.der.voort@utrecht.nl	Onderwerp	Tijdelijk beheer leegstand
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Vastgoed

Geachte leden van de raad,

De gemeente heeft een groot aantal panden in bezit ten behoeve van de uitvoering van haar beleid. Een pand kan tijdelijk leeg staan als gevolg van onder meer een mutatie, vooruitlopend op een nieuwe verhuuring, of voor de herontwikkeling van een gebouw. In deze brief informeren wij u over de invulling van het tijdelijk beheer: de maatschappelijke invulling van leegstaande ruimte voor een periode van 6 maanden of meer.

Kortlopend leegstandsbeheer

Voor het invullen van het leegstandsbeheer voor een korte periode (tot een half jaar) is recent een overeenkomst gesloten met Ad Hoc per april 2023 voor 2 jaar met 2 optiejaren. Voor deze termijn past de vorm van 'klassiek leegstandbeheer' goed bij de behoefte om de ruimte – na het leegstandsbeheer – weer snel beschikbaar te maken voor potentiële huurders. Bij de nieuwe overeenkomst met Ad Hoc voor dit 'klassieke' leegstandbeheer is nadrukkelijk aandacht besteed aan de maatschappelijke invulling. Hierover hebben we u geïnformeerd in de [raadsbrief](#) van 31 mei 2023.

Uitvoering motie

Uw opdracht bij de behandeling van het Raadsvoorstel Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed op 15 juli 2021 uit [de overgenomen motie 290](#) Divers leegstandsbeheer hebben wij vertaald in een aanpak voor panden die langer leeg staan: tijdelijk beheer. Doelstelling is om deze panden in te zetten om tijdelijk maatschappelijke initiatieven te kunnen ondersteunen. In de komende maanden verkennen wij in een praktijksituatie de geschiktheid van deze aanpak. Hierbij onderzoeken we in hoeverre we hierin maatwerk en flexibiliteit kunnen bieden, zodat er ingespeeld kan worden op initiatieven in de wijk en er per pand en per duur van de leegstand de juiste keuze gemaakt kan worden.

Daarbij moet worden getoetst of kan worden voldaan aan de voorwaarden die wettelijk en volgens de Kaderbrief minimaal aan het verhuren van ruimte worden gesteld. Uitgangspunt is dat het bij dit tijdelijk beheer gaat om verhuur, en niet - zoals bij het kortlopend leegstandbeheer - om bruikleen. Er gelden dan andere wettelijke en beleidsmatige uitgangspunten. Wij toetsen eerst op kleine schaal of

de aanpak uitvoerbaar is en op deze manier aan de opdracht van de raad kan worden voldaan om laagdrempelig ruimte te bieden aan maatschappelijke initiatieven. U heeft gevraagd om inzicht in de beleidsruimte die aanwezig is om invulling te geven aan de tijdelijke invulling. Dat is onderdeel van de aanpak met de praktijksituatie.

Gelijke kansen en lokale doelen

De gemeente kan vanwege het Didam-arrest van 26 november 2021 niet meer zomaar vastgoed één-op-één aanbieden. Omdat de uitspraak van de Hoge Raad is gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel, moet de gemeente bij het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten op het gebied van vastgoed gelijke kansen bieden zodra redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zijn. Dit geldt zowel voor bekende als nieuwe partners en voor professionele beheerders en gebruikers. Aan de hand van een objectief, redelijk en toetsbaar afwegingskader willen we ruimte geven voor gelijke kansen, maar juist ook de lokale maatschappelijke doelen ondersteunen.

Financiële en technische voorwaarden

Daarnaast is gemeente Utrecht bij het verhuren van ruimte als verhuurder gebonden aan wettelijke en eigen regels. De gemeente heeft als verhuurder een wettelijke verantwoordelijkheid voor het onderhoud. Eventuele investeringen en kosten maken onderdeel uit van de kostprijsdekkende huur. De toepassing van de Kaderbrief en de wettelijke technische verantwoordelijkheden zijn ook punten die in de praktijksituatie worden verkend. Het gaat dan niet om de wenselijkheid, maar om de haalbaarheid. Is het voor beoogde initiatiefnemers mogelijk om te voldoen aan gestelde voorwaarden? En is de selectieprocedure, dan wel het beheer, voor de gemeente beheersbaar? In de aanpak toetsen we deze dilemma's.

Afwegingskader en team

Voor de inhoudelijke afweging van de invulling van de beschikbare ruimte wordt gebruik gemaakt van een afwegingskader. Dat bestaat uit criteria ten aanzien van de initiatiefnemer, van de toegevoegde waarde van het initiatief, en van beheersbaarheid (beheer en omgeving).

In de voorbereiding naar deze aanpak is al gekeken naar vergelijkbaar of flankerend beleid, om te voorkomen dat overlap ontstaat of zaken worden vergeten. Denk daarbij aan het kortlopend Leegstandbeheer, de bestaande aanpak van de verkenning van de permanente invulling (Pandvisies), het Makelpunt en 'Community right tot bid'.

Vervolg

Voor de praktijktoets selecteren wij 2 locaties. Op basis daarvan zal worden vastgesteld of de aanpak met een afwegingskader werkt en of het uitvoerbaar is binnen bestaande wettelijke kaders en het beleid van de Gemeente. Over de uitkomst zullen wij u opnieuw informeren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer 3814
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 8 februari 2024
Agendapunt 8
Titel Raadsbrief Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026 en de nieuwe Leidraad sloop/nieuwbouw
ID 4021
Behandelend ambtenaar R. Mouktadibillah
Telefoon
E-mail r.mouktadibillah@utrecht.nl
Datum collegebesluit
Geocodering
Thema
Portefeuillehouder Wethouder De Vries
Beleidsveld Wonen en Volkshuisvesting
Referendabel
Reden niet referendabel
Raadsadviseur (lijst)
Behandelveorstel
Resultaat commissiebehandeling
Resultaat raadsbehandeling

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	8 februari 2024

Voorgesteld besluit

Utrechtse leidraad bij sloop of renovatie

Deel 1 inleiding en werkwijze

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat het college zeer terughoudend wil zijn met sloop/nieuwbouw van sociale huurwoningen:

“We sturen per project of combinatie van projecten. We zijn zeer terughoudend met sloop/nieuwbouw van sociale huurwoningen. Bij projecten waarbij ook woningen verdwijnen, borgen we dat de voorraad sociale huurwoningen ten minste gelijk blijft in absolute aantallen. Bewoners hebben recht op terugkeer en we streven naar behoud van dezelfde woonlasten.”

Om deze ambities uit het coalitieakkoord gestalte te geven is er door de gemeenteraad gevraagd om een kader waarlangs de afweging tussen sloop en/of renovatie in Utrecht gelegd kan worden. Uitgangspunt bij sloop/nieuwbouw is ‘we slopen niet, tenzij’. In deze leidraad is uiteengezet welke variabelen gecheckt worden om de uiteindelijke afweging te kunnen maken. Voorafgaand moet er rekening gehouden worden met het feit dat corporaties autonome organisaties zijn en uiteindelijk zelf de keuze voor sloop/nieuwbouw/renovatie maken en denkprocessen over een aanpak voor huurders tot veel onzekerheid kan leiden. De leidraad wordt in gezamenlijkheid toegepast (en blijft vertrouwelijk tot de besluitvorming gereed is).

De leidraad is in feite een verdere invulling van het eerdergenoemde ‘tenzij’. Het gaat om de nieuwe projecten, zoals genoemd gedefinieerd in de brief [Woningbouwambities in relatie tot het coalitieakkoord](#). Dat wil zeggen projecten waarvoor geen intentiedocument, een omgevingsvisie of een grondexploitatie is vastgesteld bij het aanbieden van deze Leidraad. In reeds lopende projecten willen we de keuze niet terugdraaien, maar biedt de methodiek van de leidraad mogelijk inzicht voor de onderbouwing van de eerdere keuze. Wil de leidraad effectief benut worden dan zal het uitgangspunt moeten zijn dat de corporaties en gemeente in een vroeg stadium met elkaar in gesprek gaan als sloop een te overwegen scenario is. Het voorstel is om dit te doen in de aanloop naar een Intentiedocument (IDOC). Hieronder wordt aangegeven welke werkwijze we hanteren in het planproces.

Werkwijze in relatie tot planproces.

Om langs een leidraad sloop tot een goede afweging te komen is het van belang om het proces van planvorming zorgvuldig te doorlopen. Hierbij moeten de stakeholders op de juiste momenten in de tijd worden betrokken. Corporaties en gemeente spreken af dat de partijen elkaar in een vroeg stadium betrekken. Voordat een draagvlakmeting wordt gehouden moeten gemeenten en corporaties afgestemd hebben over de richting en intentie van het project. Uitgangspunt hierbij is dat we het eens zijn over de ontwikkeling en er een vastgesteld intentiedocument ligt. De leidraad geldt hierbij als onderbouwing.

Voorstel is om onderstaand schema (figuur 1) te volgen. De gemeente en de corporaties sluiten aan bij de actualisatie van het MPR en Peilstok (2x per jaar). Daarbij delen corporaties en gemeente de portefeuillestrategie met elkaar. Dat doen we gebiedsgericht. Corporaties geven aan waar zij de komende periode na gaan denken over renovatie dan wel sloop. Vertrouwelijkheid is hierbij een voorwaarde vanwege de maatschappelijke impact. Aan de hand van de leidraad sloop (deel 2 in dit document) wordt in een verkenning met elkaar sloop tegen renovatie afgezet. Vervolgens komt er een goed onderbouwd advies voor sloop of renovatie om richting een eerste bestuurlijk gedragen gezamenlijke intentie te komen. Daarmee is er nog geen definitief besluit, maar formuleren we met elkaar de onderzoeksvraag voor de volgende fases. Daarna worden de reguliere ASP en UPP-trajecten verder vervolgd waarin huurders actief betrokken worden. Parallel hieraan wordt het project

ook geregistreerd in het MPR waardoor ook de relatie met de prestatieafspraken wordt geborgd. In dat vervolgtraject kan de leidraad houvast bieden om inzichtelijk te houden wat de afweging voor sloop of renovatie is. In deel 2 van dit document wordt in de leidraad getoond welke variabelen moeten worden onderzocht bij de afweging voor sloop of renovatie.

Figuur 1.

Deel 2 Leidraad

1. Wijk.

Een plan moet worden bekeken in de bredere context van de omgeving. Hieronder moet een onderbouwing worden gegeven op variabelen die een sloop/renovatie plan afzet tegen de ontwikkelingen die we in de betreffende wijk of, indien mogelijk, buurt zien.

- Huidige voorraad wijk en buurt naar segment en woningtypologie
- Benodigde en al geplande voorraadontwikkeling wijk en buurt
- Past het plan bij mogelijke gebiedsvisie, omgevingsvisie of toekomstige buurtagenda
- Demografie en ontwikkeling daarvan in wijk en buurt (ook bezetting), wat is er nodig in een wijk
- Effect op bestaande sociale structuren in een wijk of buurt.

2. Project

Vervolgens wordt gekeken naar de eigenschappen van het project. Hierbij is het van belang om inzichtelijk te krijgen van zowel sloop/nieuwbouw als renovatie wat dit zou betekenen voor onderstaande variabelen en de verbetering daarop. Deze moeten dan voor sloop/nieuwbouw en renovatie naast elkaar worden gezet.

- Onderbouwing bouwkundige staat
- Voorgenomen netto toegevoegde aantallen
- Woningtypologie (o.b.v. de vraag)
- (on-)Mogelijkheden die de betreffende corporatie heeft om elders woningen toe te voegen
- Verbeterniveau op de volgende onderdelen¹:
 - Duurzaamheid en energie
 - Circulariteit
 - Contactgeluid tussen woningen onderling
 - Binnenklimaat (waaronder schimmel)
 - Groen
 - Toegankelijkheid
 - Veiligheid

¹ Omdat het gaat om een verkenning van mogelijkheden volstaat hier een quickscan op deze onderdelen.

- Stedenbouwkundige en architectonische waarde
- Kostenplaatje: vergelijking sloop versus renovatie
- Afweging woonlasten voor en na sloop of renovatie
- Mogelijkheden op terugkeervoorrang

3. Proces

- Plan van aanpak voor huurders en hoe deze te betrekken (afspraken over inspraak, herhuisvesting, informatievoorziening enz.)
- Effect op voorraad. Planning en doorlooptijd (hoe lang woningen niet bewoond kunnen worden in geval sloop resp. renovatie)

De leidraad is niet bedoeld om via een score op een ja of nee te komen. Het is bedoeld om alle variabelen die bij sloop nieuwbouw of renovatie komen kijken op een rij te zetten en in samenhang te bekijken. Het kan fungeren als checklist om de terughoudendheid met sloop te borgen. In goed (bestuurlijk) overleg en in een gezamenlijke afweging bepalen corporaties en gemeente of sloop of renovatie de beste optie is voor een complex. Deze afweging wordt ook in het vervolg UPP en ASP-traject gebruikt om huurders te betrekken.

Samenwerkingsafspraken Utrecht

2023 tot en met 2026

(Prestatieafspraken in een turbulente tijd)

Gemeente Utrecht
Bo-Ex, Cazas Wonen, Habion, SSH, Stichting Portaal, Woonin
Utrechtse Huurdersorganisaties

26 oktober 2023

Vooraf: over deze prestatieafspraken voor Utrecht

Deze meerjarige prestatieafspraken vormen een overeenkomst tussen de gemeente Utrecht, de woningcorporaties verenigd in STUW (Bo-Ex, Cazas Wonen, Habion, SSH, Stichting Portaal, Woonin) en hun huurdersorganisaties (Huurdersvereniging Bo-Ex, Huurdersvereniging Weidelanden, BoKS, Huurdersraad Portaal Regio Utrecht, Wooninspraak) en kennen een looptijd van 2023 tot en met 2026.

Via deze stedelijke afspraken geven partijen vanuit een gedeeld perspectief concreet invulling aan de gemeentelijke woonambities, zoals omschreven in de woonvisie 'Utrecht beter in balans' en in het coalitieakkoord Utrecht 2022-2026, en nemen zij hun aandeel in de landelijke en regionale woonopgave. Deze prestatieafspraken staan daarmee niet op zichzelf. Ze zijn een Utrechtse vertaling van diverse afspraken en convenanten waar al een handtekening onder staat en die daarmee kaderstellend zijn. In het bijzonder gaat het daarbij om de nationale prestatieafspraken (NPA) en de daaruit voortvloeiende Woondeal regio Utrecht, om de Regiodeal Flexwonen en om het Landelijk Actieplan Studentenhuisvesting.

De opgave voor de komende jaren is over de volle breedte fors. Dit betekent keuzes maken in wat meer en minder belangrijk is. Partijen geven daarbij zoveel mogelijk prioriteit aan nieuwbouw. De woningbouwproductie is de afgelopen jaren achtergebleven bij de groeiende vraag met als gevolg oplopende wachttijden en afnemende slaagkansen voor alle doelgroepen. Ook de minimale inschrijftijd voor een kamer is opgelopen. Partijen zetten alles op alles om deze trends te keren de komende jaren. Dat lukt alleen door de pijlen gelijk te richten en door dingen anders te gaan doen. Bijvoorbeeld door het versnellen van doorlooptijden, door goede monitoring en stevige sturing en door vaker modulair te bouwen en flexconcepten toe te passen. Prioriteit geven aan nieuwbouw betekent ook dat de gemeente en corporaties sturen op voldoende nieuwbouwlocaties.

Deze prestatieafspraken zijn te beschouwen als kaderafspraken voor een periode van vier jaar, die op onderdelen jaarlijks geconcretiseerd worden middels een jaarprogramma. Deze manier van werken draagt enerzijds bij aan koersvastheid en anderzijds aan de benodigde flexibiliteit onderweg. Dit betekent ook dat de corporaties geen jaarlijks 'bod' meer uitbrengen. Het jaarprogramma voor 2023/2024 staat achteraan in dit document.

Hierna volgen voor elk van de hoofdthema's eerst de hoofdlijnen uit de nationale prestatieafspraken¹, de context en de ambities voor Utrecht en daarna per subthema de vertaling naar de stedelijke kaderafspraken voor Utrecht. De hoofdthema's zijn:

- a. Vergroten sociale voorraad
- b. Betaalbare woonlasten
- c. Verduurzaming van de woningvoorraad
- d. Zorgen voor kwalitatief goede woningen
- e. Goed huisvesten van aandachtsgroepen
- f. Werken aan leefbare en veilige wijken

Om de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst te monitoren wordt een monitoringstelsel ontwikkeld.

¹ De Nationale Prestatieafspraken zijn ondertekend in juni 2022 en op een aantal punten inmiddels verder doorontwikkeld. We hebben in deze prestatieafspraken de afspraken opgenomen zoals deze in het oorspronkelijke stuk van de Nationale Prestatieafspraken zijn benoemd.

Inhoud van de prestatieafspraken

Vergroten sociale voorraad	4
1 Woningen toevoegen door nieuwbouw	5
2 Bestaande woningen behouden of beter benutten en doorstroming bevorderen	7
Betaalbare woonlasten	10
3 Zorgen voor betaalbare huren	11
4 Voorkomen van betalingsachterstanden en ontruiming	12
Verduurzaming van de woningvoorraad	13
5 Toewerken naar een CO ₂ -neutrale woningvoorraad	14
6 Werken aan klimaatbestendige en groene buurten	15
7 Circulair bouwen en slopen	15
Zorgen voor kwalitatief goede woningen	16
8 Zorgen voor kwalitatief goede woningen	16
Goed huisvesten aandachtsgroepen	17
9 Zorgdragen voor goede huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen	18
Werken aan leefbare en veilige wijken	20
10 Samenwerken via een gebiedsgerichte wijkaanpak	22
11 Bevorderen van de veiligheid en het voorkomen van overlast, ondermijning en criminaliteit	23
Organisatie en samenwerking	24
12 Voortzetten van de goede samenwerking	24
13 Werkwijze bij bijzondere omstandigheden	24
Werkprogramma 2023/2024	26

Overeengekomen te Utrecht op 2023

Namens het **College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Utrecht**

De wethouder Wonen, de heer D. de Vries

.....

Namens de **Utrechtse woningcorporaties**

Dhr. H. Pluim namens Bo-Ex

.....

Dhr. T. de Rond namens Habion

.....

Dhr. R.J. Spits namens Stichting Portaal en de Stichting Utrechtse Woningcorporaties (STUW)

.....

Dhr. R. Donninger namens de SSH

.....

Mevr. S. Spanjaard namens Cazas Wonen

.....

Dhr. B. Staffhorst namens Woonin

.....

Namens de **Utrechtse Huurdersorganisaties**

Dhr. Drs. E.C.H. Verstraten namens Huurdersraad Portaal Regio Utrecht

.....

Dhr. H. Hiltemann namens Wooninspraak

.....

Mevr. H. Alting namens Huurdersvereniging Bo-EX

.....

Dhr. V.Q. van Rossum, namens BoKS

.....

Dhr. A. Kruys namens Huurdersvereniging Weidelanden

.....

Vergroten sociale voorraad

ONS VERTREKPUNT

Hoofddlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- 250.000 sociale huurwoningen toevoegen aan de totale woningvoorraad tot en met 2030.
- Voorkeur voor regulier bouwen, daar waar niet mogelijk flexwoningen.
- Regionale woondeal geeft duidelijkheid over de aantallen voor Utrecht.
- Verkoop en sloop zijn geen doel op zich, maar kunnen een noodzakelijk onderdeel van een gezonde bedrijfsvoering en gebalanceerd voorraadbeleid zijn.
- Te verkopen woningen door corporaties blijven na verkoop in het sociale segment tot de NHG-grens en worden zoveel mogelijk verkocht aan zittende huurders.
- Corporaties, de minister voor VRO en gemeenten stimuleren regelingen die samenwonen bevorderen en nemen hiertoe belemmeringen weg.
- Om doorstroming te bevorderen zetten woningcorporaties doorstroom- of seniorenmakelaars in, waarbij het instrument van huurgewenning kan worden ingezet.

Hoofddlijn Woondeal regio Utrecht:

In de regionale woondeal is voor Utrecht de volgende opgave opgenomen als het gaat om de realisatie van het aantal reguliere sociale huurwoningen:

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal voor periode
425	928	1012	2.596	1.080	1.497	1.617	885	850	10.890

Utrecht heeft altijd al een grote aantrekkingskracht gehad. Mensen blijven graag in Utrecht wonen of willen zich er vestigen. Groei van de stad is geen doel op zich, maar er zijn veel nieuwe huizen nodig voor woningzoekenden. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan het verdichten van de stad vanuit het oogpunt van leefbaarheid en kwaliteit. Hoe Utrecht de groei 'in balans' voor zich ziet, is vastgelegd in de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040.

Vanwege het groeiende tekort aan sociale huurwoningen in Utrecht zijn de slaagkansen voor woningzoekenden afgenomen in de afgelopen jaren en zijn de wachttijden toegenomen. Daarom is in de woonvisie 'Utrecht beter in balans' het streven opgenomen om in 2040 een woningvoorraad te hebben die voor 35 procent bestaat uit sociale huurwoningen (inclusief zelfstandige studentenhuysvesting). De gemeente wil hiertoe dat op programmaniveau bij nieuwbouw 40 procent in het sociale huursegment gebouwd wordt. In deze prestatieafspraken vertalen we de ambitie om de wachttijden terug te dringen door meer sociale huurwoningen en studentenwoningen toe te voegen naar een concrete opgave voor de STUW-corporaties. Hierbij erkennen partijen dat diverse andere (en niet altijd beïnvloedbare) factoren ook invloed hebben op de wachttijden voor een sociale huurwoning of een studentenwoning in Utrecht, zoals het bouwprogramma van gemeenten in de regio, het aantal inschrijvingen bij Woningnet of zelfs het veranderen van de spelregels binnen Woningnet. Om te kunnen volgen of de inzet daadwerkelijk leidt tot kortere wachttijden, is een afspraak opgenomen over monitoring van de nieuwbouw, van de wachttijden (inschrijftijd en zoektijd), van de slaagkansen en van het aantal inschrijvingen.

De STUW-corporaties en de huurdersorganisaties hebben eerder enkele afspraken over de nieuwbouwproductie vastgelegd in de *Allonge Stedelijke Prestatieafspraken Utrecht 2020-2022*. De afspraken uit deze Allonge zijn verwerkt in deze Stedelijke Prestatieafspraken Utrecht.

AMBITIE

Partijen hebben de ambitie om de wachttijden voor een sociale huurwoning en een studentenwoning in Utrecht terug te dringen. De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties doen dit door woningen toe te voegen, door de bestaande voorraad zoveel mogelijk te behouden en beter te benutten en door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen.

Partijen zetten de volkshuisvestelijke opgave centraal in hun handelen; de NPA en de regionale woondeal zijn daarbij kaderstellend. Partijen streven gezamenlijk naar het realiseren van de productie zoals is vastgelegd in de NPA en de regionale woondeal. Daarnaast willen partijen dat de STUW-corporaties in Utrecht de aantallen woningen zoals opgenomen in de regionale woondeal realiseren en 500 studenteneenheden toevoegen. De bestaande woningvoorraad wordt zoveel mogelijk behouden en ingezet voor de doelgroep. Kansen om extra sociale huurwoningen toe te voegen aan bestaande woongebouwen worden waar mogelijk benut. Niet gerealiseerde toevoeging aan de voorraad, doordat nieuwbouw achterblijft bij de planning vanuit de regionale woondeal, wordt toegevoegd aan het volgende jaar. Plannen mogen niet verdampen als groei niet gerealiseerd wordt.

Het bevorderen van doorstroming op de woningmarkt zorgt er voor dat meer sociale huurwoningen vrij komen en vergroot ook de kans voor huishoudens om te wonen in een woning die past bij hun huishoudenssamenstelling, levensfase en inkomen.

1. Woningen toevoegen door nieuwbouw

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 1.1 Alle sociale huurwoningen in de gemeente Utrecht worden in principe gerealiseerd of afgenomen door de STUW-corporaties. Het gaat om woningen die via WoningNet worden aangeboden en ontstaan voor bijzondere doelgroepen.
- 1.2
 - a. De sociale huurvoorraad (verhuurd door de woningcorporaties) in Utrecht groeit mee met de groei van de stad. Uitgangspunt is dat in 2040 35 procent van de woningvoorraad een sociale huurwoning is, en dat in nieuwe projecten 40 procent sociale huur wordt gebouwd².
 - b. Hiertoe spannen gemeente en corporaties zich gezamenlijk in om de aantallen woningen zoals opgenomen in de regionale woondeal te realiseren en 500 studenteneenheden (met nadruk op het toevoegen onzelfstandige studenteneenheden) per jaar toe te voegen. Daarnaast realiseren zij een substantieel aantal flexwoningen. Het geambieerde aantal wordt per jaar bepaald. Hierbij geldt dat als in een jaar de ambitie niet behaald wordt, de resterende aantallen woningen van dat jaar worden meegeteld bij de ambitie van het volgende jaar.
 - c. Om ervoor te zorgen dat de doelen uit NPA, Woondeal én RSU behaald kunnen worden, zullen gemeente en corporaties jaarlijks voor tenminste 250 extra woningen (tijdelijk of permanent) productieruimte leveren.
 - d. Partijen realiseren zich daarnaast dat het noodzakelijk is om jaarlijks investeringsbesluiten voor projecten te nemen en dat dit alleen mogelijk is, als de financiële situatie van corporaties dit toelaat.
 - e. Partijen bevorderen tevens het toevoegen van woningen door middel van omzetten bergingen, ombouwen van zolders tot woningen en optoppen, met daarbij dezelfde overeengekomen

² Deze uitgangspunten zijn geformuleerd in de [Woonvisie](#) en het [coalitieakkoord](#). Verder kan in bepaalde wijken worden afgeweken van de genoemde norm; zie hoofdstuk 'Werken aan leefbare en veilige wijken'.

uitgangspunten als bij sloop/nieuwbouw als het gaat om economische meerwaardeafdracht. De corporaties vragen daarbij aan de gemeente om open te staan om het parkeerbeleid aan te passen om deze manier van verdichten te faciliteren.

- f. Recente ontwikkelingen hebben er toe geleid, dat het leveren van een proportioneel aandeel in het 'meegroeien met de stad' voor Bo-Ex mogelijk onder druk komt te staan.

- 1.3 Partijen hechten veel waarde aan de groei van de sociale huurwoningvoorraad en nemen hiertoe de regie. Om de nieuwbouwambitie geformuleerd in afspraak 1.2 te realiseren sturen de gemeente en corporaties in het maandelijkse Bestuurlijke Productieoverleg gezamenlijk op het behalen van deze opgave.

Het Bestuurlijk Productieoverleg heeft tot taak om:

- a. het MeerjarenProgramma Ruimte (door partijen te zien als leidend) te bespreken en locaties (inclusief aantallen en woningkwaliteiten) te koppelen aan de opgave, om zo het gewenste aandeel sociaal en de snelheid van toevoeging van sociale huur te waarborgen. De gemeente geeft hiertoe inzicht in de gemeentelijke locaties die kunnen worden ingezet, en wanneer deze beschikbaar komen. Corporaties geven op dezelfde wijze inzicht in kansen die zij zien op eigen locaties en te verwerven locaties van derden.
- b. Er gezamenlijk voor te zorgen dat gemeente en corporaties de mogelijkheden voor corporaties om woningen te kunnen realiseren op locaties waarvan corporaties (nog) niet de grondeigenaar zijn, vergroten. Hiertoe:
 - doet het Bestuurlijk Productieoverleg een voorstel voor de instrumenten die de gemeente en corporaties extra kunnen inzetten om de corporaties positie te geven op locaties van marktpartijen. De toepassingsmogelijkheden van de gemeente zijn beperkt. Gemeente en corporaties verkennen, via de samenwerking in de Woondeal, deze mogelijkheden en kijken wat dat van partijen vraagt. Dit is gericht op besluitvorming over de inzet van deze instrumenten;
 - organiseert de gemeente samen met de corporaties periodieke gebiedsgesprekken gericht op actief programmeren in het betreffende gebied;
 - gaan de corporaties ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid tijdig samenwerkingsverbanden met marktpartijen aan.
- c. knelpunten die de ontwikkeling van sociale huurwoningen in de weg staan of vertragen, te signaleren en zoveel mogelijk weg te nemen (zoals een gebrek aan capaciteit bij de gemeente of de corporatie(s), discussie over parkeernormering of andere kwaliteitseisen die betaalbaar bouwen bemoeilijken). De consequenties van wederzijdse ambities in beeld te brengen en tijdig te escaleren.

- 1.4 Om de nieuwbouwambitie geformuleerd in afspraak 1.2 te realiseren spant de gemeente (2023 en verder) zich in om het Utrechts Plan Proces aan te passen, met als doel om de voorbereidingstijd van bouwplannen te verbeteren en daarmee direct te sturen op de doorlooptijd van projecten. Na aanpassing monitoren partijen het effect, op basis waarvan waar nodig procesverbeteringen worden doorgevoerd.

- 1.5 Vier maal per jaar bespreken partijen in de Stuurgroep Huren gezamenlijk de voortgang van de nieuwbouwambitie en het effect van de inspanningen op de wachttijden voor sociale huurwoningen en studentenwoningen in Utrecht. Twee maal per jaar gebeurt dit aan de hand van actuele cijfers over gerealiseerde en geprogrammeerde woningen (kwantitatief en kwalitatief), en over inschrijftijd, zoektijd, slaagkansen en aantal inschrijvingen in Woningnet. De gemeente en de corporaties leveren deze cijfers aan.
- 1.6 Voor de definitie van sociale studentenhuysvesting wordt aangesloten bij het Actieplan Studentenhuisvesting 2023-2030. De gemeente en SSH spannen zich in om het huidige tekort (in het Actieplan geraamd op 5.300 eenheden) aan studentenhuysvesting door middel van aanvullende nieuwbouw in te lopen. Hiertoe maken zij de volgende afspraken:
 - a. De gemeente brengt SSH bij verschillende nieuwbouwlocaties in positie voor de bouw van studentenwoningen en faciliteert waar mogelijk plannen voor verdichting.
 - b. SSH zoekt naar aanvullende nieuwbouw/acquisities op diverse locaties in de gemeente.
 - c. De gemeente draagt bij aan de financiële haalbaarheid van studentenhuysvesting met behulp van haar grondprijsbeleid en aanvullende subsidies.
- 1.7 Huren van zelfstandige studenteneenheden liggen onder de eerste aftoppingsgrens en bij voorkeur onder de kwaliteitskortingsgrens, zodat jongeren onder de 23 jaar ook in aanmerking komen voor huurtoeslag. De huur van onzelfstandige huysvesting is vastgesteld conform het WWS.

2. Bestaande woningen behouden of beter benutten en doorstroming bevorderen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 2.1 Om zoveel mogelijk sociale huurwoningen beschikbaar te houden, zetten partijen -naast het realiseren van de productie- tegelijkertijd in op "Stop de Verkoop". Partijen spreken af dat deze Stop de Verkoop met de ingang van 1-1-2024 ingaat en tenminste tot eind 2024 blijft bestaan.

Om "Stop de Verkoop" mogelijk te maken zijn partijen een maatregelenpakket overeengekomen:

 - a. De gemeente erkent dat een stop op de verkoop op termijn negatieve invloed heeft op de financiële positie van corporaties en ook tot onherstelbare schade kan leiden. [Zie Actualisatie doorrekening NPA](#)
 - b. Om de financiële omvang en de impact op de capaciteit om te blijven investeren in nieuwbouw, verduurzaming, leefbaarheid en het betaalbaar houden van de huren van de beleidskeuzen "Stop de Verkoop" te bepalen wordt onafhankelijke onderzoek uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de doelen uit de NPA, Woondeal én RSU gehaald worden en de financiële middelen voor de corporaties hiertoe toereikend zullen zijn.
 - c. Om de financiële gevolgen van de beleidskeuze "Stop de Verkoop" te compenseren, zullen gemeente en corporaties elk jaar in overleg treden om te bepalen welke stimuleringsmaatregelen (financieel, beleidsmatig) vanuit de gemeente of andere overheid nodig zijn om via de Utrechtse aanpak (maatwerk per project) de corporaties in positie te houden om de sociale woningbouw te laten groeien conform de afspraken uit de NPA en de regionale woondeal. De corporaties stellen dat voor 2024 een financiële compensatie van tenminste € 10,6 miljoen aan de orde is door gemiste verkoopopbrengsten gebaseerd op de netto-inkomsten die anderszins geïnvesteerd zouden worden in deze projecten (gebaseerd op stopzetten van de verkoop van 95 woningen). Voor de corporaties is het compenserende pakket stimuleringsmaatregelen randvoorwaardelijk voor het gestand doen van de afspraak. Het onafhankelijke onderzoek genoemd onder b, in combinatie met de grotere opgave die genoemd

- is in deze samenwerkingsafspraken op het gebied van beschikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en betaalbaarheid, zal dat specifiek maken voor 2024. De omvang van de compensatie in 2025 en volgende volgt ook uit het onderzoek.
- d. Dit overleg vindt plaats in het eerste kwartaal van elk jaar, zodat de uitkomsten worden meegenomen in de begrotingscyclus van de gemeente. De eerste tranche wordt opgesteld bij de voorjaarsnota (VJN) van 2024. Het gesprek start in januari en eindigt met het vaststellen van de VJN in de raad. Daarmee verwerven partijen de benodigde zekerheden. Als de compensatie niet geboden wordt, vervalt de afspraak.
 - e. Indien - in een bepaald jaar bij een of meerdere projecten - blijkt dat de pakketten onvoldoende zijn of niet vastgesteld worden via de VJN en als gevolg daarvan niet de condities gecreëerd kunnen worden voor de corporatie(s) om op verantwoorde wijze (ten behoeve van een gezonde bedrijfsvoering) investeringsbesluiten te nemen, kan de “Stop de Verkoop” door betrokken corporatie(s) worden opgeschort.
 - f. Om ervoor te zorgen dat de doelen uit NPA, Woondeal én RSU gehaald kunnen worden zal de gemeente Utrecht elk jaar voor tenminste 250 extra woningen (tijdelijk of permanent) productieruimte/ grondposities leveren. Als aan de corporaties toegezegde productieruimte en gronden voor extra woningproductie niet geleverd worden, dan kunnen de corporaties - zonder tussenkomst van derden - de verkoopstop opschorten.

Uitzondering: Individuele uitzonderingen op “Stop de Verkoop” blijven mogelijk, bijvoorbeeld om de verkoop van ‘exoten’ mogelijk te maken, zijnde woningen met een hoge waarde, vanuit een VVE-minderheidsbelang (zonder toets) en waar sprake is van hoge mutatiekosten. Corporaties stellen een volledige lijst op van woningen die op die manier voor verkoop gelabeld blijven. Jaarlijks zal de raad een overzicht van de verkopen ontvangen. Woningen die niet op de lijst staan, maar redelijkerwijs niet tot de corporatie voorraad behoren, kunnen met instemming van de gemeente aan de lijst met de te verkopen woningen worden toegevoegd.

- 2.2 De gemeente heeft in afstemming met corporaties een ‘Leidraad sloop en nieuwbouw’ opgesteld, waarmee per project een goede afweging kan worden gemaakt of sloop van sociale huurwoningen de beste oplossing biedt. Uitgangspunt is dat de corporaties terughoudend zijn met de sloop van sociale huurwoningen. Bij projecten waarbij ook woningen verdwijnen, borgen de corporaties dat de voorraad sociale huurwoningen ten minste gelijk blijft in absolute aantallen. Bewoners hebben recht op terugkeer en daarbij wordt gestreefd naar behoud van dezelfde woonlasten. De gemeente en corporaties spreken af de leidraad te gebruiken bij nieuwe projecten waar nog geen intentiedocument voor ligt (peildatum is het tekenen van deze samenwerkingsafspraken) en evalueren de werking ervan in 2024. De uitkomsten van de evaluatie en mogelijke aanpassingen in de leidraad worden besproken met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.
- 2.3 De gemeente en de corporaties benutten samen de kansen die er zijn om bestaande woningen beter te benutten en zo meer huishoudens te huisvesten. Bijvoorbeeld via (pilots met) optoppen, woningsplitsen of woningdelen (het gaat hierbij ook om concepten als ‘Kamers met aandacht’, ‘Onder de pannen’ en ‘Hospi-housing’).
- 2.4 De gemeente en de corporaties zetten onder andere de volgende instrumenten in om doorstroming te bevorderen:
 - a. Een wooncoach. De gemeente en STUW bepalen op basis van een evaluatie (2023) of de inzet van een wooncoach wordt gecontinueerd. De gemeente en STUW dragen elk de helft van de kosten van een wooncoach. Jaarlijks brengt een wooncoach de resultaten in beeld.

- b. Uitvoering van de voorrangsregeling 'van groot naar beter' zoals is vastgelegd in de huisvestingsverordening, waarbij een huishouden dat verhuist van een woning met minimaal 4 kamers naar een woning met maximaal 3 kamers voorrang krijgt.
- c. De Huurkortingsregeling, waarbij een huurder bij verhuizing naar een meer passende huurwoning een maximale huursprong van €50 maakt. Het gaat om een regeling die regionaal door de corporaties wordt toegepast.
- d. De gemeente, BoKS en de SSH voeren een experiment uit waarbij SSH maximaal 150 van de vrijkomende starterswoningen (de zogenaamde Woningnet woningen) met voorrang aanbiedt aan doorstarters tot 28 jaar die een onzelfstandige STUW woning achterlaten. Deze doorstarters krijgen een tijdelijk contract (jongerencontract) van vijf jaar. Dit geeft de doorstarter de tijd om studieschuld weg te werken, carrière te maken, inkomsten of vermogen op te bouwen en (als back-up) wachttijd bij Woningnet op te bouwen, waardoor de doorstarter in staat is om na vijf jaar de reguliere woningmarkt te betreden.
- e. De corporaties maken bij nieuwbouwprojecten die geschikt zijn voor ouderen een marketing/communicatie- en toewijzingsplan met als doel om ouderen in Utrecht te informeren en te ondersteunen in het vinden van een passende woning in het betreffende wooncomplex.
- f. De corporaties bevorderen doorstroming vanuit sociale huurwoningen naar middenhuurwoningen. Middenhuur wordt beperkt door corporaties, als middel voor mengen of doorstromen. Middenhuur mag niet ten koste gaan van de groei van de sociale woningvoorraad.

Betaalbare woonlasten

ONS VERTREKPUNT

Hoofddijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- De totale huursom van de corporaties kent in 2023, 2024 en 2025 een maximale stijging die gelijk is aan de CAO-loonontwikkeling van het voorgaande jaar minus 0,5 procentpunt. Doel van deze afspraak is een gematigde huurprijsontwikkeling die bovendien gelijke tred houdt met de inkomensontwikkeling van huurders. Zo wordt bewerkstelligd dat de huurquote hoe dan ook afneemt de komende jaren.
- Op individueel niveau is een hogere (maximaal 0.5 procentpunt hoger dan de maximale huursomstijging) of lagere huurstijging mogelijk om prijs en kwaliteit beter in balans te brengen en de doorstroming te bevorderen.
- Corporaties kunnen, conform de bestaande regeling, een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging (IAH) doorvoeren. Bovenstaande uitgangspunten zijn belangrijk bij de toepassing hiervan. Met name in gebieden waar de druk op de woningmarkt groot is, kan de IAH een middel zijn om doorstromen te bevorderen. In kwetsbare wijken passen corporaties de IAH juist terughoudend toe, omdat daar het behoud van meer draagkrachtige huurders belangrijk is voor de leefbaarheid. Corporaties, gemeenten en huurders leggen het gebruik van de inkomensafhankelijke hogere huurverhoging vast in de lokale prestatieafspraken.
- Huurders van de corporaties in gereguleerde woningen met én een inkomen op of onder 120% van het sociaal minimum én een huur hoger dan € 550 (prijspeil 2020) krijgen per 1 juli 2023 een wettelijk verplichte eenmalige huurverlaging tot dat bedrag. Partijen spreken af dat het aantal woningen met een huurprijs tot € 550 (prijspeil 2020) in de totale corporatievoorraad tot en met 2025 niet afneemt.
- De minister voor VRO is voornemens per 1 januari 2024 genormeerde huren in te voeren in de huurtoeslag. De andere partijen verbinden zich niet aan invoering van genormeerde huren in de huurtoeslag. Wanneer invoering van genormeerde huren zou leiden tot maatregelen in het huurbeleid van corporaties en de investeringscapaciteit van corporaties zou worden geraakt, moet de totale opgave in de Nationale Prestatieafspraken worden herzien.
- In zijn algemeenheid geldt dat wanneer aanvullend huurbeleid wordt doorgevoerd dat de investeringscapaciteit significant raakt voor corporaties, de totale afspraken (inclusief de onderdelen beschikbaarheid, verduurzaming en leefbaarheid) opnieuw worden gezien.
- Corporaties en gemeenten intensiveren hun schuldhelpverlenings- en signaleringsbeleid. Er wordt intensiever samengewerkt om het oplopen van betalingsachterstanden en huisuitzettingen te voorkomen.

Hoofddijn Woondeal regio Utrecht:

- In de regionale woondeal is benoemd dat in de regio U10 33% van de corporatiewoningen in de voorraad een huurprijs van 550 euro of minder heeft (prijspeil 2020) en is afgesproken -in lijn met de Nationale Prestatieafspraken- dat dit niveau tot 2025 tenminste gelijk blijft.

Het thema betaalbaar wonen staat al jaren hoog op de agenda in het gesprek tussen huurdersorganisaties, de bij STUW aangesloten corporaties en de gemeente Utrecht. Momenteel misschien wel meer dan ooit, gelet op de energieprijzen en het actuele inflatiecijfer. Partijen zien steeds meer huurders 'worstelen' om maandelijks rond te komen en voorzien dat dit aantal verder zal toenemen de komende tijd, ondanks de compensatieregelingen vanuit het Rijk.

Binnen de mogelijkheden die hen ter beschikking staan, nemen partijen hun verantwoordelijkheid voor betaalbare woonlasten. Dit doen zij vanuit een breed perspectief, waarbij verder gekeken wordt dan alleen naar de inzet op een voorspelbaar, uitlegbaar en gematigd huurbeleid (waarbij de nationale prestatieafspraken

dienen als richtinggevend kader). Zo raakt het thema 'betaalbare woonlasten' direct aan twee van de andere thema's uit de prestatieafspraken. Allereerst gaat het dan om de zorg voor voldoende beschikbaarheid van betaalbare sociale huurwoningen voor de doelgroep. Daarnaast worden de woonlasten langs de lijn van de energielasten direct beïnvloed door de mate en het tempo van verduurzaming van de woningvoorraad. Voor de afspraken over deze beide onderwerpen wordt verwezen naar de betreffende hoofdstukken. De relatie tussen 'betaalbare woonlasten' en deze twee thema's maakt bovendien dat partijen het belangrijk vinden balans te houden tussen de hoogte van de huren en het behoud van voldoende investeringsruimte voor de corporaties.

Maar er is meer. De betaalbaarheid van het wonen wordt ook beïnvloed door het beleid van de (lokale) overheid ten aanzien van een sociaal grondprijnsbeleid, (lokale) belastingen en diverse inkomensondersteunende vangnetregelingen. Daar hoort het tijdig in beeld krijgen en goed ondersteunen van huishoudens die in de problemen (dreigen te) komen als gevolg van (te) hoge woonlasten bij. Partijen willen de komende jaren de reeds intensieve samenwerking op dit gebied optimaliseren en verbreden naar andere (potentiële) samenwerkingspartners. Partijen zien bovendien dat blijvend maatwerk nodig is voor die huishoudens die door te hoge woonlasten in problemen (dreigen te) komen.

AMBITIE

De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties willen, naast voldoende aanbod van betaalbare en duurzame woningen, dat de woonlasten van de Utrechtse huurders betaalbaar blijven. Zij hanteren daarom een voorspelbaar, uitlegbaar en gematigd huurbeleid waarbij wordt gestreefd naar zo betaalbaar mogelijke huren. Ze willen bovendien (dreigende) problemen vroegtijdig opsporen en door middel van passende ondersteuning (oplopende) betalingsachterstanden en ontruiming tot een minimum beperken.

De nationale prestatieafspraken en het coalitieakkoord gelden als richtinggevend kader voor de uitwerking van de afspraken, evenals landelijke wet- en regelgeving via onder meer huurprijnsbeleid, passend toewijzen en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

3. Zorgen voor betaalbare huren

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 3.1 De Utrechtse corporaties en huurdersorganisaties verbinden zich aan de landelijke afspraak over de huursomstijging van de corporaties in 2023, 2024 en 2025. Jaarlijks wordt gemonitord hoe de lonen zich ontwikkelen ten opzichte van de inflatie, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de woonlastenontwikkeling van huurders die van een bijstandsinkomen of AOW moeten rondkomen. Door aan te sluiten bij de landelijke afspraak wordt bijgedragen aan een voorspelbaar en uitlegbaar huurbeleid. Over de invulling van de beschikbare beleidsruimte op individueel woningniveau gaan de STUW-corporaties ieder jaar met de eigen huurdersorganisaties in gesprek.
- 3.2 De Utrechtse corporaties kunnen de mogelijkheid benutten om een inkomensafhankelijke huurverhoging door te voeren met als legitimatie dat mensen die meer te besteden hebben ook meer betalen. Over het al dan niet toepassen van de inkomensafhankelijke huur, over de methodiek, over het plafond voor de kale huurprijs en over de verantwoording vindt jaarlijks afstemming plaats met de eigen huurdersorganisatie. De extra inkomsten die deze maatregel oplevert, wendt de betreffende corporatie aan voor extra investeringen in groei en verduurzaming van de sociale woningvoorraad in Utrecht. Deze inkomensafhankelijke huurverhoging telt dan niet mee in de huursom (huursombenadering).

Als huurders door een inkomensterugval na doorvoering van de inkomensafhankelijke huurverhoging in de problemen dreigen te geraten, hanteren de Utrechtse corporaties de landelijke werkwijze zoals is opgenomen in de circulaire Huurprijsbeleid periode 1-1-2022 t/m 30-6-2023 (MG2021-01, §4.3).

- 3.3 Als huurders als gevolg van het gevoerde huurbeleid in de problemen dreigen te geraten passen de Utrechtse corporaties maatwerk toe.

4. Voorkomen van betalingsachterstanden en ontruiming

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 4.1 Gemeente en corporaties verbreden het netwerk van samenwerkingspartners rondom het voorkómen en tijdig signaleren van schulden. Inzet is om nieuwe partners te verbinden aan het convenant *Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019 – 2022*, om daarmee betalingsachterstanden nog sneller in beeld te hebben en samen effectiever te kunnen zijn in de aanpak ervan.
- 4.2 Gemeente, corporaties en huurdersorganisaties sluiten aan bij landelijke voorlichtingscampagnes om mensen bewust te maken van de bestaande voorzieningen en mogelijkheden voor hulp in geval van betalings- en schuldenproblematiek en hen te stimuleren en te motiveren hier (tijdig) gebruik van te maken.

Verduurzaming van de woningvoorraad

ONS VERTREKPUNT

Hoofddijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- Corporaties staan voor de opgave om uiterlijk in 2030 450.000 bestaande woningen aardgasvrij te maken. Daarom is het voor corporaties noodzakelijk uiterlijk in 2024 zekerheid te hebben vanuit gemeenten over de uitvoering van de transitievisie Warmte.
- De ambitie van het kabinet is dat er in 2030 in totaal 1 miljoen huurwoningen toekomstklaar geïsoleerd zijn. Opgave voor de corporaties is om 675.000 bestaande woningen toekomstklaar te isoleren. De Standaard voor woningisolatie geldt als referentie voor toekomstklaar.
- De corporaties zorgen ervoor dat uiterlijk in 2028 alle woningen met een E, F- en G-label uit hun woningvoorraad zijn verdwenen, met uitzondering van monumenten en voor sloop aangemerkte woningen, en onder voorbehoud van instemming van 70% van de huurders en instemming van de eventuele VvE.
- Het kabinet bereidt een verplichting voor om vanaf 2026 een hybride warmtepomp of een ander duurzaam alternatief te plaatsen op het moment dat de cv-ketel moet worden vervangen. Corporaties hebben zich er al aan gecommitteerd om in alle woningen met label D of beter waar de cv-ketel moet worden vervangen, de cv-ketel in principe te vervangen door een duurzamer alternatief. Zodoende gaan corporaties vanaf 2023 al werken in de geest van de aangekondigde verplichting.
- De corporaties voeren vanaf 1 januari 2023 geen huurverhoging door na isolatiemaatregelen.
- Het Rijk werkt momenteel nog uit hoe huurders in slecht geïsoleerde woningen (in het gereguleerde segment) in de huur gecompenseerd worden voor hun relatief hoge energielasten. Daarbij wordt ook gekeken naar mogelijke aanpassingen van het woningwaarderingstelsel.

De gevolgen van de opwarming van de aarde zijn groot. Het vraagt om maximale inspanningen van alle partijen om de stad, ons land en de planeet leefbaar en bewoonbaar te houden. Om klimaatverandering tegen te gaan werkt Nederland aan een duurzaam energiesysteem waarbij nauwelijks nog CO₂ vrijkomt. In 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO₂-neutraal zijn. Dat geldt ook voor de woningvoorraad. Onder CO₂-neutraal wordt verstaan het terugdringen / niet meer gebruiken van fossiele brandstoffen, de opwek en het gebruik van duurzame energie en het terugdringen van het verbruik van energie ('trias energetica').

Corporaties hebben een belangrijke rol in het CO₂-neutraal maken van de voorraad vanwege de grote omvang en aard (geclusterd) van hun bezit, hun expertise en last but not least omdat terugdringen van het energieverbruik voor huurders zowel vanuit het oogpunt van betaalbaarheid als vanuit verbetering van het comfort van essentieel belang is. Partijen willen daarom de Utrechtse huurders actief betrekken bij de verduurzamingsprojecten en -werkzaamheden.

Dit hoofdstuk gaat ook over klimaatadaptatie en circulariteit. Vanwege de klimaatverandering wordt de noodzaak gezien om 'verstening' en 'wateroverlast' tegen te gaan en 'hittestress' weg te nemen. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties vinden het bevorderen van groen in de stad dan ook belangrijk, omdat dit bijdraagt aan een gezond leefklimaat en een duurzame woonomgeving.

AMBITIE

De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties volgen de Nationale Prestatieafspraken op het vlak van verduurzaming en werken in Utrecht toe naar een CO₂-neutrale woningvoorraad. Het doel van de verduurzamingsopgave is om ervoor te zorgen dat er geen CO₂-uitstoot meer is in de gebouwde omgeving in

2050. Het verduurzamen van de woningvoorraad richt zich op het verbeteren van de energiezuinigheid en het comfort van de woning, en wel zo dat dit voor de huurders geen woonlastenstijging tot gevolg heeft.

De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties sluiten aan bij de landelijke doelstelling 'klimaatbestendig in 2050'. Hierbij wordt gebouwd met de natuur als uitgangspunt, gericht op het omgaan met extreme weeromstandigheden die het gevolg zijn van klimaatverandering. Dit betekent inzet op meer groen, minder verstening en het wegnemen van 'hittestress' en 'wateroverlast'. De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties hanteren in Utrecht het principe 'groen, tenzij'. Dit betekent dat zij zich inzetten om groen rondom complexen/woningen van corporaties (ook in de openbare ruimte) zoveel mogelijk te behouden. Dit draagt bij aan behoud en verbetering van biodiversiteit, vermindering van luchtvervuiling, demping van geluidshinder en verkoeling in warme periodes.

De landelijke doelstelling is 'Nederland circulair in 2050'; ambitie is om de gehele gebouwde omgeving voor 2050 circulair te maken. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties streven ernaar nieuwbouw en sloop van woningen zo circulair mogelijk te laten plaatsvinden.

5. Toewerken naar een CO₂-neutrale woningvoorraad

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 5.1 De corporaties zorgen ervoor dat in de periode 2023 tot en met 2030 in Utrecht 13.500 bestaande woningen in hun voorraad toekomstklaar geïsoleerd worden. Ook sloop-nieuwbouw is hier onderdeel van. Jaarlijks bespreken de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties de concrete planning en de voortgang in de Stuurgroep Huren.
- 5.2 In de jaarafspraken wordt vastgelegd hoeveel woningen met een E, F- en G-label jaarlijks door de corporaties worden verbeterd naar een label D of hoger. Jaarlijks bespreken de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties de concrete planning en de voortgang in de Stuurgroep Huren.
- 5.3 De gemeente, corporaties en huurdersorganisatie in Utrecht sluiten aan bij de landelijke compensatieregeling voor huurders in slecht geïsoleerde woningen (in het gereguleerde segment) zodra deze wordt ingevoerd.
- 5.4 Corporaties zorgen er met medewerking van de gemeente voor dat uiterlijk 2050 hun woningen gasloos zijn. Om dat te bereiken geldt een aanpak uitgaande van 3 blokken, zoals in de Transitievisie Warmte is vastgelegd. Het eerste blok heeft voor Overvecht Noord 2030 als horizon en voor de overige clusters 2034 als einddatum voor gasloos (voor blok 2 en 3 is dat respectievelijk 2042 en 2050). De gemeente en de corporaties werken hiertoe intensief samen, via het opstellen van de Wijkuitvoeringsplannen (WUP's), en informeren de huurdersorganisaties over de planning en voortgang. De komende jaren zullen per aangewezen geografisch gebied afspraken over het aardgasvrij maken van de corporatiewoningen in dit gebied worden gemaakt, en over de voorwaarden die partijen hierbij hanteren. Deze afspraken worden opgenomen in de WUP's. Afspraken gaan in ieder geval over:
 - De aantallen woningen die overstappen;
 - Het duurzame warmtealternatief;
 - Woonlastenneutraliteit voor de huurders;
 - Investeringsbeslissingen in de tijd om de redelijke termijn voor een overstap te bepalen;

- Participatie en communicatie met alle bewoners (tijden uitvoering WUP).
- 5.5 De gemeente heeft de doelstelling om in 2030 168 GWh op te wekken met zonnepanelen op grote daken en 120 GWh op te wekken met zonnepanelen op kleine daken. De corporaties leveren hier een bijdrage aan door het plaatsen van zonnepanelen actief te initiëren of mogelijk te maken voor de huurders. Voor de grote daken zijn de corporaties bereid om mee te werken aan experimenten om slim netwerk/opslag te doen vanwege de netcongestie op het elektriciteitsnetwerk.
- 5.6 Het Utrechts Energieprotocol, dat een handleiding biedt om tot een zo klimaatneutraal mogelijk gebouw te komen, zal niet altijd volledig kunnen worden toegepast maar geldt voor de corporaties wel als leidraad bij de onderbouwing van keuzes in projecten. Het biedt transparantie over de afwegingen van het verduurzamingsniveau.
- 5.7 De corporaties zorgen ervoor dat na isolatiewerkzaamheden in een complex of woning de energie-apparatuur opnieuw wordt afgesteld en het vastrecht wordt aangepast zodat overcapaciteit en onnodige kosten worden voorkomen.

6. Werken aan klimaatbestendige en groene buurten

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 6.1 De gemeente en de corporaties zorgen ervoor dat werkzaamheden van gemeente en corporaties zoveel mogelijk op elkaar afgestemd kunnen worden. Hierbij gaat het om nieuwbouw, grootschalige renovatie en groot onderhoud van de corporaties en plannen m.b.t. de openbare ruimte/woonomgeving van de gemeente. Hierbij zetten zij zich beiden in om groen rondom complexen/woningen van corporaties (ook in de openbare ruimte) zoveel mogelijk te behouden zwerfafval tegen te gaan. Hierover wordt per jaar een werkafpraak gemaakt.
- 6.2 De corporaties koppelen bij nieuwbouw, renovatie en groot onderhoud waar mogelijk hemelwater ten minste aan de straatzijde (voorzijde) af om schade door droogte tegen te gaan. Dit volgens de voorkeursvolgorde hemelwateropvang zoals vastgelegd in de gemeentelijke Visie Water en Riolering.

7. Circulair bouwen en slopen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 7.1 Bij nieuwbouw van woningen wordt zoveel mogelijk ingezet op circulair bouwen. Per project wordt bezien welke mogelijkheden hierin benut kunnen worden.
- 7.2 Bij de sloop van woningen wordt gewerkt via de 'Leidraad sloop en nieuwbouw' (zie afspraak 2.2). In het geval dat voor sloop van woningen wordt gekozen, wordt zoveel als mogelijk is ingezet op circulaire demontage met als doel een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van de vrijkomende materialen.

Zorgen voor kwalitatief goede woningen

ONS VERTREKPUNT

Hoofddlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- De corporaties zorgen ervoor dat er vanaf 2026 geen woningen meer zijn met een slechte staat van onderhoud (conditiecategorie 5 of 6 op basis van de NEN 2767 methodiek), tenzij er voor deze woningen concrete sloopplannen zijn.
- Woningcorporaties investeren 200 miljoen extra in woningverbetering met focus op schimmelwoningen, loden leidingen, brandveiligheid en asbest.

Het is een kerntaak van corporaties om de kwaliteit van hun huurwoningen op peil te houden en de kwaliteit van de sociale huurvoorraad is over het algemeen ook goed. Dat neemt niet weg dat ook de corporaties soms kampen met problemen rond vocht en schimmel en veroudering van woningen. Om schimmelwoningen te voorkomen is een goed binnenmilieu van belang, evenals het juiste gebruik van de woning en de ventilatiemogelijkheden.

Het kwalitatief verbeteren van woningen wordt tezamen opgepakt met de verduurzamingsopgave. Zo heeft het uitfasen van woningen met een E, F- of G-label tot gevolg dat de woningkwaliteit verbetert.

AMBITIE

De corporaties verbeteren continu de kwaliteit van hun woningvoorraad. Bij het verbeteren van de woningkwaliteit heeft het voorkomen van vocht- en schimmelproblematiek extra aandacht van de gemeente en de corporaties.

8. Zorgen voor kwalitatief goede woningen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 8.1 Corporaties investeren in de verbetering van kwaliteit van woningen in de lijn van de NPA. De focus ligt daarbij op het aanpakken van schimmelwoningen, loden leidingen, brandveiligheid en asbest. De gemeente en de corporaties zetten zich bovendien gezamenlijk in voor de juiste voorlichting aan bewoners over goed gebruik van de woning en de ventilatiemogelijkheden, om schimmelwoningen te voorkomen. Zie werkafpraak 8.1

Goed huisvesten aandachtsgroepen

ONS VERTREKPUNT

Hoofddlijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- Gemeenten hebben nadrukkelijk een taak in het kader van zorg en begeleiding. Per 1 januari 2024 zijn gemeenten verplicht een woonzorgvisie te hebben met de lokale behoefte. Een onderdeel van deze woonzorgvisie is de leefomgeving en voldoende aanbod van voorzieningen.
- Jaarlijks investeren corporaties 40 miljoen in het levensloopbestendig maken van woningen en het mogelijk maken van zelfstandig thuis wonen.
- Per gemeente wordt een fair share geleverd in het beschikbaar stellen van woonruimte aan aandachtsgroepen, zoals dak- en thuislozen, mensen die uitstromen uit intramurale (zorg)instellingen of detentie, statushouders en arbeidsmigranten en mensen met sociale of medische urgentie.

De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zien dat er voor alle kwetsbare doelgroepen een opgave ligt in Utrecht, en dat deze opgave toeneemt. Nieuwbouw van woningen, ook tijdelijke woningen, en realisatie van passende woon(zorg)vormen worden als een sleutel tot de oplossing gezien, mits altijd in samenhang met zorg en ondersteuning op maat. De vraag “hoeveel dan, en welk woningtype hebben we dan nodig?” wordt nu gesteld. De in 2023 op te stellen woonzorgvisie moet hier een antwoord op geven. Als eerste stap in dit proces worden de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan huisvesting en ondersteuning van de verschillende aandachtsgroepen inzichtelijk gemaakt. Het gaat dan niet alleen om de vraag van aandachtsgroepen naar aantallen en typen woningen, maar ook de behoefte aan zorg en ondersteuning. De geleerde lessen uit de versnellingsactie huisvesting statushouders van afgelopen zomer worden daarbij meegenomen.

Een eerste prestatieafpraak betreft een procesafpraak over het opstellen van de woonzorgvisie. Vooruitlopend op het inzichtelijk hebben van de antwoorden en de exacte opgave en de vertaling daarvan naar onder andere het woningbouwprogramma, zijn in deze prestatieafspraken ook enkele afspraken vastgelegd die daar volgens de partijen niet op kunnen wachten. Het gaat om vraagstukken die nu spelen of knelpunten die zich nu voordoen in de praktijk, waar op korte termijn actie op gewenst is.

Op korte termijn is daarnaast het evalueren van het plan van aanpak ‘Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen’ van belang, dat in juli 2019 is ondertekend. Dit plan van aanpak maakte sindsdien deel uit van de prestatieafspraken. In het plan van aanpak is het uitgangspunt vastgelegd dat 30% van de vrijkomende woningen met voorrang worden toegewezen aan aandachtsgroepen en 70% van de woningen regulier worden verhuurd, om zo de balans te houden in de woningtoewijzing aan alle woningzoekenden. De percentages worden gezien als ‘signaalwaarden’, die gezamenlijk worden gemonitord. Ook is in het plan van aanpak vastgelegd dat de corporaties binnen die genoemde 30% jaarlijks 385 woningen beschikbaar stellen voor uitstroom/instroom Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen en vrouwenopvang (contingentafspraken). Verder zijn afspraken opgenomen over toewijzing, begeleiding, ondersteuning en nazorg na plaatsing. Er is veel aanleiding, onder andere vanuit de opgehoogde taakstelling voor de huisvesting van statushouders, om de afspraken uit het plan van aanpak ‘Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen’ te herzien.

Begin 2022 is het Actieplan ‘Een (t) huis voor ouderen’ opgesteld en bekrachtigd in een intentieovereenkomst. Partners zijn de gemeente, corporaties, vertegenwoordigers van ouderen en van huurders, ontwikkelaars en beleggers, zorginstellingen en zorgkantoor. Hiermee is een gezamenlijke basis gelegd van waaruit de partners samenwerken om de stad beter in te richten voor de groeiende groep ouderen. In het actieplan zijn uitgangspunten en richtlijnen geformuleerd, acties benoemd en afspraken gemaakt over monitoring en sturing.

AMBITIE

De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zien het goed huisvesten en ondersteunen van aandachtsgroepen als een urgente opgave en willen hier een stevige bijdrage aan leveren. Daarbij hebben zij altijd oog voor de gevolgen hiervan voor reguliere woningzoekenden. Waar dit knelt of dreigt te knellen zijn andere, onorthodoxe woonoplossingen nodig om te voorzien in passende huisvesting.

9. Zorgdragen voor goede huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 9.1 De gemeente stelt in 2023 een woonzorgvisie op in afstemming met de corporaties, de huurdersorganisaties, zorgorganisaties en cliëntenorganisaties. Als eerste stap in dit proces worden de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan huisvesting en ondersteuning van de verschillende aandachtsgroepen inzichtelijk gemaakt. Het gaat hierbij om het in kaart brengen van de vraag van aandachtsgroepen naar aantallen en typen woningen, zorg en ondersteuning en het in beeld brengen van het huidige aanbod. De in het actieplan 'Een (t)huis voor ouderen' geformuleerde actie om het aanbod aan levensloopbestendige woningen inzichtelijk te maken valt ook onder deze eerste stap. De huisvestingsopgave wordt uiteindelijk vertaald in de woningbouwprogrammering. Partijen maken in (navolging van) de woonzorgvisie ook afspraken over hoe en waar zij bijdragen aan het opbouwen van draagkrachtige communities door middel van toewijzing, sociaal beheer en community building.
- 9.2 Partijen evalueren in 2023 het plan van aanpak 'Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen', zoals ondertekend in 2019. Op basis van de evaluatie bepalen partijen of afspraken zoals opgenomen zijn in dit plan van aanpak, moeten worden herzien. Tot dat moment houden partijen vast aan het in het plan van aanpak 'Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen' vastgelegde uitgangspunt dat 30% van de vrijkomende woningen met voorrang worden toegewezen aan aandachtsgroepen en 70% van de woningen regulier worden verhuurd, om zo de balans te houden in de woningtoewijzing aan alle woningzoekenden. We zijn ons daarbij bewust van de maatschappelijke opgave over het huisvesten van de aandachtsgroepen. Voor de uitvoering van afspraak 9.2 sluiten we aan bij de raadsbrief [Aanpak realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment](#).
- 9.3 Jaarlijks in het eerste kwartaal verzorgen de corporaties een rapportage van Woningnet waarin de verhuringen aan reguliere woningzoekenden en de verhuringen met voorrang aan aandachtsgroepen inzichtelijk zijn gemaakt over het voorgaande jaar.
- 9.4 De gemeente besteedt in externe communicatie aandacht aan het feit dat er meer aandachtsgroepen zijn en komen in de stad, en legt hierbij uit hoe Utrecht omgaat met de huisvesting en ondersteuning van deze groepen. Waar dit opportuun is, doen gemeente, corporaties, huurdersorganisaties en zorgpartijen dit in gezamenlijkheid.
- 9.5 De gemeente gaat met particuliere verhuurders in gesprek over de huisvestingsopgave van aandachtsgroepen en hun inzet daarbij. De wijze waar op dit aanbod van de gemeente kan worden aangestuurd wordt bepaald door de Wet Regie op de volkshuisvesting.

- 9.6 De gemeente en de corporaties streven ernaar om het (regionale) project 'Living Lab Eerst een Thuis', gericht op het huisvesten van daklozen, voort te zetten en omarmen daarmee de visie op het voorkómen en tegengaan van dakloosheid.
- 9.7 De gemeente behoudt de buurtteams in Overvecht gericht op het kunnen voortzetten van de huidige werkwijze van de corporaties en de buurtteams bij 'Sociaal renoveren'.
- 9.8 SSH continueert haar huidige bijdrage aan de ondersteuning van aandachtsgroepen via de aanpak 'Goeie Buur'. SSH heeft daarin met zeven zorginstellingen een aanpak ontwikkeld voor het huisvesten van kwetsbare jongeren.

Werken aan leefbare en veilige wijken

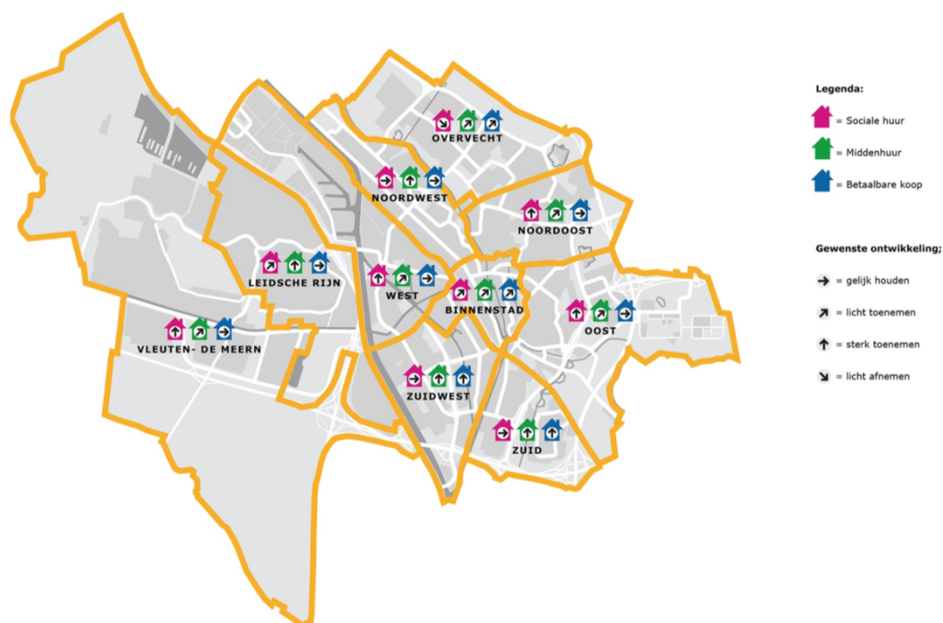
ONS VERTREKPUNT

Hoofddijn van de Nationale Prestatieafspraken:

- Kwetsbare gebieden waar leefbaarheid onder druk staat en veel corporatiebezit aanwezig is vragen om een integrale wijkgerichte aanpak onder regie van de gemeente (samenwerking tussen sectoren en actoren moet worden verbeterd):
- *Rol corporaties:* doorgaan met actieve betrokkenheid in aanpak van problemen in fysieke leefomgeving en samenwerking met maatschappelijke partners in het sociale- en veiligheidsdomein.
- *Rol gemeente:* focus op leefbaarheid in wijken en ontwikkelen van een gerichte wijkaanpak, in samenwerking met maatschappelijke partners. Afspraken maken met maatschappelijke partners over zorg en begeleiding van bewoners.
- De aangepaste Woningwet biedt corporaties de ruimte om, samen met anderen, een gebiedsgerichte aanpak mogelijk te maken. Investerings zijn nodig in het wijk/sociaal beheer, sociale samenhang en ontmoeting en een integrale, wijkgerichte aanpak. In totaal trekken corporaties t/m 2030 jaarlijks € 75 miljoen extra uit voor dergelijke uitgaven aan leefbaarheid.
- Er komt een wetsvoorstel die mogelijkheden voor corporaties tot uitwisseling persoonsgegevens verruimt, met inachtneming van het waarborgen van de privacy van huurders, met als doel om overlast en woonfraude te voorkomen of tegen te gaan.
- Herstructurering van corporatiebezit is belangrijk voor het verbeteren van de duurzaamheid en kwaliteit van woningen, maar biedt ook belangrijke kansen voor het verbeteren van de leefbaarheid en het realiseren van meer gemengde wijken.

Utrecht werkt aan leefbare en veilige wijken voor een brede groep inwoners. De komende vierjaarsperiode continueren partijen hun nauwe samenwerking aan de opgaven in de wijken. Gebiedsgericht kijken en handelen is hierbij het uitgangspunt. Dat gebeurt via het voortzetten van de bestaande wijkaanpak 'Samen voor Overvecht', en een verbreding van deze aanpak naar een drietal andere wijken. Vanuit een gedeelde visie op wat er nodig is in een wijk wordt een buurtagenda gemaakt met daarin een samenhangende aanpak op wonen, leefbaarheid, sociale inzet, veiligheid, openbare ruimte, voorzieningen, economie en mobiliteit. Het gaat dus om een integrale gebiedsgerichte aanpak waarin fysieke en sociale activiteiten samengaan, in combinatie met een persoonsgerichte aanpak gericht op participatie, werk en inkomen.

De bestaande ambitie om in wijken met een laag aandeel sociale huur dit aandeel omhoog te brengen om de keuzevrijheid voor woningzoekenden te vergroten, wordt voortgezet. Het onderstaande in de Utrechtse woonvisie opgenomen schema 'Gewenste ontwikkelrichting woningvoorraad' geeft de relatieve beweegrichting aan en geldt als vertrekpunt.

Figuur 1: schema gewenste ontwikkelrichting woningvoorraad. Het betreft de relatieve beweegrichting.

Rondom het thema ‘veiligheid’ werken de gemeente, corporaties, zorgpartijen en politie al jaren met elkaar samen in uitvoeringsnetwerken. Er is sprake van korte lijnen in de wijken zodat de corporaties hun signalerende rol goed kunnen uitvoeren en signalen snel worden opgepakt. In sommige buurten of complexen wordt extra ingezet op het verbeteren van de veiligheid en het aanpakken van ondermijning, criminaliteit en incidenten openbare orde bijvoorbeeld door het aanstellen van een (extra) buurtbeheerder, de inzet van buurtapps, het plaatsen van woningen in de plint van een woning en/of het sturen in de woningtoewijzing.

De corporaties werken in wijken en buurten soms al nauw samen met bewoners- of wijkcommissies en willen deze samenwerking de komende jaren verder uitrollen, om huurders sterker te positioneren. Op stedelijk niveau willen de huurdersorganisaties meer betrokken zijn bij het thema ‘veiligheid’. Het gaat om het delen van cijfers en analyses over veiligheid en het delen van informatie over beleid, aanpak en activiteiten.

AMBITIE

Utrecht werkt aan leefbare en veilige wijken voor een brede groep inwoners. Gebiedsgericht kijken en handelen is hierbij het uitgangspunt. Om de keuzevrijheid voor woningzoekenden te vergroten willen de partijen in wijken met een laag aandeel sociale huur dit aandeel omhoog brengen. In de wijk Overvecht willen partijen het aandeel juist omlaag brengen ten behoeve van een betere veerkracht in de wijk, door ook woningen in andere prijssegmenten toe te voegen.

Om veiligheid in wijken te bevorderen en overlast, ondermijning, incidenten openbare orde en criminaliteit tegen te gaan zetten de gemeente en de corporaties hun samenwerking met zorgpartijen en politie in stevige uitvoeringsnetwerken voort. Zij betrekken op stedelijk niveau de huurdersorganisaties de komende jaren intensiever bij de aanpak op het thema ‘veiligheid’.

10. Samenwerken via een gebiedsgerichte wijkaanpak

Stedelijke prestatieafspraken Utrecht:

- 10.1 De bestaande wijkaanpak 'Samen voor Overvecht' wordt doorgezet en structureel gemaakt, met de strategische aansturing door de Wijkcoalitie Samen voor Overvecht. De corporaties zijn vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg corporaties Samen voor Overvecht.
- 10.2 Een (vorm van) wijkaanpak wordt stapsgewijs verbreed naar de wijken Kanaleneiland, Noordwest (Geuzenwijk en delen van Ondiep en Pijlsweerd) en Leidsche Rijn (Parkwijk-Zuid en Terwijde-Oost). In deze wijken wordt de aanpak uitgewerkt in buurtagenda's, die samen met wijkbewoners, organisaties en ondernemers in de wijken worden opgesteld. De gemeente en de corporaties informeren de huurdersorganisaties via de Stuurgroep Huren over de voortgang van de aanpak en in het bijzonder over de wijze en het moment waarop wijkbewoners worden betrokken.
- 10.3 Eenmaal per jaar nemen de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties via de Stuurgroep Huren (als platform, aangevuld met collega's) alle wijken onder de loep op basis van bestaande monitoringsinstrumenten (zoals de leefbaarometer). Doel van de bijeenkomst is om te bepalen of in de wijken die niet genoemd zijn in afspraak 10.1 en 10.2 extra inzet benodigd is. De gemeente organiseert deze bijeenkomst.
- 10.4 Het in de Utrechtse woonvisie opgenomen schema 'Gewenste ontwikkelrichting woningvoorraad' geeft de relatieve beweegrichting van de woningvoorraad per wijk aan en geldt als vertrekpunt. De gemeente, corporaties en huurdersorganisaties blijven de bestaande 'analyse wijkenstrategie' hanteren als instrument om de (toekomstige) ontwikkeling van de woningvoorraad per wijk in beeld te hebben. De analyse toont per wijk een prognose van de balans tussen woningbouwproductie en woningonttrekkingen, zowel absoluut als relatief. Minstens eenmaal per jaar wordt de 'analyse wijkenstrategie' in de Stuurgroep Huren besproken, afgezet tegen de gewenste ontwikkelrichting van de voorraad per wijk.
- 10.5 Als onderdeel van het toewijzingsbeleid kunnen corporaties voor een (beperkt) aantal projecten gebruik maken van de zogenaamde vrije toewijzingsruimte. Corporaties mogen 15% van de vrijkomende woningen vrij toewijzen. De huurprijs blijft sociaal. Hierbij geldt een inkomensgrens conform huisvestingsverordening zodat deze woningen ten goede komen aan (lagere) middeninkomens. De vrije toewijzingsruimte mag niet ten koste gaan van de slaagkans van de doelgroep van de woningcorporaties.
Ten aanzien van het instrument hebben partijen het volgende afgesproken:
 - g. Corporaties zetten dit instrument in ten dienste van het streven naar gemengde wijken;
 - h. Inzet ten behoeve van urgente situaties en bij herhuisvesting;
 - i. (voor zover dit beïnvloedbaar is) de inzet van het instrument gaat niet ten koste van de slaagkans van regulier woningzoekenden op de wachtlijst;
 - j. Partijen monitoren jaarlijks hoe en waar dit instrument is toegepast en voeren hierover het gesprek; dit sluit aan op de afspraak om jaarlijks de cijfers van woningnet te bespreken.Partijen maken, op basis van monitoring van de toewijzing, jaarlijks een afspraak over de benutting van de vrije toewijzingsruimte door de corporaties. Voor 2022 en 2023 is de afspraak dat Bo-Ex, Cazas Wonen, Habion en SSH 7,5% hanteerden, Portaal 10% en Woonin (in 2022 nog Mitros) 15%.

- 10.6 Als onderdeel van de pilot 'Anders toewijzen' zijn woningen in complexen toegewezen aan mensen die een bijdrage willen leveren aan de buurt waar de leefbaarheid onder druk staat. De gemeente en de corporaties onderzoeken samen met de huurdersorganisaties op welke manier deze werkwijze structureel ingebed kan worden.

11. Bevorderen van de veiligheid en het voorkomen van overlast, ondermijning en criminaliteit

- 11.1 Gemeente en corporaties werken vanuit een gezamenlijke aanpak en activiteiten samen op het thema veiligheid. De gemeente en de corporaties agenderen periodiek het thema 'veiligheid' voor de Stuurgroep Huren, zodat ook de huurdersorganisaties op de hoogte zijn van cijfers, analyses, beleid, aanpak en activiteiten op dit thema.
- 11.2 De gemeente en de corporaties hebben een convenant woonfraude opgesteld, als onderdeel van het convenant 'Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019-2022', waarin onder andere afspraken zijn opgenomen voor het delen van gegevens. De gemeente en corporaties evalueren dit convenant en bespreken de uitkomsten van de evaluatie met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.
- 11.3 De gemeente initieert veiligheidsoverleggen op wijkniveau.

Organisatie en samenwerking

AMBITIE

De gemeente Utrecht, de STUW- corporaties en de huurdersorganisaties hebben een goede samenwerking en hechten er veel belang aan om deze samenwerking de komende jaren voort te zetten. Dit samenwerking wordt bevorderd door wederzijdse inspanning, vertrouwen, openheid en aanspreekbaarheid. Dat vraagt ook van partijen dat zij zich open durven op te stellen en bepaalde marges van onzekerheid aanvaarden. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties:

- zijn transparant en open naar elkaar toe, ook over ieders mogelijkheden qua menskracht en financiële middelen;
- houden het gemeenschappelijke doel in het oog en werken binnen de kaders van de eigen organisatie toe naar het bereiken van dit gemeenschappelijke doel;
- delen in een vroegtijdig stadium informatie met elkaar die betrekking heeft op de onderwerpen in deze prestatieafspraken;
- spreken elkaar aan op het moment dat er belemmeringen of knelpunten in de uitvoering van deze prestatieafspraken of in de samenwerking optreden;
- spreken elkaar aan op het niet nakomen van gemaakte afspraken.

12. Voortzetten van de goede samenwerking

- 12.1 Ten minste vier maal per jaar vindt in de Stuurgroep Huren bestuurlijk overleg plaats tussen de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties over de (uitvoering van) deze prestatieafspraken en onderwerpen die deze prestatieafspraken raken. In de andere hoofdstukken van deze prestatieafspraken zijn daarnaast specifieke onderwerpen benoemd die in de Stuurgroep huren aan de orde dienen te komen.
De Stuurgroep Huren wordt ambtelijk voorbereid. De gemeente laat andere betrokken portefeuillehouders aansluiten in de Stuurgroep Huren, waar dit tot meerwaarde kan leiden.
- 12.2 De uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst wordt gemonitord, waartoe een gezamenlijk monitoringssysteem wordt ontwikkeld.
- 12.3 Partijen maken jaarlijks gezamenlijk jaarafspraken, waarin zij concrete activiteiten en werkzaamheden benoemen waar zij het volgende jaar (gezamenlijk) aan zullen werken. Partijen kiezen voor een programmatische aanpak om de jaarafspraken tot uitvoering te brengen. Partijen houden hier in hun begroting (qua budget en capaciteit) rekening mee. Dit betekent dat de corporaties geen jaarlijks ‘bod’ meer uitbrengen.
- 12.4 Partijen betrekken elkaar bij het opstellen van beleid dat de onderwerpen van deze prestatieafspraken raakt, informeren elkaar actief over belangrijke ontwikkelingen die zij op de woningmarkt zien, en delen de resultaten van relevant onderzoek met elkaar.

13. Werkwijze bij bijzondere omstandigheden

- 13.1 Deze meerjarenafspraken gelden vanaf het moment van ondertekening tot en met 31 december 2026. Deze overeenkomst kan eerder tussentijds beëindigd worden als alle partijen hiermee

schriftelijk instemmen. In 2026 worden nieuwe meerjarenafspraken opgesteld voor de periode vanaf 1 januari 2027.

- 13.2 De publiekrechtelijke omgeving van deze overeenkomst leidt tot het voorbehoud dat als de Rijksoverheid of de provinciale overheid haar beleid verandert, dit ook kan betekenen dat de afspraken uit deze overeenkomst moeten worden bijgesteld.
- 13.3 Uitgangspunten bij deze afspraken zijn eigen verantwoordelijkheid en redelijkheid en billijkheid jegens elkaar, ook bij gewijzigde omstandigheden. Als één van de betrokken partijen meent dat deze afspraken gevolgen hebben die onredelijk of onbillijk zijn, is deze partij gerechtigd voorstellen te doen aan de andere partijen om deze onredelijkheid/onbillijkheid te voorkomen. Dit geldt ook als er sprake is van overmacht, waardoor een partij zich onverhoopt niet aan een afspraak kan houden.
- 13.4 Bij een eventueel geschil vindt er ambtelijk overleg plaats om tot een oplossing te komen. Als dit ambtelijke overleg niet tot een voor partijen aanvaardbare oplossing leidt, vindt bestuurlijk overleg plaats tussen de gemeente, de corporatie(s) en huurdersorganisaties.

Jaarprogramma 2023/2024

De nummers in de eerste kolom geven het nummer van de jaarafspraken aan. De nummers in de tweede kolom verwijzen naar een eventuele bijbehorende kaderafspraken. Daar waar geen nummer vermeld is, staat de jaarafspraken op zichzelf.

ONDERWERP en AFSpraak			TREKKER
1. Woningen toevoegen door nieuwbouw			
1	1.3	Herpositioneren Bestuurlijk Productieoverleg in lijn met de afspraken in 1.3. Bijzondere aandacht daarbij voor: <ul style="list-style-type: none"> • Verkennen en vervolgens voor 1 januari vaststellen van voorstel voor de instrumenten die gemeente en corporaties gaan inzetten om corporaties positie te geven op locaties van marktpartijen • Opstellen standaard anterieure overeenkomst 	Gemeente
2	1.3	De gemeente stelt per wijk met o.a. de corporaties het gewenste woningbouwprogramma op. Daarin wordt ook studentenhuysvesting opgenomen. Twee keer per jaar nemen SSH en gemeente de harde planvoorraad en de woningbouwprogramma's door. Op deze manier kunnen beide partijen de voortgang per wijk monitoren en indien nodig bijsturen.	Gemeente m.m.v. Corporaties
3	1.3	Gemeente en corporaties evaluaeren de werkwijze rondom de anterieure overeenkomst en op welke wijze een verdere standarisering helpend is voor de samenwerking. Corporaties hebben aangegeven met een standaard anterieure overeenkomst te willen werken (op te stellen in 2023) met als doel om bij realisatie van woningbouwprojecten de planontwikkelingskosten in de hand te houden en tijdsverlies door discussies over de randvoorwaarden te voorkomen.	
4	1.4	Aanpassen Utrechts Plan Proces	Gemeente
5	1.5	Ontwerpen monitor voortgang nieuwbouwambitie en effect op wachttijden.	Corporaties
6	1.6	SSH legt bij nieuwbouw de nadruk op de realisatie van (onzelfstandige) kamers met gedeelde voorzieningen. Daarbij onderzoekt de gemeente samen met SSH of in het nieuwbouwprogramma één reguliere woning gezien kan worden als twee à drie (onzelfstandige) studentenkamers.	SSH Gemeente
7		Gemeente en corporaties onderzoeken mogelijkheden om samenwerking in projecten te verbeteren. Een optie die daar bekeken wordt is of er een speciale accounthouder of functionaris bij de gemeente kan komen die als loket dient voor plannen van corporaties, waarbij de betreffende accounthouder zorgt voor de nodige toetsing bij de afdelingen. Gemeente heeft een woningbouwregisseur aangesteld. Deze heeft zich reeds aan STUW voorgesteld en maakt momenteel kwartier. Gemeente bekijkt in welke vorm en hoedanigheid op het verzoek van STUW kan worden ingegaan.	Gemeente

8		Gemeente en corporaties werken afspraken uit ten aanzien van de verdeling van aandachtsgroepen over beschikbaar komende woningen (w.o. nieuwbouw). Gemeente is daarbij verantwoordelijk voor het verdeelvraagstuk op niveau van stad en indien nodig (sub)wijk en buurt. Corporaties sturen op basis van vakmanschap bij nieuwbouw zelf binnen de kaders van stedelijke afspraken op toewijzing en doelgroepen. De gemeente legt dit niet via anterieure overeenkomsten op. Uitgangspunt hierbij is dat de jaarlijkse prognose aan te huisvesten aandachtsgroepen ingelost wordt. Gemeente en corporaties werken afspraken uit ten aanzien van de verdeling van huurcategorieën in de nieuwbouw (SH2/SH3).	Gemeente m.m.v. Corporaties
2. Bestaande woningen behouden of beter benutten en doorstroming bevorderen			
9	2.1	In samenhang met de afspraak Stop de Verkoop maken partijen afspraken op welke wijze meerwaardeafdrachten ingezet kunnen worden voor de volkshuisvesting.	Gemeente m.m.v. Corporaties
10	2.2	De gemeente heeft in afstemming met corporaties een 'Leidraad sloop en nieuwbouw' opgesteld. Beide partijen volgen de leidraad als werkwijze. De gemeente en corporaties evalueren in 2024 de Leidraad en bespreken deze binnen het productieoverleg. De uitkomsten van de evaluatie worden vervolgens gedeeld met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.	Gemeente
11	2.3	Uitvoeren van concrete (lopende) projecten waarbij kansen worden benut om woningen beter te benutten door (pilots met) woningdelen mogelijk te maken. Het gaat naast splitsen en optoppen hierbij ook om concepten als 'Kamers met aandacht', 'Onder de pannen' en 'Hospi-housing'.	Corporaties
12	2.3	Gemeente en corporaties werken samen om de bestaande woningvoorraad beter te benutten. Dat kan zijn via splitsen, woningdelen, optoppen enz. Indien partijen hierin bepaalde keuzen hebben gemaakt spant de gemeente zich in voor aanpassing van regelgeving, vastgelegd in de Huisvestingsverordening (o.a. splitsingsregeling en kostendelersnorm).	Corporaties Gemeente faciliteert
13	2.4	De corporaties en de gemeente werken een plan 'doorstroom na tijdelijk wonen' uit. Doel is te voorkomen dat mensen op straat komen te staan na afloop van hun huurcontract bij tijdelijk wonen projecten. Een van de doelgroepen die hieronder valt is 'Goeie Buur' (SSH).	Corporaties
14	2.4	Gemeente, SSH en BoKS bespreken de resultaten van het uitgevoerde Experiment Doorstroming in het kader van het bevorderen van de algehele doorstroming van de woningmarkt.	Gemeente
3. Zorgen voor betaalbare huren			
15	3.1	De corporaties, huurdersorganisaties en de gemeente monitoren hoe de loonkosten zich ontwikkelen ten opzichte van de inflatie.	Corporaties Gemeente Huurders
16	3.1	De corporaties en hun huurdersorganisaties stemmen de invulling van de beschikbare beleidsruimte met betrekking tot huuraanpassing op individueel woningniveau met elkaar af.	Corporaties Huurders
17	3.2	De corporaties en hun huurdersorganisaties stemmen het al dan niet benutten van de mogelijkheid om een inkomensafhankelijke huurverhoging door te voeren met elkaar af.	Corporaties Huurders
4. Voorkomen van betalingsachterstanden en ontruiming			
18		De gemeente vereenvoudigt de bestaande (inkomens)regelingen en maakt deze breder toegankelijk voor verschillende groepen. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zorgen er samen voor dat de bestaande (inkomens)regelingen bekend en goed bereikbaar zijn voor alle huurders die daar recht op hebben.	Gemeente
19		Gemeente en corporaties herijken en optimaliseren in 2023 de bestaande afspraken en processen rondom voorkomen huisuitzetting, zoals vastgelegd als een onderdeel van	Gemeente

		het convenant Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019 – 2022 (dit convenant is verlengd tot eind 2024). Dit doen zij in samenspraak met andere deelnemende partijen. Wetenschappelijk onderzoek laat het belang zien van ‘de juiste interventie op het juiste moment’ en van continuïteit in contact in geval van betalingsachterstanden. Gebruikmakend van deze wetenschappelijke inzichten worden processen opnieuw ingericht en afspraken geconcretiseerd.	
20		Stuw vraagt de gemeente in het kader van de vroegsignalering weer in de hele stad huisbezoeken af te leggen. Huisbezoeken worden ook door de gemeente gezien als een belangrijk instrument om schulden te voorkomen, echter de middelen en juridische mogelijkheden hiervoor zijn beperkt. Gemeente en STUW werken in 2024 een voorstel uit dat past binnen de beschikbare middelen en bijdraagt aan de wederzijdse ambities en recht doet aan de mogelijkheden.	Gemeente
5. Toewerken naar een CO2-neutrale woningvoorraad			
21	5.1	In 2023 en 2024 zullen de corporaties hun woningen in Utrecht toekomstklaar isoleren zie bijlage Kwantificering verduurzaming.	Corporaties
22	5.2	In 2023 en 2024 verbeteren de corporaties hun woningen met een E, F- en G-label naar een label C of hoger, zie bijlage Kwantificering verduurzaming. Voor het versneld aanpakken van deze woningen kunnen de corporaties gebruik maken van een subsidieregeling van de gemeente Utrecht. De middelen komen via de energiearmoede aanpak van het Rijk beschikbaar (tot eind 2025). Jaarlijks bespreken de gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties de concrete planning en de voortgang in de Stuurgroep Huren.	Corporaties
23	5.4	In 2023 en 2024 zorgen de corporaties ervoor dat in Utrecht hun bestaande woningen in hun voorraad aardgasvrij worden gemaakt, zie bijlage Kwantificering verduurzaming.	Corporaties
24		De gemeente en de corporaties werken aan de aanvraag van gebiedsgerichte ontheffing voor de Wet Natuurbescherming voor na-isolatie. Streven is om voor eind 2023 een gebiedsgerichte aanvraag bij de provincie in te dienen.	Gemeente
25		De gemeente en SSH werken aan de aanvraag van een gebiedsgerichte ontheffing voor monumentenregels bij plaatsing van dubbelglas, zodat SSH in staat is om versneld dubbelglas aan te brengen in stadspanden.	SSH
26		Zodra landelijk een regeling wordt ingevoerd die ervoor zorgt dat het instemmingsrecht van huurders bij renovatievoorstellen kan komen te vervallen, bespreken gemeente, corporaties en huurdersorganisaties de consequenties en hoe hiermee om te gaan in Utrecht. Doel van het Rijk is dat renovatievoorstellen die leiden tot een lagere energierekening zonder instemming van 70% van de huurders kunnen worden uitgevoerd.	Corporaties
6. Werken aan klimaatbestendige buurten			
27	6.1	Afstemmen werkzaamheden van gemeente en corporaties (nieuwbouw, grootschalige renovatie en groot onderhoud van de corporaties en plannen m.b.t. de openbare ruimte/woonomgeving van de gemeente).	Corporaties
28		De corporaties bespreken met het tuinbeleid van Portaal als voorbeeld welke uitgangspunten voor de Utrechtse corporaties kunnen gelden om ervoor te zorgen dat groen rondom hun complexen/woningen zoveel mogelijk behouden wordt.	Corporaties
29		Aan de hand van de reeds beschikbare informatie over hittestress bespreken gemeente en corporaties, samen met de huurdersorganisaties, op welke locaties in of nabij het woningbezit van de corporaties de kans op hittestress het grootst is en welke acties zij inzetten om hittestress tegen te gaan en afkoeling te bevorderen. Hierbij is aandacht voor de buitenruimte, de gebouwen, de binnenruimte en de bewoners.	Gemeente

30		Naast het toepassen van zonnepanelen onderzoeken de corporaties ook de mogelijkheden (al dan niet met subsidie van provincie of stad) voor toepassing van groene daken, wateropvang of het wit schilderen van daken.	Corporaties
7. Circulair (ver)bouwen en slopen			
31		De gemeente en de corporaties bezien samen hoe bouwprojecten waaronder de Bouwstroom zodanig vormgegeven kunnen worden, dat hiermee tevens een bijdrage wordt geleverd aan circulariteit.	Corporaties
8. Zorgen voor kwalitatief goede woningen			
32	8.1	De aanpak van vocht- en schimmelproblematiek is complex en vraagt om een brede waaier aan maatregelen en hangt daarnaast nauw samen met de verduurzaming van woningen. Gemeente en corporaties in Utrecht onderzoeken (waar onder de kosten) of het gezamenlijk inhuren van een onafhankelijke schimmelexpert, die ingeschakeld kan worden als de corporatie en huurder(s) gezamenlijk niet tot een adequate oplossing komen voor schimmelproblematiek, nuttig zou kunnen zijn in Utrecht.	Gemeente
9. Zorgdragen voor goede huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen			
33	9.1	Opstellen woonzorgvisie in afstemming met de corporaties, de huurdersorganisaties, zorgorganisaties en cliëntenorganisaties.	Gemeente
34	9.2	Partijen evalueren in 2023 het plan van aanpak 'Huisvesting en ondersteuning aandachtsgroepen', zoals ondertekend in 2019. Gezien de urgentie op het huisvesten van aandachtsgroepen wordt begin 2023 al gestart met de evaluatie van die onderdelen van het plan van aanpak die daar betrekking op hebben. Partijen besteden in de evaluatie extra aandacht aan het voorkómen van een te grote druk op voorraad kleine/goedkope huurwoningen.	Gemeente
35		De gemeente, de corporaties en zorgorganisaties maken in afstemming de huurdersorganisaties een gezamenlijke 'menukaart' om huurders met een kwetsbare positie te ondersteunen bij het 'landen' in de buurt (dus via maatwerk en in samenspraak met de betreffende huurder zelf).	Gemeente
36		De gemeente en de corporaties gaan in gesprek over het idee 'Wijk zoekt nieuwe bewoner' en bepalen of en hoe zij hiermee starten in Utrecht. Hierbij worden bewoners gezocht die passen bij de kenmerken van een wijk, om daarmee enerzijds te zorgen voor een zachte landing en anderzijds de veerkracht van de wijk te verstevigen.	Gemeente
37		Partijen zien dat woningen met voorrang in de woningtoewijzing voor 65-plussers niet altijd aan senioren worden verhuurd omdat er geen geschikte kandidaat is. In 2023 onderzoeken partijen welke redenen en oplossingsrichtingen hiervoor zijn.	Corporaties
38		De corporaties brengen in Q1 2023 voor de Monitor Ouderen Wonen en Zorg in kaart welke woningen toegankelijk zijn voor ouderen.	Corporaties
39		Goeie buur: Jongeren die de SSH huisvest in het kader van de Goeie Buur-aanpak die na vijf jaar niet in staat zijn zelfstandig vervolg huisvesting te vinden. Partijen maken een afspraak over doorstroming van de jongeren na afloop van hun tijdelijke contract ('goeie buur' jongeren). SSH wenst dat een beroep kan worden gedaan op de urgentieregels in de huisvestingsverordening. Gemeente onderkent het geschetste probleem maar geeft aan dat het instrument urgenties hiervoor niet bedoeld is. Als alternatief wil gemeente een voorstel doen uitgaande van directe bemiddeling. Partijen ronden voor het einde van Q4 een voorstel af. Zie ook: werkafspraken 13.	Gemeente
40		In 2023 gaat de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen (RHA) (rvo.nl) weer open. Deze middelen kunnen door de gemeente worden aangevraagd voor huisvesten van aandachtsgroepen, bijvoorbeeld in de nieuwbouw van sociale corporaties (ter dekking onrendabele top). De gemeente nodigt de corporaties uit projecten in te dienen.	Gemeente

10. Samenwerken via een gebiedsgerichte wijkaanpak			
41	10.2	Een (vorm van) wijkaanpak wordt stapsgewijs verbreed naar de wijken Kanaleneiland, Noordwest (Geuzenwijk en delen van Ondiep en Pijlsweerd) en Leidsche Rijn (Parkwijk-Zuid en Terwijde-Oost). De gemeente komt met een aanvulling waarin de stappen in 2023 concreter zijn opgenomen.	Gemeente
42	10.6	De gemeente en de corporaties onderzoeken samen met de huurdersorganisaties op welke manier de werkwijze van de pilot 'anders toewijzen' structureel ingebed kan worden. We volgen daarbij de ontwikkelingen op rijksniveau. De minister kijkt in het kader van de Nationale woon- en bouwagenda welke structurele mogelijkheden er zijn voor anders toewijzen. We kijken vervolgens gezamenlijk welke instrumenten we daarvoor willen benutten.	Corporaties
11. Bevorderen van de veiligheid en het voorkomen van overlast, ondermijning en criminaliteit			
43	11.2	De gemeente en de corporaties evalueren het convenant woonfraude (als onderdeel van het convenant 'Samenwerkingsovereenkomst Woonproblematiek 2019-2022') en bespreken de uitkomsten met de huurdersorganisaties in de Stuurgroep Huren.	Gemeente
12. Voortzetten van de goede samenwerking			
44	12.2	Ontwikkelen van monitoringssysteem om de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in deze overeenkomst te monitoren.	Gemeente m.m.v. Corporaties
45		Uitwerken van een governance-model zodat duidelijkheid ontstaat over welke gremia en personen betrokken zijn bij (de uitvoering van) de Stedelijke prestatieafspraken Utrecht.	Gemeente
46		Partijen zullen nagaan welke afspraken er staan in de 'Prestatieafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2022-2026' (https://www.stuw.nl/wp-content/uploads/2022/04/Prestatieafspraken-2022-2026.pdf) die niet zijn overgenomen in deze samenwerkingsafspraken. Deze afspraken zullen vervolgens worden besproken en per afspraak zal in onderling overleg worden overeengekomen of deze zal worden gehandhaafd, dan wel aangepast, dan wel geschrapt. Het alsdan ontstane overzicht zal worden gehecht aan deze afspraken.	Gemeente Corporaties

Kwantificering verduurzaming

1. Aantal woningen met een E, F- of G-label dat de corporatie in de jaren 2023 t/m 2026 gaat verbeteren naar een label D of hoger, in de gemeente Utrecht.

Bo-Ex:

Disclaimer voor alle cijfers onder 1 t/m 4: dit is een inschatting, om gezamenlijk met de gemeente een ambitie te stellen. We geven geen garantie af voor de haalbaarheid van deze getallen. Deze planning is gebaseerd op de natuurlijke momenten waarop wij de intentie hebben om de EFG- labels te verduurzamen. Getallen kunnen lager uitvallen, aangezien er ook nog complexen met een monumentale status tussen zitten. Ons beleid is om de woningen naar minimaal label C te brengen, vandaar dat de aantallen voor punt 1 en 2 identiek zijn. Echter, in specifieke gevallen zou het kunnen dat hiervan wordt afgeweken.

2023	2024	2025	2026
41	130	126	2

Czas Wonen:

2023	2024	2025	2026
0	2	0	0

Habion:

Alle woningen hebben al het label C en hoger. Voornemens om 65 woningen te voorzien van zonnepanelen in 2024.

Portaal:

Wij renoveren in de basis niet naar label B, maar streven altijd naar minimaal label B en bij voorkeur naar de Standaard. Dit laatste besluiten pas tijdens de voorbereiding van een project aangezien de ingrepen niet altijd financieel haalbaar zijn of dat het een ingreep vraagt van een bouwdeel dat nog niet aan vervanging toe is. Daarnaast altijd de bekende disclaimer dat vertraging in de tijd tot verandering van de getallen kan leiden.

2023	2024	2025	2026
Wij doen niet aan renovatie naar label D	Wij doen niet aan renovatie naar label D	Wij doen niet aan renovatie naar label D	Wij doen niet aan renovatie naar label D

SSH:

Onzelfstandige eenheden zijn niet labelplichtig, daarom hebben wij alleen labels voor zelfstandige eenheden. We hebben in totaal 58 zelfstandige, verspreid liggende, eenheden met een EFG-label, waarvan 15 monumentaal. De SSH werkt de maatregelen uit om de EFG-labels uit te faseren van de niet monumentale woningen. Door de diversiteit gaat het om maatwerk per woning.

Woonin:

513 woningen in Utrecht met een E, F of G label staan op de MJIB voor renovatie in de periode 2023-2026. Meer dan de helft (278) hiervan is 'hard' (er is een projectbesluit genomen). Voor de overige 235 moet nog een projectbesluit worden genomen. Bij renovatie isoleren naar de isolatiestandaard. Dit komt in de praktijk vaak overeen met label A/A+. We pakken E, F en G labels niet alleen bij renovatie aan, maar ook via andere werkstromen. Zo verduurzamen we bij planmatig onderhoud indien nodig het dak of de gevel, waardoor

een woning met een E, F of G label naar een D of beter stijgt. Ook plaatsen we projectmatig zonnepanelen en vervangen we CV ketels. Naar verwachting verduurzamen we op deze manier t/m 2028 zo'n 450 E, F en G labels naar label D of beter. Gemiddeld zo'n 90 p.j. dus. T/m 2026 komt dat naar schatting neer op 270 woningen. In Utrecht gaat het dan zo'n 90%, circa 240 woningen.

2. Aantal woningen met een E, F- of G-label dat de corporatie in de jaren 2023 t/m 2026 gaat verbeteren naar een label C of hoger, in de gemeente Utrecht.

Bo-Ex:

Deze planning is gebaseerd op de natuurlijke momenten waarop wij de intentie hebben om de EFG-labels te verduurzamen. Getallen kunnen lager uitvallen, aangezien er ook nog complexen met een monumentale status tussen zitten. Ons beleid is om de woningen naar minimaal label C te brengen, vandaar dat de aantallen voor punt 1 en 2 identiek zijn. Echter, in specifieke gevallen zou het kunnen dat hiervan wordt afgeweken.

2023	2024	2025	2026
41	130	126	2

Czas Wonen:

2023	2024	2025	2026
0	0	0	0

Habion:

Alle woningen hebben al het label C en hoger. Voornemens om 65 woningen te voorzien van zonnepanelen in 2024.

Portaal:

Zie onder #1.

2023	2024	2025	2026
335	383	671	80

SSH:

Zie onder #1.

Woonin:

Zie onder #1.

3. Aantal woningen dat de corporatie aardgasvrij gaat maken in de jaren 2023 t/m 2026, in de gemeente Utrecht.

Bo-Ex:

Deze cijfers zijn gebaseerd op onze hardere renovatie- en sloop-nieuwbouwprojecten. Wij hebben hier alleen bestaande woningen meegenomen waarbij de bron voor ruimteverwarming aardgasvrij wordt, dus geen complexen waar het kookgas eruit gaat. Disclaimer: de planning van deze projecten kan nog aan verandering onderhevig zijn.

2023	2024	2025	2026
0	0	194	453

Cazas Wonen:

2023	2024	2025	2026
0	0	0	0

Habion:

323 woningen van de 424 woningen die Habion bezit in Utrecht, zijn aangesloten op het warmtenet. Dit blijft de komende jaren ongewijzigd.

Portaal:

Wat betreft gasloos maken van woningen, dat doen we bij renovaties in Overvecht en uiteraard bij sloop/nieuwbouw.

2023	2024	2025	2026
0	212	213	80

SSH:

Op het USP wordt in samenwerking met de andere partijen gewerkt aan vervanging van het huidige gasgestookte warmtenet. Hier worden bij realisatie 2.200VHE (Johanna, Cambridge, Bisschoppen) op aangesloten. Verder verwijderen we kookgas bij keukenrenovaties.

Woonin:

Voor 824 woningen is gasafsluiting in deze periode concreet. Het gaat om de renovatie van 464 10-hoogflats (die direct daarbij worden afgesloten van het gas) en nog 360 woningen in Overvecht Noord die vallen onder het project 'OVNaardgasvrij'. Bij deze woningen wordt in 2023 m.b.v. de CHW het kookgas vervangen voor elektrisch koken, waardoor ze volledig aardgasvrij worden. Bij de Norbruislaan gaan we volledig van het gas af. Hiervoor is het investeringsbesluit al genomen, en draagvlak behaald onder de huurders. Start uitvoering gepland voor mei 2024 en loopt door in 2025. Dit terwijl de buurt in de plannen van de gemeente (transitievisie warmte) pas na 2040 op de planning staat. Het betreft 81 bestaande woningen. Maar hierbij wordt ook een deel (27 woningen) gesplitst naar 2 woningen en er worden 27 woningen toegevoegd op de zolders. en nog 1 woning die ergens halverwege het gebouw hangt. We hebben in de nieuwe situatie 134 gasloze woningen.

4. Aantal woningen dat de corporatie toekomstklaar gaat isoleren in de jaren 2023 t/m 2026, in de gemeente Utrecht.

Toekomstklaar wil zeggen dat de woning voldoet aan de Standaard voor woningisolatie. De Standaard geeft aan wanneer een woning voldoende geïsoleerd is zodat deze - voor wat betreft naoorlogse woningen - verwarmd kan worden met een temperatuur van 50 graden zonder dat de woning opnieuw aangepakt hoeft te worden. Dit betreft zowel de isolatie, kierdichting als ventilatie (zie Standaard en streefwaarden voor woningisolatie (rvo.nl)).

Bo-Ex:

Deze cijfers zijn gebaseerd op onze hardere renovatie- en sloop-nieuwbouwprojecten. Wij hebben van de renovatieprojecten nog niet precies in beeld of deze voldoen aan de Standaard, maar dit is wel de verwachting, gezien de integrale aanpak van de schil. Disclaimer: de planning van deze projecten kan nog aan verandering onderhevig zijn.

2023	2024	2025	2026
48	323	194	453

Cazas Wonen:

2023	2024	2025	2026
110	39	79	53

Habion:

Geen, woningen voldoen. Voornemens om 65 woningen te voorzien van zonnepanelen.

Portaal:

Zie onder #1.

2023	2024	2025	2026
onbekend	onbekend	onbekend	onbekend

SSH:

Nog niet bekend, we moeten nog uitzoeken wat de impact van de standaard is en of we deze willen volgen. Wel zijn we gestart met het enkel glas vervangen voor isolatieglas in stadspanden, dit gaan we stapsgewijs doen voor alle 200 stadspanden in Utrecht. Verder werken we aan een plan voor de verduurzaming van 900 eenheden (de hoogbouw) van het Tuindorp West Complex.

Woonin:

Zie onder #1. Hard + zacht uitgesplitst in jaren in de tabel hieronder.

2023	2024	2025	2026
189	104	117	103

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	R. Mouktadibillah	Datum	3 november 2023
Doorkiesnummer	14 030	Kenmerk	11703767
E-mail	r.mouktadibillah@utrecht.nl	Onderwerp	Samenwerkingsafspraken gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties 2023 – 2026
Bijlage(n)	2	Beleidsveld	Wonen en Volkshuisvesting

Geachte leden van de raad,

Utrecht heeft een grote sociale opgave als het gaat om wonen. Daarom werken we aan een overgang van de woningmarkt naar volkshuisvesting. We willen de woningzoekenden in onze stad verantwoord huisvesten en stellen: 'sociale huur is corporatiehuur'. De afgelopen periode zijn we samen met de STUW- corporaties en huurdersorganisaties in overleg geweest om te komen tot nieuwe Stedelijke Samenwerkingsafspraken 2023 – 2026 (Prestatieafspraken). We hebben afspraken gemaakt over het vergroten en behouden van de sociale voorraad, betaalbaarheid, verduurzaming en leefbaarheid in wijken. In deze brief gaan wij vooral in op de afspraken over het vergroten en behouden van de sociale woningvoorraad.

Van prestatieafspraken naar samenwerkingsafspraken

In 2020 zijn er [stedelijke afspraken](#) gemaakt voor de periode 2020 – 2022. Met deze voorliggende afspraken zetten we de samenwerking met corporaties en huurders voort en intensiveren deze. Daarmee borgen we met onze partners de gezamenlijk inzet op de volkshuisvestelijke doelen uit de [Woonvisie 'Utrecht beter in balans'](#) en het [Coalitieakkoord 2022-2026 Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat](#). De samenwerkingsafspraken bevatten een Utrechtse vertaling van diverse kaderstellende afspraken en convenanten waar we ons al aan hebben verbonden. In het bijzonder gaat het daarbij om de [Nationale Prestatieafspraken \(hierna: NPA\)](#) en de daaruit voortvloeiende [Woondeal regio Utrecht](#).

Met de NPA en de Woondeal zijn al veel afspraken vastgelegd. Denk aan woningbouwaantallen, huurprijsbeleid, uitfasen slechte energielabels, etc. In de lijn van het coalitieakkoord kennen we veel belang toe aan de rol en positie die corporaties innemen in het behalen van onze doelen. Door deze contextuele verschuivingen is de titel Samenwerkingsafspraken een betere titel dan prestatieafspraken. Alleen in samenwerking met de huurders en de corporaties kunnen we de diverse ambities uit het coalitieakkoord om de woningnood aan te pakken realiseren.

Samenwerking

Om te komen tot de voorliggende samenwerkingsafspraken hebben we een uitvoerig proces gevolgd. Onder begeleiding van een onafhankelijk extern bureau zijn thematische avonden georganiseerd waarin we met corporaties en huurders hebben gesproken over o.a. de thema's samenwerking op het gebied van productie, betaalbaarheid, leefbare- en gemengde wijken, verduurzaming, groen en wonen en zorg. Daarnaast hebben we gesprekken gevoerd over de door ons gewenste Stop de Verkoop en terughoudendheid bij sloop.

De afspraken

Hieronder noemen we een aantal aspecten uit de samenwerkingsafspraken.

Bouwen: vergroten sociale voorraad

Met oog op de grote woningnood en ook de maatschappelijke opgave¹ leggen we in de afspraken het accent op het vergroten van de beschikbare sociale huurwoningvoorraad: dit betreft het toevoegen van zoveel mogelijk duurzame, betaalbare woningen in Utrecht. Hierbij sluiten ons aan bij de aantallen zoals opgenomen in de Woondeal. De gemeente en de corporaties spannen zich gezamenlijk in om de afgesproken aantallen reguliere sociale huurwoningen² te realiseren en ook een substantieel aantal flexwoningen. Daarnaast willen we 500 studenteneenheden (met nadruk op het toevoegen van onzelfstandige studenteneenheden) per jaar toevoegen in Utrecht.

Positie huurder centraal: Leidraad sloop en nieuwbouw

Als college zijn wij zeer terughoudend met sloop/nieuwbouw van sociale huurwoningen. Corporaties zijn dit van nature ook. Zij overwegen sloop/nieuwbouw alleen als er een substantieel aantal woningen extra gerealiseerd gaat worden. Toch kennen we uit het verleden een aantal voorbeelden waarbij, al dan niet terecht, het proces met huurders tot discussies heeft geleid. Vanuit dat perspectief is in het coalitieakkoord sloop verbonden aan een 'nee, tenzij' en plaatsen we (de rechten van) de zittende huurder voorop. De Leidraad sloop en nieuwbouw (zie bijlage) laat zien hoe invulling zal worden gegeven aan de gewenste terughoudendheid met sloop/nieuwbouw. Het bevat een methode om de afweging voor renovatie versus sloop/nieuwbouw in gezamenlijkheid en weloverwogen te maken. De Leidraad sloop en nieuwbouw moet in samenhang met het Algemeen Sociaal Plan worden gelezen. De leidraad omvat een aantal onderdelen die bij stedelijke ontwikkelprojecten relevant zijn. Het ziet toe op de positie van de huurders in de planontwikkeling, het volkshuisvestelijk belang van de bestaande bouw, maar ook de ontwikkeling van nieuwbouw en overige relevante aspecten zoals ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. We hebben afgesproken de leidraad het komende jaar toe te gaan passen en evalueren de werking hiervan. Hierover wordt uw raad in 2024 geïnformeerd. Met deze leidraad geven wij uitvoering aan de toezegging die is gedaan tijdens de bespreking van het intentiedocument van de van Heukelomlaan bij de raadsbespreking van 15 september 2022.

Behouden: Stop de Verkoop

In een periode waarin de woningnood hoog is, is iedere woning die door verkoop uit de sociale woningvoorraad verdwijnt er een te veel. Naast deze kwantitatieve benadering heeft verkoop ook een negatieve invloed op onze inzet om wijken zoals Binnenstad, Oost, Noordoost en West, waar het aandeel sociale huurwoningen laag is, zo veel mogelijk gemengd te houden.

Om ervoor te zorgen dat de huidige sociale woningvoorraad zoveel mogelijk behouden blijft, hebben we – in lijn met het coalitieakkoord – een stop van de verkoop van sociale huurwoningen afgesproken met ingang van 1 januari 2024. We zijn ons ervan bewust dat een verkoopstop financiële gevolgen

¹ raadsbrief 'Realisatie van huisvestingsmogelijkheden in het sociaal segment'

² Corporaties realiseren ook een bescheiden aandeel middenhuurwoningen

heeft voor de corporaties, m.n. op de operationele kasstroom. Op termijn kan dit ertoe leiden dat investeringen die noodzakelijk zijn voor realisatie van nieuwbouw en inzet op andere thema's afgeschaald moeten worden. De landelijke doorrekening door [Ortec Finance & ABF Research](#) van de NPA laat dit zien. Daarom stellen wij in samenhang met deze verkoopstop een pakket stimuleringsmaatregelen voor die de financiële gevolgen van deze afspraak opvangen. We zullen elk jaar, op basis van een onafhankelijk onderzoek door bijv. Ortec Finance & ABF Research, met corporaties in overleg treden om te bepalen welke maatregelen (financieel, beleidsmatig) per project vanuit de gemeente of andere overheid nodig zijn om corporaties in positie te houden om de sociale voorraad te laten groeien conform de afspraken uit (het Utrechtse deel) van de Woondeal en de NPA. Zo ontstaat elk jaar bij de voorjaarsnota een keuze tussen de verkoopstop enerzijds en maatregelenpakket anderzijds. Hiervoor wordt ook gekeken naar diverse subsidiemogelijkheden van o.a. Rijk. De besluitvorming over de genoemde maatregelenpakketten verloopt via de bestaande werkwijze waarbij extra financiële middelen jaarlijks bij de VJN worden afgewogen. Dit wegen we af tegen andere wenselijke ambities in het kader van de groei in balans. Een keuze voor gunstige financiële of beleidsmatige maatregelen voor corporaties kan betekenen dat er minder inzet wordt gepleegd op andere ambities die de groei van de stad faciliteren.

Schimmelexpert

De afgelopen periode hebben wij diverse signalen ontvangen over schimmeloverlast in corporatiewoningen. Dit kan meerdere oorzaken hebben; van slecht ventileren tot bouwkundige gebreken. Om huurders onafhankelijk te helpen gaan we, gebruikmakend van onze gemeentelijke taak op het gebied van woningtoezicht, onderzoeken of we het Huurteam kunnen inzetten. Het Huurteam kan huurders op hun rechten en plichten wijzen en zo nodig de huurder ondersteunen bij het indienen van een klacht bij de regionale klachtencommissie of de weg naar de Huurcommissie. Hiermee geven we invulling aan [M179 Onafhankelijk schimmelexpert](#). De komende periode bekijken wij of we deze constructie binnen de bestaande formatie en opdrachten kunnen organiseren of dat hiervoor additioneel budget nodig is.

Werken aan leefbare en veilige wijken

In uw raadsvergadering van 20 oktober 2022 heeft u gevraagd om in de afspraken met huurders en corporaties expliciet een hoofdstuk op te nemen met de titel 'Leefbaarheid'. Aan deze vraag is voldaan. In dit hoofdstuk is afgesproken dat de bestaande wijkaanpak 'Samen voor Overvecht' wordt doorgezet en structureel gemaakt en een (vorm van) wijkaanpak wordt stapsgewijs verbreed naar de wijken Kanaleneiland, Noordwest (Geuzenwijk en delen van Ondiep en Pijlsweerd) en Leidsche Rijn (Parkwijk-Zuid en Terwijde-Oost). Deze aanpak krijgt vorm via de buurtagenda's die samen met wijkbewoners, organisaties en ondernemers in de wijken worden opgesteld.

Monitoring

De uitvoering van voorliggende afspraken wordt gemonitord, waartoe een gezamenlijk monitoringssysteem wordt ontwikkeld. We maken gezamenlijk jaarafspraken waarin wij concrete activiteiten benoemen waar we het volgende jaar aan werken. We kiezen voor een programmatische aanpak om de jaarafspraken tot uitvoering te brengen. Alle partijen houden hierin hun begroting (qua budget en capaciteit) rekening mee. Dit betekent dat de corporaties geen jaarlijks 'bod' meer uitbrengen.

Datum 3 november 2023
Ons kenmerk 11703767

Tot slot

Zoals gezegd staan we voor een flinke woonopgave. Met deze samenwerkingsafspraken leggen we een nieuwe basis met corporaties en huurders en zetten we weer een belangrijke stap om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren en daarmee de wooncrisis aan te pakken.

Wij kunnen ons voorstellen dat u behoefte heeft aan een nadere toelichting op (onderdelen van) deze samenwerkingsafspraken. Indien u daar prijs op stelt nodigen wij uw raad gezamenlijk met de corporaties uit hierover in gesprek te gaan.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer 3897
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 8 februari 2024
Agendapunt 9
Titel Raadsbrief Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop
ID 4104
Behandelend ambtenaar K.A.M. van den Heuvel
Telefoon
E-mail karolijn.van.den.heuvel@utrecht.nl
Datum collegebesluit
Geocodering
Thema
Portefeuillehouder Wethouder De Vries
Beleidsveld Wonen en Volkshuisvesting
Referendabel
Reden niet referendabel
Raadsadviseur (lijst)
Behandelveorstel
Resultaat commissiebehandeling
Resultaat raadsbehandeling

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	8 februari 2024

Voorgesteld besluit

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	K.A.M. van den Heuvel	Datum	29 november 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11854626
E-mail	karolijn.van.den.heuvel@utrecht.nl	Onderwerp	Betaalbaar wonen en inzet fonds betaalbare koop
Bijlage(n)	1 (onderaan bijgevoegd)	Beleidsveld	Wonen en Volkshuisvesting

Geachte leden van de raad,

In het coalitieakkoord zetten wij in op het aanpakken van de woningnood en betaalbaar wonen. In deze brief ligt het accent op de inwoners met een middeninkomen¹ en de vervolgstappen die we voor ogen hebben om ook hen betere kansen te bieden op een betaalbare woning in Utrecht. Er ligt in dat kader een dubbele opdracht vanuit de raad: *“We zetten een financieringsconstructie op voor wooncoöperaties en starten een fonds om meer blijvend betaalbare koopwoningen in de stad te realiseren”*. Bij het coalitieakkoord is er € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor het fonds betaalbare koop.

Betaalbaarheid wonen onder druk in Utrecht

Betaalbaar wonen in Utrecht staat hoog op de agenda van uw raad. Voor betaalbaar wonen in het middensegment heeft uw raad het [actieplan Middenhuur](#), [actieplan betaalbare koopwoningen](#) en het [actieplan Wooncoöperaties Utrecht](#)² vastgesteld. In deze brief richten we ons met name op betaalbare koop en collectief samenwonen. Voor de meest recente stand van zaken rondom middenhuur verwijzen we u naar de vaststelling van bovenstaande plannen, zijn er meerdere ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitvoering ervan en het betaalbaar houden van woningen. In het MeerjarenPerspectief Ruimte (MPR) 2023 is reeds gerapporteerd over de stagnerende woningbouwproductie. Een stagnerende woningbouwproductie zet extra druk op de woningmarkt, zeker voor betaalbare woningen. We zien de afgelopen jaren het aandeel betaalbare koop in de woningvoorraad afnemen van 19% in 2019 naar 11% in 2022. Dit is het gevolg van prijsstijgingen in de bestaande voorraad. De middenhuur stijgt licht van 11% in 2019 naar 14% in 2022. Steeds vaker zien we dat middeninkomens aangewezen zijn op huur omdat de koopmarkt onbereikbaar is. Koop heeft voor een deel van deze doelgroep wel de voorkeur blijkt uit de monitor Wonen³: 58% van de verhuisingeneigde huishoudens wil de komende jaren graag naar een koopwoning verhuizen, terwijl

¹ Het rijk hanteert voor een hoger middeninkomen een bandbreedte van € 48.836 – € 76.764 zie:

[Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl)

² Een wooncoöperatie is een vorm van een bewonersinitiatief waarbij de ontwikkeling en het beheer van de woningen door het collectief zonder winstoogmerk worden opgepakt.

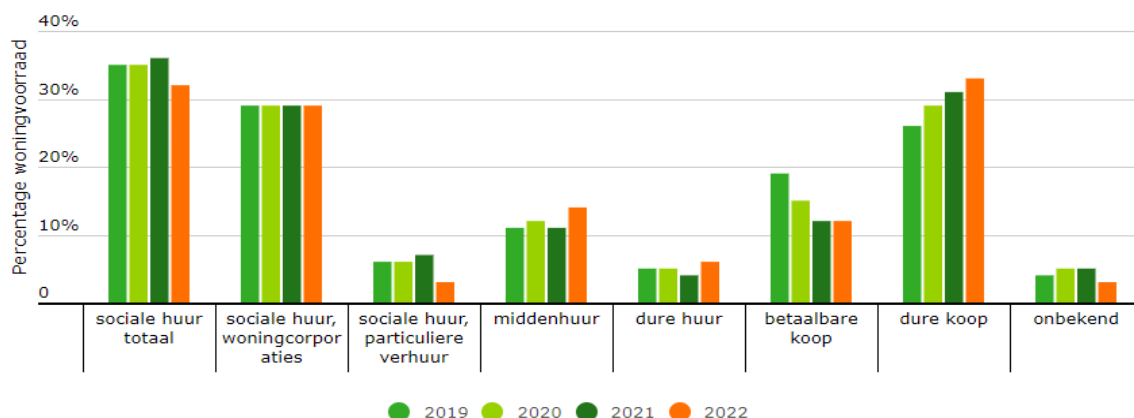
³ [Monitor Wonen](#)

van alle gerealiseerde verhuizingen er 32% naar een koopwoning hebben plaatsgevonden. In de onderstaande tabel is weergegeven wat verschillende middeninkomens op basis van gemiddelde prijzen kunnen kopen afhankelijk van de wijk.

Jaarinkomen	Maximale hypotheek	Gemiddeld	Overvecht	Zuid	Leidsche Rijn	Oost
€ 40.000	€ 166.009	30 m2	42 m2	32 m2	30 m2	27 m2
€ 60.000	€ 264.260	47 m2	67 m2	51 m2	49 m2	43 m2
€ 70.000	€ 326.090	58 m2	83 m2	64 m2	60 m2	53 m2
€ 80.000	€ 386.226	69 m2	98 m2	75 m2	71 m2	62 m2
Prijs per m2 (Utrecht Monitor Q3 2022)		€5575/m2	€3952/m2	€5133/m2	€5447/m2	€6195/ m2

Ondanks de uitdagingen blijven we inzetten op voldoende betaalbaar wonen in de stad. In de MPR is aangegeven dat tot en met 2040 een harde plancapaciteit beschikbaar is van 38.000 – 40.000 woningen. Van deze harde plancapaciteit wordt naar verwachting 10% gerealiseerd in de betaalbare koop (circa 4.000 woningen onder Nationale Hypotheek Garantie-grens (NHG)) en 17% in de middenhuur (circa 6.500 woningen)). Wel zien we in projecten dat steeds vaker de financiële haalbaarheid leidend is in plaats van de betaalbaarheid met een goede prijs-kwaliteitverhouding.

Ontwikkeling samenstelling woningvoorraad naar eigendom en prijs, 2019-2022

Bron: BAG, BghU, RWU, WoON18-21, bewerking gemeente Utrecht

Mogelijkheden inzet Fonds betaalbare koop

In het coalitieakkoord is de afspraak vastgelegd om een financieringsconstructie op te zetten voor wooncoöperaties en een fonds te starten om blijvend betaalbare koopwoningen in de stad te realiseren. Voor het starten van het fonds is € 3.000.000 beschikbaar gesteld in 2024. De afgelopen periode heeft op beide sporen onderzoek een nadere uitwerking plaatsgevonden, waarbij gekeken is hoe de € 3.000.000 het meest effectief ingezet kan worden.

Optie 1: Fonds inzetten voor erfpacht- en kortingsconstructies betaalbare koop

Bij het onderzoek naar het opzetten van een fonds betaalbare koop is onder andere gebruik gemaakt van het [onderzoek Afwegingskader betaalbare koop](#) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en onderzoek [verkenning sociale koop](#) van de gemeente Amsterdam. Ook hebben wij gesproken met experts en verschillende dienstverleners die kortingsconstructies voor koopwoningen aanbieden. In de regel bestaan er drie instrumenten die afzonderlijk of gecombineerd ingezet kunnen worden:

1. *Kortingsconstructies*: een mogelijkheid voor de inzet van het fonds betaalbare koop is het verstrekken van een kortingsconstructie in de vorm van een uitgestelde lening door de overheid of een ontwikkelaar. Hierbij wordt een korting gegeven bij aankoop van de woning en deze betaalt de koper bij verkoop van de woning terug. Ook deelt de kortingverlener mee in de eventuele waardeinstijging of -daling van de woning. Afhankelijk van de korting is het bereik bij eerste verkoop 10 - 50 kopers.
2. *Starterslening*: op basis van het inkomen kan een koper een aanvullende (starters)lening ontvangen. Voor de starterslening (tweede hypotheek) betaalt de koopster in de eerste drie jaar geen rente en aflossing. Na het derde jaar wordt bepaald of de inkomensstijging toereikend is om ook rente en aflossing te betalen. Utrecht kende tot 2016 een dergelijke stimuleringsregeling. Deze is destijds gestaakt vanwege het bereiken van het budgetplafond. Afhankelijk van hoogte van de lening is het bereik van de leningen in eerste instantie 50 kopers.
3. *Grondbeleid*: We onderzoeken of en hoe erfpacht ingezet kan worden voor kortingsconstructies. Bij de uitwerking van de inzet van de beschikbare middelen uit het fonds betaalbare koop nemen we dit mee.

Langjarige betaalbaarheid is bij alle constructies moeilijk te borgen. De waarde van de woning zal in alle gevallen naar verwachting toenemen als gevolg van de marktontwikkelingen. Met name bij kortingsconstructies en leningen is het naar verwachting niet mogelijk om dezelfde woning langjarig betaalbaar te houden. Dit omdat het financieel onhaalbaar is om de korting of lening zodanig te verhogen dat het aankoopbedrag onder de betaalbaarheidsgrens blijft. Via erfpacht is dit nog het beste te borgen door specifieke voorwaarden op te nemen. Daarnaast zijn de beschikbare middelen voor alle constructies onvoldoende om structureel meerdere betaalbare woningen toe te voegen. Met name bij kortingsconstructies wordt namelijk pas bij verkoop terugbetaald. Dit moment is niet vooraf te bepalen en dat maakt het revolverend⁴ inzetten van deze middelen complexer zonder een structureel budget waarmee afspraken gemaakt kunnen worden met ontwikkelaars. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van verschillende constructies met hun effect en voorwaarden.

Om de positie van starters op de koopmarkt te verbeteren heeft het rijk 40 miljoen euro vrijgemaakt vanuit de regeling Woningbouwimpuls naar een nieuw op te zetten [Nationaal Fonds Betaalbare Koopwoningen](#)⁵. De Tweede Kamer heeft het fonds bij de begrotingsbehandeling 2024 van BZK opgehoogd met €30 miljoen. Het fonds is nog in ontwikkeling en is bedoeld om object gerelateerde koperskortingen te verschaffen, waardoor de starter de woning kan kopen voor minder dan de getaxeerde woningwaarde. Bij doorverkoop van de woning wordt met de opbrengst van de (reguliere) verkoop de koperskorting terugbetaald. Deze terugbetaling is inclusief een gedeelte van de waardeontwikkeling. Dit fonds zal beschikbaar zijn voor starters met een huishoudinkomen van maximaal 2x modaal (ca. maximaal €80.000). De korting is maximaal € 50.000 en BZK stelt mogelijk cofinanciering als eis aan gemeenten en/of ontwikkelaars. Ook wordt de betaalbaarheidsgrens gehanteerd als maximumprijs (€ 355.000 in 2023). De bezwaren zoals hierboven genoemd bij de gemeentelijke fondsvorming gelden mogelijk ook hier. Het werkingsgebied is echter heel Nederland zodat er iets sneller een revolverend effect is.

Concluderend zou met de beschikbare € 3.000.000 in totaal Utrecht circa 10 - 50 woningen⁶ gerealiseerd kunnen worden. Het borgen van langjarige betaalbaarheid is echter complex en naar verwachting enkel te realiseren in combinatie met erfpacht. Wanneer aanspraak gemaakt kan worden

⁴ Revolverende fondsen zijn er om maatschappelijke doelen te financieren. De overheid stelt geld beschikbaar via een fonds. Het fonds krijgt een deel hiervan terug en stelt dat geld opnieuw beschikbaar voor hetzelfde beleidsdoel ([bron: algemene rekenkamer](#)).

⁶ Gerekend is net als bij leningen betaalbare koop met circa € 500.000 proces, onderzoek en risicogeld.

op het fonds van BZK zou tot een hoger aantal kunnen leiden, afhankelijk van de cofinancieringseis die zal gelden. Langjarige betaalbaarheid is dan niet geborgd.

Optie 2: Fonds inzetten voor financiële constructies en ondersteuning wooncoöperaties

Op het gebied van wooncoöperaties wordt uitvoering gegeven aan het [actieplan wooncoöperaties Utrecht](#). Op dit moment werken we het actieplan uit en is onderzocht welke (financiële) knelpunten wooncoöperaties ervaren, welke oplossingen daarvoor zijn en wat de rol van de gemeente daarin kan zijn. Ook is een eerste meet-up georganiseerd met over wooncoöperaties waar 80 geïnteresseerde inwoners en/of vertegenwoordigers van wooncoöperaties, al dan niet in oprichting, bij zijn geweest. Op de website van Cooplink (kennisnetwerk van, voor en door wooncoöperaties) worden wooncoöperaties als volgt beschreven: *“De wooncoöperatie komt voor in verschillende vormen. Bij elke vorm geldt dat de bewoners samen hun mouwen opstropen om een collectief doel te behalen. Denk bijvoorbeeld aan blijvend betaalbaar wonen, met oog voor elkaar en de natuur. Aan dingen delen, zodat je minder ruimte en minder spullen nodig hebt.”*⁷ Wooncoöperaties zijn er in verschillende eigendomsvormen variërend van huur tot koop. Een wooncoöperatie kan bestaan uit een mix van prijscategorieën (van sociaal tot vrije sector), een gezamenlijke ruimte en/of tuin. De wooncoöperatie kan zich richten op meerwaarde voor de buurt door bijvoorbeeld buurtkamers, een openbare tuin of een woonplek te bieden aan kwetsbare doelgroepen, statushouders en tijdelijk verblijf voor spoedzoekers. Op deze manier kan deze woonvorm bijdragen aan zorg voor elkaar, ontmoetingsmogelijkheden en daarmee aan verminderen eenzaamheid en mogelijk zorgkosten maar ook aan de wens van inwoners om een (t)huis te kunnen kopen. Wooncoöperaties kunnen bijdragen aan langjarige betaalbaarheid, door de mogelijkheid om de betaalbaarheid in de statuten van de coöperaties goed de voorwaarden vast te leggen.

De knelpunten die wooncoöperaties in oprichting ervaren zijn divers. Hieronder de drie belangrijkste knelpunten en wat wij nu als gemeente doen om de knelpunten op te lossen.

- Inwoners die coöperatief willen wonen, moeten zelf het initiatief nemen en een pand kopen of een locatie ontwikkelen. Dit is in de huidige markt met bijbehorende prijzen moeilijk. De gemeente kan ondersteunen door grond of een pand beschikbaar te stellen. Dit doen we in Leidsche Rijn en Zuilense Vecht waar kavels beschikbaar worden gesteld voor een wooncoöperatief initiatief. Daarnaast zijn we bezig met een verkenning hoe we het vastgoed- en grondbeleid nog meer kunnen inzetten t.b.v. de ontwikkeling van wooncoöperaties.
- Wooncoöperaties moeten een zakelijke lening afsluiten waarbij de maximale lening op 60-70 % van de koopprijs ligt. Bij een particuliere hypotheek kan dit afhankelijk van de waarde van het onderpand oplopen tot 100%. Een paar banken zijn bezig om een passende hypotheekvorm te ontwikkelen voor wooncoöperaties. Als gemeente juichen we dit toe.
- Ook in het proces bij de daadwerkelijke realisatie en/of het opstarten van een wooncoöperatie worden knelpunten ervaren. Anders dan bij een projectontwikkelaar doorloopt een wooncoöperaties vaak maar één keer het proces. Het is voor elk initiatief een nieuwe en vaak eenmalige ervaring maar ook vaak een zoektocht bij verschillende instanties. Nu zetten we vooral in op voorlichting vanuit de gemeente. Wij geven daarom al de basiscursus voor wooncoöperaties en de training financiën. Initiatiefnemers echt begeleiden vraagt meer inzet dan nu beschikbaar is.

De Tweede Kamer heeft een landelijk leenfonds van €10 miljoen ingesteld om wooncoöperaties financieel te ondersteunen. Het fonds heeft twee doelen. Allereerst vult het gaten in de financiering van wooncoöperaties. Daarnaast biedt het extra borging wat ervoor moet zorgen dat het voor banken aantrekkelijker wordt om leningen te verstrekken aan wooncoöperaties. De inrichting van dit fonds is in de beginfase waardoor er nog veel onduidelijk is. Wel heeft de Tweede Kamer het fonds bij de begrotingsbehandeling 2024 van BZK opgehoogd met €30 miljoen.

⁷ bron: website [Cooplink](#)

Als wij de grond in ons bezit hebben kunnen we via voorwaarden aan de erfpacht in combinatie met het regelen via de statuten van de wooncoöperaties de langjarige betaalbaarheid voor zowel koop als huur beter garanderen. In Amsterdam wordt per betaalbare woning een lening verstrekt van € 50.000 per eenheid. Met de beschikbare € 3.000.000 zouden in dat geval in Utrecht circa 50 woningen⁸ langdurig betaalbaar gerealiseerd kunnen worden.

Inspiratie uit Freiburg im Breisgau: meerwaarde collectieve en coöperatieve initiatieven

Wooncoöperaties maar ook andere collectieve initiatieven zoals collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) kunnen bijdragen bij aan zorg voor elkaar en voor de buurt. Van 5 tot en met 7 oktober heeft een delegatie van de gemeente Utrecht een werkbezoek gebracht aan Freiburg im Breisgau. Deze stad in Duitsland loopt voorop in woongroepen, wooncoöperaties en collectief particulier opdrachtgeverschap. Deze ontwikkeling startte in de jaren tachtig van de vorige eeuw en wordt nog steeds veel toegepast in Freiburg. Daarnaast is er veel eigenaarschap van de bewoners voor de (semi)openbare ruimte. Actief grondbeleid door de gemeente helpt daarbij. Het laatste project van de gemeente op dit vlak is het toekomstige ontwikkelingsgebied Kleineschholz. In dit gebied worden 550 woningen ontwikkeld. Uitgangspunt bij dit gebied is dat het door non-profit partijen ontwikkeld wordt en dat de woningen langjarig betaalbaar zijn. De gemeente Freiburg schat op dit moment in dat er meer wooncoöperaties en CPO-partijen zich inschrijven dan dat er plaats is.

Conclusie

We blijven ons inzetten om ook voor de middeninkomens te bouwen en huizen te behouden in Utrecht. Dit doen we door de uitvoering van het actieplannen Middenhuur en Betaalbare koop in de woningbouwprogrammering bij nieuwe locaties. Ook zetten we in op het optimaal benutten van het Nationaal Fonds Betaalbare Koopwoningen en het landelijk leenfonds voor wooncoöperaties. Maar het blijft een onderwerp van zorg en aandacht om te sturen op voldoende betaalbare en kwalitatief goede woningen voor de middeninkomens. De wetgeving en fondsvorming op landelijk niveau zijn in beweging, met name op het gebied van betaalbaarheid en prijs-kwaliteitverhouding. Dat vraagt van ons steeds scherp te zijn op welk effect nieuwe rijksregelgeving op betaalbaar wonen in Utrecht heeft.

We zien ook dat het direct financieel ondersteunen van betaalbare koop uit het fonds van €3.000.000 een beperkt effect heeft. We bereiken dan 10-50 kopers en is de langjarige betaalbaarheid onvoldoende gegarandeerd. Om die reden willen we uw raad een voorstel voorleggen waarbij we de inzet van de middelen voor het fonds betaalbare koop breder inzetten dan alleen betaalbare koop. De inzet is wat ons betreft gericht op het ondersteunen van initiatieven die langjarig betaalbaar wonen wel, of in ieder geval beter, kunnen garanderen en die ook een meerwaarde hebben voor straat, buurt, wijk of stad. We richten ons daarbij op wooncoöperaties in de breedte voor zowel huur als koop, initiatieven vanuit Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) of andere vormen van collectief wonen. Door deze initiatieven te ondersteunen kunnen we met het beschikbare budget meer inwoners verder helpen. Dit door deels financiële ondersteuning te bieden aan initiatieven maar zeker ook procesmatige ondersteuning bij de zoektocht van initiatiefnemers om hun (betaalbare samenwonen) droom waar te maken.

Daarnaast zetten we in op een lobby richting het rijk om zowel het [Nationaal Fonds Betaalbare Koopwoningen](#) als het leenfonds voor wooncoöperaties snel in te richten en voldoende middelen daarin beschikbaar te stellen. Ook met de banken blijven we in gesprek om te kijken op welke manieren zij de leencapaciteit voor wooncoöperaties kunnen vergroten boven de 60 - 70% zodat de financierbaarheid voor wooncoöperatieve initiatieven beter wordt en daarmee de haalbaarheid. Tegelijkertijd werken wij uit hoe we onze gronden en vastgoed kunnen inzetten om betaalbaarheid

⁸ Gerekend is net als bij leningen betaalbare koop met circa € 500.000 proces, onderzoek en risicogeld.

Burgemeester en wethouders

Datum 29 november 2023
Ons kenmerk 11854626

langjarig mogelijk, zowel voor huur als koop, te maken en waar nodig de financierbaarheid voor wooncoöperaties een laatste steun in de rug te kunnen geven.

Vervolg

In Q1 van 2024 ontvangt u een raadsvoorstel om de € 3.000.000 vanuit het fonds betaalbare koop in te zetten voor initiatieven die bijdragen aan het langjarig betaalbaar houden van woningen hebben en meerwaarde hebben voor buurt, wijk of stad. In dit raadsvoorstel nemen we de acties en planning op van de besteding van de € 3.000.000 in hoofdlijnen op maar ook de overige acties die bijdragen aan het langjarig betaalbaar maken en houden van wonen in Utrecht voor de middeninkomens.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Bijlage 1: Indeling koopvarianten

Type	Langjarig betaalbaar	Prijs, korting en doelgroep	Effect in aantal woningen
Koopstart (Opmaat), Kopen naar wens etc.	Korting	Nee, bij eerste verkoop wordt de woning voor de marktprijs verkocht en vloeit de korting terug naar het fonds om uit te geven aan een nieuwe woning.	<ul style="list-style-type: none">• Marktprijs: 405.000• Korting: 50.000 – 202.500• Aankoopprijs: 202.500 – 355.000• Doelgroep: € 40.000 – 75.000 13 – 50 woningen (afhankelijk van korting)
Koopgarant (Opmaat)	Korting en terugkoop-plicht	Kan, via terugkoopplicht kan woning behouden worden. Aankoop tegen marktwaarde. Korting zal mee moeten stijgen om betaalbaarheid te garanderen.	<ul style="list-style-type: none">• Marktprijs: 405.000• Korting: 50.000• Aankoopprijs: 355.000• Doelgroep: € 70.000 – 75.000 4-5, vanwege terugkoopplicht moet een financiële buffer aangehouden worden die alle woningen te allen tijden kan terugkopen.
Koopwoningen Zaandstad	Erfpacht + korting	Kan, in erfpacht kunnen clauses voor doorverkoop vastgelegd worden. De opstal zal met de marktontwikkeling meebewegen. Korting en erfpacht moeten meebewegen om betaalbaarheid te behouden.	<ul style="list-style-type: none">• Marktprijs: 405.000• Korting: 92.000 + erfpacht• Aankoopprijs: 170.000 -+ erfpacht• Doelgroep: € 42.000 – 60.000 10 – 25 woningen (afhankelijk van omgang erfpacht)
Maassluise-model <i>Nog niet operationeel en nog geen NHG goedkeuring</i>	Erfpacht, (grond) korting en starters-lening	Ja, via erfpacht worden voorwaarden opgelegd voor doorverkoop en een vast kortingspercentage wat doorgegeven moet worden.	<ul style="list-style-type: none">• Marktprijs: 405.000• Korting: 140.000 (mix van korting, erfpacht en lening)• Aankoopprijs: < €265.000• Doelgroep: € 40.000 - 60.000 15 – 25 woningen (afhankelijk van omgang erfpacht en grond)
Pay it forward <i>Nog niet operationeel en nog geen NHG goedkeuring</i>	Rechtsvorm	Ja, via koop-coöperatie of vereniging wordt bindend vastgelegd hoe de betaalbaarheid gegarandeerd wordt (bijv. CPI). Waarschijnlijk is combinatie met erfpacht of korting nodig bij start.	<ul style="list-style-type: none">• Marktprijs: 355.000• Korting: n.t.b.• Aankoopprijs: n.t.b.• Doelgroep: < € 75.000 Nog onduidelijk, concept is nog in ontwikkeling en nog niet uitgewerkt voor de lokale situatie.
Eigen fonds-constructie	Korting en evt. erfpacht	Kan, via terugkooprecht kan woning behouden worden. Aankoop tegen marktwaarde. Korting zal mee moeten stijgen om betaalbaarheid te garanderen.	<ul style="list-style-type: none">• Marktprijs: 405.000• Korting: 50.000 – 75.000• Aankoopprijs: 330.000 – 355.000• Doelgroep: € 70.000 – 75.000 30 – 40 woningen. Een eigen fonds vraagt om middelen voor oprichting en exploitatie waardoor effect kleiner is i.v.m. andere concepten.

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer	3700
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 februari 2024
Agendapunt	10
Titel	Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050
ID	3906
Behandelend ambtenaar	Beelen, Wim
Telefoon	14030
E-mail	w.beelen@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Economie
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Circulaire Economie
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Mariska de Vos/Cie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen/06 38628458
Behandelveorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	21 december 2023
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	8 februari 2024

Voorgesteld besluit

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Visie Utrecht Circulair 2050

Beleidsveld	Circulaire Economie
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Wiebe Zijlstra
Kenmerk	11461204
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Ja
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De visie Utrecht Circulair 2050 vast te stellen, met daarin de focus op 4 prioriteiten, 11 ambities en 3 kansrijke en urgente sectoren (bouw, voedsel, zorg):
 - a. Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap
 - i. Utrecht biedt genoeg ruimte voor circulaire bedrijvigheid;
 - ii. Utrecht heeft een aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen;
 - iii. Utrecht heeft een weerbare en wendbare arbeidsmarkt voor de circulaire economie.
 - b. Circulaire gebiedsontwikkeling en bouwen
 - iv. Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair;
 - v. Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair;
 - vi. Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair.
 - c. Circulair opdrachtgeverschap en inkopen
 - vii. Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voetafdruk;
 - viii. Utrecht is circulair opdrachtgever;
 - ix. Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen.
 - d. Circulaire materiaal- en reststromen
 - x. Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik van (primaire) grondstoffen;
 - xi. Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en reststromen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Utrecht heeft de ambitie om in 2050 een circulaire stad te zijn, waarin er geen primaire grondstoffen meer worden gebruikt en er geen of nauwelijks afval meer is. De Visie Utrecht Circulair 2050 is een aanvulling op de ruimtelijke koers voor de stad ([Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040](#)) en schetst met 4 prioriteiten, 11 ambities en 3 focus sectoren het kader voor de in de toekomst op te stellen circulair beleid en circulaire uitvoeringsplannen. De ambities, zoals in de visie opgenomen voor 2050, vertalen we in meetbare circulaire beleidsdoelen, welke we in 2024 als onderdeel van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 aan de raad voorleggen.

Context

Aanleiding

In de stad worden nu te veel materialen gebruikt die eindig zijn, veel CO₂-uitstoot veroorzaken, zorgen voor biodiversiteitsverlies, het milieu (lucht, bodem en water) op allerlei manieren belasten en waarvan de leveringszekerheid steeds risicovoller wordt. Nu komen er jaarlijks zo'n 3.850 kiloton materialen de stad in, wordt er 1.270 kiloton gebruikt voor productie in de stad en gaat er 970 kiloton als afval de stad uit. Dit maakt dat onze huidige manier van leven en economie ook eindig is.

In Utrecht hebben we daarom het doel om in 2050 volledig circulair te zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen te gebruiken en onze maximale bijdrage te leveren aan het halen van nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van CO₂-reductie ([Coalitieakkoord 2022-2026](#)). Hiermee sluiten we aan op de ambitie van het [Nationaal Programma Circulaire Economie 2030](#) (NPCE).

Op 5 november 2020 stelde de gemeenteraad het [Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023](#) vast. In dit programma presenteerden we een aanpak, waarin we in 3 stappen toewerken naar 2050: (1) in 2023 is het 'basiskamp' op orde; (2) vanaf 2023 zetten we op versnellen en opschalen en (3) vanaf 2030 wordt de ontwikkeling verder doorgezet richting een volledig circulaire stad in 2050. Daarbij is op 15 juli 2021 in de RSU2040 het principe "Circulair, tenzij" vastgesteld.

Om richting te geven aan de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht is, aanvullend op de RSU2040, een gedeelde toekomstvisie en heldere ambities belangrijk. Volgens de Utrechtse standaard voor beleidsdocumenten stelden we hiervoor een beknopte kader stellende circulaire visie op. Het kader geeft invulling aan onze rol en bijdrage als gemeente Utrecht aan de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht. Het is hierbij van groot belang dat we in samenhang met andere opgaven, zoals de woningbouw en energietransitie, werken. Een circulaire en duurzame stad worden we namelijk enkel als we opgave-overstijgend samenwerken met collega's en partners in de stad en regio. Ter verkenning van de huidige situatie in de stad en regio voerden we een materiaalstroomanalyse uit. Deze is bijgevoegd ter informatie.

Juridische context

De Visie Circulair Utrecht 2050 kan aangemerkt worden als een omgevingsvisie als bedoeld in de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 in werking treedt. Op grond van het overgangsrecht van de invoeringswet (artikelen 4.9 en 4.10) kunnen gemeenten vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie vaststellen. In 2017 is de Omgevingsvisie Utrecht reeds vastgesteld als een omgevingsvisie in de zin van (artikel 3.1, lid 1 van) de Omgevingswet. Daarmee heeft de gemeente nu al voldaan aan de wettelijke verplichting om ná de inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie vast te stellen. Dit betekent dat wij op basis van het overgangsrecht nu al in overeenstemming met de verplichtingen van de Omgevingswet handelen, zoals de wettelijk verplichte inspraakprocedure bij de thematische (deel)omgevingsvisies.

Met het oog hierop is bij de (verdere) uitwerking van de Visie Circulair Utrecht 2050 rekening gehouden met zowel inhoudelijke als procedurele verplichtingen die voortvloeien uit de Omgevingswet ten aanzien van het instrument omgevingsvisie. In dit verband gaat het in het bijzonder om de volgende aspecten: wettelijke verplichte inspraakprocedure bij de thematische (deel)omgevingsvisies, milieubeginselen (preventief handelen, milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestrijden en het beginsel dat de vervuiler betaalt), participatie en inspraak (zie paragraaf participatie), milieueffectrapportage en de bevoegdheid tot vaststelling (door de gemeenteraad).

Beslistermijn

Er is geen specifieke beslistermijn voorzien.

Beoogd effect

Het beoogde effect is een circulaire stad Utrecht die kan voorzien in de behoefte van de mens, zowel in het nu als in de toekomst, binnen de grenzen van de planeet. De circulaire stad Utrecht biedt daarmee een duurzaam, houdbaar toekomstperspectief, waarin ecologisch, economisch en sociale belangen in balans zijn.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- [30 september 2016, Commissiebrief S&R: Position paper circulair economie](#);
- [11 november 2016, Commissiebrief S&R: Ondertekening City Deal Circulaire Stad](#);
- [30 september 2016, Motie 252 Circulair bouwen](#);
- [24 januari 2017, Raadsbrief ondertekening Nationaal Grondstoffenakkoord](#);
- [15 december 2017, Raadsbrief Circulaire Economie, met daarin genoemd dat de ambitie en lijn uit het Rijksprogramma Nederland circulair 2050 wordt gevolgd](#);
- [5 juli 2018 Motie 128 Informeren over duurzaam \(ver\)bouwen bij omgevingsvergunningen](#);
- [5 juli 2018 motie 129 Duurzaam \(ver\)bouwen in de \(stedelijke\)omgevingsvisie](#);
- [13 december 2018, Raadsbrief Stand van zaken circulair bouwen](#);
- [8 mei 2019, SV 2019, nr. 99 over Stappen zetten naar een circulaire economie](#);
- [11 juli 2019, motie 150 Geef richting aan de circulaire economie in Utrecht](#);
- [11 juli 2019, motie 129 Circulaire deals](#);
- [27 januari 2020, schriftelijke vragen nr. 021 Houtbouw in Utrecht](#);
- [5 november 2020, Raadsvoorstel en besluit Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023](#);
- [15 juli 2021, Raadsvoorstel Utrecht Dichtbij de tienminutenstad RSU 2040](#);
- [1 december 2021, Raadsbrief toezegging stimuleren circulair bouwen](#).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	<p>De visie Utrecht Circulair 2050 vast te stellen, met daarin de focus op 4 prioriteiten, 11 ambities en 3 kansrijke en urgente sectoren (bouw, voedsel, zorg):</p> <ol style="list-style-type: none">Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap<ol style="list-style-type: none">Utrecht biedt genoeg ruimte voor circulaire bedrijvigheid;Utrecht heeft een aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen;Utrecht heeft een weerbare en wendbare arbeidsmarkt voor de circulaire economie.Circulaire gebiedsontwikkeling en bouwen<ol style="list-style-type: none">Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair;Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair;Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair.Circulair opdrachtgeverschap en inkopen<ol style="list-style-type: none">Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voetafdruk;Utrecht is circulair opdrachtgever;Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen.Circulaire materiaal- en reststromen<ol style="list-style-type: none">Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik van (primaire) grondstoffen;Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en reststromen.
Argumenten	
1.1	<p>Utrecht Circulair draagt hiermee doelgericht bij aan meerdere Utrechtse opgaven. Door zorgvuldig om te gaan met grondstoffen, zal er nagenoeg geen afval meer zijn en wordt ook bijgedragen aan grote maatschappelijke opgaven:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Klimaatdoelen, zijn alleen haalbaar door ook in te zetten op een circulaire economie. Hierbij gaat het om het de indirecte uitstoot van broeikasgassen (scope 3) in de gehele levenscyclus van grondstoffen te beperken; - Biodiversiteit, door in het ontwerp van producten, gebouwen en werken, vaker te kiezen voor natuurlijke (biobased) materialen en herstellen van de natuur; - Kwaliteit van bodem, lucht en water, door naast de uitstoot van broeikasgassen ook andere negatieve effecten op bodem, lucht en water te beperken; - Leveringszekerheid, door de afhankelijkheid van (schaarse) grondstoffen te verminderen, bijvoorbeeld via hergebruik of middels de afhankelijkheid van schaarse grondstoffen te verkleinen. <p>Daarnaast dragen we bij aan oplossingen voor Utrecht specifieke opgaven, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gezond leefklimaat: door bij te dragen aan de klimaatdoelen, biodiversiteit en kwaliteit van water, bodem en lucht, beschermen we een gezond leefklimaat in de stad Utrecht; - Werk voor iedereen: circulaire economie is een inclusieve economie en biedt kansen op werk, waaronder mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Zo draagt de circulaire economie bij aan kansengelijkheid. Ook versterkt de circulaire economie lokale gemeenschappen en maakt het voorzieningen lokaal toegankelijker; - Woningbouwopgave: circulaire bouwconcepten zijn inmiddels steeds vaker industrieel, flexibel en demontabel te bouwen. Daardoor zijn ze vaak niet alleen goedkoper en sneller te realiseren, maar ook goed aan te passen. <p>Naast kansen zijn er uitdagingen op het raakvlak met andere belangrijke thema's en opgaven. We maken deze raakvlakken inzichtelijk en maken bij de realisatie van circulaire ambities keuzes in samenhang met ambities uit andere thema's (zie ook beslispunt 3).</p>
1.2	<p><u>De 4 prioriteiten binnen de visie Utrecht Circulair 2050 leiden tot de meest kansrijke en cruciale inzet richting een circulaire stad.</u></p> <p>De 4 prioriteiten zijn het gevolg van de herijking van de prioriteiten uit het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023. Hiermee bouwen we verder op de inspanningen, lessen en resultaten uit de afgelopen jaren. De prioriteiten zijn geselecteerd op basis van 3 selectiecriteria (potentiële impact, mate van invloed en lokale waarde/relevantie) en gevalideerd door interne en externe stakeholders.</p>
1.3	<p><u>Utrecht zet met de focus op een circulaire bouw- en voedselsector in op (deel)oplossingen voor urgente uitdagingen in 2 grondstof-intensieve sectoren.</u></p> <p>De materiaalstroomanalyse (bijlage 1) toont dat fossiele energiedragers en de bouw- en voedselsector verantwoordelijk zijn voor bijna 70% van alle inkomende grondstoffen. In de bouwsector veroorzaakt de uitstoot van stikstof maatschappelijke uitdagingen. In de voedselsector vormt de productie van betaalbaar, gezond en duurzaam voedsel in combinatie met beperkte fysieke ruimte en biodiversiteitsverlies, een maatschappelijke uitdaging. Door in te zetten op circulaire principes, zoals het verkleinen van de totale hoeveelheid grondstoffen en een groter aandeel hergebruikte en biobased grondstoffen, wordt bijgedragen aan het oplossen van deze uitdagingen.</p>
1.4	<p><u>Utrecht versterkt haar regionale profiel door in te zetten op sterke lokale en regionale circulaire ketens in de bouw, voedsel en zorgsector.</u></p> <p>Door nadrukkelijk in te zetten op circulaire kansen in de bouw-, voedsel- en zorgsector, werken we verder aan versterking van het duurzaam, economisch profiel van stad en regio.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023 is de bouwsector een belangrijke prioriteit. We bouwen bij de visie verder op het gecreëerde netwerk en kennis die is ontstaan bij het werken aan de top 20 gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten, ons eigen maatschappelijk vastgoed en bij de (her)inrichting van de openbare ruimte;

	<ul style="list-style-type: none"> - De voedselsector biedt regionale kansen voor samenwerking met de bouw- (productie van bouwmaterialen. Hiervoor bouwen we verder op de samenwerking met de regionale voedselagenda en met de circulaire regio Food Valley. <p>De zorgsector vormt een sterk economisch cluster in Utrecht met een brede vertegenwoordiging van bedrijven in de keten, waaronder ziekenhuizen, specialistische en innovatieve startups, brancheverenigingen, en verzekeraars. We sluiten hierbij aan op de regionale profilering als Hearth of Health.</p>
1.5	<p><u>Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap is de motor van een sterke toekomstige economie.</u></p> <p>We blijven profiteren van de unieke concurrentiepositie in de regio en aanwezigheid van sterke, lokale ketens, vooral in de bouw-, voedsel- en zorgsector. Hierbij zijn de beperkte fysieke ruimte in de stad, de ruimtevraag vanuit andere opgaven, zoals de binnenstedelijke woningbouw en krapte op de arbeidsmarkt, de belangrijkste uitdagingen. Naast het bieden van ruimte voor bedrijven van nieuwe en bestaande circulaire bedrijven, zetten we in op het vestigen, behouden en transformeren van de huidige lineaire bedrijven naar circulaire bedrijven. Deze bedrijven, die op dit moment al gevestigd zijn in Utrecht, bieden de werkgelegenheid van de toekomst.</p>
1.6	<p><u>Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen is een belangrijke ontwikkeling in de bouwsector met veel potentiële, positieve impact.</u></p> <p>Van de grondstofstroom, die de stad inkomt, is zo'n 20% nodig voor de bouw. Daarvan is zo'n 80% beton (wereldwijd verantwoordelijk voor 8% van de CO2-uitstoot). De potentiële, positieve impact en lokale waarde van circulair bouwen is dan ook enorm. We maken bij het nastreven van volledig circulair bouwen integrale afwegingen en keuzes. Hierbij nemen we de ambities en geldende belangen uit andere opgaven zoals de woningbouw en energietransitie, mee.</p> <p>Circulair bouwen zal steeds meer ook leiden tot sneller, goedkoper en aanpasbaar bouwen. Dit draagt bij aan de woningbouwopgave (zie ook argument 1.2).</p>
1.7	<p><u>Als circulair opdrachtgever koopt de gemeente volledig circulair in, zodat we onze eigen milieu-impact verkleinen en inspireren we door het goede voorbeeld te geven.</u></p> <p>De gemeente koopt jaarlijks voor zo'n 700 miljoen euro aan producten, diensten en werken, in. In de stad worden bij de (her)inrichting en beheer van openbare ruimte en bouw, verbouw, beheer en circulaire demontage van maatschappelijk vastgoed, veel grondstoffen gebruikt. Bij andere categorieën, zoals ICT, worden veel kritische grondstoffen ingekocht. Denk aan schaarse edelmetalen. Een circulaire stad of organisatie worden we alleen door in de keten samen te werken, maar belangrijk is om te beginnen bij onszelf. Zo benutten we onze eigen inkoop om het goede voorbeeld te geven en de markt te stimuleren. We verschuiven daarbij de inzet van inkoop naar meer opdrachtgeven. Hierbij speelt niet enkel de inkoopafdeling, maar de hele organisatie, een rol.</p>
1.8	<p><u>Circulaire materiaal- en reststromen sluiten we door intensieve ketensamenwerking, waar mogelijk op lokaal en regionaal niveau.</u></p> <p>Met de ontwikkeling richting een circulaire stad, verschuift de aandacht van afval naar vermindering van gebruik en hergebruik van grondstoffen. Utrecht wordt op deze manier langzaam maar zeker afvalvrij. Hierdoor veranderen waardeketens en bedrijfs- en verdienmodellen van bedrijven in deze ketens. Ook verandert de ruimtevraag en benodigde (milieu)vergunningen van circulaire bedrijven. Er wordt ingezet op het sluiten van kringlopen op het best passende schaalniveau, waar mogelijk op lokale of regionale schaal, waar nodig op nationaal, Europees of intercontinentaal schaalniveau. Met deze prioriteit behouden we de focus op waar het om gaat: de materiaalstromen in de stad. En houden we sector overstijgend overzicht over de stromen en ketens in de stad.</p>
Kanttekeningen/Risico's	

1.1	<p><u>De overgang naar een circulaire economie is sterk afhankelijk van derden en structurele (opgave overstijgende) samenwerking.</u></p> <p>We staan aan het begin van de overgang naar een circulaire economie. Dit is een kans, omdat er nog veel bewegingsvrijheid is om de ontwikkeling te sturen. Tegelijk is dit een belemmering, omdat er op Europees en nationaal niveau nog weinig concrete regelgevings- en beleidskaders beschikbaar zijn, terwijl we voor sturing wel baat hebben bij deze kaders. We zetten daarom in op structurele samenwerking en lobby op nationaal en Europees niveau.</p> <p>In het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (NPCE) wordt het raakvlak van de circulaire economie met verschillende maatschappelijke opgaves en beleidsthema's uitgelicht, waaronder energie- en klimaatbeleid, lucht-, water en bodembeleid, natuurbeleid en handelsbeleid. Dit biedt een kans om als thema bij te dragen aan diverse maatschappelijke opgaven. Het vormt echter ook een uitdaging, omdat slagkracht op het thema brede betrokkenheid en commitment vraagt. Bij bespreking van het NPCE in het Tweede Kamerdebat van 20 april 2023 kwam dit ook nadrukkelijk naar voren. "Wie is van de circulaire economie? En hoe moet interdepartementaal samenwerking en besluitvorming worden ingericht om stappen te maken?". Deze vragen en mogelijke oplossingsrichtingen werken we uit in het proces voor de beleidsnota. Hierbij onderzoeken we ook op welke wijze invulling gegeven kan worden aan het maken van integrale afwegingen en besluiten. Zowel binnen het thema circulaire economie als op het raakvlak met andere ambities en doelstellingen.</p>
1.2	<p><u>Utrecht heeft beperkte ruimte voor circulaire bedrijven.</u></p> <p>De ruimte in de stad is schaars, terwijl de vraag naar ruimte voor circulaire bedrijven flink toeneemt. Er zijn ook diverse, andere opgaven, zoals binnenstedelijke woningbouwopgaven, die aanspraak doen op beschikbare en vrijkomende ruimte in de stad. Dit vraagt stedelijke regie, waarbij we via een afwegingskader alle spelende belangen meewegen bij het maken van keuzes, maar ook regionale samenwerking. Regionaal wordt op termijn ook ruimte gemaakt voor circulaire bedrijven op nieuwe bedrijventerreinen.</p> <p>Op dit moment wordt in de stad ruimte gecreëerd voor circulaire bedrijven via de ontwikkeling en realisatie van het circulair bedrijventerrein Strijkviertel in Leidsche Rijn. Bestaande bedrijventerreinen worden momenteel optimaal benut voor circulaire bedrijven. Zoals Lage Weide voor circulaire bouw- en grondstoffen hubs en het Werkspoorkwartier voor upcycling. Ook wordt gezamenlijk vanuit de 6 grote gemeenten het Rijk de lobby ingezet voor een ruimtelijke strategie, waarmee landelijk sturing gegeven wordt aan de benodigde circulaire, ruimtelijke ontwikkelingen.</p>
1.3	<p><u>De huidige realiteit is geoptimaliseerd voor een lineaire economie, niet voor een overgang naar een circulaire economie.</u></p> <p>In de huidige realiteit zijn niet alleen werkprocessen of wet- en regelgeving, maar ook onze gedragspatronen en levensstijl tot stand gekomen in en geoptimaliseerd voor een lineaire economie. Om de overgang te maken naar een circulaire economie is een totale systeemverandering (transitie) nodig. De gedrags- en cultuurverandering, die nodig is om een nieuw pad te bewandelen, is enorm lastig te sturen of te versnellen. Er zal ruimte nodig zijn om te experimenteren en fundamentele kenmerken van het huidige systeem, zoals ons consumptiegedrag en economische groei als primair doel, te bevragen. Hier gaan we verder op in bij de beleidsnota en uitvoeringsplannen.</p>
1.4	<p><u>Financiële middelen voor Utrecht Circulair zijn nog niet in verhouding tot de kansen en uitdagingen, die spelen binnen de totale opgave.</u></p> <p>De overgang van een lineaire naar circulaire stad is veelomvattend. We staan momenteel aan het begin van de overgang. De benodigde financiële middelen om vanuit de gemeente sturing te geven, aan te jagen, te versnellen en op te schalen, zijn groot. Dat vraagt om het maken van keuzes bij het verder uitwerken van de visie in en beleidsplan en uitvoeringsprogramma. Er ontstaan inmiddels wel al steeds meer circulaire marktinitiatieven. De beschikbaarheid van subsidies en fondsen voor een</p>

	<p>circulaire economie en daaraan gerelateerde opgaven in Nederland en Europa, nemen inmiddels toe en dat zal naar verwachting de komende jaren en decennia ook zo zijn. De komende jaren kijken we actief verder hoe we als gemeente voor de ontwikkeling naar een circulaire stad zelf subsidies en fondsen kunnen werven en een functie kunnen vervullen voor subsidies en fondsen voor marktpartijen. Een duidelijke visie met prioriteiten en ambities draagt hier sterk aan bij. In de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 werken we uit welke middelen nodig en beschikbaar zijn om te werken aan de tussendoelen voor 2030, onderweg naar de ambities in 2050.</p>
1.5	<p><u>De overgang naar een circulaire economie is sterk afhankelijk van de (markt)sturing op Europees en nationaal niveau.</u></p> <p>Als gemeente Utrecht zijn we voor de overgang naar een circulaire stad deels afhankelijk van sturing vanuit de Europese Unie en Rijksoverheid op fundamentele principes, zoals de verhoging van de belasting op grondstoffen, de verlaging van de toegestane milieuprestaties van gebouwen en richtlijnen voor verlaging van grondstoffengebruik voor verpakkingen. Alleen met deze sturing zal de overgang op grote schaal vorm krijgen en het grondstoffengebruik sterk afnemen. Om deze sturing uitvoerbaar te houden, is het noodzakelijk dat de Rijksoverheid wordt gevoed met inzichten en kennis vanuit de stad en regio. Hier zetten we op in via intensieve samenwerking via de diverse (koplopers)netwerken en regionale en stedelijke samenwerkingen.</p>
1.6	<p><u>Voor een effectieve overgang naar een circulaire economie op nationale schaal is meer stedelijke en regionale afstemming nodig.</u></p> <p>Op dit moment kiezen steden en regio's binnen de overgang naar een circulaire economie afhankelijk van elkaar voor een eigen focus en profilering. Zo legt ook de gemeente Amsterdam haar focus, naast de gebouwde omgeving en voedsel en organische stromen, op de textielketen. Uiteindelijk worden alle sectoren in alle steden en regio's circulair, maar onderweg daarnaartoe is het effectiever als steden en regio's kiezen voor een circulair specialisme. Zo ontstaan niet alleen kennis- en innovatieclusters, maar kunnen nationale subsidies, zoals het groeifonds en specifieke ketengerichte subsidies, optimaal benut worden. De circulaire specialismen per stad en regio zullen worden geagendeerd in de diverse interregionale en grote steden overleggen.</p>
1.7	<p><u>Een systeemverandering (transitie) is niet maakbaar, maar is enkel bij te sturen of te versnellen.</u></p> <p>De overgang naar een circulaire stad vraagt een totale overgang van een oud (lineair) naar een nieuw (circulair) systeem. Hierbij verandert de cultuur, structuren en werkwijze in de stad. Een verandering als deze wordt een transitie genoemd. Een omvangrijke en complexe, maatschappelijke verandering als deze is niet via een stappenplan te realiseren. Wel is deze verandering bij te sturen en te versnellen. Om dat te doen, is het nodig dat er geëxperimenteerd en geleerd kan worden over de nieuwe realiteit en is ruimte nodig voor reflectie. Ook is het even zo belangrijk ons als organisatie voor te bereiden op maatschappelijke verandering dan om die maatschappelijke verandering proberen te beïnvloeden.</p> <p>Experimenteren vraagt om ruimte waar risico genomen kan worden, lessen over de gewenste veranderingen ook worden gezien als waardevol resultaat en de borging van deze lessen centraal wordt gesteld. De aanbesteding van het circulair cultuurcluster Berlijnplein is hiervan een mooi voorbeeld. Echter om te borgen dat lessen en inzichten effectief bijdragen aan de ontwikkeling van circulaire ketens, is coördinatie nodig. Deze rol is hard nodig, maar momenteel niet belegd en ook (nog) niet commercieel interessant. Utrecht verkent deze coördinerende rol in subsidieprojecten, zoals in het EFRO-project, en de circulaire grondstoffencorridor.</p>

Financiën

Om de overgang naar Utrecht als circulaire stad aan te jagen, is er in het programma Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid (programmastructuur 2024) structureel 0,6 miljoen euro beschikbaar. Deze middelen zetten we vooral in voor de organisatie van Utrecht Circulair. Incidenteel zijn er voor de intensivering van circulaire activiteiten in de coalitieperiode extra financiële middelen beschikbaar: in de jaren '23, '24, '25 en '26 respectievelijk circa 0,7 miljoen, 1 miljoen, 0,8 miljoen en 0,9 miljoen euro. Specifiek voor het stedelijk upcylceproject is in de Programmabegroting 2024 2 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast zijn er incidenteel subsidies beschikbaar vanuit Europese subsidieprogramma's, o.a. vanuit de EFRO-middelen. De Visie Utrecht Circulair 2050 heeft verder nu geen directe financiële consequenties.

Vervolg

Er is inmiddels gestart met het opstellen van de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030. Uiterlijk in 2024 leggen we die aan de gemeenteraad ter besluitvorming voor. De Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 zal meetbare doelen bevatten met bijbehorende streefwaarden en indicatoren, op basis waarvan de effecten zijn te monitoren. De effecten maken we jaarlijks inzichtelijk in ons duurzaamheidsverslag en in de jaarrapportage van de programmabegroting. Op basis daarvan vindt, waar nodig, bijsturing plaats van beleidsdoelen en uitvoeringsplannen. Ook voeren we resultaten op als onderdeel van de monitoring in het kader van de nieuwe economische index. Die index maakt onderdeel uit van de Actieagenda Utrechtse Economie, zoals op 25 mei 2023 gepresenteerd aan de gemeenteraad. Tot slot nemen we effecten van circulaire maatregelen op verlaging van CO₂-uitstoot mee in de monitoring in het kader van de Klimaatvisie, zoals die binnen de gemeente momenteel wordt voorbereid.

In onderwerp specifieke uitvoeringsplannen leggen we acties voor de korte termijn (vanaf 2024) vast. Het uitvoeringsplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is één van de uitvoeringsplannen. Het uitvoeringsplan circulair bouwen, opgesteld in het kader van het EU URGE-project, is een ander voorbeeld.

Juridische context bij nadere uitwerking (na vaststelling Visie Utrecht Circulair 2050)

De Visie Circulair Utrecht 2050 bevat als omgevingsvisie een beschrijving van de strategische beleidsuitspraken van de gemeente Utrecht. Deze werken we nader uit in een beleidsnota (gericht op formuleren van doelstellingen). Vervolgens werken we uitvoeringsprogramma's (gericht op het formuleren van concrete maatregelen) en het omgevingsplan (gericht op het opnemen van juridisch bindende regels binnen het grondgebied van de gemeente Utrecht) inhoudelijk verder uit. Hierbij houden we rekening met EU-regelgeving (waaronder de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen met betrekking tot de juridische status afval-grondstof), Omgevingswet-AMvB's (in het bijzonder het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit bouwen leefomgeving) en het privaats- en aanbestedingsrecht.

Participatie en inspraak

Er vond participatie plaats in 2 fasen: (1) participatie voor het ophalen van input en (2) participatie voor het ophalen van feedback. De input en feedback verwerkten we in de Visie Utrecht Circulair 2050. De visie stelden we daarmee op met betrokken partijen uit de stad.

Participatie voor **ophalen van input** bij **externe stakeholders** bestond uit:

- Inspiratiesessie "Utrecht Circulair" met circa 40 deelnemende partijen uit de stad tijdens de Week van de Circulaire Economie in februari 2023;
- Online thema panel voor voedsel en 1 op 1 gesprekken voor bouw en zorg;
- Zes interviews met stakeholders op specifieke thema's, waaronder bedrijvigheid en arbeidsmarkt en onderwijs;
- Bewonerspanel met 10 vragen aan bewoners over de specifieke, circulaire onderwerpen die leven binnen de stad (grotendeels input voor beleidsnota en uitvoeringsplannen).

Participatie voor **ophalen van feedback** bij **externe stakeholders** bestond uit:

- Een tweetal stakeholdersbijeenkomsten (50 en 85 procent versie van de visie) met circa 15 deelnemers;

- Feedbackronde door een selecte, groep experts en belangrijke lokale, regionale en landelijke stakeholders, waaronder het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Provincie Utrecht, Universiteit Utrecht, Natuur en Milieu Federatie Utrecht, ROM Regio Utrecht, Utrecht4GlobalGoals en parkmanagement Lage Weide.

Communicatie

Via een mix aan communicatiemiddelen communiceerden we intern en extern over de ontwerp Visie Utrecht Circulair 2050, de inspraakperiode en het vervolg. Denk aan:

- Een melding op www.overheid.nl;
- Berichtgeving op de gemeentelijke website (www.utrecht.nl);
- De gemeentelijke nieuwsbrief van 5 oktober 2023;
- Sociale mediakanalen van de gemeente;
- Relevante, interne nieuwsbrieven;
- Persoonlijk contact met enkele bedrijven die veel grondstoffen gebruiken, waaronder BASF Nederland B.V., JDE NL B.V. en Nedal Aluminium B.V.

Verder organiseerden we een interview met wethouder Schilderman en DUIC om toelichting te geven over de ontwerp Visie Utrecht Circulair 2050, de inspraakperiode en het vervolg.

De ontwerp Visie Utrecht Circulair 2050 heeft de officiële termijn van 6 vakantievrije weken ter inzage gelegen. Er kwamen 2 formele reacties binnen tijdens de inspraakperiode. De reacties en manier van verwerken zijn toegelicht in bijlage Reactienota Visie Utrecht Circulair 2050.

(Niet)Referendabel

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is van toepassing.

Bijlage(n)

Bijlagen besluitvorming

- Visie Utrecht Circulair 2050

Bijlagen informatief

- Reactienota Visie Utrecht Circulair 2050
- Circulaire nulmeting (materiaalstroomanalyse) Utrecht

Visie Utrecht Circulair 2050

Een integrale visie op een circulaire stad

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
Circulair

Colofon

Projectgroep

Utrecht Circulair Ruimte

Samenwerking

Metabolic

Projectmanagement

Wiebe Zijlstra (gemeente Utrecht)

Opdrachtgever

Wim Beelen (gemeente Utrecht - Coördinator Utrecht Circulair)

Contact

circulair@utrecht.nl

Grafische realisatie

OntwerpStudioRuimte

Versiedatum

26 november 2023

Bestuurlijke besluitvorming

Pm

Inhoudsopgave

Colofon	2
Leeswijzer	4
Voorwoord	5
Inleiding	6
Waarom een circulaire stad?	6
Wat is een circulaire economie?	6
Definitie circulaire economie	7
1. Utrecht als circulaire stad in 2050	8
1.1 Streefbeeld circulaire bouwsector	10
1.2 Streefbeeld circulaire voedselsector	12
1.3 Streefbeeld circulaire zorgsector	14
2. Prioriteiten en ambities	15
2.1 Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap	16
2.2 Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen	20
2.3 Circulair opdrachtgeverschap en inkopen	23
2.4 Circulair materiaal- en reststromen	26
3. Hoe nu verder?	28
3.1 Samenhang met beleid en andere opgaven	28
3.2 Monitoring	29
3.3 Financiën	29

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk schetst een toekomstbeeld van Utrecht als circulaire stad in 2050. Op pagina 10, 12 en 14 gaan we dieper in op het toekomstbeeld voor de bouw-, voedsel- en zorgsector.

In hoofdstuk 2 kiezen we prioriteiten en ambities waar we als gemeente Utrecht invloed op hebben. Deze prioriteiten en ambities geven richting aan toekomstig beleid en acties.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de raakvlakken met andere opgaven, beleid en monitoring.

Afbeelding:

Hof van Cartesius
foto van Inez Faber

Voorwoord

De manier waarop mensen nu met grondstoffen omgaan is niet langer houdbaar. Het is nodig om slimmer en zorgvuldiger om te gaan met grondstoffen, materialen en producten. Wanneer we dit doen maakt het Utrecht niet alleen een fijnere en gezondere plek om te wonen en werken, maar leveren we ook onze bijdrage aan verschillende maatschappelijke uitdagingen van dit moment. Bijvoorbeeld door beton opnieuw te gebruiken is minder nieuw cement nodig, waarmee uitstoot van CO₂ wordt voorkomen en we bijdragen aan de klimaatopgave. Ook gebruiken we steeds minder fossiele brandstoffen wat bijdraagt aan zowel de klimaatopgave als de energietransitie. Aan biodiversiteit kan bijgedragen worden door in de bouw te bouwen met natuurlijke materialen en natuur inclusieve ontwerpen. In een circulaire economie zijn we minder afhankelijk van geopolitieke situaties om ons heen en is er meer leveringszekerheid van grondstoffen.

Als ik denk aan een circulaire stad zie ik voor me dat we alleen nieuwe grondstoffen gebruiken als dat echt nodig is. Er is echt een systeemverandering nodig om de waarde van grondstoffen te behouden. Hier hoort een flink cultuur- en gedragsverandering. Bijvoorbeeld het maken en gebruiken van producten en verpakkingen van biologisch afbreekbaar materiaal of van materiaal wat we keer op keer hergebruiken. Ook moeten we zorgen dat onderdelen van huishoudelijk apparatuur makkelijk te repareren of te vervangen zijn zodat de levensduur langer wordt. Door de waarde van producten zo lang mogelijk te behouden ben je minder afhankelijk van vervuilde en schaarse grondstoffen, zoals fossiele energiedragers, metalen en mineralen.

Utrecht in 2050 circulair: dat is de ambitie voor de stad. Deze Visie Utrecht Circulair 2050 geeft richting aan beleid, uitvoeringsplannen en acties. Door beleid te maken op het gebied van circulaire economie creëert de gemeente een gelijk speelveld voor circulaire producten en diensten. Denk aan meer circulaire bedrijvigheid, werkgelegenheid en zorgen dat de juiste opleidingen in de stad aanwezig zijn om te zorgen dat

we de juiste mensen op de juiste plekken hebben. Dit doen we niet alleen met het oog op de ontwikkeling van een circulaire stad, maar ook vanuit de actuele uitdagingen en kansen in de Utrechtse economie, zoals vermeld in de [*Actieagenda Utrechtse Economie*](#).

Circulariteit is alleen mogelijk als we samenwerken. Het vraagt een verandering van het hele systeem, waarbij we na moeten denken welke bedrijven en organisaties daarin een belangrijke rol spelen. Utrechtse inwoners en bedrijven, maatschappelijke organisaties, culturele en kennisinstellingen, evenals andere overheidsinstanties in de regio, Nederland en Europa, hebben allemaal hun rol te vervullen. Het ideaalbeeld bestaat uit circulaire waardeketens en kringlopen van de toekomst. Alleen door als lokale overheid onze verantwoordelijkheid te nemen en op gelijkwaardige voet samen te werken met diverse partijen, kunnen we de gewenste circulaire visie voor onze stad voor elkaar krijgen.

Ik kijk er naar uit om samen te blijven werken aan een circulair Utrecht in 2050, waarbij we effectief en slim omgaan met de grondstoffen die we tot onze beschikking hebben. Dank aan alle mensen, organisaties, medebestuurders en collega's die hebben bijgedragen aan deze visie.

Susanne Schilderman
Wethouder Circulaire Economie.

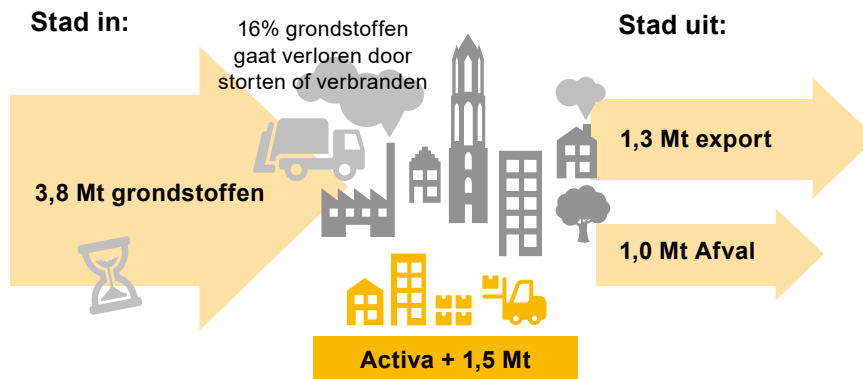
Inleiding

Waarom een circulaire stad?

Utrecht wil in 2050 volledig circulair zijn. In 2030 willen we al op de helft zijn, oftewel 50% minder gebruik van primaire, abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel). Op dit moment komen er jaarlijks zo'n 3,8 megaton aan grondstoffen de stad in en gaat er circa 1,3 megaton aan exportproducten en 1,0 megaton aan "afval" de stad uit.

Bijna een kwart van de instroom van grondstoffen bestaat uit fossiele energiedragers, zoals aardolie, aardgas en steenkool. Zo'n 16% van de totale hoeveelheid grondstoffen gaat verloren als afval dat wordt verbrand of gestort. Dit kunnen we niet voor altijd blijven doen. Grondstoffen raken op en de grote hoeveelheden afval en vervuilende productieprocessen beschadigen de natuur en onze directe leefomgeving.

Afbeelding:
Overzicht van in- en uitstromen grondstoffen
(Bron: Circulair nul-meting Utrecht, Metabolic 2021).

Het gebruik van grondstoffen heeft niet alleen invloed op de stad Utrecht. Het winnen, transporteren en verwerken van grondstoffen vindt plaats over de hele wereld en is vaak niet duurzaam ingericht.

Zo beschadigt het winnen van grondstoffen veel land en stoten we tijdens het transport en verwerken enorme hoeveelheden schadelijke stoffen uit. Dit veroorzaakt wereldwijde uitdagingen, zoals klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, die directe gevolgen hebben voor het gezonde leefklimaat, de natuur en waterkwaliteit in Utrecht.

Daarbij worden de verkregen grondstoffen en welvaart vaak niet eerlijk verdeeld. Hierdoor werken mensen onder onveilige en ongezonde omstandigheden voor te lage lonen. In 2050 zullen we naar verwachting de aarde en haar grondstoffen met ruim 9 miljard mensen delen. Als we ons niet snel aanpassen, komen basisbehoeften, zoals voedsel, schoon drinkwater, veiligheid en welvaart, verder in het gedrang.

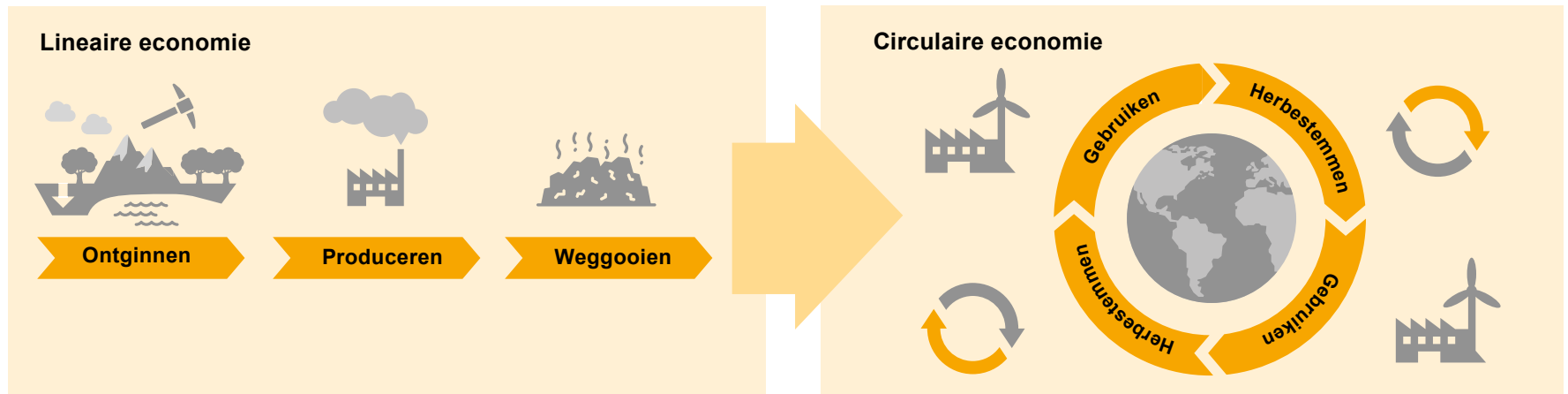
De gemeente Utrecht voelt en neemt de verantwoordelijkheid om in te zetten op een circulaire stad en zo bij te dragen aan het behoud van een leefbare planeet.

Wat is een circulaire economie?

In de circulaire economie is de huidige rechte lijn van grondstoffen onttrekken, gebruiken en weggooien, omgebogen in een cirkel. Er worden zo min mogelijk nieuwe grondstoffen gebruikt en afval bestaat niet meer. Het gebruik van hernieuwbare grondstoffen, zoals hout, en hergebruik van grondstoffen, staat centraal. Naast economische doelen, zetten we in op het creëren van brede welvaart en een gezond stedelijk leefklimaat. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on) veiligheid. We houden rekening met sociale, ecologische én economische belangen, zowel van onze inwoners en bedrijven, als van de wereld om ons heen.

Afbeelding

Overgang van een lineaire economie naar een circulaire economie

Op basis van enkele veelgebruikte voorbeelden, waaronder die van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE), stelden we een eigen definitie vast.

Definitie Circulaire Economie

De circulaire economie is een economisch systeem, ontworpen om zo min mogelijk grondstoffen te gebruiken en de waarde van materialen en grondstoffen zo lang mogelijk te behouden in gesloten kringlopen. Daarbij wordt afval en vervuiling voorkomen en worden natuurlijke ecosystemen ondersteund. Het is daarmee een middel om in de behoefte van onze huidige en toekomstige generaties te kunnen voorzien, binnen de draagkracht van de planeet.

Bij het werken aan de circulaire stad Utrecht voorkomen we afval en vervuiling, circuleren en hergebruiken we materialen en producten op een hoogwaardige manier. Bij hoogwaardig hergebruik en hoogwaardige toepassing wordt zoveel mogelijk van de waarde van het product of materiaal behouden. Hierbij kan via verschillende [strategieën](#) een bepaalde mate van circulariteit worden gerealiseerd.

Uitgangspunt bij elke strategie is dat we de regeneratie van de natuur ondersteunen. Samenwerking in ketens op elk schaalniveau is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Niet alle kringlopen hoeven binnen de stadsgrenzen gesloten te worden. Per materiaal of grondstof zoeken we naar de meest effectieve schaal om kringlopen te sluiten. Wat de meest effectieve schaal is, verschilt per materiaal of grondstof. Je wordt circulair dus vooral samen, met kringlooppartners binnen en buiten de stad.

1. Circulaire stad Utrecht in 2050

Stel je eens voor, in 2050 is Utrecht een circulaire stad met een gezond leefklimaat, een veerkrachtige samenleving en een circulaire economie. Waar de stad Utrecht eerder voornamelijk een plek was van consumptie en verbruik, genereert en circuleert de stad nu zelf waardevolle grondstoffen, voedsel, duurzame energie en water. Door de waarde van grondstoffen en materialen zoveel mogelijk te behouden in gesloten kringlopen hebben we geen afval en vervuiling meer en zijn we minder afhankelijk van de inzet van nieuwe grondstoffen van elders. De vervuilende effecten van processen voor grondstofwinning en verwerking zijn aanzienlijk verminderd, waardoor de natuur de kans krijgt zich te herstellen en te versterken. Op deze manier gaan we duurzaam met de planeet om.

De circulaire stad Utrecht is in 2050 een sociale, inclusieve stad, waar ruimte en werk is voor iedereen.

Bedrijven werken met een circulair bedrijfsmodel en nemen verantwoordelijkheid voor de producten en diensten die ze aanbieden. Producten worden in Utrecht zo geproduceerd dat ze lang meegaan, eenvoudig te repareren en herbruikbaar zijn. Binnen financieringsmodellen en instrumenten is circulair in 2050 niet enkel onderdeel, maar het uitgangspunt en randvoorwaarde. De aandacht is verschoven van bezit naar gebruik en van het genereren van financiële winst en groei naar het genereren van economische, ecologische en maatschappelijke waarde. De verschuiving van belasting op grondstoffen in plaats van op arbeid en gerichte investeringen in circulaire bedrijven, door onder meer de [Regionale Ontwikkelmaatschappij Regio Utrecht](#) (ROM), hebben hier sterk aan bijgedragen.

Bedrijven in Utrecht bieden een grote diversiteit aan circulaire banen. Sommige banen zijn nieuw, anderen zijn inhoudelijk veranderd. Zo zijn er meer banen in het sorteren van grondstoffen en goederen, reparatie en (her)ontwerp, coördinatie van ketens en het produceren en onderhouden

van circulaire systemen. Circulaire kennis en vaardigheden zijn inmiddels goed verweven in ieder opleidingsniveau. Met regionale samenwerking en programma's sluiten de opleidingen aan bij het werk. Mensen bepalen op basis van hun talent en interesse waar ze willen werken en zowel de opleidingen als het werkaanbod bewegen hierin mee. Zo blijven mensen zich van jongs af aan een leven lang ontwikkelen.

Er zijn veel verschillende coöperatieve en verbonden gemeenschappen ontstaan, die we als gemeente ondersteunen.

Buurthuizen, repair cafés en makersplekken, zoals het Werkspoorkwartier met het Hof van Cartesius en de Nijverheid, zijn het kloppende hart van de wijk. Hier komen mensen van alle achtergronden en leeftijden samen om te verbinden, leren en creëren. Deze gemeenschappen hebben een sterke, lokale deelcultuur. Gereedschap of andere apparatuur, die niet dagelijks nodig zijn, worden uitgewisseld. En met restjes, die worden meegebracht, worden buurtmaaltijden gekookt. Auto's en andere vervoersmiddelen worden ook gedeeld, het onderhoud wordt georganiseerd bij mobiliteitshubs, zoals die in Merwede en in Papendorp (XL).

De circulaire bedrijven en lokale gemeenschappen in de diverse Utrechtse wijken zijn verbonden in regionale netwerken en ecosystemen, zoals [Earth Valley](#). De circulaire bedrijfszones in Utrecht, zoals Strijkviertel, Werkspoorkwartier en Lage Weide, vormen belangrijke schakels binnen deze netwerken en ecosystemen. De ketensamenwerking, die op deze manier is ontstaan, vormt de basis voor gesloten kringlopen. Hierbinnen wordt maximaal waardebehoud en hoogwaardig hergebruik waargemaakt.

In 2050 staat Utrecht bekend als circulaire materialen- en kennis-hub met lokaal en regionaal sterk vertegenwoordigde ketens in de bouw-, voedsel- en zorgsector.

Waar de bouwsector in 2023 de grootste gebruikers is van grondstoffen (circa 24% van het totaal), ligt de de aandacht in 2050 veel meer op het transformeren en verbouwen van gebouwen met hergebruikte en hernieuwbare grondstoffen. De integratie van circulaire principes, zoals de [circulaire ontwerpprincipes van Rijkswaterstaat](#) in het bouwproces, hebben bijgedragen aan het versneld oplossen van de woningbouwopgave, stikstofproblematiek en het oprakende CO₂-budget. Lees verder over het gewenste toekomstbeeld voor een circulaire bouwsector op pagina 10.

In 2050 produceren we dierlijke en plantaardige producten (in 2023 circa 22% van het totaal aantal grondstoffen) op een betaalbare, gezonde en duurzame manier. De sector werkt in harmonie met natuurlijke

ecosystemen. Vervuiling van bodem, water en lucht wordt voorkomen. Lees verder over het gewenste toekomstbeeld voor een circulaire voedselsector op pagina 12.

De aanwezigheid van een sterke lokale keten met ziekenhuizen, specialistische dienstverleners, innovatieve startups, (branche) verenigingen en verzekeraars, heeft sterk bijgedragen aan de overgang naar een circulaire zorgsector. Hierbij is geprofiteerd van de regionale herkenbaarheid en ontwikkeling als [heart of health](#). Lees verder over het gewenste toekomstbeeld voor een circulaire zorgsector op pagina 14.

Afbeelding

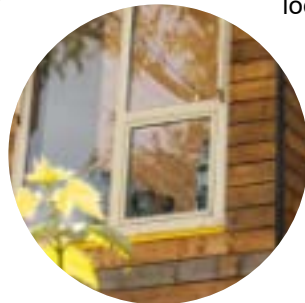
Werkspoorkwartier,
Utrecht.

Bron: gemeente Utrecht

1.1 Streefbeeld circulaire bouwsector

In 2050 wordt in de bouwsector volledig anders omgegaan met grondstoffen die worden gebruikt voor woningen, in de openbare ruimte en maatschappelijk vastgoed. Circulaire principes zien we terug in de alle aspecten van het (ver)bouwproces, waaronder in de financiering, ontwerp en de wijze van beheer en onderhoud. Dit moest ook wel, gezien de woningbouwcrisis, de stikstofproblematiek en het [snel oprakende CO2-budget](#), waar we een paar decennia geleden mee te maken hadden. De manier waarop we bouwen, zorgt voor een positieve milieu-impact tijdens de realisatie en het gebruik van gebouwen en de openbare ruimte. We renoveren of transformeren gebouwen vaker, zodat we hun waarde behouden. Ook hergebruiken we vaker gehele bouwconstructies of zelfs complete gebouwen, ook wel 'donorgebouwen' genoemd, binnen of buiten de stad. Het hergebruik van de stalen constructie van de Jaarbeurshal en 500 circulair gedomonteerde gevelpanelen van een flat in de wijk Overvecht, die op dezelfde locatie opnieuw zijn gebruikt in de nieuwbouw, waren hiervan de eerste voorbeelden.

Afbeelding:.

16 meter hoge boomtoren op het hof van Cartesius, voor 99% gebouwd van circulair materiaal
foto: Inez Faber

Wanneer nieuwbouw noodzakelijk is, maken we voornamelijk gebruik van hergebruikte en biobased materialen, natuurinclusieve bouwwijzen en hernieuwbare energie. Zo bouwen we duurzaam, goedkoper en sneller. Biobased materialen gemaakt van natuurlijke materialen, zoals planten en bomen, die na oogst terug groeien binnen 100 jaar. Een van de eerste voorbeelden hiervan zagen we met Houtwerk I en II op bedrijventerrein Werkspoorkwartier. In de stad bouwen we standaardwoningen, die fabrieksmatig en modulair worden geproduceerd.

De bouwsector bestaat uit diverse kringlopen die voor sommige materialen lokaal of regionaal zijn gesloten. Nieuwe samenwerkingsverbanden ondersteunen de uitwisseling van kennis, apparatuur en grondstoffen. Circulaire logistieke bouw- en grondstoffen hubs vormen hierbij een onmisbare schakel.

Naast ondersteuning van hergebruik dragen deze hubs bij aan minder (zwaar) vrachtverkeer in de stad en aan de vermindering van de uitstoot van potentieel schadelijke stoffen, zoals CO₂ en stikstof. De toepassing van biobased bouwmaterialen, zoals duurzaam geproduceerd (Europees) hout en regionaal geproduceerd isolatiemateriaal als stro en vlas, heeft sterk bijgedragen aan het verminderen van de indirecte uitstoot van broeikasgassen, zowel in als buiten Utrecht. Doordat deze grondstoffen tijdens hun groei broeikasgassen aan zich binden, zijn gebouwen opslagplekken geworden voor CO₂.

Dankzij digitalisering van de bouwsector is er goed zicht op welke materialen in gebruik zijn en wanneer deze beschikbaar komen. Data over materialen in gebouwen en de openbare ruimte is vastgelegd in materiaalpaspoorten. Hierdoor kunnen vrijkomende materialen planmatig worden gematched aan projecten die dit hoogwaardig kunnen hergebruiken. Het programma [Digitalisering in de circulaire bouw](#) van de ROM droeg daar flink aan bij.

Via passende circulaire (her)opleidingen, zoals bij het Utrechtse renovatiecentrum in samenwerking met de Hogeschool Utrecht, worden voldoende vakmensen, die kennis hebben van circulair bouwen, renoveren, demontage, opgeleid. Zo is de bouwsector voornamelijk een verbouwsector geworden, waarin gebouwen zo lang mogelijk worden gerenoveerd en getransformeerd en bij afbouw, de componenten en materialen worden hergebruikt.

Omdat we totaal anders zijn gaan bouwen, heeft Utrecht de wooncrisis beter aan kunnen pakken en ervoor gezorgd dat zowel bouw- als renovatiewerkzaamheden binnen het CO₂-budget blijven passen. Als resultaat heeft Utrecht in 2050 een divers woningaanbod met betaalbare woningen die niet alleen klimaatneutraal en circulair zijn in aanbouw en gebruik, maar ook gezond en prettig zijn om in te wonen.

Afbeelding:
Houtwerk 1 op
de campus werkspoor,
circa 980# gelamineerd
hout en CLT met gebruik van
circulaire materialen voor
de gevel en afwerking.
Bron: Campus Werkspoor

1.2 Streefbeeld circulaire voedselsector

In de circulaire stad wordt ons eten, waar mogelijk, voor een deel regionaal verbouwd met duurzame methodes die de natuur versterken. We geven op verticale (stads)boerderijen creatieve invulling aan de productie van voedsel op de beperkte fysieke ruimte die beschikbaar is. Verticale (stads)boerderijen hebben de potentie om het ruimtegebruik voor landbouw te verkleinen en daarmee meer ruimte te laten voor de natuur. De openbare ruimte biedt volop ruimte aan stadslandbouw en draagt daarmee bij aan de voedselproductie in de stad. De wijk Rijnvliet (Leidsche Rijn) was een van de eerste plekken waar het concept van 'de eetbare wijk' werd toegepast, wat in de decennia daarna verder is uitgewerkt en doorgevoerd in andere wijken. Dit is een ontwikkeling die ook bijdraagt aan de groene schaa sprong (toevoeging 440 hectare groen aan de stad, waarvan 220 hectare binnenstedelijk groen) en bewoners in direct contact met voedsel in hun omgeving brengt. Tegenwoordig zie je daardoor in de stad op diverse plekken eten groeien, niet alleen buiten op daken en aan muren, maar ook binnen in verticale gebouwen. Daarnaast is het ook normaler geworden dat consumenten en horecaondernemers een deel van hun voedsel zelf produceren in (gemeenschappelijke) tuinen.

Binnen de regionale landbouw worden ecologisch-verantwoorde productiemethodes toegepast, waarmee de natuur wordt versterkt. Zo werken we samen met, in plaats van tegen de natuur, door technieken uit de kringlooplandbouw te gebruiken.

Hierin worden ecologische principes en moderne technologieën op optimale wijze gecombineerd. Hierdoor gaat voedselproductie niet meer ten koste van de natuur en de bodems, maar versterkt en behoudt het de biodiversiteit. Ons voedsel legt niet alleen kortere afstanden af, maar bereikt ons ook met minder tussenschakels tussen producent en consument. In deze korte ketens met duurzame en gezonde voedselproducten zijn tussenstappen en -partijen geminimaliseerd en wordt intensief samengewerkt tussen boeren, inwoners, voedselverwerkers, supermarkten en horecagelegenheden. Hierdoor ontstaat meer bewustzijn onder consumenten over de oorsprong van hun eten, meer werkgelegenheid door verwerking van voedsel in de regio en worden boeren in staat gesteld duurzamer en gezonder te produceren.

Afbeelding:

Rijnvliet: de eetbare woonbuurt in Utrecht met een voedselbos van 15.000 m².

Bron: gemeente Utrecht

Maar niet alleen de productiekant van ons voedsel maakte een overgang door. We zijn ook anders gaan consumeren. Dit is mede te danken aan het rijke aanbod aan vers en plantaardig voedsel dat een circulair regeneratief landbouwsysteem levert.

De verschuiving van het consumeren van dierlijke eiwitten naar plantaardige alternatieven werd ook versterkt door betere voorlichting en de belasting van voeding op basis van milieu-impact (bijvoorbeeld CO₂-uitstoot, landverbruik, waterverbruik) en gezondheidsimpact (bijvoorbeeld suikerbelasting). De consumptie van milieuvriendelijke en gezonde voeding is hierdoor financieel aantrekkelijker. Ook het aanleren van

voedselvaardigheden in het (basis en voortgezet) onderwijs en het standaard aanbieden van gezonde en plantaardige maaltijden in horecagelegenheden, scholen, sportfaciliteiten, zorginstellingen en bedrijfskantines, zorgen ervoor dat gezond eten de standaard is voor iedereen.

Voedselverspilling, een grote bron van CO₂-uitstoot, is flink aangepakt. Het is voor zowel consumenten als bedrijven vanzelfsprekend geworden om zorgvuldig om te gaan met voeding en om voedsel te delen via apps en andere slimme digitale systemen. Innovatieve ondernemers, werken hard om voedsel- en reststromen te hergebruiken, in kaart te brengen en te optimaliseren. Zo wordt koffiedik ingezameld, gebruikt als grondstof voor de kweek van oesterzwammen en worden deze weer terug geleverd als ingrediënt voor bitterballen. Caters werken met flexibele menu's en maken maaltijden uit restanten van de vorige dag. Ook slimme inkoop en beprijzing in winkels gaat voedselverspilling tegen. Hiermee voorkomen we onnodige CO₂-uitstoot en gebruik van water en land.

De gte (groente, fruit en eten) reststromen die we nog over hebben, scheiden we effectief en zamelen we in, zodat we deze weer kunnen inzetten in de kringloop als nieuwe grondstof. Door samenwerking met regionale- en lokale voedselproducenten zijn hier talloze creatieve en hoogwaardige toepassingen voor gevonden. Zij brengen restjes zo veel mogelijk terug in de voedselketen.

Afbeelding:

Circulaire bio-grondstoffen
inzameling, de Clique

1.3 Streefbeeld circulaire zorgsector

Inwoners van Utrecht leven in 2050 gemiddeld langer, onder andere doordat ze meer bewegen, gezonder eten en in een gezond leefklimaat met gezonde lucht wonen. De zorgvraag neemt hierdoor af. Op het moment dat de vergrijzing afvlakt, zal deze afname verder doorzetten. Hierdoor zijn ook minder medicijnen nodig. De kloof tussen meer en minder kwetsbare bewoners op gezondheidsvlak is sterk verkleind. Naast het voorkomen van de behoefte aan zorg is de sector effectiever in het bieden van passende zorg op maat. Hier draagt digitalisering, onder andere de toepassing van kunstmatige intelligentie en robotica, sterk aan bij.

Mede dankzij de [Green Deal Duurzame Zorg](#) komt circulariteit nu terug in ieder aspect van de zorg; van de gebouwen waarin medische instellingen zich huisvesten en de wijze waarop verspilling wordt tegengegaan tot aan de apparatuur en de medicatie. Voorheen was de zorgsector een grootverbruiker van (plastic) wegwerpmaterialen, maar tegenwoordig kunnen we materialen hergebruiken zonder daarbij in te leveren op zorgkwaliteit. Er zijn inmiddels vele circulaire bedrijven die zorgen dat afval in de zorgsector wordt voorkomen, onder andere door medische instrumenten na gebruik niet weg te gooien, maar weer steriel te maken. Machines en apparatuur voor medische zorg hebben daarnaast een langere levensduur doordat ze modulair en eenvoudig te repareren zijn. Internationale samenwerking met zorginstellingen, overheden en universiteiten zorgt ervoor dat medicatie op klimaat-neutrale wijze wordt geproduceerd en verwerkt.

Stoffen die schadelijk zijn voor het milieu, vermijden we waar het kan. Daar waar zulke stoffen toch noodzakelijk zijn, passen we een bronaanpak toe. Hiermee voorkomen we dat medicijnresten in het milieu, met name in het water, terecht kunnen komen.

Afbeelding:

Utrecht Science park,
het kloppende hart van Europa's
meest competitieve regio.

Bron: gemeente Utrecht

2. Prioriteiten en ambities

De realisatie van Utrecht als circulaire stad berust op sterke samenwerkingen door de hele keten, of eerder, over de hele kringloop, zowel publiek en privaat als binnen en buiten de regio. We worden als gemeente op het gebied van circulariteit steeds meer onderdeel van een sterk verbonden web van spelers en een verbinder tussen schakels in de kringloop en netwerken. Met de prioriteiten en ambities in dit hoofdstuk scheppen we het kader voor toekomstig beleid en activiteiten. Zo geven we invulling aan onze rol en bijdrage in samenwerkingen en binnen de bredere transitie naar Utrecht als circulaire stad.

We willen het goede voorbeeld geven door als organisatie zo snel mogelijk circulair en afvalvrij te werken. Dit vraagt een radicale cultuur- en gedragsverandering. Daarnaast hebben we met de kaders in onze visies, doelen in ons beleid en activiteiten in onze uitvoeringsplannen direct of indirect invloed op inwoners, het bedrijfsleven en andere organisaties in de stad. Het contact met inwoners is een mooie kans om het bewustzijn op het belang van circulaire principes te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld middels passende reclame-uitingen of het onder de aandacht brengen van circulaire concept en initiatieven. Ook hebben we als gemeente in 2023 circa 40% van het gemeentelijk oppervlak in bezit. Daarmee kunnen we ook circulariteit, integraal met andere ruimtelijke belangen die spelen in de stad, in ruimtelijk zin beïnvloeden. Dit stelt ons in staat de juiste kaders te bieden om de overgang naar een circulaire stad te ondersteunen, te sturen in de gewenste richting en zo veel mogelijk te versnellen. We erkennen hierbij andere benodigde transities zoals de Energie-transitie, en maken een afwegingskader waarin we alle belangen erkennen en meenemen bij het maken van keuzes. Zo werken we samen naar de meest duurzame toekomst.

We gaan in deze visie uit van vier prioriteiten met ambities voor 2050. De prioriteiten zijn een herijking van de prioriteiten uit het [Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023](#) en dienen als (transitie)paden, waarover we de weg naar een circulaire stad afleggen. De prioriteiten zijn geselecteerd

op basis van 3 criteria: potentiële impact, mate van invloed en lokale waarde. Met de ambities per prioriteit leggen we de aandacht op belangrijke aspecten van de transitie. Dit schept het kader voor toekomstig beleid en activiteiten, onderweg naar een circulaire stad Utrecht.

Prioriteiten, in willekeurige volgorde, bij het werken aan een circulaire stad Utrecht:

- Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap
- Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen
- Circulair opdrachtgeverschap en inkopen
- Circulaire materiaal- en reststromen

Op deze prioriteiten willen we als gemeente Utrecht het goede voorbeeld geven, breed draagvlak creëren en als verbinder optreden tussen mensen, organisaties en netwerken. Zo stimuleren we circulair denken en doen. We delen eigen resultaten, lessen en ervaringen met de verschillende doelgroepen. Zo inspireren we inwoners en bedrijven en nemen we iedereen mee in de transitie naar een circulaire stad. Waar mogelijk faciliteren we mensen en organisaties, bijvoorbeeld door draagvlak te creëren of door in te zetten op het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving. Door verstandig te normeren leggen we de lat 'aan de onderkant' én 'aan de bovenkant' steeds wat hoger. Denk bijvoorbeeld aan de [Milieu Prestatie Gebouwen](#) (MPG) voor de nieuwbouw van woningen, bij de eigen circulaire inkoop en de ontwikkeling en het beheer van de openbare ruimte en door in samenwerking met de regio en Rijk het regionale en landelijk beleid te helpen aanscherpen.

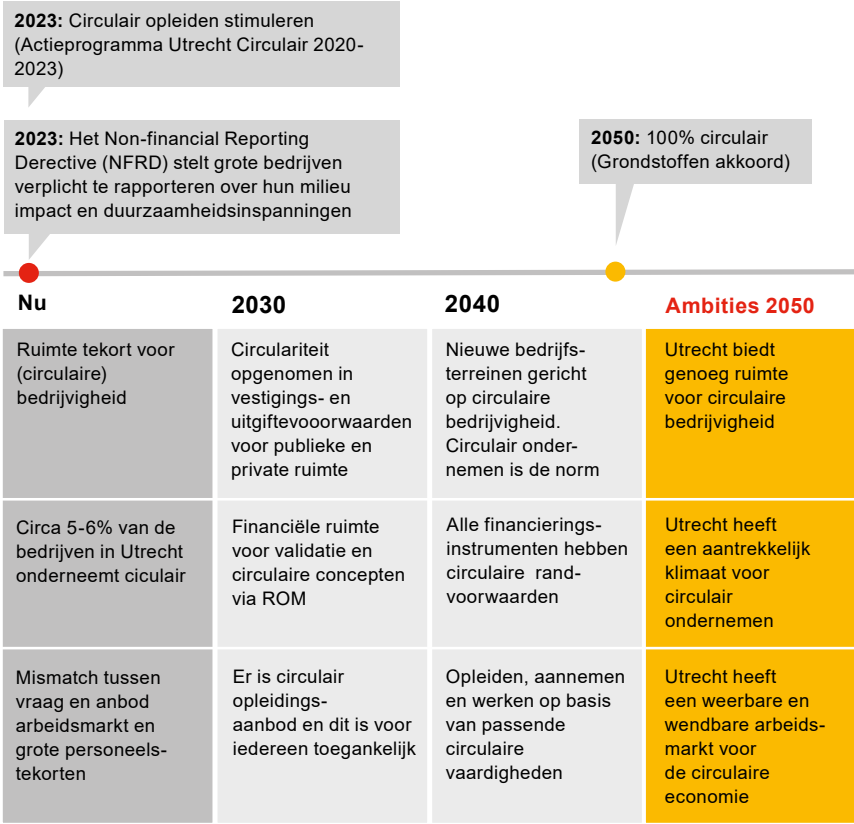
Tabel:

De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap in 2050. Boven de lijn in tekstballonnen relevante (beleids)doelen.

2.1 Circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap

We willen dat circulair ondernemerschap in Utrecht kan groeien van niche naar algemene praktijk; in 2050 zullen alle ondernemers circulair moeten werken. Dit betekent dat niet alleen de huidige koplopers, maar ook de ondernemers die nu nog niet zo ver zijn, hun bedrijfsvoering circulair hebben ingericht. Ondernemers spelen een cruciale rol als de vernieuwers die circulaire bedrijfsmodellen bedenken, uitvoeren en verfijnen. Die vernieuwing en dat ondernemerschap hebben we nodig om de transitie naar een circulaire economie vorm te geven. Het is ook een kans voor onze regio om nieuwe, toekomstbestendige werkgelegenheid te creëren.

Op dit moment worden circulaire koplopers belemmerd in de uitvoering van hun ideeën doordat ze moeten opereren binnen een wereld die nog ingesteld is op een lineaire economie. Denk aan wetgeving die zulke ondernemers beoordeelt langs de lat van een afvalverwerker, of een belastingstelsel dat nieuwkoop aantrekkelijker maakt dan reparatie van producten. Circulaire bedrijven hebben daarnaast ruimte nodig voor inzameling, opslag, verwerking en productie, die in een stad als Utrecht nu niet of nauwelijks beschikbaar is en door diverse opgaven onder druk staat, zoals door de realisatie van 60.000 woningen. Zo is er in 2023 een tekort van 74,3 hectare aan bedrijventerrein in Utrecht en is de leegstand in de Utrechtse kantorenmarkt slecht 4,5%, onder het niveau van de frictieleegstand. We zullen bewust en gericht moeten sturen op de invulling van de ruimte in stad, waarbij we ook rekening houden met de invulling en prioritering van andere geldende ruimtelijke ambities, behoeftes en belangen. We richten ons tijdens de overgang naar circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap op drie ambities voor 2050. En leggen de focus op de bouw, zorg en voedsel economie.

2.1.1 Ruimte bieden aan circulaire bedrijvigheid

Om te zorgen dat Utrecht een circulaire stad wordt met onder andere sterke circulaire bouw, zorg en voedselketens, is fysieke en (milieu) wettelijke ruimte nodig. Fysieke ruimte is schaars en naast de circulaire transitie ook nodig voor bijvoorbeeld woningbouw, vergroening en de Energietransitie. Bij het invullen van ruimte werken we met een integraal afwegingskader waarin de verschillende belangen zijn erkend en meegenomen. We zetten in op wet- en regelgeving, die ondersteunend is aan langer gebruik van producten en grondstoffen door middel van up-cycling (hoogwaardige recycling) en voortgezet gebruik.

Fysieke ruimte kan worden gewaarborgd door bij nieuwe werklocaties eigenaren met uitgiftevoorwaarden te stimuleren en wanneer mogelijk te verplichten om circulaire bedrijven te huisvesten. Ruimte voor circulair bedrijvigheid kan ook worden gecreëerd in samenwerking met de Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU). De OMU kan gericht kavels

verwerven ten behoeve van het huisvesten van specifieke, waaronder circulaire bedrijven. Op bestaande werklocaties is samenwerking met eigenaren en bedrijfsvereniging nodig om circulaire partijen aan te trekken. Daarnaast kan er ruimte voor circulaire bedrijven worden gecreëerd door op bestaande bedrijventerreinen te intensiveren en door 'scheefwerken' tegen te gaan. Bedrijven moeten zich in hogere mate vestigen op locaties die passen bij hun bedrijfsactiviteit. Bedrijven met een hogere milieubelasting zijn gevestigd op daarvoor bestemde kavels op bedrijventerreinen. Bedrijven met een geringe belasting om hun omgeving bevinden zich in of rondom gemengde woon-werkwijken.

Naast het creëren van fysieke ruimte moet er in (milieu)wettelijke zin meer ruimte vrijkomen voor circulair ondernemen. Circulaire bedrijfsvormen passen niet altijd binnen de kaders van onze huidige lineaire economie. Toch moeten ze experimenteertruimte krijgen om bedrijfsmodellen te ontwikkelen die rendabel kunnen worden. Hiervoor is

Afbeelding links:

Strijkviertel: de ontwikkeling van een groen, circulair en duurzaam bedrijventerrein voor kleine bedrijven.

Bron: gemeente Utrecht

Afbeelding rechts:

Utrecht Circu-leert tijdens circulaire demontage.

Bron: DUIC, foto: Bas van Zetten

Afbeelding:

./utrecht (dotslash utrecht)
als community voor
coporates, investeerder
en ondernemers in
Utrecht.

Bron: gemeente Utrecht

het belangrijk dat meer secundaire grondstoffen – op basis van de Wet milieubeheer – de juridische status van producten krijgen en dat de repareerbaarheid van producten wettelijk verplicht wordt gesteld.

2.1.2 Aantrekkelijk klimaat voor circulair ondernemen

Om alle ondernemers mee te laten gaan in de transitie naar een circulaire economie en vernieuwing te stimuleren, is een ondernemersklimaat nodig dat circulair ondernemerschap ondersteunt en bedrijven en kennisinstellingen samenbrengt. Dat vraagt om onder meer netwerken, talent, leiderschap en financiering, naast voorwaarden als fysieke infrastructuur en vraag uit de markt (Entrepreneurial ecosystems, prof dr. Erik Stam).

Circulaire businessmodellen zijn vaak nieuwe businessmodellen die zich nog moeten bewijzen. We willen stimuleren dat meer circulaire bedrijfsmodellen in onze regio ontstaan en via programma's worden geholpen. Deze nieuwe concepten hebben baat bij ondernemerschaps- en incubatieprogramma's en moeten kunnen experimenteren in proeftuinen (living labs). Essentieel is dat zij een beroep kunnen doen op financiering voor de vroege fase of doorgroei via (regionale) publieke en/of private fondsen of via Europese innovatiegelden om zich te valideren en te kunnen doorgroeien. Eenmaal in Utrecht bewezen bedrijfsmodellen moeten verder kunnen opschalen, zodat zij ook buiten Utrecht bijdragen aan de versnelling naar een circulaire economie. En relevante bewezen concepten van buiten onze regio, moeten ook in onze regio kunnen landen. Hierin gezamenlijk optrekken met partners, zoals de ROM regio Utrecht, waar wij als aandeelhouder ook richting kunnen geven aan de focus van activiteiten, de kennisinstellingen en private partijen, is daarin nodig.

Door bedrijven samen te brengen via evenementen en netwerken, kunnen zij elkaar inspireren en kunnen nieuwe ideeën ontstaan. Daarom verbinden we circulaire koplopers met het peloton aan bedrijven. Dit is essentieel, omdat we ook alle bestaande bedrijven, waaronder

het Utrechtse midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen, mee willen krijgen in de ontwikkeling naar Utrecht als circulaire stad. Initiatieven, zoals [DigiC](#) of Wegrow, maken hier al een start mee en dragen naast kennisontwikkeling bij aan het echt in praktijk brengen van een circulaire economie.

Daarnaast zullen we op heel veel niveaus en met verschillende partners moeten samenwerken. Niet alleen met kennisinstellingen en het bedrijfsleven, maar ook met maatschappelijke organisaties, cultuur instellingen en bewoners. Zoals benoemd is ons huidige systeem nog niet ingericht op een circulaire economie. De knelpunten in ruimte, regelgeving en financiering die we in het stimuleren van dit ondernemerschap tegenkomen, via bijvoorbeeld signalen uit de Groene Loper (servicepunt bij de gemeente Utrecht voor circulaire ondernemers), zullen we samen met andere overheden op diverse niveaus, van lokaal tot Europees, en ondersteund door regionale partners, zoals de Economic Board Utrecht, op moeten pakken. Daarmee kantelen we het systeem en maken we circulair ondernemerschap ook echt mogelijk.

2.1.3 Weerbare en wendbare arbeidsmarkt voor de circulaire economie

Door de overgang naar een circulaire economie veranderen banen inhoudelijk en in sommige sectoren neemt de vraag naar werknemers toe, bijvoorbeeld bij het (circulair) ontwerpen, repareren en hergebruiken van producten. We kennen het eindbeeld van 'de circulaire arbeidsmarkt' nog niet, maar we zien wel een aantal trends in het ontstaan van nieuwe functies (materiaal specialisten, demontage medewerkers), nieuwe competenties (omgang met circulaire productieprocessen en -businessmodellen), digitalisering en cross-sectorale samenwerking. Ook verdwijnen er banen, zoals in de afvalverwerking.

Een goed opgeleide beroepsbevolking en voldoende personeel, is een belangrijke randvoorwaarde voor de overgang naar een circulaire en inclusieve stad. Er zijn nu personeelstekorten, waardoor innovaties vertragen of niet kunnen opschalen. Dit, terwijl blijkt uit de analyse [regio in beeld 2022](#) dat tegelijkertijd bij circa 66.000 inwoners in de regio Midden-Utrecht sprake is van onbenut talent. Hierbij moeten we rekening houden met algemene ontwikkelingen van de arbeidsmarkt, zoals vergrijzing van de beroepsbevolking, digitalisering en automatisering. Zoals beschreven in het rapport [Transitie is mensenwerk](#) (KPMG, Circle Economy, maart 2021) leidt de overgang naar de circulaire economie niet automatisch tot meer werkgelegenheid, maar het aantal circulaire banen als aandeel van het totaal aantal banen neemt wel toe. Daarbij weten we dat het circulaire opleidingsaanbod voor de huidige en toekomstige beroepsbevolking niet toereikend is. Dus zetten we in op de gelijktijdige ontwikkeling van circulaire banen en bijpassende circulaire opleidingen. Het onderwijs is een hefboom. Daarmee bouwen we kritieke massa op die schaa sprongen mogelijk maakt en helpt de transitie te realiseren.

De gemeente wil dit aanpakken door de samenhang tussen de arbeidsmarkt en de opgaven van de stad te verstevigen. We willen meer arbeidspotentieel benutten voor de circulaire economie, werken en opleiden gebaseerd op vaardigheden, circulariteit in het curriculum van het onderwijs verankeren, een leven lang ontwikkelen stimuleren en banen aanpassen aan het beschikbare arbeidspotentieel. Hierbij is het belangrijk dat iedereen toegang krijgt tot circulaire opleidingen en dat het onderwijs zelf ook goed aansluit op de circulaire werk vraag. Daarom werken we intensief samen met het bedrijfsleven en onderwijs om een leven lang ontwikkelen vanzelfsprekend te laten zijn. Op die manier ontstaat er een veerkrachtige beroepsbevolking die niet alleen bijdraagt aan de circulaire economie en realisatie van een circulaire stad, maar zelf ook van die economie profiteert.

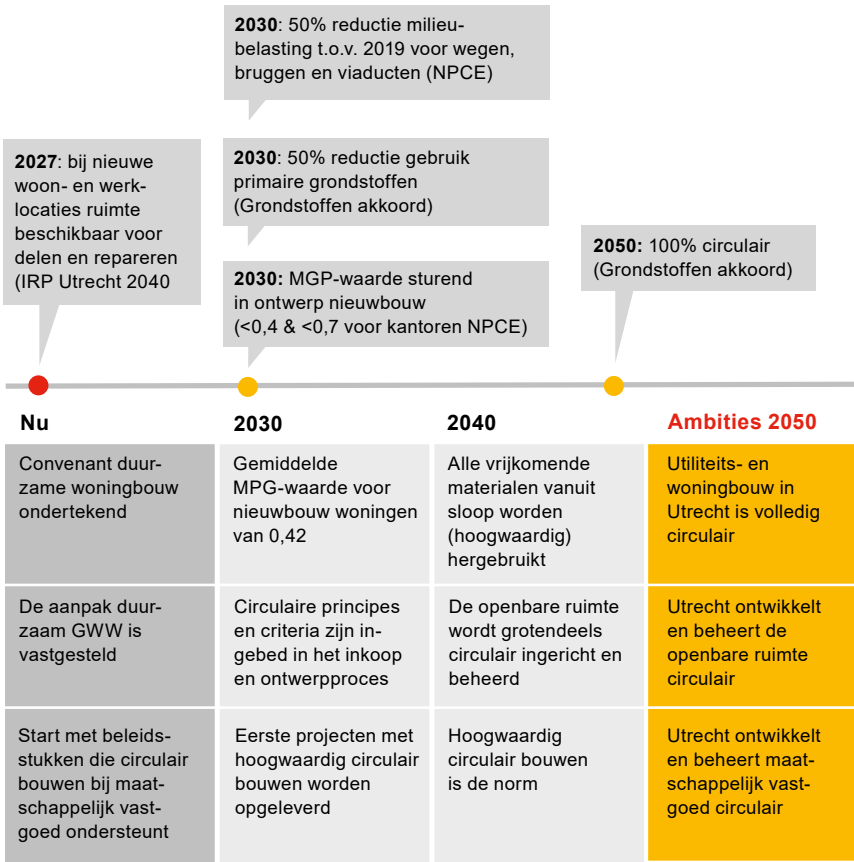
Tabel:

De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulaire gebiedsontwikkeling en bouwen voor 2050. Boven de lijn in tekstballonnen relevante (beleids)doelen.

2.2 Circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen

De manier waarop we de gebouwde omgeving ontwikkelen, beheren, renoveren en demonteren, speelt een belangrijke rol in de overgang naar de circulaire stad Utrecht. Dit komt, omdat daar relatief veel materiaalgebruik en CO₂-uitstoot mee gepaard gaat. De gemeente staat voor de grote opgave om 60.000 nieuwe woningen circulair te realiseren, 150.000 bestaande woningen energetisch te verduurzamen, eigen vastgoed op een circulaire manier CO₂-neutraal te maken en de openbare ruimte circulair en CO₂-neutraal (her) in te richten en beheren. Tegelijkertijd begint het CO₂-budget voor de bouw op te raken.

De gemeente kan op verschillende schaalniveaus invloed uitoefenen om de circulaire ontwikkeling van de bouwsector te sturen en te versnellen. Enerzijds op macroniveau door in het begin van het planproces voor gebiedsontwikkelingen circulaire randvoorwaarden en uitgangspunten te formuleren, door goede circulaire voorwaarden te stellen bij tenderen voor gebieds- en gebouwontwikkelingen (met uitgifte van grond) en door via prestatieafspraken circulaire kwaliteitseisen vast te leggen. De circulaire transitie is niet de enige transitie op gebiedsniveau. Samenhang met de Energietransitie en andere klimaat gerichte transitie zullen moeten leiden tot integraal beleid. Op het niveau van het stedenbouwkundig programma van eisen (SPVE) en een stedenbouwkundig plan (SP) is circulair al een belangrijke basis te leggen voor de onderliggende ontwikkelingen van onder andere woning- en utiliteitsbouw en de openbare ruimte. Beslispunten op gebiedsniveau werken door richting de praktijk van de bouw, en het is daarmee cruciaal om het circulair gedachtegoed daarop aan te haken. Ook op de circulaire ontwikkeling en beheer van (maatschappelijk) vastgoed en de openbare ruimte hebben we als gemeente invloed, bijvoorbeeld door circulaire eisen voor te schrijven of circulaire oplossingen uit te vragen in aanbestedingen. Ook hier komen veel transities en ambities bij elkaar, en werken we toe naar een juiste prioritering en aandeel circulariteit in het grotere geheel aan uitdagingen.

Afbeelding:

Circulair cultuurcluster
Berlijnplein. Bron:
gemeente Utrecht

Aanvullend hierop neemt de gemeente deel aan regionale en landelijke samenwerkingsverbanden, die streven om circulariteit meetbaarder en haalbaarder te maken. Voorbeelden hiervan zijn het Convenant toekomstbestendige woningbouw, het Cirkelstad project 'Samen Versnellen' met 'Het Nieuwe Normaal' en de City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen.

We richten ons binnen circulaire gebiedsontwikkeling en voor circulair bouwen op drie ambities richting 2050:

- Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair
- Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair
- Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair

2.2.1 Utiliteits- en woningbouw in Utrecht is volledig circulair

De eerste ambitie richt zich op stimulering van circulaire bouw van woningen en utiliteitsgebouwen. De belangrijkste instrumenten die we daarvoor kunnen toepassen, zijn gronduitgifte en prestatieafspraken, waaronder met de corporaties. Hiermee kan de gemeente een essentiële rol vervullen als stuwende kracht achter een steeds hoogwaardiger vorm van circulair bouwen. Bij de inzet van deze instrumenten kan worden geprioriteerd op basis van impact, oftewel de mate van invloed gekoppeld aan het volume van een project. Andere manieren, waarop we invloed kunnen uitoefenen, zijn de ruimtelijke ordening en het beleid rond vergunningverlening. Door in het (toekomstige) omgevingsplan strenger te reguleren op slopen, kunnen wij voorkomen dat bouwwerken onnodig worden gesloopt. Tevens kunnen we door toetsbare kaders op te stellen voor circulaire bedrijven de vergunningstoets van dergelijke projecten laagdrempeliger maken. Op deze manier krijgt de circulaire bouw een duidelijke procedure voor vergunningsaanvragen.

2.2.2 Utrecht ontwikkelt en beheert de openbare ruimte circulair

Binnen gebiedsontwikkelingen, herinrichtingen en bij het dagelijks beheer en onderhoud, kunnen we impact maken door te kiezen voor of sturen op een circulaire openbare ruimte. De ontwikkeling en regie hiervan ligt namelijk binnen de invloedssfeer van de gemeente. Om de openbare ruimte circulair in te richten, zetten we in op hergebruik van vrijkomende materialen, toekomstige herbruikbaarheid van materialen, lage milieu-kosten en minder energieverbruik. Hierbij maken we keuzes die bijdragen aan een gezonde leefomgeving, waarin bewegen en ontmoeten worden gestimuleerd. Circulaire eisen en criteria zijn steeds vaker onderdeel van de uitvragen naar de markt, als onderdeel van de aanpak Duurzame Grond-, Weg-, en Waterbouw (GWW).

Met betrekking tot circulair beheer en onderhoud van de openbare ruimte, liggen kansen in de vervangingsopgave, waaronder in de naoorlogse wijken, en het uitvoeren van (groot) onderhoud. De grote hoeveelheid grondstofstromen die hierbij vrijkomen, denk aan asfalt, beton(klinkers), bankjes en speeltoestellen, bieden volop kansen voor circulair hergebruik. Ook kunnen we gescheiden rioolstelsels aanleggen, waar gemengde rioolstelsels vervangen moeten worden. Om hoogwaardig hergebruik mogelijk te maken, integreren we circulaire principes en werkwijzen in alle projectfasen, van de ontwerp tot de uitvoerings- en beheerfase. We behouden grondstoffen waar mogelijk in de wijken en herinrichten alleen waar dit echt nodig is. Een grondstoffendepot om grondstoffen tijdelijk op te slaan, is hierbij onmisbaar. Door grondstoffen op te slaan, vereenvoudigen we hergebruik en voorkomen we voor elk project grondstoffen van buiten de stad moeten aanvoeren.

Afbeelding links:

The Green House,
Duurzaam en Circulair
restaurant in Utrecht

Afbeelding rechts:

Circulair speelplek
Bankaplein.
Foto: Paulien Varkevisser

2.2.3 Utrecht ontwikkelt en beheert maatschappelijk vastgoed circulair

We kunnen gemeentelijk maatschappelijk vastgoed circulair ontwikkelen, bouwen, renoveren en restaureren, beheren en circulair demonteren, door te sturen op circulaire principes. Hierbij zijn we bewust dat te star of ambitieus sturen op circulariteit risico's bevat voor andere opgaven. We werken daarom in samenhang met de verduurzaming via energie-maatregelen en de meest effectieve en efficiënte methode om CO₂-uitstoot over de gehele levensduur van het gebouw te minimaliseren. Zo werken we integraal aan het klimaat. Doordat gemeenten gebonden zijn aan aanbestedingsregels, zijn mogelijkheden om te pionieren op dit moment beperkt. We zoeken daarom naar creatieve oplossingen om de meest innovatieve en circulaire oplossingen te kunnen realiseren. Ook kunnen we trends initiëren en stimuleren zolang er al meerdere commerciële partijen zijn die dit kunnen leveren, bijvoorbeeld de toepassing van hout. Hoewel het nog niet altijd mogelijk is om met zeer innovatieve bouwconcepten te experimenteren, zullen we vooral ook het realiseren van al (conceptueel en economisch) bewezen circulaire concepten gaan faciliteren.

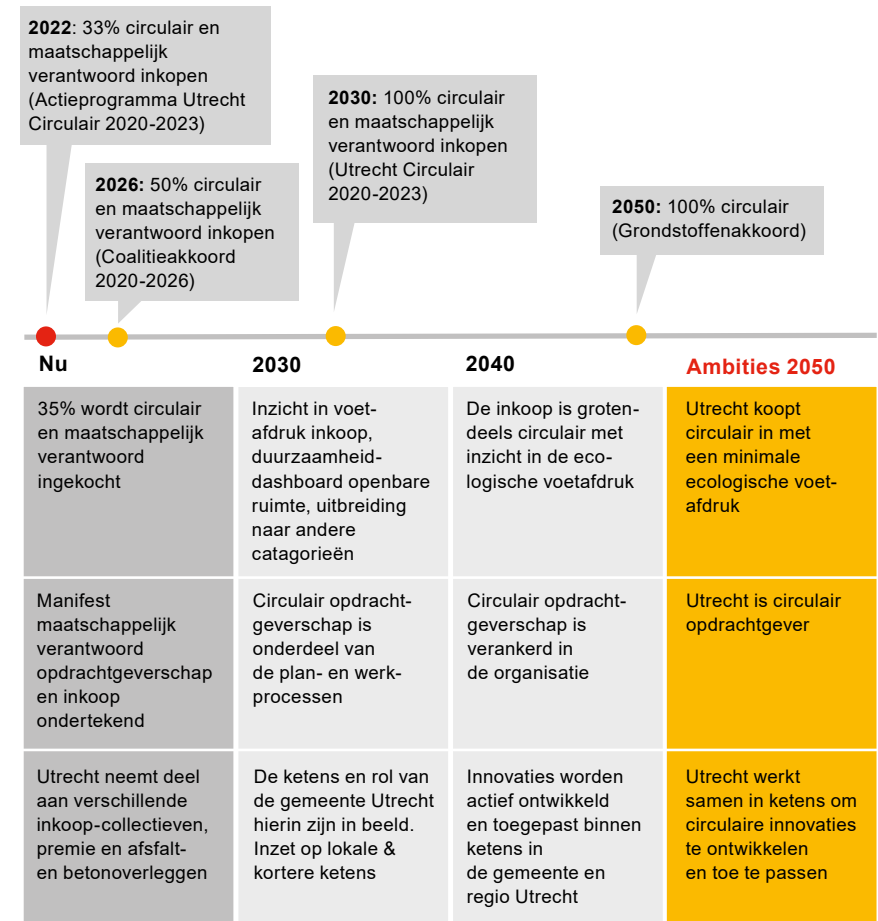
Tabel:

De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulair opdrachtgeverschap en inkopen voor 2050. Boven de lijn in tekstballonnen relevante (beleids)doelen.

2.3 Circulair opdrachtgeverschap en inkopen

Het uitgangspunt in Utrecht is dat we maatschappelijk verantwoorde, circulaire en duurzame producten, diensten en werken, inkopen. Dit is verankerd in het inkoopbeleid en extra onderstreept met de ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkoop (MVOI). Dit biedt een kans om onze circulaire ambities waar te maken en als gemeente het goede voorbeeld te geven en andere partijen te inspireren. Het uitgangspunt is om niet onnodig producten, diensten of werken in te kopen en zo ons grondstoffengebruik te verkleinen. Bij onze aanbestedingen selecteren we oplossingen met een zo laag mogelijke ecologische voetafdruk. Zo verlagen we als gemeente onze milieu-impact.

In onze rol als opdrachtgever en inkoper sturen we op circulariteit door duurzaamheidseisen en -criteria op te nemen in de gemeentelijke opdrachten en aanbestedingen. Dit stimuleert de vraag naar circulaire producten en diensten, waardoor bedrijven via de uitvraag bij een aanbesteding worden gemotiveerd om met de meest innovatieve en circulaire voorstellen te komen. Daarmee wordt kennis gecreëerd die vervolgens ook weer verder gedeeld kan worden. Bij de ontwikkeling en uitwerking van circulair opdrachtgeverschap en inkopen richten we ons voor 2050 op drie ambities.

2.3.1 Utrecht koopt circulair in met een minimale ecologische voetafdruk

De eerste ambitie richt zich op verkleining van de ecologische voetafdruk van de gemeentelijke organisatie en alles waar de gemeente zelf opdrachtgever van is. Als we het hebben over een ecologische voetafdruk, hebben we het over de ruimte die nodig is voor bijvoorbeeld de hoeveelheid stroom die de organisatie verbruikt, voedsel en producten die ingekocht worden en afval dat verwerkt moet worden. Dit begint met inzicht in de impact van de gemeentelijke inkoop en ontwikkeling van een methode met geschikte indicatoren om dit te monitoren. Met deze inzichten kunnen we gerichte doelen opstellen. Er zijn een aantal manieren, waarop Utrecht de ecologische voetafdruk van haar inkoop kan verminderen.

- Dit kan ten eerste door te kijken waar we minder kunnen inkopen of waar duurzame en circulaire alternatieven beschikbaar zijn. Daarbij kunnen we ook kijken naar andere inkoopmethodieken, waarbij circulaire visie en ketensamenwerking centraal staat en de markt meer ruimte krijgt om circulaire oplossingen aan te bieden. Dit kan bijvoorbeeld door reparatie en onderhoud onderdeel te maken van een contract, meer functioneel te specificeren, afspraken te maken over einde levensduur en in sommige gevallen producten als dienst in te kopen. Ook is het van belang om innovatieruimte in te bouwen in contracten.
- Ten tweede zullen er concrete doelen worden geformuleerd om tot vermindering van de ecologische voetafdruk van de gemeentelijke inkoop te komen. Per inkoopcategorie zal worden bepaald wat realistische doelstellingen zijn om tot een lagere voetafdruk te komen, en hoe we dit gaan monitoren. De aandacht verschuift van inspanningsmonitoring naar effectmonitoring.

Afbeelding:

Duurzame catering voor gemeente Utrecht door Eurest voorkomt verspilling van voedsel en verpakkingsmateriaal.
Bron: gemeente Utrecht

2.3.2 Utrecht is circulair opdrachtgever

Circulair opdrachtgeverschap gaat, zoals beschreven in de [leidraad Circulair inkopen](#), over hoe de organisatie de circulaire ambitie verankert in bedrijfsprocessen en de wijze waarop ze de interactie met de markt en ketenpartners intern en extern vormgeeft en ten uitvoer brengt. Het daadwerkelijk inkopen of uitzetten van een aanbesteding is maar één stap in het totale planproces. Bij circulair opdrachtgeverschap wordt circulariteit meegenomen in alle stappen van het planproces, te beginnen bij de opdrachtformulering en programma van eisen en eindigend bij goed contact met opdrachtnemers of de circulaire doelen behaald zijn. Met name bij of al vóór de start van projecten liggen er kansen om kritische vragen te stellen over het nut en de noodzaak van de functie van een beoogd werk, dienst of product. Dit gaat over de meest impactvolle strategieën om minder grondstoffen te gebruiken. Om te zorgen dat circulair opdrachtgeverschap integraal onderdeel wordt binnen onze

Afbeelding:

Proeftuin biobased asfalt
(harsfalt op basis van
een biologisch bindmiddel)
bij Rijnvliet.

Bron: gemeente Utrecht

organisatie, moeten we eenduidige afspraken maken over wat dit betekent en circulariteit in alle interne processtappen integreren en meewegen. Daarvoor moet voldoende draagvlak, bewustzijn en kennis aanwezig zijn over circulariteit. Dit kunnen we bereiken door brede communicatie over circulariteit en het belang daarvan, het aanbieden van opleidingen en trainingen en monitoring van de voortgang op gebied van circulaire economie.

2.3.3 Utrecht werkt samen in ketens om circulaire innovaties te ontwikkelen en toe te passen

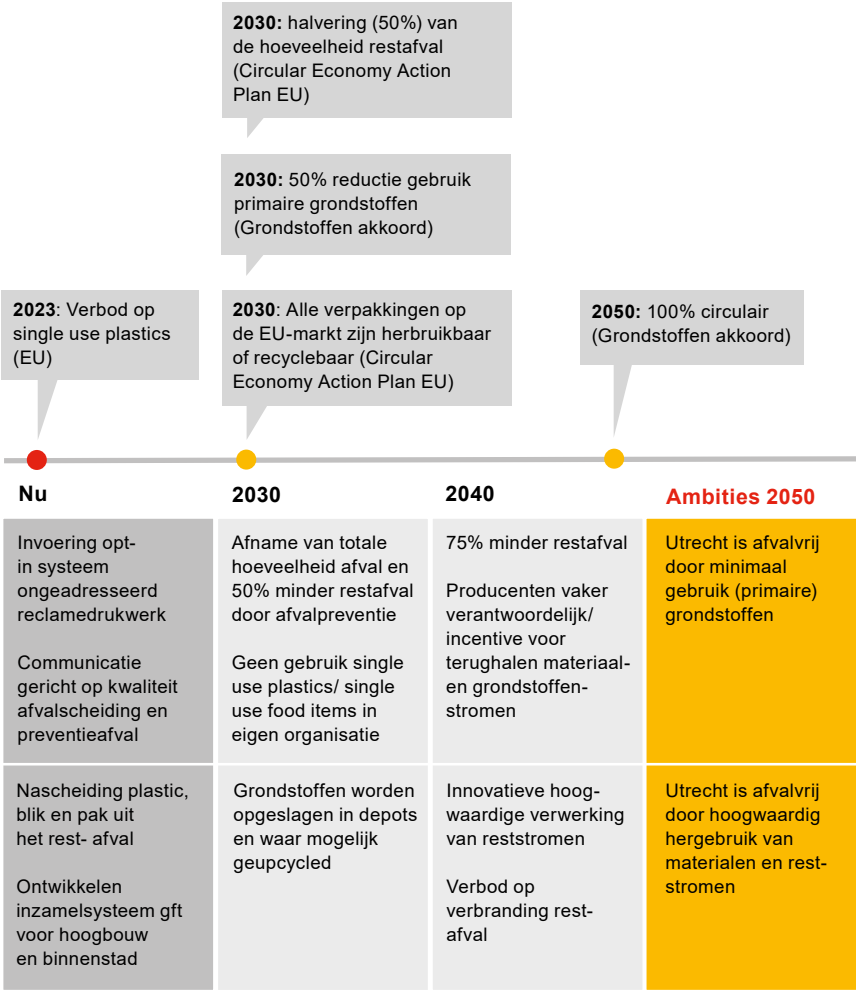
Als gemeente kunnen we ook als opdrachtgever circulaire keteninnovaties stimuleren. Dit kan onder andere door samenwerking op te zoeken met en tussen marktpartijen en kennisinstellingen en deel te nemen aan keteninitiatieven. Door ketenpartijen bij elkaar te brengen onderzoeken we hoe we ketens kunnen sluiten. Dit kan bijvoorbeeld als onderdeel van brede marktconsultaties, maar ook door organisatie van bijeenkomsten, netwerkevenementen of workshops. We nemen deel aan verschillende netwerken, zoals het asfalt- en betonketenoverleg, diverse gremia voor kennisuitwisseling tussen opdrachtgevers en een aantal circulaire inkoopcollectieven om specifieke kennis over inkoopcategorieën te ontwikkelen. Dit resulteerde onder andere in de versnelde ontwikkeling van asfalt- en betonmengsels met meer hergebruikt materiaal en minder CO₂-uitstoot tijdens de productie.

Tabel:
De huidige situatie (nu) en verwachte trends en ontwikkelingen voor 2030 en 2040, onderweg naar drie ambities in relatie tot de prioriteit circulaire materiaal- en reststromen voor 2050.
Boven de lijn in tekstballonnen relevante (beleids)

Afbeelding:
Hergebruik van 1.000 m3 lavasteen en 1.000 m3 zand bij de vervanging van het veld op hockeyclub Kampong.
Bron: gemeente Utrecht

2.4 Circulair materiaal- en reststromen
In een volledig circulaire stad bestaat (nagenoeg) geen afval meer. Tussen nu en 2050 zullen we merken dat er steeds minder afval wordt geproduceerd, dankzij preventie en hoogwaardig hergebruik van materialen. We zijn al actief op dit onderwerp via deelname in landelijke werkgroepen ter bevordering van afvalpreventie (samen met AVU, NVRD en Rijkswaterstaat) en de campagne “Utrecht slim met afval”. We werken ook samen met het waterschap aan een meer circulair watersysteem, waarbij we afval- en hemelwater inzamelen en scheiden en het waterschap grondstoffen en warmte uit dat water terugwint in de zuiveringsstap. We richten ons bij de ontwikkeling van circulaire materiaal- en reststromen voor 2050 op twee ambities.

2.4.1 Utrecht is afvalvrij door minimaal gebruik van (primaire) grondstoffen

In een circulaire stad worden er “aan de voorkant” minder grondstoffen gebruikt. Naast als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven en minder grondstoffen te gebruiken, richten we ons vooral op de doelgroepen consumenten en bedrijven. Daarbij gaat het om de hele ‘levenscyclus’ van respectievelijk (beslissing tot) aankoop tot eind van de consumptie en van initiatief tot het maken van een product, via ontwerp ervan, productie, verkoop, inname en weer gereed maken voor gebruik. We willen inwoners stimuleren door middel van educatie en financiële prikkels om anders te consumeren en zo minder grondstoffen te verbruiken, producten te repareren en vaker te kiezen voor herbruikbare alternatieven. Daarnaast zullen we lobbyen bij het Rijk en producenten. Hierbij kunnen we voor verschillende veranderingen pleiten, zoals voor wet- en regelgeving en alternatieve productiemethoden die ertoe leiden dat er minder verpakkingen op de markt komen of meer hernieuwbare en secundaire materialen worden toegepast.

Afbeelding:

Afvalscheidingsstation
Utrecht

2.4.2 Utrecht is afvalvrij door hoogwaardig hergebruik van materialen en reststromen

De logistiek van het ophalen, scheiden en verwerken van huishoudelijk afval is een kerntaak van de gemeente. Om een deel van de reststromen op een hoogwaardige manier te kunnen hergebruiken, is het belangrijk dat de stromen goed gescheiden worden en beschikbaar worden gesteld. Een goed inzamel- en scheidingssysteem is daarbij een essentiële voorwaarde voor de circulaire stad Utrecht. Voor een deel van de reststroom van huishoudelijk afval (plastic, blik en pak) wordt ingezet op nascheiding om tot het beste resultaat te komen.

Utrecht zet in op vermindering van de grof huishoudelijke reststroom. Ten eerste door minder consumptie te stimuleren en ten tweede door bij die reststroom maximaal in te zetten op upcyclen. Upcyclen is een handeling waarbij een afgedankt object een tweede leven en een nieuwe functie krijgt, waarbij het in waarde toeneemt. Hiervoor worden in de stad langs de aanrijroutes naar de Utrechtse afvalscheidingsstations bij de Tractieweg en Lunettenupcyclecentra gerealiseerd. Hier kunnen bewoners bruikbare huishoudelijke goederen, hout, kleine elektronische apparaten en fietsen inleveren. Samen met partners als de kringlopen, repair cafés, circulaire bouwmarkten en anderen die zich met upcyclen bezighouden, worden zoveel mogelijk bruikbare goederen weer in roulatie gebracht. Er komen ruimtes voor sorteren, reparatie en demontage van goederen. Daarnaast zal er ruimte zijn voor ontmoeting, kennisuitwisseling, reparatiewerkshops en activiteiten voor en door bewoners en leerlingen van scholen. Op de afvalscheidingsstations worden medewerkers opgeleid tot upcyclecoaches om bezoekers te ondersteunen bij het hergebruik van hun spullen en losse materialen. Met de partners in het Stadshout netwerk wordt lokaal hout zo veel mogelijk verwerkt tot nieuwe producten. Zo maken we de lokale houtketen circulair en benutten we houten reststromen zo effectief mogelijk. We werken ook samen in de regio om zoveel mogelijk kansrijke stromen van het grof huishoudelijk afval in de regio te hergebruiken.

3. Hoe nu verder

Na een periode van leren en experimenteren is het de bedoeling om vanaf 2024 steeds meer op te schalen en te versnellen. Dat is hard nodig, want in 2030 willen we al op de helft zijn, oftewel 50% minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel). Om onze inzet op de middellange termijn meer richting te geven, vertalen we in 2024 de ambities uit dit document in concrete meetbare doelen, welke we vastleggen in de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030. De activiteiten die nodig zijn om deze tussendoelen voor 2030 te realiseren, werken we uit in uitvoeringsplannen voor specifieke onderwerpen, zoals Circulair Bouwen en Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkopen (MVOI). We bouwen hiermee verder op de lessen en resultaten die we de afgelopen jaren met het Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023 boekten en werken via het “tussenkamp” in 2030 toe naar “de top” in 2050.

3.1 Samenhang met beleid en andere opgaven

De basis voor circulair beleid in Europa is in 2020 gelegd met onder meer het Europese Circular Economy Action Plan en EU Green Deal. Op nationaal niveau was het Grondstoffenakkoord (2017) de basis voor het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023, dat inmiddels is opgevolgd door het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030. Het circulair beleid staat nog in de kinderschoenen en zal naar verwachting nog flink worden aangescherpt en uitgebreid in de komende jaren. Voor ons als gemeente Utrecht is het van belang de beleidstrends op Europees, nationaal en regionaal niveau te volgen en verder te concretiseren en specificeren voor Utrecht als circulaire stad. Waar mogelijk willen we hierin ook partner zijn en beleid beïnvloeden vanuit het gemeentelijk perspectief.

Circulair is een nieuwe manier van werken die effect heeft op bijna alle opgaven binnen de gemeente, zoals de woningopgave, energietransitie, klimaatdoelstellingen en werkgelegenheidsopgave.

Er liggen veel kansen op de raakvlakken tussen opgaven om elkaar te versterken. Zowel de woningbouwopgave als de energietransitie vragen veel materialen die zonder een circulair systeem niet op duurzame wijze of in de benodigde hoeveelheid kunnen worden voorzien. Bij de woningbouwopgave lopen we tegen een kritieke situatie aan, met aan de ene kant de noodzaak om meer woningen te bouwen en aan de andere kant een CO₂ budget dat al bijna volledig is gespendeerd. Alleen door spaarzaam om te gaan met het gebruik van grondstoffen, het gebruik van biobased en ‘tweedehands’ bouwmaterialen, kunnen we voldoende woningen bouwen, zonder het CO₂ budget te overschrijden.

Binnen de energietransitie zijn we sterk afhankelijk van (zeldzame) aardmetalen met een eindige voorraad. Voorbeelden hiervan zijn lithium voor de productie van batterijen of neodymium voor de productie van windturbines en zonnepanelen. Daarnaast is de overgang naar circulaire productieprocessen een essentiële factor in het aanpakken van de klimaatopgave. Naar schattingen van de [Ellen MacArthur Foundation en Material Economics](#), komt 45% van CO₂ uitstoot uit productieprocessen van materialen en spullen. Door circulair te werken, kunnen we de CO₂-uitstoot gerelateerd aan het delven van nieuwe grondstoffen en de productie van nieuwe materialen of producten sterk verminderen.

Ook zijn er uitdagingen, waaronder de fysieke ruimtevraag en een integrale aanpak en afweging van de verschillende maatschappelijke opgaven en de brede en diverse belangen die hierbij spelen. We zetten ons in om de verbinding te zoeken tussen deze belangen en verstandig te prioriteren. Zo werken we niet alleen aan een circulaire stad, maar aan de meest duurzame toekomst.

3.2 Monitoring

Een belangrijke stap om gericht te kunnen (bij)sturen bij de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht, is het opzetten en inzetten van een monitoringssysteem met circulaire indicatoren. Idealiter sluiten monitoringssystemen op Europees, Nationaal, regionaal en lokaal niveau op elkaar aan. Zo kan data worden uitgewisseld en wordt (bij)gestuurd op basis van dezelfde informatie. Op landelijk niveau wordt door het PBL binnen het [werkprogramma monitoring en sturing circulaire economie](#) aan een circulaire monitoringssysteem gewerkt. Als gemeente Utrecht zullen we hier in de toekomst zoveel mogelijk op aansluiten.

In de Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 stellen we circulaire indicatoren vast. Hierbij sluiten we aan op ontwikkelingen in het kader van:

- de actieagenda Utrechtse economie, waarbij circulair ondernemerschap een van de indicatoren is binnen de toegepaste Nieuwe Economische index (NEx);
- de klimaatvisie met aandachtfocus op de verminderingreductie en monitoring van de uitstoot van CO₂;
- het uitvoeringsprogramma maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkopen (MVOI), waarbij circulair inkopen een belangrijke pijler is;
- landelijke ontwikkelingen op het gebied van een volwaardige monitoring- en sturingssystematiek door het PBL in samenwerking met een consortium van diverse landelijke organisaties.

Omdat de ontwikkeling naar een circulaire stad volop in beweging zal blijven de komende decennia, is het noodzakelijk om het monitorings-systeem regelmatig aan te scherpen en uit te breiden met nieuwe circulaire indicatoren. Ook zal de beschikbaarheid en kwaliteit van data in de komende jaren moeten verbeteren. Niet alles wat we willen meten, kunnen we al meten, omdat nog niet alle relevante data verzameld wordt. Wij benaderen het monitoringssysteem, aansluitend op de benadering van het PBL, daarom als een groeimodel, die komende jaren met de ontwikkeling naar Utrecht als circulaire stad mee kan blijven bewegen.

3.3 Financiën

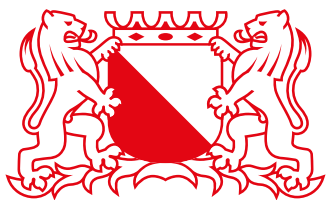
De ontwikkeling naar Utrecht als circulaire stad heeft voor betrokken partijen als bedrijven, instanties, bewoners en gemeente, op allerlei manieren financiële consequenties. Daarbij zullen veel kosten uitgaan voor de baten. Denk aan de ontwikkeling naar circulair ondernemen of bij het 'aanjagen' door de gemeente richting de circulaire stad.

De gemeente heeft structureel financiële middelen in de begroting om haar rol in de ontwikkeling naar een circulaire stad te organiseren.

Bij die ontwikkeling zal het, gezien de opgave van zo'n circulaire stad, in de loop van de tijd naar verwachting nodig zijn daar meer in te investeren, zowel in organisatie als in maatregelen.

Kosten van 'circulaire' materialen en producten zullen voor een deel eerst nog duurder zijn, maar worden steeds goedkoper, doordat ze meer worden toegepast. Maatschappelijke kosten zullen steeds meer gaan meewegen in de kosten en baten van ontwikkelingen. Daarbij valt te denken aan de milieukosten die ontstaan bij bouwen van gebouwen, uitgedrukt in de zogenaamde Milieu Prestatie Gebouwen (MPG) en de Milieukostenindicator (MKI) voor de milieu impact van onze projecten in de openbare ruimte. In deze op levenscyclusanalyse gebaseerde data zijn ook de kosten meegenomen die moeten worden gemaakt om de negatieve effecten bij de uitstoot van CO₂ op te lossen.

Voor de ontwikkeling naar een circulaire economie in 2050 zijn er in Europa, Nederland, provinciaal/regionaal en specifiek in de stad Utrecht, steeds meer fondsen en subsidies. De gemeente Utrecht neemt daarin initiatief en zal daar gebruik van maken waar dat van belang is. Dit in nauwe samenwerking met de markt.

Gemeente Utrecht

Bezoekadres: Stadsplateau 1, 3533 JE Utrecht

Postadres: Postbus 8406, 3503 RK Utrecht

Telefoon: 030 - 286 00 00

Visie Utrecht Circulair 2050

Reactienota

Colofon

Uitgave

5 december 2023

circulair@utrecht.nl

In opdracht van

Utrecht circulair
Ruimte

Internet

www.utrecht.nl/circulair

Inhoud

1 Inleiding

2 Reacties

1 Inleiding

In de stad worden nu te veel materialen gebruikt die eindig zijn, veel CO₂-uitstoot veroorzaken, zorgen voor biodiversiteitsverlies, het milieu (lucht, bodem en water) op allerlei manieren belasten en waarvan de leveringszekerheid steeds risicovoller wordt. Nu komen er jaarlijks zo'n 3.850 kiloton materialen de stad in, wordt er 1.270 kiloton gebruikt voor productie in de stad en gaat er 970 kiloton als afval de stad uit. Dit maakt dat onze huidige manier van leven en economie ook eindig is.

In Utrecht hebben we daarom het doel om in 2050 volledig circulair te zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen te gebruiken en onze maximale bijdrage te leveren aan het halen van nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van CO₂-reductie ([Coalitieakkoord 2022-2026](#)).

Om richting te geven aan de ontwikkeling naar een circulaire stad Utrecht is, aanvullend op de RSU2040, een gedeelde toekomstvisie en heldere ambities van belang. Hiervoor is de visie Utrecht Circulair 2050 opgesteld.

Sinds maandag 2 oktober tot zondag 19 november heeft de ontwerp visie Utrecht Circulair 2050 ter inzage gelegen. In deze nota wordt toegelicht hoe is omgegaan met de ingezonden reacties.

2 Reacties

Tijdens de inspraakperiode zijn twee reacties ingezonden. Aan de ene kant kan dit worden gezien als weinig, omdat ieder onderwerp gebaat is bij een actieve inspraak. Aan de andere kant zien we het als een bevestiging van de juiste en tijdige manier van het betrekken van relevante partijen in eerdere fases van het opstellen van beleid. Zowel aan de voorkant (voor het ophalen van input) als tijdens het opstellen (voor het ophalen van feedback). We zien dat partijen die vroeg in het proces betrokken waren, geen noodzaak meer hebben gezien om in de inspraakfase nog een reactie in te sturen.

Onderstaand zijn de kernpunten uit de reacties opgenomen en is het antwoord op deze reacties geformuleerd. De aangebrachte wijzigingen in de visie Utrecht Circulair 2050 zijn hieronder in de tabel opgenomen. Ook zijn er verschillende inhoudelijke suggesties die meegenomen worden bij het opstellen van de beleidsnota Utrecht Circulair 2030.

Kernpunten reacties	Antwoord
Cirkel van invloed. Welke plannen vallen binnen de invloedscirkel van de gemeente?	De prioriteiten en ambities zijn vastgesteld op basis van 3 criteria, waaronder de mate van invloed. Hiermee is geborgd dat er wordt gewerkt aan aspecten van de transitie waar de gemeente ook daadwerkelijk (in meer of mindere mate) invloed op heeft.
Zorgvuldig gebruik van hernieuwbare grondstoffen omdat deze ook opraken en niet per definitie duurzaam zijn.	Er wordt ingezet op een toename van het gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Tegelijk wordt ingezet op de reductie van de totale hoeveelheid grondstoffen gebruik zodat natuurlijke bronnen de tijd krijgen om zich te hernieuwen. Naast de voorkeur voor hernieuwbare materialen wordt ook de milieu-impact meegenomen als criterium bij keuzes.
Als gemeente, die als overheid het dichtst bij de inwoner staat, ligt hier een mooie kans om inwoners ook mee te nemen in "genoeg". Doet suggesties voor de rol die overheid hierin kan nemen.	<p>De grote invloed van de levensstijl en consumptiegedrag van inwoners wordt erkent.</p> <p>Toevoeging pagina 15, paragraaf 2: <i>Het contact met inwoners is een mooie kans om het bewustzijn op het belang van circulaire principes te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld middels passende reclame-uitingen of het onder de aandacht brengen van circulaire concept en initiatieven.</i></p> <p>De suggesties om als overheid hier invloed op uit te oefenen wordt meegenomen in de uitwerking</p>

	van de beleidsdoelen als onderdeel van de beleidsnota Utrecht Circulair 2030 en de toekomstige uitvoeringsprogramma's.
Waar zijn de ambities aan de VANG-doelstelling gebleven in het stuk of hoort dit bij de uitwerking?	De VANG-doelstellingen zijn meegenomen bij het opstellen van de in 2020 vastgestelde grondstoffennota. Het raakvlak en uitvoering van doelstellingen tussen de grondstoffennota en Utrecht Circulair wordt verder uitgewerkt in de beleidsnota Utrecht Circulair 2030
Hoe dragen verticale stadsboerderijen bij aan versterken van de natuur?	Toevoeging pagina 12, paragraaf 1: <i>Verticale (stads)boerderijen hebben de potentie om het ruimtegebruik voor landbouw te verkleinen en daarmee meer ruimte te laten voor de natuur.</i>
... heeft de bouw ook te maken met oprakende grondstoffen en grondstoffen die niet duurzaam worden gewonnen/geproduceerd met een bredere milieu-impact dan alleen CO2.	Er is meer onderzoek nodig om de (fysieke en/of socio-economische schaarste) van grondstoffen per sector te duiden. Bij grondstoffen in de bouw met een grote milieu-impact kan gedacht worden aan bijvoorbeeld bitumen, staal, beton.

Circulaire Nulmeting

GEMEENTE UTRECHT

Metabolic
Consulting

Colofon

In opdracht van
Gemeente Utrecht

Project managers gemeente Utrecht
Wiebe Zijlstra
Steyn Tielemans

Onderzoeksteam Metabolic
Toni Kuhlmann
Joey Hodde
Daniel Bieckmann
Joris Overmeer
Jette Dingemans

Grafische vormgeving
Twin de Rooy
Cassie Björck
Marta Sierra Garcia

Met dank aan alle betrokkenen voor hun bijdrage.

April 2023

Inhoudsopgave

01. INTRODUCTIE	4
Een integrale blik op de circulaire economie	5
Doelen van het project & leeswijzer	7
02. INZICHT IN MATERIAALSTROMEN	8
Introductie	9
Materiaalstroomanalyse gemeente	10
Materiaalstroomanalyse provincie	13
03. INZICHT IN BEDRIJVGHEID	15
Introductie	16
Werkgelegenheidsscan	17
Ruimtelijke verdeling werkgelegenheid	18
Waardeketens en case study	19
04. ANALYSE VAN CIRCULAIRE TRENDS	21
Introductie	22
Afvalketens	23
Circulaire bouw	28
Circulaire zorg	32
05. CONCLUSIE	35
BRONNEN	38
ANNEX	40

01 Introductie

Een integrale blik op de circulaire economie

NAAR EEN CIRCULAIR UTRECHT

Als grote stad binnen Nederland speelt Utrecht een belangrijke rol in de benodigde transitie naar een duurzame maatschappij. Mede daarom werkt de gemeente Utrecht toe naar het realiseren van een circulaire stad in 2050. Hiertoe is al in 2020 een actieplan tot 2023 opgesteld. Er ligt nu de uitdaging om een integraal en effectief duurzaamheidsprogramma op te stellen waarmee de gemeente aan de belangrijkste thema's uit het actieplan werkt.

In de gemeente Utrecht is het huisvesten van bedrijvigheid een belangrijk vraagstuk. Er is een tekort aan werklocaties, zoals kantoren, laboratoria, bedrijventerreinen, maar ook ambachtelijke betaalbare werkplekken in woon-werkwijken. Er is een tekort aan 74 hectare in bedrijventerreinen, zonder dat hier rekening is gehouden met groeiende ruimtelijke behoefte vanwege de circulaire- en energie transitie. Verder liggen leegstandscijfers ruim onder het frictieniveau, waardoor verhuizen binnen de gemeente zeer moeilijk is. Voor het realiseren van de ambitie van een circulaire stad in 2050 is het essentieel om voldoende ruimte te accommoderen voor circulaire bedrijvigheid.

Om te weten waar je naartoe wilt, moet je eerst weten waar je bent. Begrijpen hoe het huidige systeem functioneert op het gebied van circulariteit is daarom een belangrijk aanknopingspunt om in de komende jaren gericht en effectief in te zetten

op circulaire economie in de stad en bredere regio. Er is daarnaast ook behoefte aan duiding: wat zijn essentiële stromen om op te focussen binnen de gemeente? Inzicht in de huidige materiaalstromen door de gemeente en de provincie en de connectie met regionale bedrijvigheid draagt bij aan het formuleren van een lokaal relevante circulaire visie en een effectief actieprogramma.

DE CIRCULAIRE ECONOMIE

In onze huidige economie worden nog maar weinig materiaal hergebruikt. De economie is nu lineair: we winnen grondstoffen uit de natuur, verwerken deze tot producten en consumeren ze vervolgens. Het overgrote deel hiervan wordt weggegooid en “verdwijnt” uiteindelijk weer als afval. Uit een onderzoek naar de wereldwijde materiaalstromen blijkt dat slechts 6,8% van de materialen die we gebruiken wordt hergebruikt¹.

In tegenstelling tot de huidige lineaire economie is de circulaire economie afval-vrij en regeneratief. De circulaire economie streeft naar het behoud van waarde in de breedste zin van het woord en is een middel tot een doel: een duurzame en inclusieve samenleving. Een belangrijk aspect van de circulaire economie is dat materialen en producten in onze gebouwde omgeving zo lang mogelijk gebruikt en gerepareerd worden in plaats van weggegooid.

Zo is de circulaire economie volgens het PBL:

”

Gericht op het langer in de productieketen houden van grondstoffen, met als doel een optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen, dus met de hoogste waarde voor de economie en de minste schade voor het milieu.²

Maar, de circulaire economie gaat over meer dan alleen materialen. De circulaire economie is een middel tot een doel: minder materiaalgebruik en hoogwaardig langdurig (her-)gebruik van materialen om de druk op het ecologisch systeem vanuit integraal perspectief te verlagen. Hierbij wordt rekening gehouden met een socio-economische basis voor iedereen.

Bij het werken aan een circulaire economie is het dus van belang om breder te blijven kijken dan naar grondstoffen alleen. De uiteindelijke effecten van een circulaire economie voor de stad en samenleving is van even groot belang. Zo worden negatieve neveneffecten voorkomen en positieve synergieën bereikt.

Een integrale blik op de circulaire economie

DE STRATEGIEËN VAN DE R-LADDER

In een circulaire economie worden kringlopen gesloten en grondstoffen optimaal benut. Dit betekent dat grondstoffen continu worden gebruikt binnen de keten in toepassingen met de hoogste economische waarde en de minste milieuschade. De R-ladder (figuur 1) toont verschillende strategieën die hiervoor beschikbaar zijn.

Een veel gebruikt model binnen de circulaire economie is dus de R-ladder. Het Planbureau voor de Leefomgeving hanteert een beslissing hiërarchie van 6 'R-en' voor materialen (ook wel de 'R-ladder'), in volgorde van hoog- naar laagwaardig. De prioritering volgens de R-en is een vuistregel om te bepalen hoe grondstoffen hoogwaardig in de kringloop kunnen worden gehouden. Deze stappen worden gebruikt als strategieën om materialen te laten circuleren.

De eerste R is **Rethink en reduce**. Hierbij gaat het om het zuiniger omgaan met grondstoffen door anders te denken over producten en productieprocessen. Is het product het beste antwoord op de behoefte? Kunnen bij de productie minder of andere grondstoffen worden gebruikt? *Bijvoorbeeld: Het kiezen voor herbruikbare bekers om het gebruik van wegwerpplastic te verminderen.*

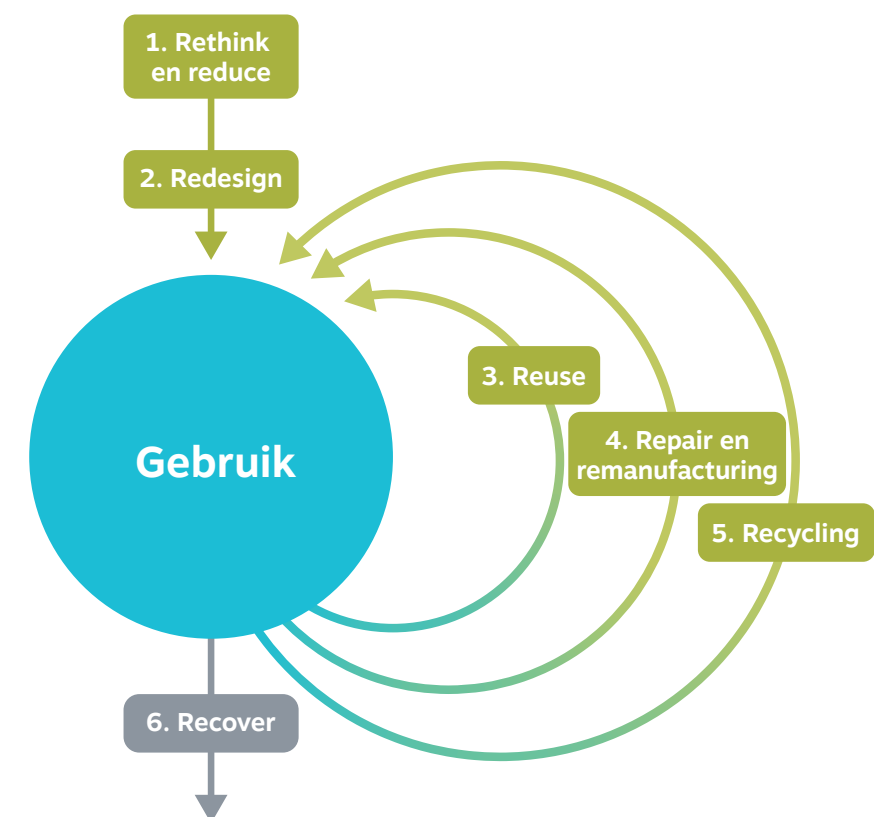
De tweede R is **Redesign**. Dit betreft anders ontwerpen, door bijvoorbeeld vóór de productie al rekening te houden met hergebruik, reparatie en recycling. *Bijvoorbeeld: Het ontwerpen van een smartphone met modulaire onderdelen die gemakkelijk kunnen worden vervangen of geüpgraded, zodat de levensduur van het product wordt verlengd.*

De derde R is **Reuse**, en gaat over het directe hergebruik van een product. *Bijvoorbeeld: Het doneren of doorverkopen van gebruikte meubels of kleding in plaats van ze weg te gooien, zodat ze nog steeds nuttig kunnen zijn voor anderen.*

De vierde R is **Repair en remanufacturing** en bevat reparatie, onderhoud en revisie van producten en materialen. *Bijvoorbeeld: Het repareren van een kapotte wasmachine in plaats van een nieuwe te kopen, om de levensduur van het apparaat te verlengen en afval te verminderen.*

De vijfde R is **Recycling**. Het gaat om het verwerken en het hergebruiken van materialen. *Bijvoorbeeld: Het recyclen van plastic flessen tot nieuwe plastic producten, zoals plastic stoelen of tassen.*

De zesde en laatste R is **Recover** en bevat het terugwinnen van energie uit materialen. *Bijvoorbeeld: Het omzetten van organisch afval in biogas of compost om energie op te wekken of als meststof te gebruiken.*

Figuur 1

De R-ladder (een aanpassing van de R-ladder met strategieën van circulariteit van het PBL³)

Doelen van het project

DOELEN VAN HET PROJECT

Deze rapportage vormt het uitgangspunt om voor de komende tijd een circulaire visie voor Utrecht vast te stellen en effectieve interventies voor de transitie naar een circulaire economie te bepalen.

Specifiek richt deze rapportage zich op de volgende doelen:

Het hoofddoel van het project is het verkrijgen van inzicht in materiaalstromen en de ruimtelijk economische implicaties van circulaire toekomstige ontwikkelingen. Op basis van dit hoofddoel zijn drie subdoelen vastgesteld.

- Het **eerste subdoel** is het verkrijgen van sturingsinformatie voor prioritering binnen en monitoring van de transitie richting een circulaire stad Utrecht in 2050.
- Het **tweede subdoel** is het vaststellen van criteria en (meet-)indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie binnen de stad en regio Utrecht.
- Het **derde subdoel** is het duiden van de urgentie van de gezamenlijke opgave in de regio Utrecht om afvalstromen circulair te laten verwerken.

LEESWIJZER

In dit rapport wordt middels een materiaalstroom-analyse een indicatie gegeven van het type en de hoeveelheid materiaalstromen die door de gemeente en provincie Utrecht worden gebruikt (**hoofdstuk 2**).

Middels een analyse naar bedrijvigheid en werkgelegenheid in Utrecht en de regio worden de materiaalstromen in een breder ruimtelijk economisch perspectief geplaatst (**hoofdstuk 3**).

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van ontwikkelingen binnen drie marktsegmenten die in de transitie naar een circulaire economie invloed hebben op de ruimtelijke inrichting van Utrecht, namelijk afvalketens, bouw en zorg (**hoofdstuk 4**).

Het rapport eindigt met een conclusie en aandachtspunten voor een circulaire visie en beleid in Utrecht (**hoofdstuk 5**).

In de **bijlagen** zijn bronnen, methodische achtergrondinformatie en transcripts van de werksessies te vinden.

02 Inzicht in materiaalstromen

Introductie materiaalstroomanalyse

INZICHT IN GRONDSTOFFEN ALS UITGANGSPUNT

De materiaalstroomanalyse (MSA) van de gemeente en provincie Utrecht biedt belangrijk inzicht in het kwantitatieve gebruik en de verwerking van (afval-)materialen en grondstoffen. Het draait bij het creëren van een circulaire economie immers onder andere om op een slimme manier kringlopen te sluiten en het zuinig en duurzame gebruiken van grondstoffen. De gemeente Utrecht kan met dit inzicht in de materiaalstromen en hun massa's de komende jaren gericht toe gaan werken naar de doelstellingen om primair materiaalgebruik en de geassocieerde impacts te verminderen. Bovendien kan er worden ingezet op optimale waardecreatie uit grondstoffen in Utrecht. De MSA biedt ook een basis om essentiële bedrijvigheid in het kader van circulaire economie te identificeren.

Door middel van een MSA is er met dit project een nulmeting uitgevoerd op basis van de materiaalstromen in Utrecht. Een MSA is een systematische beoordeling materialen binnen een systeem, met een gedefinieerde scope wat betreft ruimte en tijd. Het brengt in kaart welke materialen in een bepaald volume van de sector naar de volgende 'stromen' en mogelijk verwerkt worden. De uitkomst van de analyse wordt weergegeven in een Sankey-diagram.

De analyse geeft inzicht in hoe materiaalstromen zich verhouden tot elkaar en identificeert daardoor aandachtspunten voor grondstofverwerking in relatie tot de circulaire economie. Het geeft ook inzicht in de prioritering van de materiaalstromen op basis van hun massa, en welke sectoren hiervoor verantwoordelijk zijn. De MSA kan onderscheiden waar de belangrijkste knelpunten liggen in de transitie naar de circulaire economie en als steunpilaar dienen voor het vormgeven van een uitgebreidere circulaire visie en circulair beleid.

HET LEZEN VAN EEN MATERIAALSTROOMANALYSE

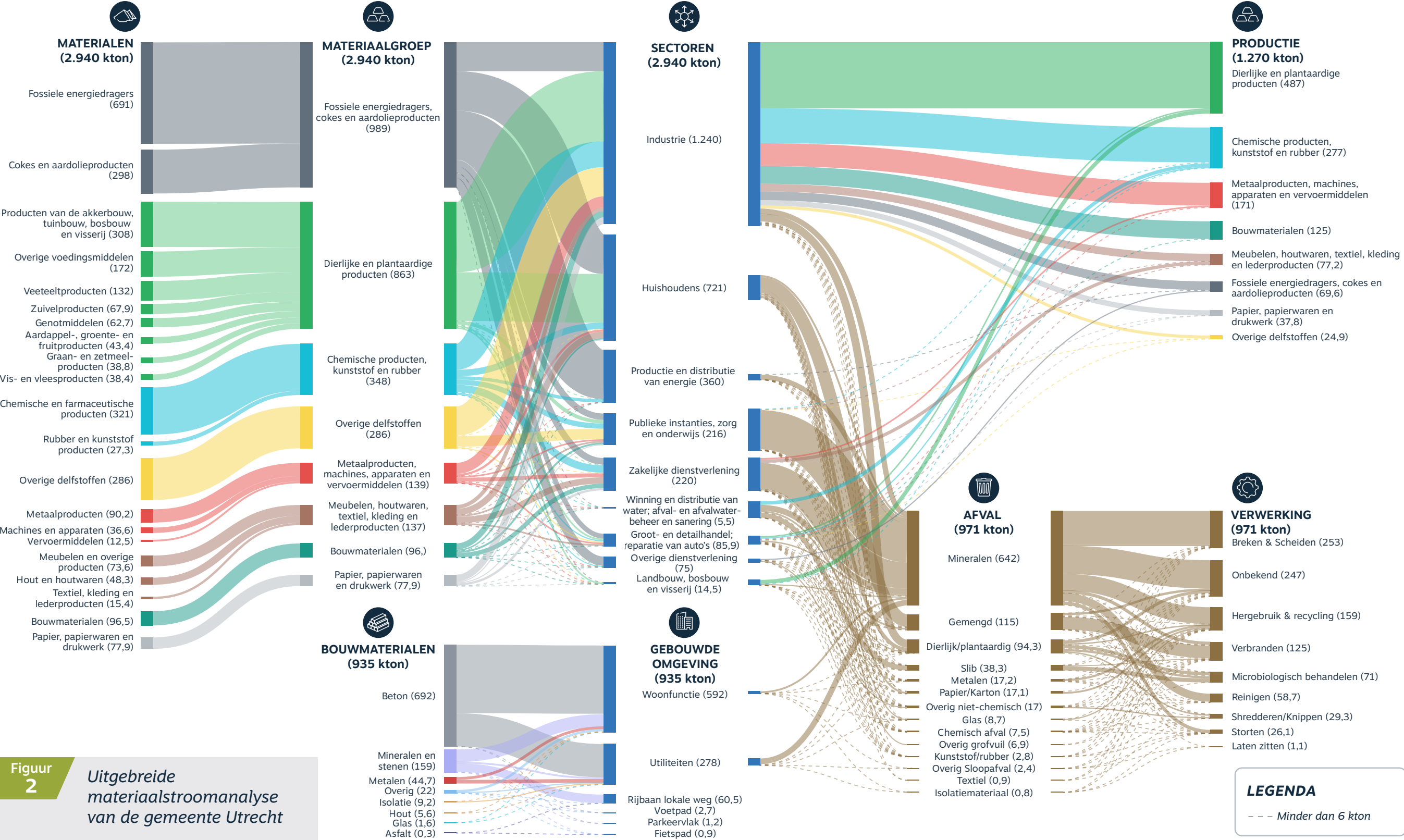
In dit project zijn de uitkomsten van de MSA gevisualiseerd in een zogenaamd Sankey-diagram. De verschillende materiaalstromen zijn afgebeeld met een lijn, waarin een dikkere lijn een grotere hoeveelheid van het uitgelichte materiaal representeert. De MSA wordt gelezen van links naar rechts. De visualisatie laat zowel verschillende materialen (bijvoorbeeld rubber en kunststof) en verschillende categorieën zien, die aangeven waarvoor een materiaal wordt gebruikt (bijvoorbeeld industrie). Bovendien, voor enkele materialen staat aan de rechterzijde van het diagram aangegeven hoe het materiaal wordt verwerkt.

Door de materiaalstromen te visualiseren kunnen we relatief snel inzicht krijgen in de dynamiek van grondstofstromen in de stad en regio. Zo kunnen we afleiden welke de grootste (dikste) materiaalstromen zijn, waar deze voor worden gebruikt, en nagaan of er kansen zijn om de grondstoffen input te verlagen. Ook geeft de diagram inzicht in welke grondstoffen momenteel nog laagwaardig worden verwerkt (bijvoorbeeld verbranding) en waar deze grondstoffen vandaan komen.

METHODE VAN DE MATERIAALSTROOMANALYSE

Het is momenteel nog lastig om de kaders die door het PBL zijn opgezet voor het monitoren van de circulaire economie op nationale schaal, toe te passen op de schaal van de gemeente. De standaardmethodiek van het PBL gebeurt namelijk met behulp van data op nationaal niveau, zoals import- en exportdata. Deze gegevens zijn niet verkrijgbaar op gemeentelijk niveau en ingewikkeld te interpoleren naar de regionale en lokale schalen. Om toch inzicht te krijgen in de materiaalstromen op de schaal van gemeente Utrecht gebruikt Metabolic een specifieke aanpak waarin voort wordt gebouwd op eigen modellen, data op nationale schaal en data die is aangeleverd door Utrecht zelf. Voor een gedetailleerde beschrijving van de methode zie Annex 3.

Materiaalstroomanalyse gemeente Utrecht

Figuur 2 Uitgebreide materiaalstroomanalyse van de gemeente Utrecht

Duiding MSA gemeente Utrecht

MATERIAALSTROOMANALYSE GEMEENTE UTRECHT

In figuur 2 zien we het materiaalstroomdiagram van de gemeente Utrecht. Aan de linkerkant van staan de producten en materialen die gebruikt worden door huishoudens, de overheid, de gebouwde omgeving en de verschillende sectoren van de economie (in totaal 3875 kton). Aan de rechterkant zien we de vrijkomende producten (in totaal 1270 kton) en afvalstoffen en hun verwerkingsmethoden (in totaal 971 kton (inclusief de gebouwde omgeving)). In de komende secties zullen we deze twee kanten (materiaalconsumptie en materiaaloutputs en -verwerking) van het materiaalstroomdiagram apart bespreken.

MATERIAALCONSUMPTIE INDUSTRIE, OVERHEID EN HUISHOUDENS

Aan de linkerkant van het materiaalstroomdiagram zien we materialen die gebruikt worden in de gemeente Utrecht in het jaar 2021.

De materialen worden voor ruim 30% geconsumeerd door Industrie in de gemeente Utrecht. De Industrie wordt gevolgd door Huishoudens met bijna 20% van de materiaalconsumptie. De sector Productie en Distributie van Energie is met bijna 10% de op twee na grootste consument van materialen. Voor een overzicht van de sectoren zie Annex 7.

De grootste groepen gebruikte materialen zijn Fossiele Energiedragers, Dierlijke en Plantaardige Producten en Chemische Producten, Kunststof en Rubber. Voor een overzicht van de materialen die binnen de materiaal categorieën vallen zie Annex 6. Voor Fossiele Energiedragers zijn naast huishoudens de bedrijven Stedin Netbeheer, Nedal Aluminium en BASF Nederland grote consumenten. Voor Dierlijke en Plantaardige Producten gaat het qua consumenten van materialen naast huishoudens om bedrijven zoals JDE NL, Bart's Retail en Intertaste Supply Point Utrecht. Voor de materiaalgroep Chemische Producten, Kunststof en Rubber zijn BASF Nederland, Stedin Netbeheer en Universitair Medisch Centrum Utrecht grote consumenten. Voor een groter inzicht in een benadering van de bedrijven gelinkt aan de verschillende materiaalstromen zie Annex 5.

MATERIAALCONSUMPTIE GEBOUWDE OMGEVING

De MSA geeft ook een inschatting van de hoeveelheid materialen dat gebruikt is voor de nieuwbouw van woningen, utiliteitsgebouwen en wegen in Utrecht. De ingaande stromen in de gebouwde omgeving bedragen in totaal 935 kton, wat een kwart is van de totale materiaalconsumptie in Utrecht in datzelfde jaar.

De grootste stromen die de bouw ingaan zijn Beton (79%), Mineralen & Stenen (11%) en Metalen (5%). Daarbij zijn Beton en Metalen grote boosdoeners met betrekking tot ingebedde CO₂-emissies. Een andere ingaande stroom van belang is isolatiemateriaal, die relatief een lage massa heeft maar wel een grote impact op het klimaat.

Door middel van het Urban Mining Model van Metabolic kunnen we een inschatting geven van de oorsprong van de materialen die in de woning- en utiliteitsbouw zijn gebruikt. Hieruit blijkt dat bijna 90% van de materialen die voor de gebouwde omgeving en utiliteitsbouw worden gebruikt van primaire oorsprong zijn. Circa 8% van de materialen zijn van een secundaire bron en minder dan 3% van de materialen zijn hernieuwbare materialen.

Ruim 60% van het materiaal is gebruikt voor het realiseren van woningen. Bijna 30% van de materialen is gebruikt in de utiliteitsbouw. 7% van de materialen in de gebouwde omgeving worden toegepast in de grond-, weg- en waterbouw (hier gaat het met name om wegen). Hierbij zijn alleen de materialen die benodigd zijn voor het aanleggen en vervangen van wegen in kaart gebracht (en daarmee dus niet de materialen die vrijkomen bij veranderingen aan de huidige voorraad).

Duiding MSA gemeente Utrecht

PRODUCTIE

Er wordt in de gemeente Utrecht een grote hoeveelheid producten geproduceerd, waaronder de grootste productgroepen Dierlijke en Plantaardige Producten (487 kton), Chemische Producten, Kunststoffen en Rubber (227 kton) en Chemische en Metaalproducten, Machines en Vervoersmiddelen (171 kton). De Industrie is de voornaamste sector die de totale hoeveelheid van aan producten (1250 kton) produceert in Utrecht.

AFVAL EN VERWERKING

Er wordt in 2021 voor 971 kton aan afvalstoffen geproduceerd in de gemeente Utrecht. Het totaal aan afvalstromen binnen de gemeente is vele malen kleiner dan de consumptie van virgin materialen. Zelfs wanneer alles perfect gerecycled of hergebruikt wordt kan slechts aan een derde van het totale materiaalgebruik worden voldaan. Dit heeft als implicatie dat circulariteit op de schaal van de stad nog niet mogelijk is.

Van de afvalstoffen hebben Mineralen met 64% het grootste aandeel, voornamelijk afkomstig uit de sectoren Publieke Instanties, en Zakelijke Dienstverlening. Mineralen worden gevolgd door Gemengd Afval (18%), voornamelijk afkomstig van huishoudens. Andere grote categorieën afvalstoffen zijn Dierlijk/Plantaardig Afval (70 kton) en Slib (38 kton).

In de afvalverwerking fase zien we dat een groot gedeelte wordt verwerkt door middel van Breken en Scheiden (26%). Deze verwerkingsmethode wordt vooral toegepast op mineralen.

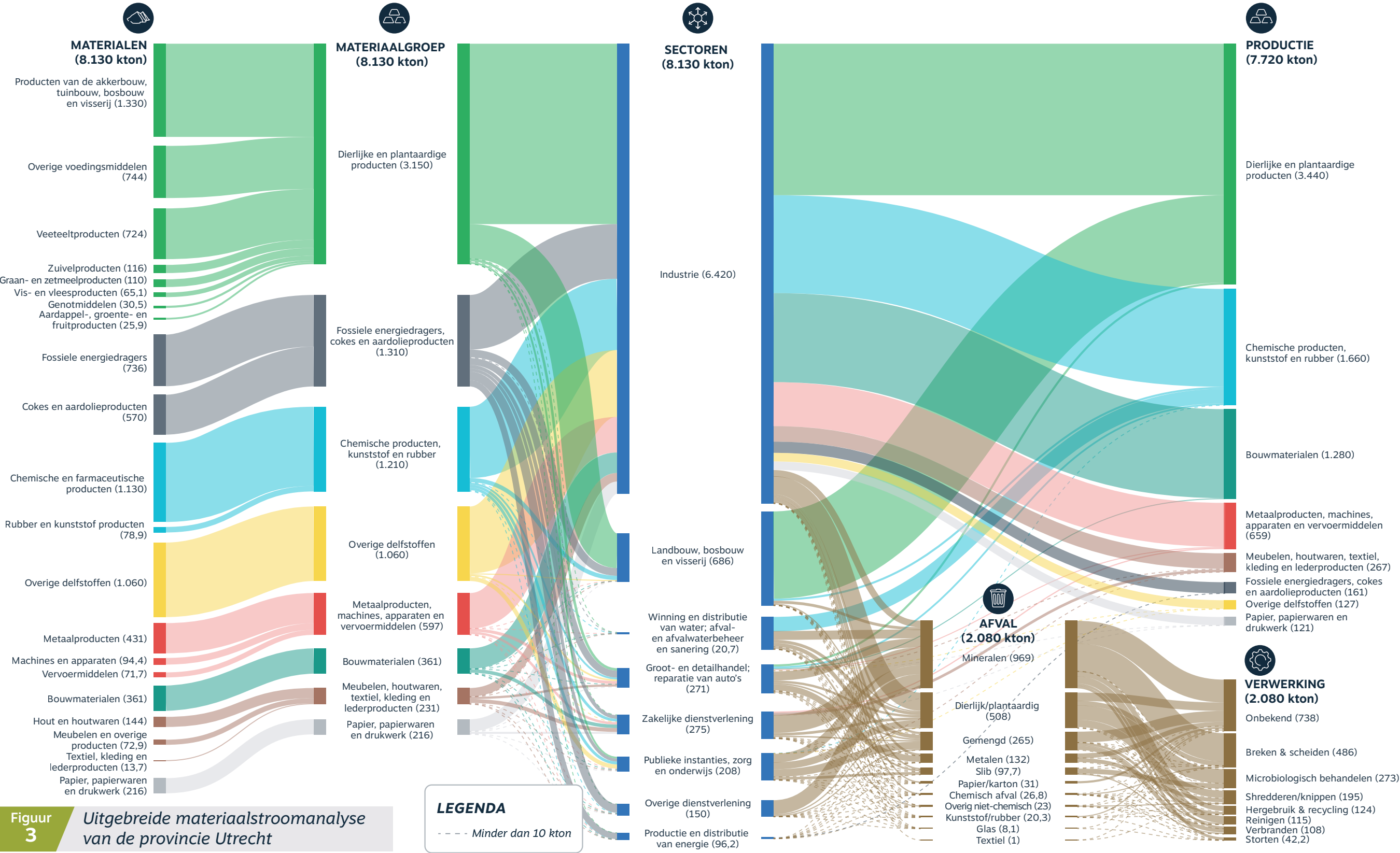
Ook wordt een significant gedeelte van het afval (13%) nog steeds verbrand. 67% van het verbrande afval bestaat uit Gemengde Stromen. In totaal wordt meer dan 26 kton gestort. Dat betreft ongeveer 3% van de afvalstromen. Deze verwerkingsmethoden vertegenwoordigen de laagste tredes op de R-ladder. De Gemengde stroom die wordt verbrand is extra interessant omdat een groot gedeelte van het Gemengde afval wordt geproduceerd door huishoudens binnen de gemeente en de gemeente relatief gemakkelijk invloed kan uitoefenen op de verwerking van deze stromen.

16% van de stromen wordt hergebruikt of gerecycled, voornamelijk Gemengd Afval en Mineralen. 26% van de stromen wordt gebroken en gescheiden om deze stromen vervolgens opnieuw in te zetten. Hierbij gaat het dus om laagwaardig hergebruik. Daarnaast wordt 7% van het afval microbiologisch behandeld. Dat gaat om behandelingen als composteren en vergisten. Deze behandelingen worden voornamelijk toegepast op groene stromen en Slib. Daarbij kan gezegd worden dat vergisten in combinatie met composteren de voorkeur krijgt, omdat op deze manier niet alleen de nutriënten kunnen worden teruggewonnen, maar ook de chemische energie in groenstromen wordt ontsloten.

SLOOP GEBOUWDE OMGEVING

Bij de gebouwde omgeving zien we aan de uitgaande kant dat er juist meer materialen vrij zijn gekomen bij de sloop van utiliteiten dan bij woningen (73%). De grootste stromen die vrijkomen zijn Puin en Metalen. Verder valt op dat er heel veel minder wordt gesloopt dan gebouwd. De vrijkomende materialen zijn goed voor 64,7 kton, terwijl de materiaalvraag 935 kton bedraagt.

Materiaalstroomanalyse provincie Utrecht

Duiding MSA provincie Utrecht

MATERIAALSTROOMANALYSE PROVINCIE UTRECHT

De gemeente Utrecht is indirect verantwoordelijk voor het beheer van vele materiaalstromen, door het aanbesteden van activiteiten zoals afvalinzameling en recycling. Door samen te werken met andere gemeenten binnen de provincie, kunnen gezamenlijke doelen worden gesteld en beleid en initiatieven beter op elkaar worden afgestemd. Hierdoor kan er gezamenlijk een visie en actieplan worden ontwikkeld voor duurzaam materiaalbeheer, met een bijzondere focus voor het huisvesten van circulaire bedrijvigheid. De vergelijking tussen de gemeentelijke en provinciale MSA laat de onderlinge afhankelijkheid van de gemeente en haar regio zien en creëert zo de basis voor een gedeeld gevoel van urgentie omtrent de transitie naar een circulaire economie. In tegenstelling tot de gemeentelijke materiaalstroomanalyse zijn voor de provincie huishoudens en de gebouwde omgeving niet meegenomen.

MATERIAALCONSUMPTIE

Aan de linkerkant zien we materialen die gebruikt worden in de provincie Utrecht in het jaar 2021 (in totaal 8.130 kton; zie figuur 3). De materialen worden voor 79% geconsumeerd door industrie in de provincie Utrecht. De industrie wordt gevolgd door de Landbouw, Bosbouw en Visserij sector met 8% van de materiaalconsumptie.

De andere sectoren maken samen ruim 10% van de materiaalconsumptie uit. Hierbij valt op dat de Landbouw, Bosbouw en Visserij sector in de provincie veel meer aanwezig is dan in de gemeente.

De grootste groepen gebruikte materialen zijn respectievelijk Dierlijke en Plantaardige Producten, Fossiele Energiedragers en Chemische Producten, Kunststof en Rubber. In de provincie is het aandeel Dierlijke en Plantaardige Producten groter dan Fossiele Energiedragers. Dit is in de gemeente omgekeerd het geval.

PRODUCTIE

Er wordt in de provincie Utrecht een grote hoeveelheid producten geproduceerd, waaronder de grootste productgroepen Dierlijke en Plantaardige producten (3.440 kton), Chemische Producten, Kunststoffen en Rubber (1.660 kton) en Bouwmaterialen (1280 kton). De Industrie is de voornaamste sector die de totale hoeveelheid van 6.570 kton aan producten produceert in provincie Utrecht. Dit is bijna 5 keer van de massa van producten die door de industrie in de gemeente Utrecht zijn geproduceerd. Terwijl Landbouw, Bosbouw en Visserij in de gemeente Utrecht maar ongeveer 1% van de productie uitmaakt is het in de provincie Utrecht de op twee na grootste sector.

AFVAL EN VERWERKING

Er wordt in 2021 voor 2.080 kton aan afvalstoffen geproduceerd in de provincie Utrecht. Ook in de provincie geldt dat het totaal aan afvalstromen binnen de gemeente is vele malen kleiner dan de consumptie van virgin materialen, met de implicatie dat circulariteit op de schaal van de provincie ook nog niet mogelijk is.

Van de afvalstoffen hebben Mineralen met bijna 50% het grootste aandeel, deze zijn ook in de provincie voornamelijk afkomstig uit de sectoren Publieke Instanties en Zakelijke dienstverlening. Mineralen worden gevolgd door dierlijk/plantaardig afval (24%), voornamelijk afkomstig van de industrie en Publieke Instanties. Andere grote categorieën afvalstoffen zijn gemengd afval (265 kton) en metalen (132 kton).

In de afvalverwerking fase zien we dat een groot gedeelte wordt verwerkt door middel van Breken en Scheiden (23%). Deze verwerkingsmethode wordt vooral toegepast op mineralen en kan worden gezien als laagwaardig hergebruik. Ook wordt het Dierlijk/plantaardig afval en het slib microbiologisch behandeld, bijvoorbeeld door het afval te vergisten of te composteren (13%). Microbiologisch behandelen wordt voor het afval van de provincie relatief vaker toegepast dan bij de gemeente. 6% van de stromen wordt hergebruikt of gerecycled, voornamelijk gemengd afval en mineralen.

03 Inzicht in bedrijvigheid

Introductie

In dit hoofdstuk presenteren we inzichten met betrekking tot bedrijvigheid en werkgelegenheid in de regio Utrecht. Het doel hiervan is het beter kunnen duiden en vergelijken van de materiaalstromen en sectoren binnen gemeente Utrecht, om zo richting te geven aan het lokale en regionale circulaire beleid. Hiermee draagt deze analyse bij aan het tweede en derde subdoel van deze rapportage, namelijk door:

- Het leveren van achtergrondinformatie over bedrijvigheid en werkgelegenheid om te bepalen wat essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie betekent
- Expliciet de link te leggen tussen de gemeente en haar regio om zo de urgentie tot samenwerking voor het verwerken van grondstoffen te verhogen

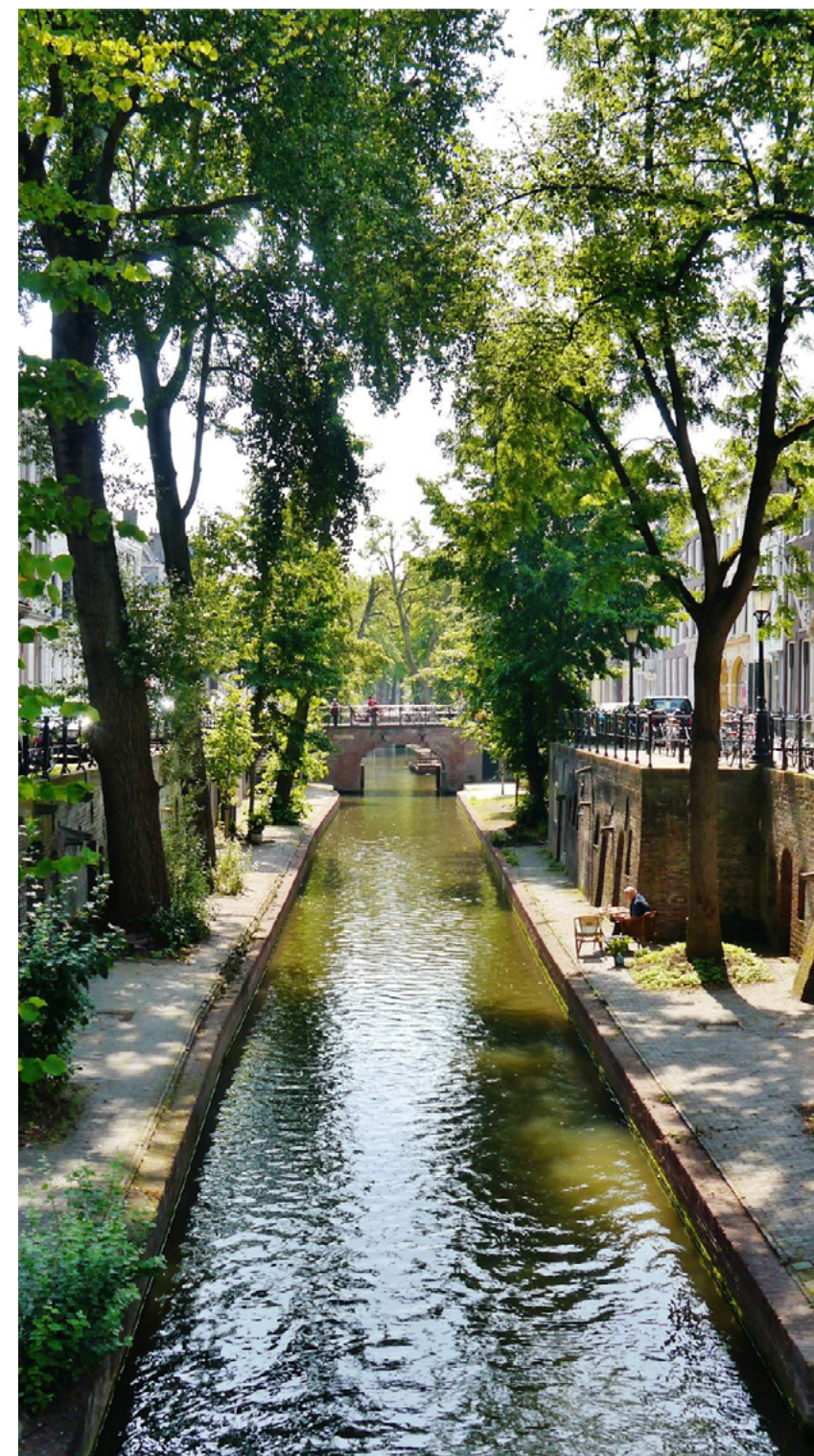
De Utrecht Monitor⁵ geeft aan dat tussen 2018 en 2021 het aantal banen binnen de gemeente Utrecht is toegenomen met 25.500 tot een totaal van 288.000. Zelfs in de coronajaren was er een groei te zien van 2,7% in 2020 en 2,2% in 2021. De netto arbeidsparticipatie - het percentage van inwoners tussen de 15 en 74 jaar dat een baan heeft - steeg in 2021 naar 74,8%. Met dit percentage ligt Utrecht hoger dan de andere drie grote randsteden en het landelijk gemiddelde van 70,4%.

In de toekomst gaan in het kader van de transitie naar een circulaire economie een toenemend aandeel van deze werkgelegenheid veranderen

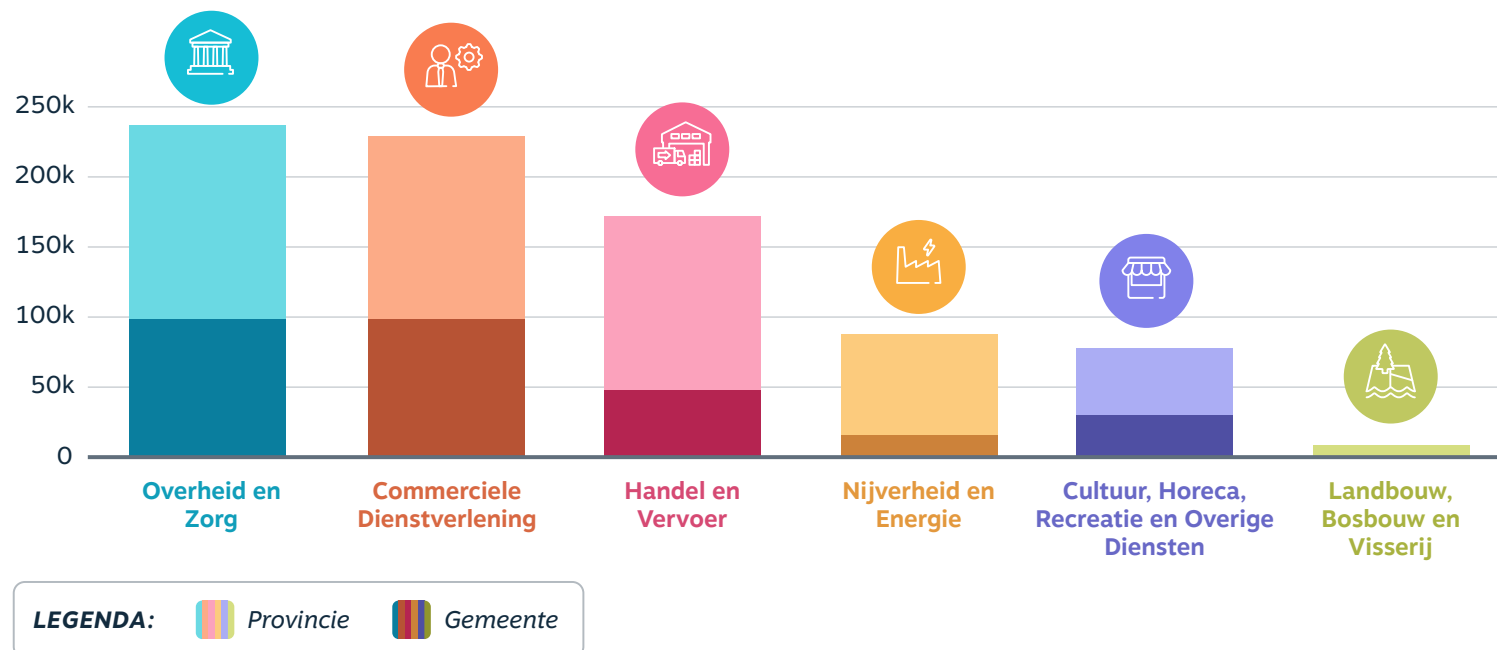
in circulaire banen. Dit is maar een van de vele effecten die deze transitie met zich mee brengt. Circulaire bedrijvigheid met haar veranderende activiteiten zal ook een effect hebben op de ruimtevrage. Gezien de nu al schaarse ruimte in de gemeente Utrecht is het huisvesten van circulaire bedrijvigheid een van de meest bepalende maar dus ook kritieke factoren in het vormgeven van een circulaire economie.

Hiervoor is er een analyse gemaakt van de belangrijkste sectoren van werkgelegenheid binnen de gemeente en de provincie. Daarnaast volgt er ook een overzicht van de ruimtelijke verdeling van werkgelegenheid binnen deze sectoren. Om inzicht te bieden in hoe werkgelegenheid en bedrijvigheid gaan veranderen geven we een voorbeeld van een circulaire waardeketen. Voor het in beeld brengen van deze waardeketen wordt het model van de “Value Hill” geïntroduceerd (zie figuur 8).

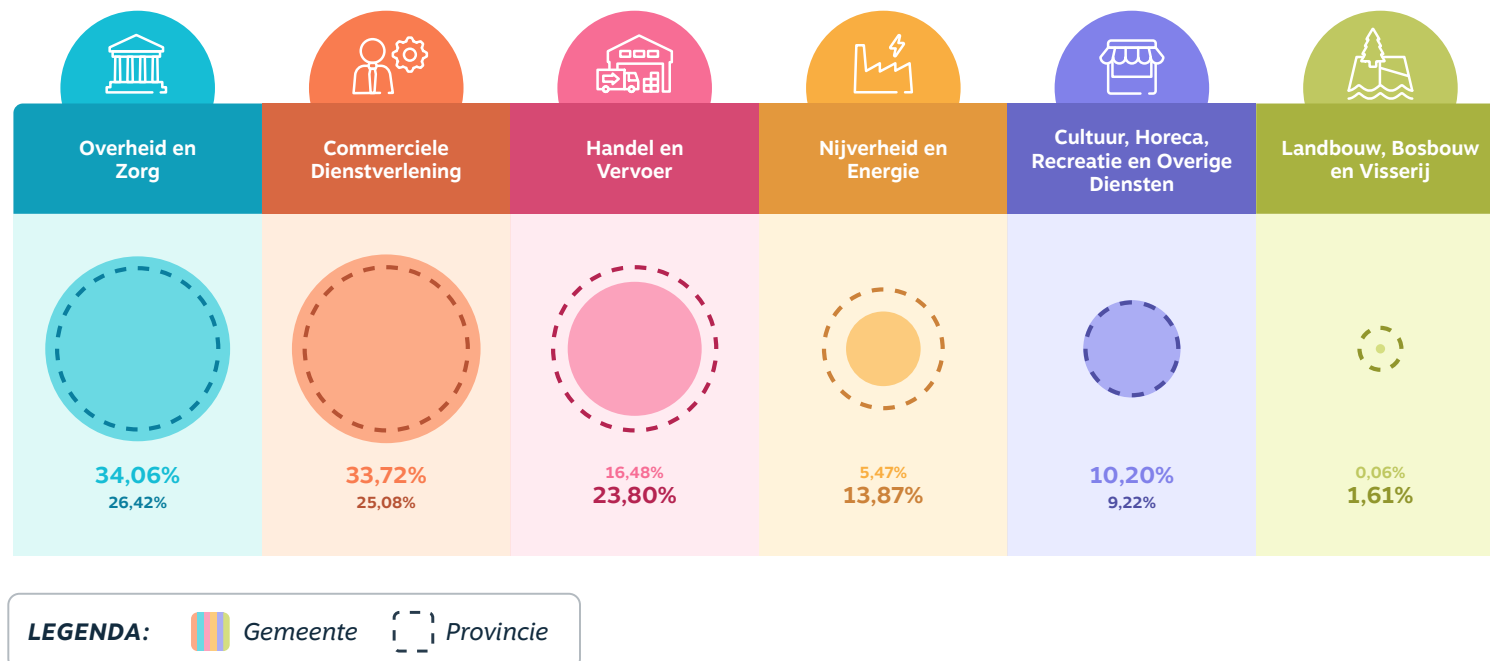
Als onderdeel van dit project zijn er twee werksessies gehouden. Om een startschot te geven aan het gesprek over essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie heeft een werksessie plaatsgevonden om criteria en (meet-)indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie vast te stellen. Daarnaast is er op basis van de inzichten uit de MSA een werksessie georganiseerd waarbij verschillende belanghebbenden van de afvalketen hebben deelgenomen. Het doel was het verhogen voor de urgentie om samen te werken aan het realiseren van de circulaire ambities.

Werkgelegenheidsscan*

Figuur 4 Overzicht van de absolute werkgelegenheid per sector in de gemeente en de provincie

Figuur 5 Overzicht van de relatieve werkgelegenheid per sector in de gemeente en de provincie

INZICHT IN WERKGELEGENHEID

Op het eerste gezicht, is de absolute werkgelegenheid in alle 6 sectoren hoger in de provincie dan in de gemeente (zie figuur 4). Dit is te verwachten, aangezien de gemeente slechts ongeveer 22% van de totale bevolking van de provincie bevat. Wel zien we een grote concentratie van werkgelegenheid op gemeentelijk niveau binnen de sectoren Commerciële Dienstverlening, Cultuur, Horeca, Recreatie en Overige Diensten en Overheid en Zorg. Dit kan worden verklaard door het feit dat de gemeente een divers commercieel centrum is met veel recreatieve instellingen, bedrijven en het grootste overdekte winkelcentrum van Nederland. Deze sectoren die de meeste werkgelegenheid bieden zijn sectoren met relatief kleine materiaalstromen. Bijvoorbeeld consumenten de publieke instanties, zorg en onderwijs 7% van de materialen en veroorzaken rond 30% van het gemeentelijke afval, terwijl deze sector wel de meeste werkgelegenheid binnen de gemeente biedt.

Binnen de sectoren van Overheid en Zorg en Commerciële Dienstverlening heeft de gemeente een relatief groter aandeel dan de provincie (zie figuur 5). Bovengaande trends kunnen verklaard worden doordat er veel mensen in de gemeente wonen en doordat de overheids- en zorginstanties in de stad geconcentreerd zijn. Ook de hoge percentages in vergelijking tot de andere sectoren liggen hieraan te grondslag. Handel en Vervoer; Nijverheid en Energie; en Landbouw, Bosbouw en Visserij komen relatief weinig voor binnen de gemeente en relatief meer voor in de provincie. Dit zijn allemaal activiteiten met een groter ruimtebeslag. Ook gaan er in deze sectoren over het algemeen grotere materiaalstromen om. Zo verbruikt de industrie in de provincie bijna 80% van de materialen, terwijl de werkgelegenheid in deze sector laag is (Nijverheid en Energie). De Landbouw, Bosbouw en Visserij is de op twee na grootste consument van materialen in de provincie, maar biedt van alle sectoren de minste werkgelegenheid.

* Voor de methode van deze scan zie Annex 4

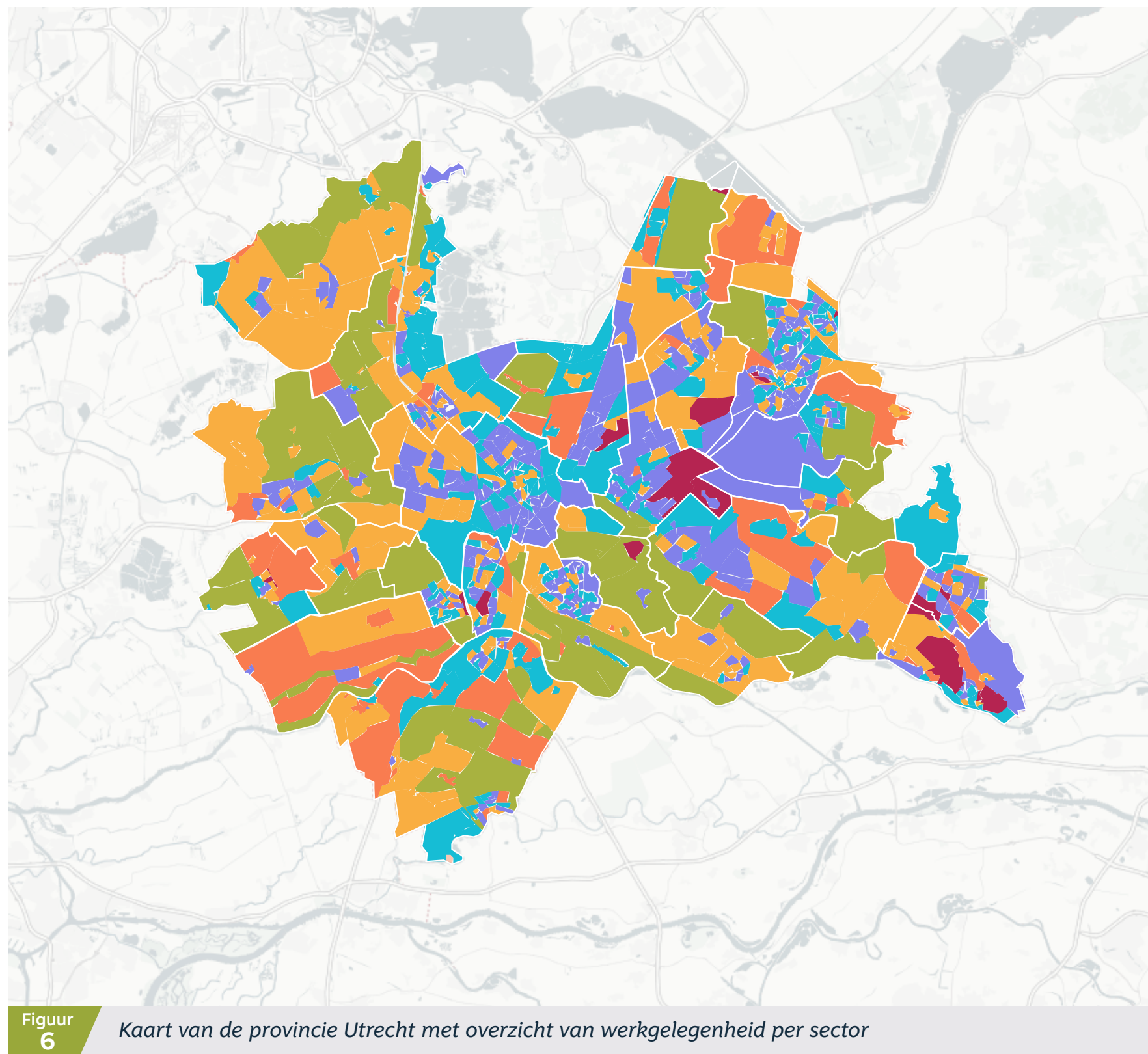
Ruimtelijke verdeling werkgelegenheid

RUIMTELIJKE VERDELING WERKGELEGENHEID

Om verder inzicht te krijgen in de verdeling van de werkgelegenheid in de provincie en de gemeente Utrecht is er ook een ruimtelijke visie gerealiseerd (zie figuur 6). Wat hieraan opvalt is de 'ring' aan landbouwactiviteiten rondom het stedelijk gebied waar evenzeer Nijverheid en Energie ook een grote rol spelen. Deze ruimtelijke verdeling kan verklaard worden door de lagere bevolkingsdichtheid aan de rand van de provincie. Bovendien is in het oosten van de provincie een grotere concentratie van Cultuur, Horeca, Recreatie en Overige diensten. In de stedelijke gebieden zoals rondom de stad Utrecht en Amersfoort staan de sectoren Overheid en Zorg en Commerciële Dienstverlening centraal. De analyse van de absolute, relatieve en ruimtelijke verdeling van de werkgelegenheid is opgesteld om inzicht te krijgen in dominante sectoren binnen Utrecht en de (ruimtelijke) verdeling daarvan. Dit kan vervolgens grondslag bieden aan de analyse van de circulaire trends in het volgende hoofdstuk.

Omschrijving

- Nijverheid en energie
- Commerciële dienstverlening
- Overheid en Zorg
- Handel, vervoer en horeca
- Cultuur, recreatie en overige diensten
- Landbouw, Bosbouw en Visserij

Case study circulaire waardeketens

WAARDEKETENS BEGRIJPEN MET DE “VALUE HILL”

Met een circulaire waardeketen wordt een serie economische activiteiten binnen een productieketen bedoeld waarmee economische waarde wordt toegevoegd. Deze activiteiten resulteren in goederen of diensten die worden geleverd aan bedrijven, overheden of consumenten. Om tot een circulaire economie te komen moet er nog veel veranderen. Intensievere samenwerking in de waardeketen is een van de belangrijkste voorwaarden. Een producent moet samen met verkopers, verwerkers en consumenten samenwerken om ketens te kunnen sluiten en zo de impact op de planeet te beperken en bij te dragen aan maatschappelijke waarden.

Om van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie te komen zijn maatregelen nodig. Deze worden hieronder gelinkt aan het raamwerk van de “Value Hill” (zie figuur 7). De “Value Hill” visualiseert hoe waarde in een circulaire economie kan worden behouden. De eerste “voor gebruik” fase geeft de stijgende waarde van een product tijdens de productie weer. De tweede fase geeft het gebruik van een product weer, waarin de waarde maximaal is. De derde fase geeft de fase na het gebruik weer. De waarde neemt hier snel af. Echter, het doorstromen van het volledige product of onderdelen daarvan naar een eerdere fase leidt tot het instandhouden van een hoge waarde. Hierbij helpen de stappen uit de R ladder (weergegeven in het groen).

Figuur 7

Overzicht van de R-strategieën in de 'Value Hill'

Case study circulaire waardeketens

DE WAARDEKETEN VAN DE CLIQUE

Een voorbeeld uit Utrecht dat de productieketen op een circulaire manier verwerkt is bij de Clique. Deze organisatie gebruikt organische reststromen zoals etensresten en koffiedik van bedrijven als voedingsbodem voor nieuwe producten. De “Value Hill” is dan ook van toepassing op hun bedrijfsmodel: Na het gebruik van organische producten, worden de reststromen opgehaald door de Clique waarna ze worden verwerkt tot hoogwaardig compost. Deze compost herstelt (recover) de nutriënten van de organische producten die dan weer als voedingsbodem voor onder andere oesterzwammen wordt gebruikt.

Werksessie essentiële bedrijvigheid

In deze werksessie zijn de indicatoren besproken op basis waarvan kan worden bepaald of een bedrijf essentieel is in het kader van circulaire economie. Voor een beschrijven van de werksessie zie Annex 1.

Indicator 1: Score op de R ladder

- Draagt de activiteit bij aan producten slimmer gebruiken en maken?
- Draagt de activiteit bij aan de levensduur van producten en onderdelen verlengen?
- Draagt de activiteit bij aan de nuttige toepassing van materialen?

Indicator 2: Toepassing op een materiaal met grote kwantiteit/impact?

- Heeft de activiteit toepassing op een materiaal dat momenteel veel gebruikt wordt?
- Heeft de activiteit toepassing op een materiaal met een grote ingebedde impact?
- Heeft de activiteit toepassing op een veelgebruikt of impactvol materiaal in de toekomst?

Indicator 3: Heeft het een lokale schaal/relevantie?

- Sluit de activiteit aan bij de lokale context?
- Sluit de activiteit aan bij de lokale ambities m.b.t. CE?
- Betreft het een onderdeel van een keten met lokale binding of drempelwaardes van transport?
- Is er al een bedrijf in de regio met een vergelijkbare activiteit?

An aerial photograph of a city, likely Amsterdam, showing a mix of traditional European architecture with red-tiled roofs and modern multi-story apartment buildings. A prominent church spire is visible on the left. The city is interspersed with green trees. The text '04 Analyse van circulaire trends' is overlaid in the top left corner.

04 Analyse van circulaire trends

Introductie circulaire trends

INTRODUCTIE

De verschillende sectoren hebben meerdere circulaire potentie voor hun bijdrage aan het realiseren van een circulaire economie. Tegelijkertijd zal het realiseren van een circulaire economie ook leiden tot een verandering van de huidige ruimtelijke en economische inrichting.

In dit hoofdstuk presenteren we enkele aanvullende inzichten en analyses op drie thema's:

1. Afvalketens
2. Bouwsector
3. Zorgsector

KEUZE VOOR DE CIRCULAIRE TRENDS

Zowel het vraagstuk omtrent de **afvalketens** en de bouw zijn sterk gekoppeld aan het spelende vraagstuk rondom schaarse ruimte en het vormgeven van circulaire bedrijvigheid. Afval is voor de gemeente Utrecht een bijzonder interessant onderwerp met betrekking tot de circulaire economie omdat door de unieke geografische situatie het afvalbeheer grotendeels in handen van Stadsbedrijven ligt. Hierdoor heeft de gemeente Utrecht veel sturing.

Voor de **bouwsector** geldt dat deze sector een grote input en output aan materialen heeft. Gemeente Utrecht heeft een grote bouwopgave met een grote materiaalvraag. Tegelijkertijd is de bouw een sector die veel ruimte in beslag neemt maar ook zorgt voor veel werkgelegenheid. In het kader van de circulaire economie kan dus veel winst in de bouwsector te behalen.

Utrecht heeft een cluster aan zorginstellingen met organisaties zoals universiteit, ziekenhuizen en brancheverenigingen. Utrecht profileert zich op basis van dit cluster als “the heart of health”⁶. Vanuit economisch en ruimtelijk perspectief is het daarom een belangrijk sector voor het in kaart brengen van belangrijke circulaire trends. Vanuit een materialen perspectief is de **zorgsector** ook een interessante sector omdat hele specifieke eisen aan de materialen en aan het afval worden gesteld.

Voor deze drie thema's worden in dit hoofdstuk eerst de drie sectoren geïntroduceerd en de circulaire uitdagingen geïdentificeerd door expliciete links te leggen naar de eerder analyses. Vervolgens worden de circulaire kansen geïdentificeerd door middel van aanvullende analyses, namelijk door

- Ruimtelijke analyse (afvalketens)
- Analyse woningbouwprognose, materiaal- vraag en impact (bouwsector)
- Case study materiaalvraag en impact (zorgsector)

Afvalketens

AFVALKETENS IN UTRECHT

Bij deze trend kijken we naar een aantal specifieke afvalketens in Utrecht. De MSA geeft inzicht in de gemeentelijke en provinciale afvalstromen en de verwerkingswijze van deze afvalstromen. Een verdieping van deze analyse kan middels het evalueren van het ruimtelijke component van de verwerkingsketen. Hoe worden de grootste stromen momenteel verwerkt? En waar? Aan de hand van data van de Afval Verwijdering Utrecht (AVU) is voor de grootste huishoudelijke afvalstromen onder het beheer van de AVU (GFT-afval; Glas; Huishoudelijk restafval; Grof huishoudelijk afval, Oud papier en karton en textiel) de verwerkingsketen in kaart gebracht. De verwerkingsketens staan op de volgende pagina in het kort beschreven.

In de transitie naar een circulaire economie moeten er keuzes worden gemaakt over welke delen van de circulaire kringlopen lokaal gevestigd zouden moeten zijn en welke delen in de regio of nationaal of internationaal gevestigd kunnen worden. Hiervoor kan het overzicht van de huidige afvalketens dienen als eerste stap om te bepalen waar veranderingen nodig zijn. Dit overzicht wordt aangevuld met een overzicht van waar welke afvalverwerkende bedrijven gevestigd zijn. Dit geeft inzicht in de huidige alternatieven voor de vestiging van circulaire kringlopen.

CIRCULAIRE UITDAGINGEN IN AFVALBEHEER

In een circulaire economie is de belangrijkste factor het verminderen van de hoeveelheid afval die wordt geproduceerd. Dit kan worden bereikt door middel van het ontwerpen van producten die langer meegaan, gemakkelijker te repareren zijn en beter kunnen worden gerecycled. Dit vraagt om een fundamentele verandering in de manier waarop we producten ontwerpen, produceren en gebruiken.

Daarnaast is er verbetering mogelijk in de infrastructuur voor het sorteren en recyclen van afval. Hierbij gaat het om het implementeren van innovaties met betrekking tot het effectieve scheiden van afvalstromen en het terug winnen van hoogwaardige grondstoffen.

Verder is het creëren van een mentaliteitsverandering noodzakelijk om ervoor te zorgen dat consumenten en bedrijven hun afval op de juiste manier scheiden en verwerken.

1 Afvalketens

2. Bouwsector

3. Zorgsector

DE HUIDIGE AFVALKETENS IN KAART

GFT-afval

Uit figuur 8 kan worden opgemaakt dat het GFT-afval uit de regio's Amersfoort, Veenendaal en Utrecht zich gedeeltelijk afspeelt op regionale schaal. Het afval wordt buiten de regio vergist en gecomposteerd in zowel Wilp en Wijster. Hierbij wordt groen gas geproduceerd, wat gebruikt wordt voor de opwek van elektriciteit voor eigen gebruik en voor levering aan het elektriciteitsnet.

Huishoudelijk restafval

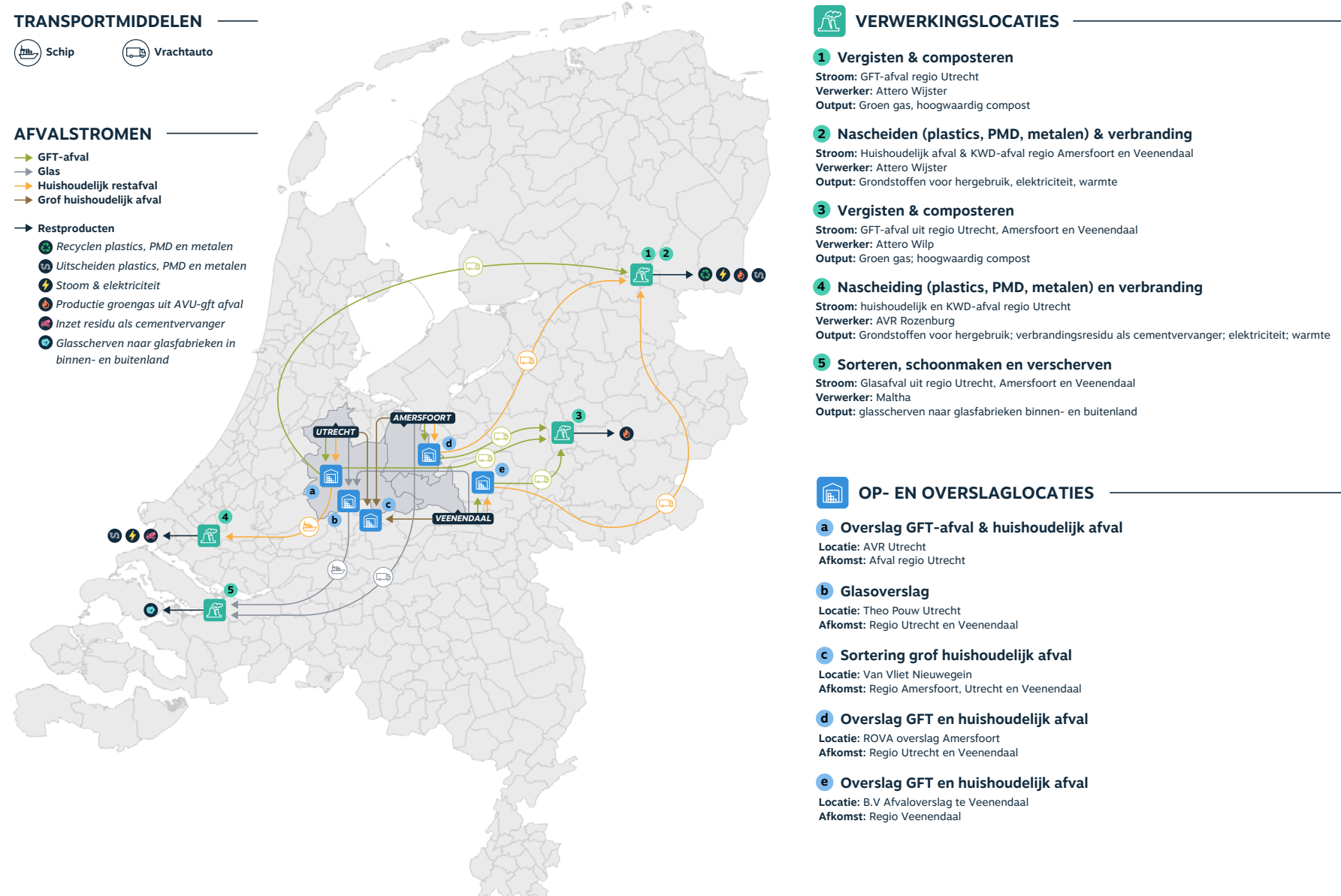
Het huishoudelijk restafval uit de regio's wordt verwerkt in Rozenburg en Wijster. Na het nascheiden van plastics, PMD en metalen wordt het restafval verbrand waarbij stoom, warmte en elektriciteit vrijkomt. Dit wordt aan bedrijven en huishoudens geleverd.

Grofafval

Het grof huishoudelijk afval wordt in de scheidingsinstallatie van Vliet in Nieuwegein gescheiden in grondstoffen en brandbaar afval.

Glasafval

Verpakkingsglas uit provincie Utrecht wordt afgevoerd naar Maltha in Heijningen. Hier wordt het glas gesorteerd, schoongemaakt en verscherfd. Vervolgens worden de glasscherven geëxporteerd naar glasfabrieken in het binnen- en buitenland.

Figuur 8

Overzicht van Utrechtse afvalstromen en bijbehorende verwerkingslocaties en op- en overslaglocaties

1 Afvalketens

2. Bouwsector

3. Zorgsector

DE HUIDIGE AFVALKETENS IN KAART

Oud papier en karton

Uit figuur 9 kan worden opgemaakt dat Oud papier en karton vanuit de drie regio's Utrecht, Amersfoort en Veenendaal naar 3 overslaglocaties in Utrecht, Soesterberg en Ede wordt gebracht. Vervolgens wordt het in bulk naar de papierfabriek van Smurfit Kappa in Renkum vervoerd voor verwerking in nieuwe papier- en kartonproducten.

Textielafval

Van de 11 gemeenten die wel onder het AVU-contract leveren, brengt Reshare het ingezamelde textiel naar hun sorteercentrum in Deventer, waar het wordt gesorteerd. Het herdraagbare deel gaat o.a. naar Reshare-winkels en de rest gaat voor een tweede sorteerslag naar Textiles2Textiles in Wormerveer. Het gesorteerde materiaal wordt vervolgens op verschillende locaties in Nederland en het buitenland verwerkt.

Luiers en incontinentiemateriaal

Luiers worden na de gecombineerde inzameling gebracht naar de Afvalenergiecentrale ARN in Nijmegen voor verwerking (niet alle gemeenten doen mee). De locatie van de afvalstroom is niet aangegeven op de kaart.

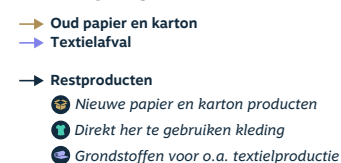
Oude medicijnen en injectienaalden

Stadsbedrijven Utrecht verzamelt de afvalstroom en Renewi in Nieuwegein verwerkt deze op verschillende locaties in Nederland. De locatie van de afvalstroom is niet aangegeven op de kaart.

TRANSPORTMIDDELEN

AFVALSTROMEN

VERWERKINGSLOCATIES

6 Verwerking

Stroom: Oud papier en karton regio Utrecht, Amersfoort en Veenendaal
Verwerker: Smurfit Kappa Recycling BV
Output: Grondstoffen voor hergebruik

7 Sorteren

Stroom: Textielafval regio Utrecht, Amersfoort en Veenendaal
Verwerker: ReShare Store Deventer
Output: Grondstoffen voor hergebruik

8 Verwerking

Stroom: Textielafval regio Utrecht, Amersfoort en Veenendaal
Verwerker: Textiles2Textiles
Output: Grondstoffen voor hergebruik

OP- EN OVERSLAGLOCATIES

f Papieroverslag

Locatie: Paper Recycling Utrecht Doorn BV
Afkomst: Regio Utrecht

g Papieroverslag

Locatie: PreZero, Soesterberg
Afkomst: Regio Amersfoort

h Papieroverslag

Locatie: BV Afvaloverslag, Ede
Afkomst: Regio Veenendaal

Figuur 9

Overzicht van Utrechtse afvalstromen en bijbehorende verwerkingslocaties en op- en overslaglocaties

1 Afvalketens

2. Bouwsector

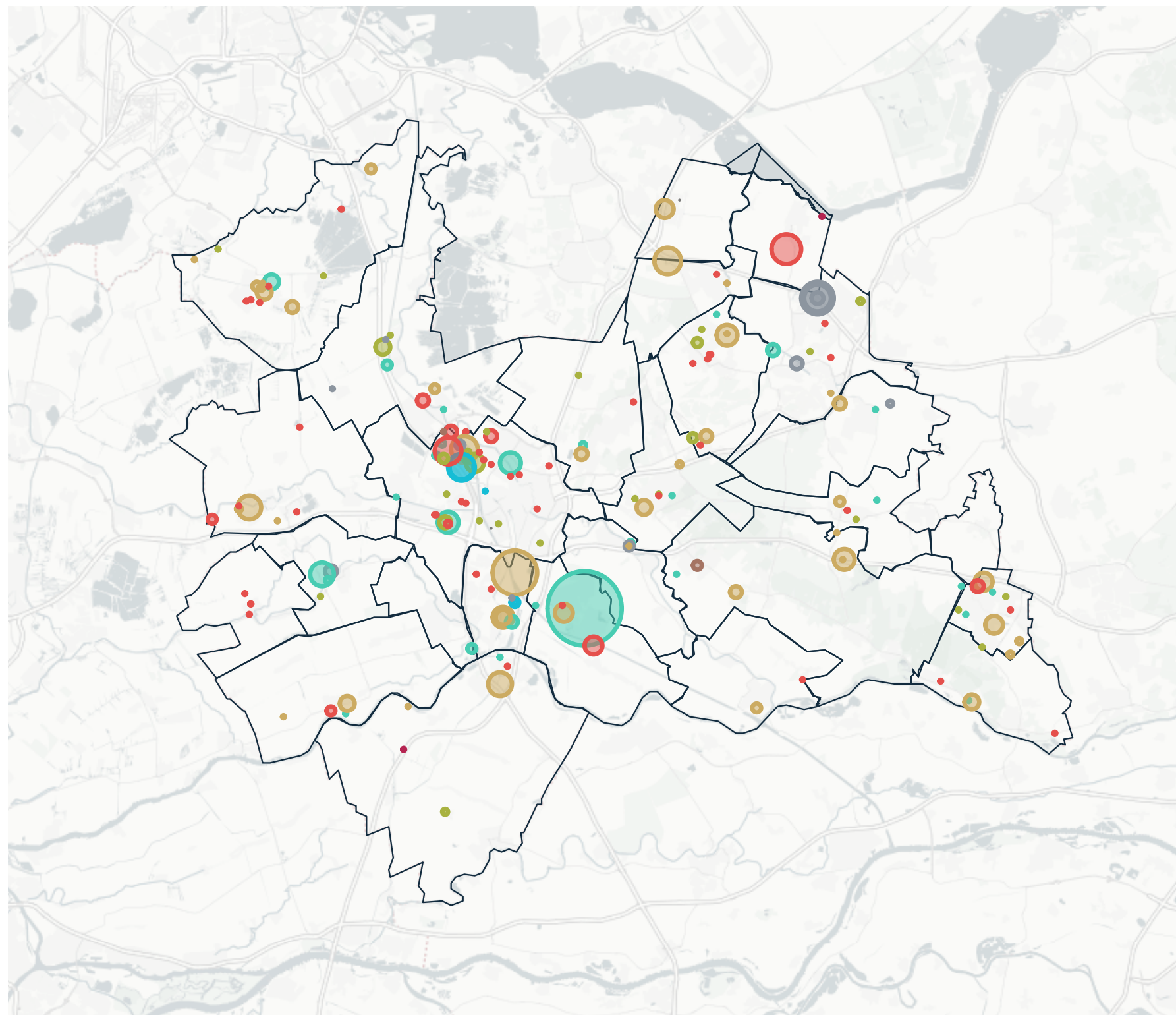
3. Zorgsector

AFVALVERWERKENDE BEDRIJVEN IN KAART

Op figuur 10 is er overzicht afgebeeld van alle afvalverwerkende bedrijven in de provincie Utrecht. De grote van de cirkels is geschaald op de respectievelijke werkgelegenheid van de locatie. In (het noorden van) de gemeente Utrecht is er een concentratie van verscheidene soorten afvalverwerking zoals Sanering en Overig Afvalbeheer, Inzameling van Onschadelijk Afval en Winning en Distributie van Water. In de omgeving van Nieuwegein en Houten zijn er grotere verwerkingslocaties van respectievelijk Inzameling van Onschadelijk Afval en Afvalwaterinzameling en Behandeling. Daarnaast heeft bijna elke gemeente haar eigen inzameling van Onschadelijk Afval en Sanering en Overig Afvalbeheer.

Omschrijving

- Afvalwaterinzameling en -behandeling
- Winning en distributie van water
- Inzameling van onschadelijk afval
- Behandeling van onschadelijk afval
- Sanering en overig afvalbeheer
- Gesorteerd materiaal voorbereiden tot recycling
- Behandeling van schadelijk afval
- Inzameling van schadelijk afval

Figuur
10

Kaart van de provincie Utrecht met aanwezige afvalverwerkende bedrijven

CASE STUDY CIRCULAIRE WAARDEKETENS

DE RUIMTELIJK ECONOMISCHE IMPACT VAN DE TRANSITIE

Een kernelement van de circulaire economie is het ontwerpen van grondstofkringlopen, waarin materialen hoogwaardig blijven circuleren. In een dergelijk economisch systeem gaan dan ook nieuwe economische activiteiten plaatsvinden. Dit gaat gepaard met een andere ruimtevraag.

Sommige materiaalstromen lenen zich mogelijk voor kringloopsluiting op lokale of regionale schaal, terwijl andere complexe materialen misschien nog steeds optimaal op internationale schaal verwerkt kunnen worden. Om kringlopen te sluiten moeten materialen zo hoogwaardig mogelijk worden toegepast. Dat betekent dat vanuit het perspectief van een circulaire economie een regio niet per se zelfvoorzienend hoeft te zijn. De optimale schaalgrootte voor kringloopsluiting verschilt per materiaal en is afhankelijk van factoren zoals schaarste, transport, productieprocessen en geopolitiek.

CIRCULAIRE KANSEN

Voor drie casussen is tijdens de werksessie over grondstofverwerkende bedrijven (zie kader) gesproken over de circulaire potentie en de ruimtelijk economische implicaties hiervan. Onderstaand wordt kort gepresenteerd wat het kernpunt van elke van de drie casussen is.

Inzamelen GFE

Het apart inzamelen van GFE-afval in gestapelde woningen is verplicht volgens EU-wetgeving. GFE is ongeveer 30% van het huishoudelijke restafval. Door dit gescheiden in te zamelen, kan een groot deel van het restafval worden verminderd. Er wordt gewerkt aan een inzamelketen van keuken tot verwerking in samenwerking met de gemeente Rotterdam.

Scheiden papier en kartonafval

Papier en karton worden gezamenlijk ingezameld en gescheiden en verwerkt bij PRU in Utrecht, wat het benodigde transport vermindert, het uiteindelijke verwerkingsproces vereenvoudigt en het product van hogere kwaliteit maakt. Kansen voor circulaire innovatie zitten in het digitaliseren van materialen en de overstap van plastic naar karton.

Hergebruik beton

Het recyclen van beton is belangrijk, maar het brengt ook uitdagingen met zich mee vanwege de ruimte die het vraagt en in het slim koppelen van nieuwe projecten aan wat er aan materiaal vrijkomt. Op dit moment is het aanbod van gerecycled beton laag omdat er weinig hergebruikt materiaal wordt aangeleverd.

Werksessie grondstofverwerkende bedrijven

In deze werksessie werden de belangrijkste inzichten uit de MSA met betrekking tot afval gepresenteerd aan sleutelfunctionarissen van de gemeente Utrecht. Vervolgens zijn deze inzichten tijdens een open gesprek gespiegeld aan de professionele ervaringen van de individuele personen. Er waren verschillende personen aanwezig die zich elk met verschillende aspecten van dit onderwerp bezighouden, waaronder het beheer van de openbare ruimte, de inzameling van huishoudelijk afval en de verwijdering van afval in Utrecht.

Tijdens de bijeenkomst werden er verschillende vragen opgeworpen, waaronder de vraag hoe om te gaan met bedrijven die deel uitmaken of verwacht worden een deel uit te maken van de circulaire economie en op welke schalen kringlopen kunnen worden gesloten.

Aan het einde van de werksessie werden voor drie relevante afvalketens de circulaire potentie gediscussieerd door te bepalen wat de huidige uitdagingen zijn en wat mogelijkheden zijn voor het sluiten van kringlopen. Specifiek is er tijdens het gesprek ingegaan op de afvalketen van GFE/GFT, papier en karton en beton. Elk van deze afvalketen heeft zijn eigen unieke eigenschappen en circulaire potentie. Voor meer informatie zie Annex 2.

Circulaire bouwsector

DE BOUWSECTOR IN UTRECHT

De bouwsector is een belangrijke economische sector die door de grote materiaalstromen een sleutelrol kan spelen in het zoeken van innovatieve oplossingen voor de circulaire economie. De gemeente Utrecht heeft ambitieuze plannen voor het realiseren van een circulaire economie en dit betekent dat er een grote verandering plaats moet vinden in de manier waarop gebouwen worden ontworpen, gebouwd en gebruikt.

De bouwsector in Utrecht is goed ontwikkeld en biedt werkgelegenheid aan een groot aantal professionals. Er zijn verschillende bouwbedrijven gevestigd in Utrecht, enkele voorbeelden zijn: BAM, Heijmans, VolkerWessels, Adex en Strukton. Naast deze grote bouwbedrijven zijn er ook diverse kleinere bedrijven gevestigd in Utrecht die zich op gebieden naast het bouwen zelf richten, zoals ontwerp, restauratie, renovatie en beheer en onderhoud. In Utrecht zijn er dus diverse bouwbedrijven actief in de hele bouwketen, die allen bijdragen aan de ontwikkeling en vernieuwing van de stad en haar omgeving.

DE CIRCULAIRE UITDAGINGEN VAN DE BOUWSECTOR

Uit de MSA blijkt dat de bouwsector in de gemeente Utrecht ongeveer een kwart van alle materialen consumeert en minimaal 5% van het afval genereert. Door deze grote materiaalstromen is de bouwsector is een belangrijke sector in het realiseren van de Utrechtse ambities. Een transitie naar een circulaire economie is hiervoor noodzakelijk.

Het vinden van manieren om materialen en grondstoffen op een circulaire manier te gebruiken en afval te verminderen is een uitdaging. Het hergebruik van materialen en grondstoffen is nu nog niet voldoende geïntegreerd in de bouwsector. Het verminderen van de milieu-impact van de bouwsector is ook nodig om aan de ambities te voldoen. Dit betekent dat er bij de bouw en renovatie van gebouwen en infrastructuur meer gebruik moet worden gemaakt van duurzame energie en hernieuwbare materialen. Een voorwaarde voor het creëren van een circulaire economie in de bouwsector is dat alle betrokken partijen samenwerken om materialen en grondstoffen zo efficiënt mogelijk te gebruiken en afval te verminderen. Hiervoor is een verandering van mindset en werkwijze nodig binnen de hele sector, van ontwerp tot en met sloop.

Voor de bouw zijn de nationale circulaire doelstellingen uitgewerkt in de Transitieagenda Circulaire Bouweconomie en het Uitvoeringsprogramma. In 2030 is het doel om 50% minder primaire grondstoffen te verbruiken, en in 2050 wil Nederland een volledig circulaire economie zijn. In lijn hiermee wordt de milieuprestatie van gebouwen (MPG) tot 2030 aangescherpt naar 0,5. Daarnaast ondervindt ook de bouwsector in toenemende mate de effecten van de stikstofproblematiek. Dit vraagt ook om nieuwe, schonere manieren van bouwen.

1 Afvalketens

2. Bouwsector

3. Zorgsector

PROGNOSE WONINGBOUW

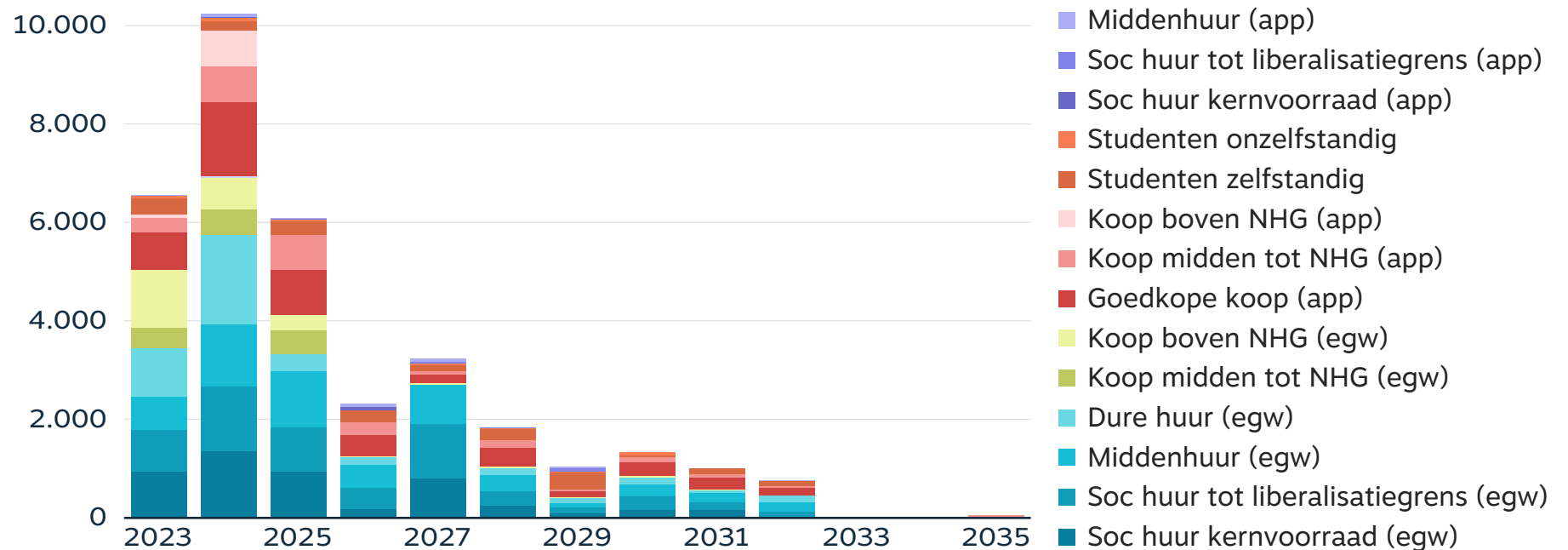
Recent onderzoek van Metabolic toont aan dat indien we doorgaan met de huidige manier van bouwen en de huidige woningbouwplannen, we in 2027 door het koolstofbudget van de woningbouw heen zijn. Ook gemeente Utrecht speelt een rol in dit scenario, met een relatief grote woningbouwopgave. Aan de hand van het Meerjarenplan Ruimte zijn de hoeveelheid en type woningen die tot 2035 gebouwd gaan worden in kaart gebracht. Op basis van deze getallen is berekend wat de geplande materiaalvraag is voor de nieuwbouw van woningen in gemeente Utrecht in de komende jaren*.

In 2023, 2024 en 2025 zien we een piek van woningen die gebouwd gaan worden (zie figuur 11). Deze is in 2024 het hoogst, met meer dan 10.000 woningen. In deze drie jaren worden studentenwoningen gebouwd, in de daarop volgende jaren niet meer. Het grootste aandeel aan woningen dat gaat worden gebouwd zijn huurwoningen, gevolgd van koopwoningen en studentenwoningen. Bij de materialen die zijn gekoppeld aan deze woningbouwplannen gaat qua massa het in eerste instantie om gewapend beton, gevolgd van baksteen, keramiek en steen en overige materialen. Op de vierde plaats staat gips, gevolgd van materialen zoals hout, isolatiemateriaal, metalen, glas en installaties.

* Hiervoor is gebruik gemaakt van het Urban Mining Model van Metabolic. Dit model is gebaseerd op een status quo scenario, waarin wordt gebouwd met momenteel overheersende materiaalkeuzes.

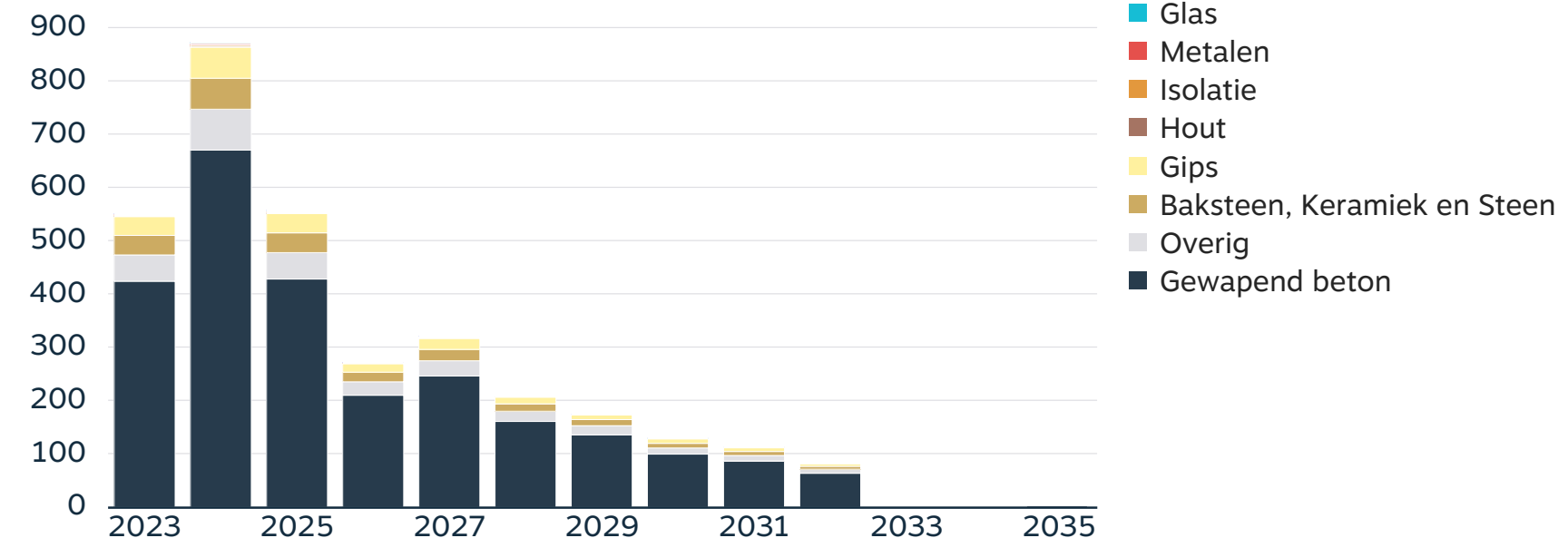
Aantal nieuwe woningen naar type

Aantal woningen en geplande start bouw

Materiaalvraag woningbouw

Materiaalvraag (kton) per jaar

Figuur 11

Overzicht van aantal type woningen naar type en de materiaalvraag in de woningbouw

1 Afvalketens

2. Bouwsector

3. Zorgsector

VAN ENERGIETRANSITIE NAAR OOG VOOR MATERIALEN

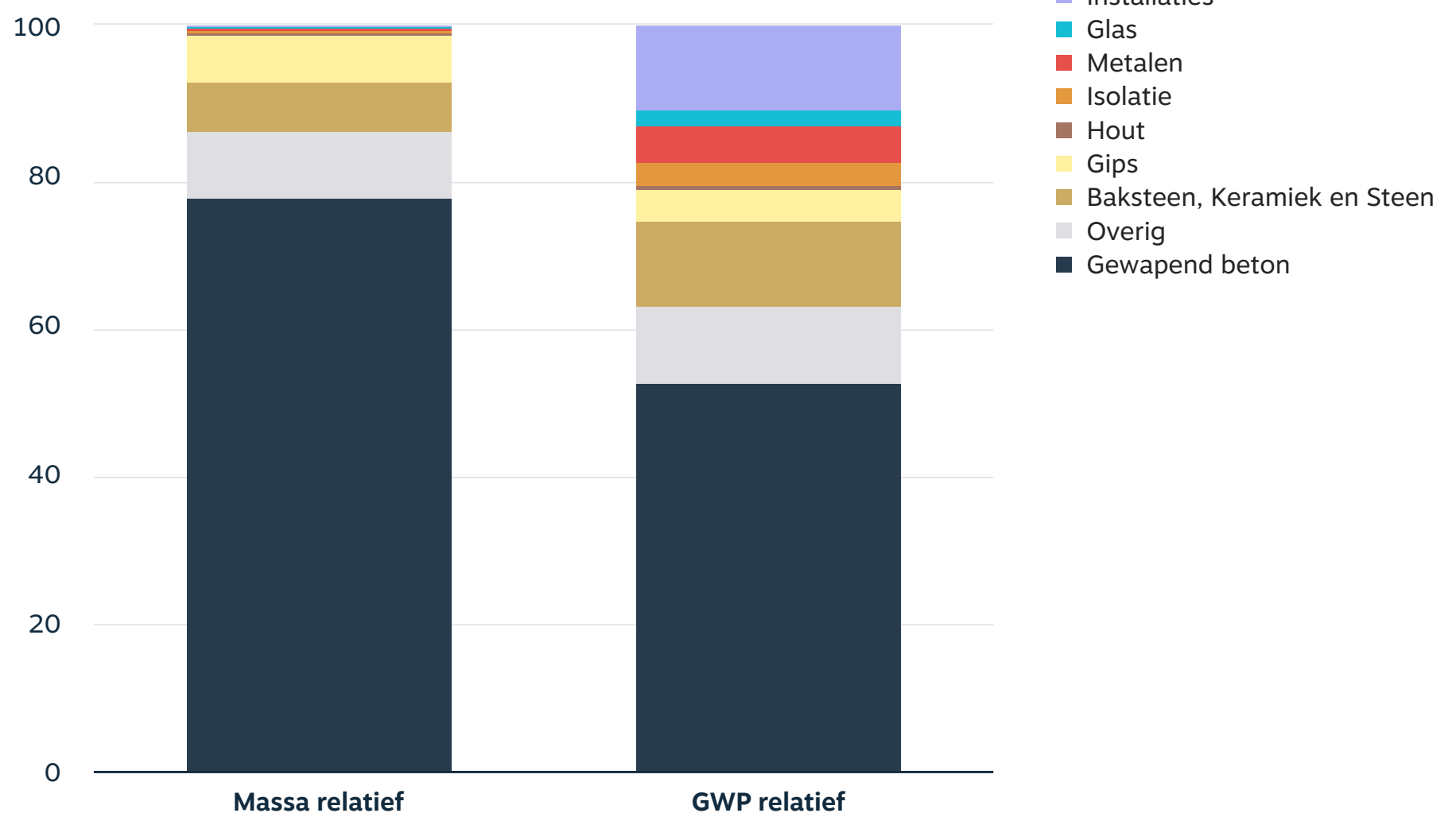
In de afgelopen jaren is er veel aandacht voor het verminderen van (fossiele) energieconsumptie in gebouwen. De gebruiksfase van een gebouw is nu nog verantwoordelijk voor de grootste deel van de CO₂-impact. Naarmate in de komende jaren de energiemix verschoont, verschuift het evenwicht. Daarom wordt de keuze voor duurzame, lage impact materialen toenemend belangrijker.

INGEBEDDE IMPACT VAN BOUWMATERIALEN

Met kengetallen voor de bouwindustrie in Nederland is berekend wat de verwachte ingebedde impact is van de materiaalvraag van de woningbouwplannen (zie figuur 12). De impact wordt weergegeven op basis van het global warming potential (GWP). Hieruit komt naar voren dat de grootste impact komt door het gebruik van gewapend beton, gevolgd door installaties en baksteen, keramiek en steen. Andere bouwmaterialen met een relatief hoge impact zijn metalen, gips en isolatie. Het valt op dat een materiaalgroep zoals installaties op basis van massa het kleinste aandeel heeft aan de materiaalvraag maar wel leidt tot een relatief hoge impact.

Impact materiaalvraag woningbouw

Massa en type

Figuur 12

Overzicht van de impact van de materiaalvraag in de woningbouw

CIRCULAIRE KANSEN

Voor de komende jaren zijn de woningbouwplannen in Utrecht gedetailleerd in kaart gebracht, evenals de bijbehorende materiaalvraag en de verbonden CO₂-impact. Deze grootschalige bouwactiviteiten hebben echter ook een hoge milieubelasting, zowel in termen van materiaalgebruik als CO₂-impact, en maken het belang van de bouwsector bij het tegengaan van milieueffecten duidelijk.

Bovendien vergt de bouw- en sloopketen veel ruimte, zowel fysiek als logistiek. In Utrecht, waar de beschikbare ruimte beperkt is, is dit een belangrijk aandachtspunt. De bouwsector is een sector met een grote vraag naar materialen en een aanzienlijke milieu-impact, en de meeste materiaalstromen, ruimtebehoefte en economische activiteiten zijn lokaal geconcentreerd in Utrecht en de omliggende regio. Dit biedt dan ook tal van kansen voor het bevorderen van een circulaire economie in de bouwsector.

Door middel van beleidsmaatregelen, samenwerking en innovatie kan er worden gestreefd naar een bouwsector die bijdraagt aan het verminderen van milieueffecten, het efficiënt gebruik van materialen en grondstoffen, en het realiseren van een toekomstbestendige en leefbare stad.

Circulaire zorgsector

DE ZORGSECTOR IN UTRECHT

Utrecht is de belangrijkste speler in de Nederlandse gezondheidszorg, met tal van toonaangevende instellingen en organisaties die bijdragen aan de ontwikkeling van de sector, en met een sterke focus op onderzoek, onderwijs en praktijk. De stad is de thuisbasis van de Universiteit Utrecht, een toonaangevende onderzoeksinstituut op het gebied van de gezondheidswetenschappen. De Universiteit Utrecht en verschillende hogescholen bieden MBO-, bachelor- en masteropleidingen aan op het gebied van de gezondheidswetenschappen en -zorg. Daarnaast zijn er ook verschillende onderzoeksinstituten gevestigd in Utrecht, zoals het Hubrecht Instituut en het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Deze instellingen dragen bij aan de ontwikkeling van toekomstige professionals in de gezondheidszorg. Utrecht is ook een belangrijk centrum voor de gezondheidszorg in de praktijk. Er zijn verschillende grote ziekenhuizen gevestigd in Utrecht, zoals het UMC Utrecht en het St. Antonius Ziekenhuis. Utrecht is een centrum voor partijen direct gerelateerd aan de zorg, zoals verzekeraars, brancheverenigingen en start-ups. In Utrecht zijn ook toonaangevende circulaire zorgbedrijven gevestigd zoals Van Straten Medical en Greencycle. Utrecht speelt zo een belangrijke rol in de gezondheidszorg.

DE CIRCULAIRE UITDAGINGEN VAN DE ZORGSECTOR

De gezondheidszorg wordt geconfronteerd met de effecten van klimaatverandering op de gezondheid

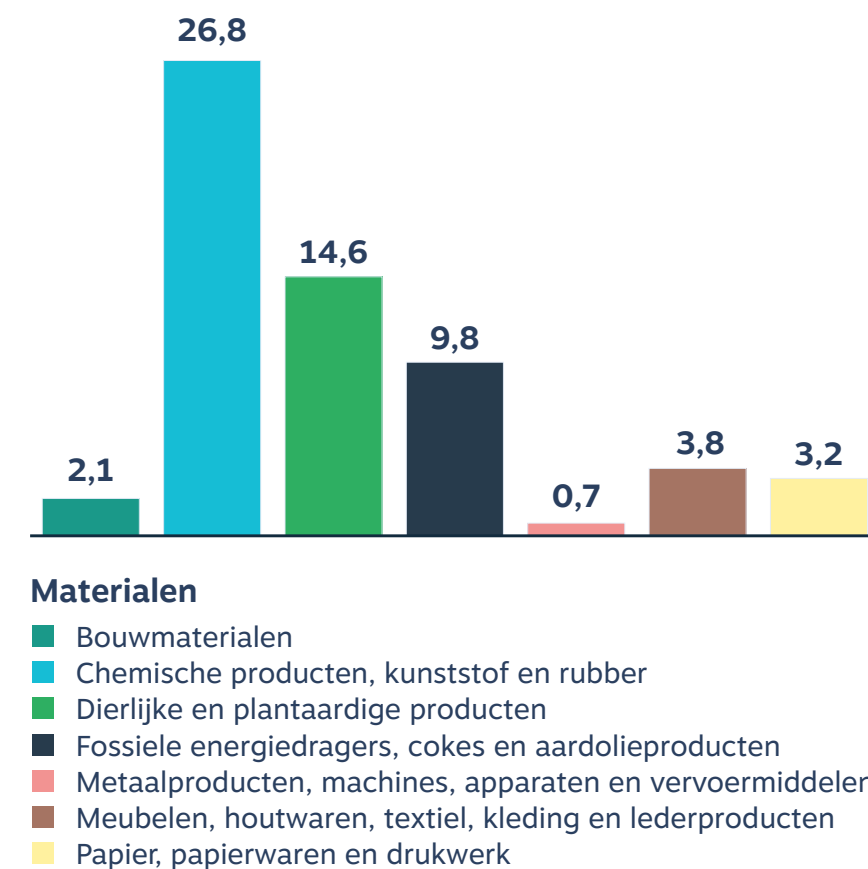
van mensen. De zorgsector heeft ook zelf invloed op het milieu en het klimaat. De zorg is namelijk verantwoordelijk voor 4-8% van de totale jaarlijkse Nederlandse CO₂-uitstoot⁴. In de gemeente Utrecht consumeert de zorgsector met ruim 60 kton ongeveer een derde van de materialen van de sector Publieke instanties, zorg en onderwijs (zie figuur 13 voor inzicht in welke materialen door de zorgsector in welke hoeveelheden worden gebruikt). De urgentie voor het verlagen van de impact van de zorg wordt gevoeld en dit heeft geleid tot de Green Deal Duurzame Zorg⁸ waarin onder andere wordt ingezet op verminderen van emissies en circulair werken.

Vaak wordt gedacht aan circulair vastgoed en de impact van bijvoorbeeld medische apparatuur. Een belangrijke uitdaging is echter circulaire bedrijfsvoering. Dit gaat bijvoorbeeld om verminderen van afval, afval scheiden en hergebruik. In de zorgsector is een hoge mate van single-use apparatuur en medische producten. Soms moeten producten steriel zijn, maar vaak worden ook (steriele) wegwerp producten gebruikt uit gewoonte en omdat het ingekocht is. Dit leidt tot veel afval. Het meeste van dit afval is momenteel niet herbruikbaar of recyclebaar en wordt verbrand. Voor sommige producten zijn duurzame alternatieven beschikbaar, maar deze worden nog niet ingekocht, of dit vereist een omschakeling naar herbruikbare producten die duurzamer kunnen zijn.

Hier schuilt ook een andere uitdaging; het verhogen van het bewustzijn en de kennis van

de circulaire economie onder zorgprofessionals en andere belanghebbenden. Om circulariteit succesvol te implementeren, is het belangrijk dat alle partijen in de sector begrijpen wat de circulaire economie inhoudt en welke voordelen het biedt voor de gezondheidssector en het milieu. Dit geldt van zorgverlener tot inkoper, tot op management niveau. Circulaire innovaties en producten vereisen namelijk soms ook extra financiering.

Materiaalgebruik in de gezondheidszorg in Utrecht (totaal: 61,16 kton)

Figuur 13

Materiaalconsumptie in de zorgsector

1 Afvalketens

2. Bouwsector

3. Zorgsector

DE RUIMTELIJK ECONOMISCHE IMPACT VAN DE TRANSITIE

Een transitie naar circulariteit in de gezondheidssector kan een grote invloed hebben op de ruimtelijke spreiding van productie en consumptie activiteiten. Op dit moment wordt een aanzienlijk deel van de materialen die in de gezondheidssector worden gebruikt, geïmporteerd uit andere landen. Dit leidt tot meer transport- en opslagbehoeften, wat zorgt voor extra broeikasgasemissies en bovendien extra druk legt op het stedelijke gebied en de infrastructuur.

In een circulaire economie worden grondstoffen en producten op een efficiënte en duurzame manier gebruikt. Allereerst moet er worden ingezet op verminderen van gebruik (volgens het eerste principe van de R-ladder). Dit leidt tot minder behoefte aan import van materialen en tot een meer evenwichtige ruimtelijke spreiding van productie en consumptie activiteiten. Dit kan op zijn beurt de druk op stedelijke gebieden verminderen en kan een positieve invloed hebben op het milieu en de lokale economie. Door een verschuiving naar lokale productie en distributie kan de behoefte aan transport en opslag van producten worden verminderd.

Case study: Erasmus MC

In 2019 werden 2839 patiënten opgenomen op de Intensive Care Unit van het Erasmus MC⁷. Per patiënt leidt dit tot 17 kg materiaal, 12 kg CO₂ eq, 300 liter waterverbruik en 4 m² landgebruik per dag. Vijf hotspots werden geïdentificeerd:

Nitril handschoenen (108 per patient)

Er worden veel wegwerp nitril handschoenen gebruikt. Deze hebben een hoge milieu-impact en maken meer dan 12% uit van het totale gewicht van wegwerp medische hulpmiddelen.

Isolatiejassen (16 per patient)

Kunststoffen maken 51% uit van het totale materiaalgebruik op de ICU, waarvan het grootste deel afkomstig is van wegwerp isolatiejassen.

Bed liners (8 per patient)

Bedliners zijn vaak gemaakt van plantaardige vezels pulp, wat bijdraagt aan het gebruik van landbouwgrond.

Chirurgische maskers (9 per patient)

Het gebruik van chirurgische maskers is sterk toegenomen door COVID-19.

Sputen (inclusief verpakking) (24 per patient)

Sputen en hun verpakkingen zijn een hotspot voor materiaal; de gelamineerde kunststoffen dragen aanzienlijk bij aan de CO₂-voetafdruk van de verpakking. Het complexe materiaal van sputen en verpakkingen maakt scheiding lastig.

CIRCULAIRE KANSEN: PRODUCTKEUZES EN INNOVATIES

Allereerst gaat het erom producten slimmer te gebruiken en te maken. Daarnaast zijn er strategieën om de levensduur van producten en onderdelen te verlengen. In de derde categorie van ontwerpprincipes gaat het om het nuttige toepassen van materialen. Voorbeelden van circulaire innovaties die gebruik maken van deze ontwerpprincipes zijn:

1. Dienst voor herbruikbare medische jassen in plaats van wegwerpjassen
2. Onderhoud en reparatie van instrumenten
3. Kleinere verpakkingen van handschoenen met makkelijk uithaal-mechanisme
4. Vervangen van wegwerp materialen door materialen die langer mee gaan; kritisch kijken naar gebruik van huidige materialen en of er duurzame opties zijn op basis van levenscyclusanalyses

CIRCULAIRE KANSEN: ORGANISATIE

Om de consumptie en het afvalbeheer van verpakkingen en medische producten te verminderen kunnen **protocollen** worden herzien en aangepast. Door **informatie** over afvalstromen te verzamelen, kunnen zorginstanties strategieën ontwikkelen om de afvalproductie te verminderen en het afvalbeheer te verbeteren. Informatievoorziening over de mogelijke impact van afval op het milieu en op de gezondheid van patiënten en werknemers kan **bewustwording** creëren. Circulariteit in de **inkoop** houdt in dat het ziekenhuis bij het nemen van beslissingen prioriteit geeft aan producten die herbruikbaar, recyclebaar en/of biologisch afbreekbaar zijn. Zorginstellingen kunnen een circulair inkoopbeleid ontwikkelen en de leveranciers aansporen om producten te leveren die voldoen aan deze criteria. **Samenwerking** langs de waardeketen kan leiden tot het ontwerp van veilige en circulaire medische hulpmiddelen en beschermingsmiddelen en het hoogwaardig hergebruik hiervan. Als laatste geldt ook bij de zorgsector dat het verminderen van de noodzaak voor zorg leidt tot een kleinere impact van de sector. Het bevorderen van **gezond leven** een het creëren van een gezond leefklimaat is daarom van essentieel belang.

05 Conclusie

Conclusie

UTRECHT CIRCULAIR

De gemeente Utrecht heeft de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. Om richting te geven aan de transitie naar een circulaire economie, is het belangrijk om te weten hoe het economisch systeem momenteel functioneert. Het inzichtelijk maken van grondstofstromen en geassocieerde bedrijvigheid geeft zowel richting aan nieuw beleid en evalueert de impact van bestaand beleid.

De transitie tot een circulaire economie zal leiden tot een veranderende vraag naar ruimte in de stad en haar regio. Daarmee is het beschikbaar maken van de nu al schaarse ruimte voor circulaire bedrijvigheid een kritieke factor voor het realiseren van de circulaire ambities.

MATERIAALSTROMEN

In dit project is middels een materiaalstroom-analyse inzichtelijk gemaakt wat de grootste materiaalstromen zijn binnen gemeente en provincie Utrecht. Dit vormt de basis voor het verkrijgen van sturingsinformatie voor prioritering binnen de transitie richting een circulaire stad Utrecht in 2050.

De gemeente verbruikte in 2021 **3.875** kton aan materiaal. Een derde van het materiaal werd toegepast in de gebouwde omgeving.

De **industrie, huishoudens en de bouw** zijn de grootste gebruikers van materialen.

Een kwart van de ingaande materialen zijn nog steeds **Fossiele Energiedragers**.

De grootste groep van geproduceerde producten zijn **Dierlijke en Plantaardige Producten** en de grootste afvalstroom zijn **Mineralen**, zoals puin.

Ongeveer 40% van het afval wordt **hergebruikt of gerecycled**. Hierbij gaat het voor het grootste gedeelte om laagwaardig hergebruik.

Het gebruik van materialen in de gemeente is bijna 40% van de materialen die in de hele **provincie** worden gebruikt. De gemeente produceert bijna 20% van de producten in de provincie en genereert bijna 50% van het afval.

Het **sluiten van kringlopen** is nog niet op schaal van de gemeente of provincie mogelijk omdat er vele malen meer materiaal benodigd wordt dan wat er aan afval vrij komt in materiaal.

ESSENTIËLE BEDRIJVIGHEID EN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

De inzichten uit de materiaalstroomanalyse zijn gekoppeld aan een analyse van de lokale bedrijvigheid met focus op werkgelegenheid en de ruimtelijke verdeling hiervan.

Sectoren met een lager materiaalgebruik en een lagere massa aan geproduceerde producten en afval bieden de meeste werkgelegenheid in zowel de gemeente en de provincie, namelijk Commerciële Dienstverlening en Overheid en Zorg.

De gemeente biedt relatief meer banen in bovengenoemde sectoren dan de provincie. In de overige sectoren (Handel en Vervoer; Nijverheid en Energie; en Landbouw, Bosbouw en Visserij; Horeca, Recreatie en Overige Diensten) zijn er relatief meer banen in de provincie aanwezig. Deze clusters zijn ook in de ruimtelijke verdeling van werkgelegenheid duidelijk zichtbaar.

De ruimtelijke verdeling van werkgelegenheid kan van invloed zijn op de huisvesting van circulaire bedrijvigheid. Het is belangrijk om rekening te houden met deze ruimtelijke aspecten bij het vormgeven van circulair beleid en het faciliteren van circulaire bedrijvigheid in de regio Utrecht.

Conclusie

Om het gesprek over essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie te faciliteren, zijn indicatoren vastgesteld. Deze indicatoren kunnen helpen bij het bepalen van welke bedrijvigheid als essentieel wordt beschouwd binnen de circulaire economie.

Indicator 1

Score op de R-ladder

Indicator 2

Materiaal met grote kwantiteit of impact

Indicator 3

Lokale schaal of relevantie

CIRCULAIRE KANSEN

Om de ruimtelijk economische implicaties van circulaire toekomstige ontwikkelingen te schetsen zijn deze drie essentiële thema's/sectoren belicht met oog op de circulaire kansen, namelijk afvalketens, de bouwsector en de zorgsector.

Afvalketens

Overslaglocaties zijn over het algemeen gevestigd binnen de provincie Utrecht. Verwerking van afvalstoffen vindt plaats door heel Nederland.

Restproducten van de verwerking worden vaak internationaal vervoerd. Dit geldt niet voor alle restproducten, bijvoorbeeld papier en karton wordt in Renkum gerecycled en weer verkocht in Nederland. Het in kaart brengen van de afvalketens en de beschikbare afvalinfrastructuur in Utrecht is een

belangrijke eerste stap om inzicht te krijgen in de huidige verwerkingswijzen en locaties. Dit kan helpen bij het identificeren van kansen om de transitie naar een circulaire economie te bevorderen.

Circulaire bouwsector

De gemeente Utrecht heeft een grote bouwopgave. Alleen in 2024 worden 10.000 woningen gebouwd.

Op dit moment zijn maar een tiende van de materialen die in de gebouwde omgeving worden toegepast secundair of hernieuwbaar.

De materiaalvraag voor de bouwopgave is voornamelijk Gewapend Beton.

De grootste CO₂ impact van de bouwopgave is gelinkt aan Gewapend Beton, Baksteen, Keramiek en Steen en Installaties.

Circulaire zorgsector

De zorgsector verbruikt een derde van het materiaal binnen de sector Publieke Instanties, Zorg en Onderwijs.

De grootste materiaalstroom in de zorgsector zijn Chemische Producten, Kunststof en Rubber.

VOORUITBLIK

Deze circulaire nulmeting heeft de materiaalstromen voor de gemeente en provincie Utrecht in kaart kunnen brengen. Om de "hotspots" voor interventies nog beter te kunnen bepalen zou het waardevol zijn om ook de impacts van de verschillende materiaalstromen inzichtelijk te maken, zoals het

hier alleen voor de bouwmaterialen gedaan is. Daarnaast zijn de afvalketens ruimtelijk in kaart gebracht. Voor een circulaire economie zijn niet alleen de uitgaande materialen van belang voor het sluiten van kringlopen, maar ook de herkomst van de ingaande materialen. Ruimtelijk inzicht in de gehele waardeketen kan helpen om circulaire kansen in kaart te brengen.

Het onderzoek dient als waardevolle opzet om in de komende periode bewust en doelgericht te gaan inzetten op de transitie naar een circulaire economie in Utrecht. Het is een uitnodiging om gezamenlijk, vanuit verschillende afdelingen, verder te reflecteren op de rol die ieders werkzaamheden in deze transitie spelen. Specifiek kunnen de inzichten uit de gemeentelijke en provinciale analyses worden gebruikt om samen te werken aan het verwerken van grondstoffen in de circulaire economie.

Aan de hand van deze rapportage kan de gemeente Utrecht bepalen welke circulaire bedrijven strategisch essentieel zijn om te huisvesten voor het functioneren van de stad en regio.

De rapportage laat duidelijk zien dat de gemeente Utrecht voor het grootste deel nog niet volgens circulaire principes werkt en dat er tegelijkertijd veel circulaire kansen liggen. Om te komen tot een transitie tot de circulaire economie is het van belang om een circulaire visie op te stellen. Op basis van deze rapportage kunnen drie essentiële sectoren worden bepaald, namelijk bouw, zorg en voedsel. De informatie over deze sectoren uit deze rapportage kan de gemeente Utrecht gebruiken om de circulaire visie verder uitwerken.

Bronnen

Bronnen

- 1 **Metabolic (2010)**. Mapping total resources consumed for the global economy.
- 2 **PBL (n.d.)**. Circulaire economie.
- 3 **Planbureau voor de Leefomgeving (2019)**. Achtergrondrapport bij circulaire economie kaart.
- 4 **Hunfeld et al (2023)**. Circular material flow in the intensive care unit environmental effects and identification of hotspots.
- 5 **Gemeente Utrecht (2022)**. Arbeidsmarkt.
- 7 **Heart of Health Utrecht**.
- 8 **Steenmeijer et al (2022)**. The environmental impact of the Dutch health-care sector beyond climate change: an input-output analysis.
- 8 **Green Deal (2018)**. Duurzame zorg voor gezonde toekomst.

Annex

Annex 1: Werksessie essentiële bedrijvigheid

In week 11 werd de eerste werksessie gehouden met als thema “Essentiële bedrijvigheid in het kader van circulaire economie”. **Het hoofddoel van deze sessie was het vaststellen van indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid in het kader van de circulaire economie.**

De materiaalstroomanalyse dient als basis voor het bepalen van welke stromen als essentieel kunnen worden gezien binnen de circulaire economie en hoe deze stromen zullen veranderen met de transitie naar de circulaire economie. Daarom zijn aan het begin van deze sessie de uitkomsten van de materiaalstroomanalyse gepresenteerd.

Daarna is op basis van de huidige indicatoren voor het bepalen van essentiële bedrijvigheid een voorstel gepresenteerd hoe de indicatoren voor circulaire economie kunnen worden meegenomen en is een eerste opzet voor de indicatoren zelf gepresenteerd.

De indicatoren zijn aan de hand van verschillende cases getest en mogelijke aanpassingen op de indicatoren zijn besproken.

Annex 2: Werksessie grondstofverwerkende bedrijven

In week 13 werd de tweede werksessie gehouden met als thema “Grondstofverwerkende bedrijven”. **Het doel van deze sessie was primair het vergroten van de urgentie om samen te werken aan circulaire huisvesting voor bedrijven.**

Als eerste zijn de inzichten uit de eerste werksessie kort gepresenteerd. Daarna zijn de uitkomsten van de materiaalstroomanalyse gepresenteerd met als focus de aanleiding, de methode, de achterliggende data en het gedeelte met betrekking tot afvalstromen en verwerking. Het doel van het laatste onderdeel was het genereren van inzicht in de afvalketens onder andere voor bedrijfsvoering van de Stadsbedrijven.

Ook werden inzichten gedeelt over het sluiten van kringlopen in de circulaire economie en wat de optimale schaal is om kringlopen te sluiten.

Er kwam een bewust gemengde groep van verschillende afdelingen en organisatieonderdelen betrokken bij de circulaire economie en/of afvalbeheer en -verwerking samen om elkaar te versterken en gezamenlijk de circulaire potentie te verkennen. Dit werd gedaan op basis van een aantal voorbeelden, namelijk GFE/GFT afval, papier/karton afval en betonafval. Voor deze afvalstromen werd de circulaire potentie en het ruimtelijk/economisch perspectief voor Utrecht besproken.

Annex 3: Methode materiaalstroomanalyse

METHODE VAN DE MATERIAALSTROOMANALYSE

In de volgende annexen leggen we uit welke data en methodieken zijn gebruikt voor de eerste nulmeting van materiaalstromen in Utrecht (zie figuur 3). De resultaten van de nulmeting en inzichten die hieruit komen worden hierna gepresenteerd.

Materialenconsumptie en grondstofgebruik van industrie en huishoudens

Om de materiaalstromen van de gemeente en de provincie Utrecht te berekenen zijn er verschillende databronnen gebruikt. Voor de producten, materialen, en grondstoffen gebruiken we data van de Materiaalmonitor van het CBS.

Uit het Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen (LISA) kan er inzicht worden afgeleid over de werkgelegenheid in de stad door landelijke data naar beneden te schalen aan de hand van lokale werkgelegenheidsdata. Voor de materiaalstromen die betrekking hebben op inwoners van de gemeente Utrecht schalen we op basis van bevolkingsstatistieken van het CBS.

De Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) en Metabolic's Urban Mining Model wordt gebruikt

voor de stromen die de gebouwde omgeving in- en uitgaan. Dit is gebaseerd op kengetallen voor verschillende bouwtypologieën in Nederland.

In dit stadium en met de huidige data kan slechts beperkt inzichtelijk worden gemaakt wat het aandeel secundair en primair gebruikt en geproduceerd materiaal is. Dit is alleen voor de bouwsector in kaart gebracht. Voor de andere sectoren is verder, bottom-up onderzoek nodig. De MSA geeft daarnaast geen inzicht in de voorraden aan grondstoffen die worden opgeslagen, zoals bouwmaterialen die voor lange tijd vastliggen in gebouwen.

Afvalstoffen en -verwerking

Om de afvalstromen weer te geven, gebruiken we primair data van het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA). Aangezien niet alle data van alle afvalstromen hierin terecht komt, verrijken we deze data met afvaldata van het CBS, geschaald op LISA-data. Voor het huishoudelijke afval wordt gebruik gemaakt van data die is aangeleverd door Stadsbedrijven en de Afvalverwijdering Utrecht.

Deze afval data kan een indicatie geven van wat er verloren gaat in het economisch systeem, en wat er juist een tweede leven krijgt door bijvoorbeeld recycling of andere manieren van hoogwaardige verwerking.

We maken een aanname dat de totale massa aan materialen dat de gemeente verlaat als afval geldt als een goede indicator voor de partij geconsumeerde materialen binnen Utrecht. Daarnaast geeft afvaldata een beschouwing van de hoeveelheid afval en de verwerkingsmethoden.

Inzicht in bedrijven per materiaalstroom

Voor deze analyse (zie Annex 5) hebben we de data van de materiaalmonitor geschaald naar individuele bedrijven op basis van sbi2 codes en het aantal werknemers. Vervolgens hebben we per materiaalcategorie de bedrijven geselecteerd die verantwoordelijk waren voor de grootste hoeveelheden voor die specifieke stroom. Het schalen naar individuele bedrijven brengt echter enkele uitdagingen met zich mee, aangezien we sectorbrede informatie op nationaal niveau terugbrengen naar individuele bedrijven. Hoewel deze methode niet geschikt is voor het inschatten van absolute hoeveelheden, geeft dit wel een voorzichtige indicatie van welke bedrijven vermoedelijk de grootste verbruikers zijn van bepaalde materialen.

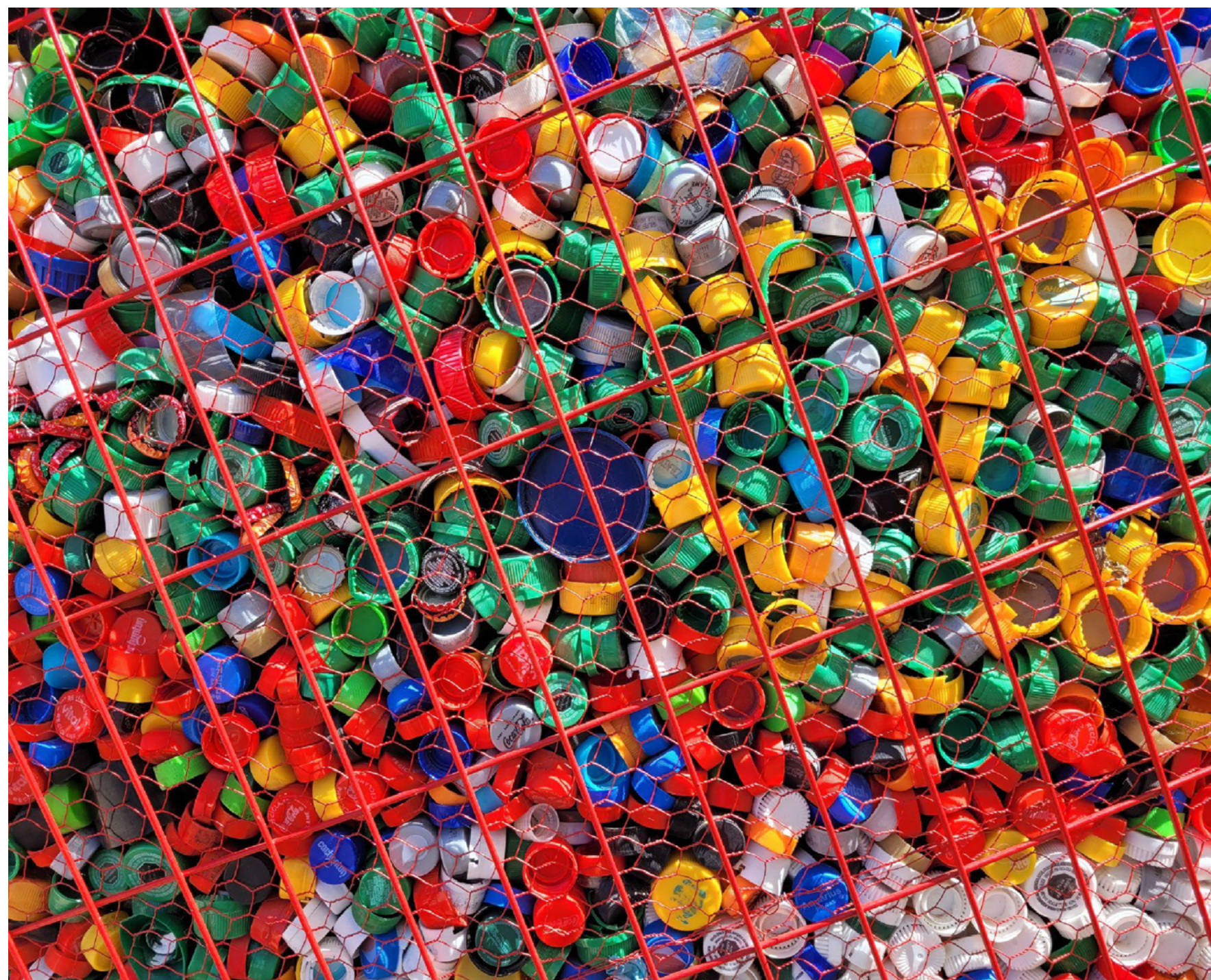
Annex 4: Methode werkgelegenheidsscan

METHODIEK VAN DE WERKGELEGENHEID SCAN

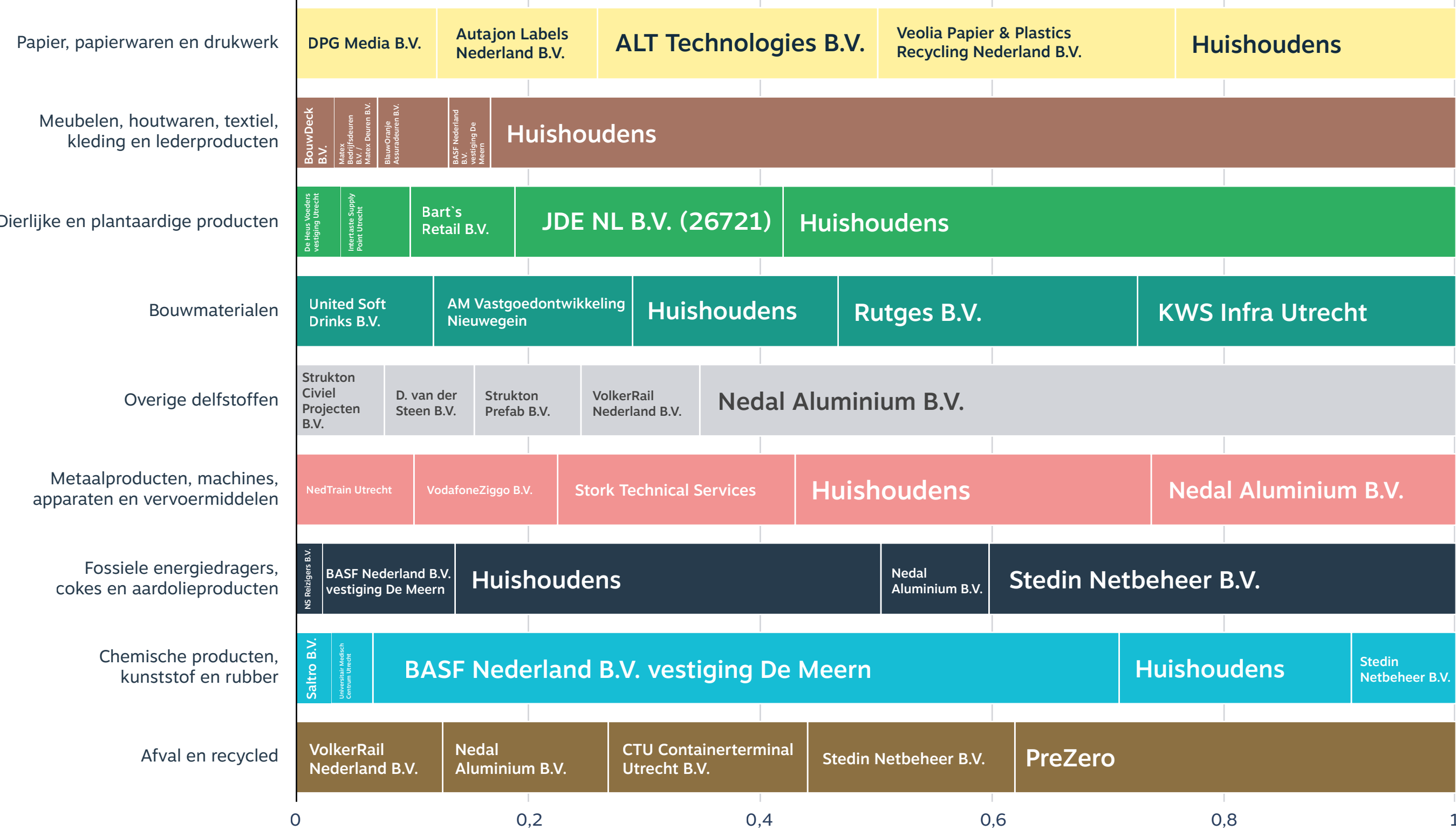
Net zoals bij de MSA is er uit het Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen (LISA) data gebruikt om alle bedrijven die in Utrecht aanwezig zijn te analyseren en op basis van hun respectievelijke SBI-code in een bepaalde categorie te delen. Deze classificatie is uitgevoerd volgens de Standaard Bedrijfsindeling. De volgende categorieën zijn daaruit opgemaakt

- Landbouw, Bosbouw en Visserij
- Nijverheid en Energie
- Handel en Vervoer
- Commerciële Dienstverlening
- Overheid en Zorg
- Cultuur, Horeca, Recreatie en Overige Diensten

Vervolgens is er voor elke sector de som van alle banen binnen de specifieke sectoren berekend. Dit traject is apart uitgevoerd voor de bedrijven binnen de gemeente Utrecht en de bedrijven binnen de provincie. Zo konden we een visuele vergelijking maken van alle banen per sector tussen provincie en gemeente. Ten slotte zijn, in combinatie met bevolkingsgegevens van Statline CBS, de banen totalen genormaliseerd en vergeleken met hun overeenkomstige geografische classificaties (provincie vs. gemeente).

Annex 5: Bedrijven per materiaalstroom

Figuur 14 De vijf grootste verbruikers (bedrijven en huishoudens) van de verschillende materiaalstromen

Annex 6: Toelichting materiaalcategorieën

Materiaal categorie	Beschrijving
Afval en recycled	AfvalChem, AfvalGlas, AfvalPapier, AfvalRubber, AfvalPlastic, AfvalHout, AfvalTextiel, AfvalOverigNietMetaal, AfvalAfgedanktMateriaal, AfvalPlantDiet, AfvalGemengd, AfvalSlib, AfvalMineraal, AfvalIJzer/NietIJzer/Metaal, RecycleChem, RecycleGlas, RecyclePapier, RecycleRubber, RecyclePlastic, RecycleHout, RecycleTextiel, RecycleAfgedanktMateriaal, RecyclePlantDiet, RecycleSlib, RecycleMineraal, RecycleIJzer/NietIJzer/Metaal
Dierlijke en plantaardige producten	Tarwe, Maïs, Gerst, Overige graansoorten, Peulvruchten, Sojabonen, Grondnoten(pinda's), Ov.oliehoud.zaden, Koolsoorten, Paprika's, Komkommers, Tomaten, Uien, Pootaardappelen, Cons.aardappelen, Zetmeelaardappelen, Ov.eetb.wortel&knol, Zaaizaden, Suikerbieten, Champignons, Overige groenten, Tabak, Ov.plantaardig mater, Voedergewassen, Bloemen, Citrusfruit, Appels, Overig fruit, NootBanaanOlijf ed, Koffie ongebrand, Cacaobonen, Gewassen neg, Inv.eb.plantopstand., Bloembollen, Boom/plant/stek/ent, Runderen, Rauwe melk, Kalveren, Overige diersoorten, Varkens, Biggen, Pluimvee, Eieren, Ov.dierlijke product, Wol/Huid,ruw, Bosbouwproducten, Verse VisWaterd(-pr), Kalfs-/rundvlees, Varkensvlees, Ov.vleessoorten, Ov.slachtproducten, Pluimveevlees, Bewerkt vlees/worst, BewerkVisWaterd(-pr), Aardappelprod., Vruchten-/groentesap, Bewerk.&diepvr.grnte , Bew.fruit&-conserven, Olie/Vet/Veeboek, Margar.ea.spijsvett., Ondermelk, Consumptiemelk, Consumptieroom, Melkpoeder, Boter en kaas, Gecondens. melk, Yoghurt/GistZuurpr., Wei(-producten), Zuivelproducten neg., Consumptie-ijs, Rijst, Meel&deeg v.graan, Ov.graanprod, Zetmeel, Ov.zetmeelproducten, Brood, Gebak, Ov.bakkerijproducten, Deegwaren, Suiker en bijproducten, Chocoladeprod., Suikerwerk e.d., Cacaoproducten, Koffie en thee, Specerijen/saus, Bereide maaltijden, Kinder-/dieetvoeding, Soepen, Ov.bakkerijgrondst., Voedingsmiddelen neg, Veevoerders, Kunstkalvermelk, Huisdierenvoer, Gedistil.alcoh.drank, Wijn,cider e.d., Mineraal-/bronwater, Ov.niet-alcoh.drank, Bier en mout, Rookwaar
Fossiele energiedragers, cokes en aardolieproducten	Steen-/bruinkool, Aardolie ruw, Aardgascondensaat, Aardgas, Cokesovenproducten, Benzine, Nafta's, Jetfuel, Diesel en stookolie, Smeerolie, Autogas (lpg), Overige gassen, Briket&ov.aardoliepr, Hoogovengas
Overige delftstoffen	IJzererts, Non-Ferro ertsen, Natuursteen, Zand, Grind, Klei, Mineral.v.chem.ind., Turf, Ov. Delfstoffen
Meubelen, houtwaren, textiel, kleding en lederproducten	Garens/Vezels, Weefsels, Beddengoed, Woningtextiel, Tapijten, Textielvlies, Ov.textielwaren, Kleding, Leer/lederwaren, Schoenen ed.&onderd., Hout primair, Triplex e.d.van hout, Fineer/plaat v.hout, Raam/kozijn v.hout, Deuren v.hout, Ov.timmerwerk, Emballage v.hout, Houtprod. Neg, Zitmeubelen, Meubeldelen, Bedrijfsmeubelen, Keukenmeubelen, Matrassen, Slaapkamermeubel., Overige meubelen, Sieraden/munten, Sportartik.&-mater., Medische instrum/app, Teken-/schrijfartik., Artikel neg, Naslagwerk/Kalender, Overige boeken, Gedrukte krant/dagbl, Gedrukte alg.tydschr, Reclamedrukwerk, Overig drukwerk, Softw.drager/online, Muziek op drager/pap

Annex 6: Toelichting materiaalcategorieën

Materiaal categorie	Beschrijving
Papier, papierwaren en drukwerk	Pulp/cellulose, Pap. Karton neg, Pap./Kart.v.verpakk., Emballage v.pap/kart, Ov. verband, Kantoorbenod.v.pap., Ov. p/k waren, Zetten/graf.afwerk.
Chemische producten, kunststof en rubber	Industriële gassen, Kleurstoffen, Spleijt-/kweekstof, Zuren, Overige zouten, Anorgan.grondst.e.d., OvAcycl.koolwat.stof, Ov.Cycl.koolwat.stof, Halogenen/Fenolen, Alcoholen, Carbon-/aminozuren, Ethers caprolactam ed, Aromaten, Ov. organ gst ed, Kunstmest ed., Polyacetaten, Polypropyleen, Overige polymeren, Polyamide, Polyurethaan, Ov. ksthers. rubr. Ed., Bestrijdingsmid., Verf/vernis, Drukinkten, Ov.verfproducten, rein. mid. Ed, Huid-/haarverz.mid., Ov.kosmetische prod., Lijmen/gelatine, Etherische oliën, Fotochemische prod., Vaste biomassa (hout, houtafval en overig) voor energie, Vloeibare biomassa voor energie, Biogas voor energie, Ov. Chem. Pr., Farm grnst. Verb., Geneesmiddelen, Ov. Farm. Pr. ed, Rub. Prod. Band, Staaf/slang v.kunst, Plat.ongecel.v.kunst, Ov.platen v.kunst, Verpakking v.kunst., Bouwart.v.kunst., Ov.product.v.kunst.
Bouwmaterialen	Vlakglasproducten, Glaz.FlesPotVaas ed., Ov.bewerkte glasprod, Ov. Keramische prod., Keram.Bouwmat/Tegels, Stenen van beton, Overige betonwaren, Bouwelem.v.beton, Beton/mortel, Bewerkte natuursteen, Ov. bouwmat
Metaalproducten, machines, apparaten en vervoermiddelen	IJzer en staal, Aluminium ed, Koper ed, Non ferro neg, Metal.constructiewerk, Metal.deuren/ramen, CV-ketels/radiatoren, Metal. tanks/reserv., Wapens&munitie, Hang-&sluitwerk, Onderd.v.gereedschap, Metalen vaten, Spijker/veer/draad, Bout/schroef/moer ed, Metal.huish.sanit., Metaalpr. Neg, Elec. Comp. neg, ComputRandapp&onderd, Zend app. Ed, Radio TV Audio ed, Med. Meet/regelapp, Optische artik.&ond., Elek.mot/trafo&ond., Schakel/verdeel&ond., Geïsoleerde kabel, Verlichtingsart/-ond, El. App. Hh/ond neg, El. App. Ed. neg, Onderd.v.machines, Turbine/motor, Pomp/compressor, KraanKlepAfsluiter, Ov.mach.v.alg.gebr., Takel/lier/Lift e.d., Kantoormachines, Machine koel/klimaat, Filtertoestel, Mach.rein./verp.fles, Mach.v.landbouw, Gereedschapswerktuig, Mach.v.ov.bedr. takk., Mach. Tst. neg, Personenauto's, Vrachtauto's e.d., BusOpleggerContainer, Autocarrosseriën, Caravans e.d., Auto ond. Neg, Schepen neg, Ov.drijv.materieel, Plezierboten, Trein Vliegtuig ond, Motorfietsen&onderd., Fietsen&ond(nt-mot.), Ov.wagens/transp.mid

Annex 7: Toelichting sectorcategorieën

Sector categorie	Beschrijving
Landbouw, bosbouw en visserij	Landbouw, bosbouw en visserij
Overige dienstverlening	Winning van delfstoffen, Vervoer en opslag, Horeca, cultuur, sport en recreatie
Industrie	Industrie
Productie en distributie van energie	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	Groot- en detailhandel; reparatie van auto's
Zakelijke dienstverlening	Informatie en communicatie, Financiële instellingen, Verhuur van en handel in onroerend goed, Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening, Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening
Publieke instanties. zorg en onderwijs	Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen, Onderwijs. Gezondheids- en welzijnszorg,
Bouwnijverheid	Bouwnijverheid

Metabolic

+31 (0) 203690977
info@metabolic.nl
www.metabolic.nl

Klimopweg 150
1032HX Amsterdam
The Netherlands

Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen

Dossiernummer 3894
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 8 februari 2024
Agendapunt 11
Titel Raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie U16
ID 4101
Behandelend ambtenaar I.C.M. van de Klundert
Telefoon
E-mail i.van.de.klundert@utrecht.nl
Datum collegebesluit
Geocodering
Thema
Portefeuillehouder Wethouder Van Hooijdonk
Beleidsveld Energie en Klimaat
Referendabel
Reden niet referendabel
Raadsadviseur (lijst)
Behandelveorstel
Resultaat commissiebehandeling
Resultaat raadsbehandeling

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed en Wonen	8 februari 2024

Voorgesteld besluit

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	I.C.M. van de Klundert	Datum	19 december 2023
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	118411125
E-mail	i.van.de.klundert@utrecht.nl	Onderwerp	Inzet herijking regionale energiestrategie U16
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Utrecht werkt aan de overstap naar duurzame energie door bronnen en gebouwen te verduurzamen en de energie-infrastructuur daarop aan te passen. Daarmee leveren we een bijdrage aan het bestrijden van de wereldwijde klimaat- en energiecrisis.

In deze brief informeren wij u over de start van het proces om de Regionale Energiestrategie U16 te herijken. Onze werkwijze die we hanteerden tijdens het opstellen van de RES1.0 ([7 oktober 2023](#)) zetten we door. Dit betekent dat wij uw raad vooraf informeren over onze inzet in de regio en u daarna informeren over het resultaat dat is bereikt in de regionale producten. Dit heeft als doel uw raad vooraf de gelegenheid te geven input op onze inzet in de regionale producten mee te geven. In deze brief gaan we verder kort in op de eerdere ontwikkelingen in de RES U16 en het drietal processen (gemeente, provincie en regio) die naast elkaar (gaan) lopen. Daarna gaan we nader in op het plan-m.e.r regio U16 dat vanaf januari 2024 gaat lopen. We geven aan wat we gaan doen voor de RES Herijking en hoe het op dit moment staat met de uitvoering van onze inzet in de RES1.0. Tot slot geven we u een korte update over de ontwikkelingen voor het energielandschap Rijnenburg.

Eerdere ontwikkelingen regionale energiestrategie U16

Eerder informeerden wij u over de aanpassingen in de regionale energiestrategie (raadsbrief [21 december 2022](#)). De RES wordt onder de Omgevingswet (1 januari 2024) gezien als een Omgevingsprogramma. Dit betekent dat de RES is gesplitst in twee verschillende trajecten: 1) Het rapporteren over de voortgang van uitvoering aan het Rijk (jaarlijks vóór 1 juli) in een voortgangsdokument ([raadsbrief 11 april 2023](#)) en 2) het stellen van nieuwe of aangepaste kaders in een RES Herijking. De regio mag zelf bepalen wanneer zij een RES Herijking opstelt.

Diverse ontwikkelingen maken een RES-herijking nodig

Door diverse ontwikkelingen is regionaal afgesproken om medio 2025 een RES Herijking aan alle raden en de staten voor te leggen. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- de inzet van de provincie op het zoeken naar gebieden voor windenergie in de provincie Utrecht;

- de ontwikkelingen van netcongestie dwingt mogelijk tot het maken van nieuwe keuzes of faseringen ([raadsbrief 18 december 2023](#));
- en landelijke beleidsontwikkelingen in het Klimaatbeleid zoals de voorkeursvolgorde zon op land en milieunormen wind.

Vastleggen zoekgebieden wind en zon leidend voor inzet in RES Herijking

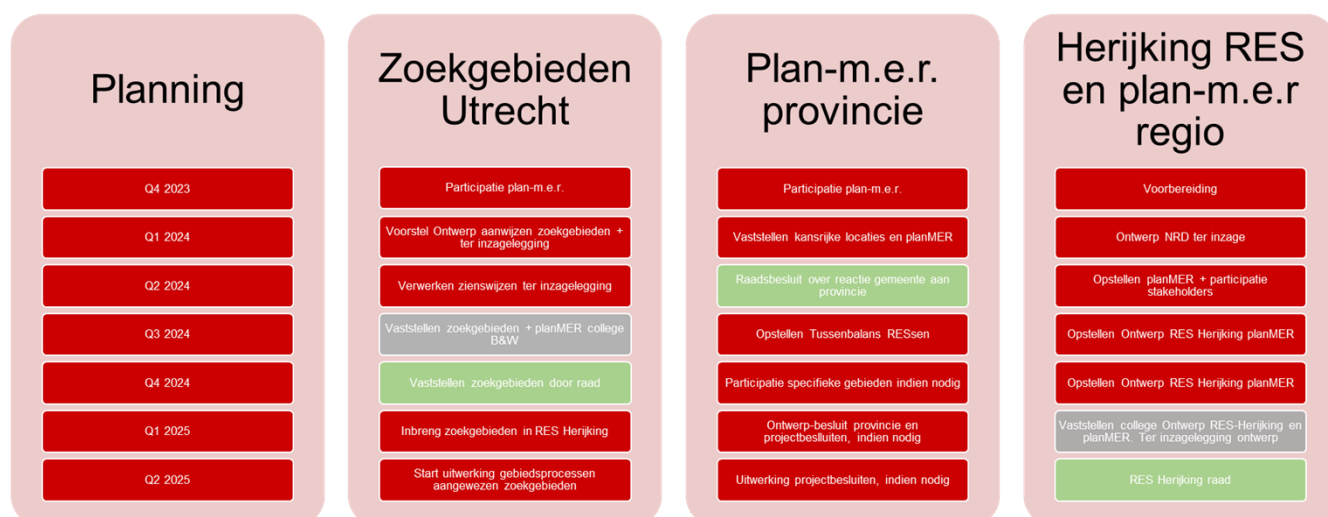
Er lopen op dit moment drie processen rondom zoekgebieden wind en zon naast elkaar:

- 1) Het voorleggen van een voorstel aan uw raad over de geschikte zoekgebieden wind en zon in Utrecht op basis van de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (inclusief planMER) ([raadsbrief 21 december 2022](#) en [19 oktober 2023](#)).
- 2) PlanMER wind provincie Utrecht ([raadsbrief 11 april 2023](#))
- 3) (en nog te starten) RES Herijking U16 inclusief planMER

We zijn ons ervan bewust dat het volgen van drie parallelle processen, met alle drie een net iets andere scope, het overzicht op het totale proces complex maakt. We hebben in de regio dan ook zorgvuldig afgewogen of een regionale plan-m.e.r echt nodig is. In eerdere raadsbrieven ([21 december 2022](#) en [11 april 2023](#)) gaven we aan dat de RES Herijking kaderstellend is voor mer-beoordelingsplichtige activiteiten. Voor de herijking van de RES U16 is daarom een plan-m.e.r onderzoek nodig. Een plan-m.e.r onderzoek helpt bij de onderbouwing van de te maken keuzes voor een RES Herijking. Tegelijk biedt het plan-m.e.r. de mogelijkheid om de opgave na 2030 voor de regio te onderzoeken. En het geeft kleinere regiogemeenten de kans om op basis van deze milieubeoordeling keuzes voor bepaalde zoekgebieden in hun grondgebied verder te onderbouwen, zonder zelf een eigen onderzoek te hoeven starten. Vanuit ons vraagt het vooral een goede afstemming met betrekking tot de communicatie en participatie die vanuit de verschillende trajecten loopt.

Voor Utrecht geldt dat het eigen proces om de meest geschikte zoekgebieden wind en zon aan uw raad voor te leggen, leidend is ten opzichte van de provincie en de RES Herijking. Helaas lukt het ons niet om vóór de zomer 2024 het raadsvoorstel aan u voor te leggen. Door actuele ontwikkelingen zoals de aankondiging van de [nieuwe milieunormen windturbines](#) en de [Kamerbrief](#) over de voorkeursvolgorde zon, voegen we een gevoeligheidsanalyse aan de plan-MER¹ toe. Daarin nemen we de impact van deze voorgenomen regelgeving op de Utrechtse zoekgebieden mee. Op deze manier heeft uw raad de benodigde inhoudelijke informatie om te besluiten over de meest geschikte Utrechtse zoekgebieden. We verwachten het voorgenomen besluit en plan-MER in het voorjaar 2024 ter inzage te leggen, zodat u in Q4 2024 over het raadsvoorstel kunt besluiten. In onderstaand schema hebben we in beeld gebracht hoe de drie processen in de tijd naast elkaar staan.

¹ Plan-m.e.r. is de procedure om tot en Plan-MER te komen, Plan-MER is de onderzoeksrapportage

Inbreng in het provinciale proces zoekgebieden wind leggen we aan u voor

De provincie gaat begin 2024 aan gemeenten vragen om binnen zes maanden, op basis van raadsbesluiten, een reactie te geven op de door hen aangegeven kansrijke locaties wind uit het provinciale plan-m.e.r.-proces. Zij vragen gemeenten ook om de door de raad vastgestelde zoekgebieden zon op land aan te geven. We zullen in onze reactie aan de provincie niet vooruitlopend op uw besluitvorming nieuwe zoekgebieden noemen. Onze reactie aan de provincie zal alleen door uw raad reeds vastgestelde zoekgebieden bevatten, zoals recent de gebiedsontwikkeling met energie-opwek in Ockhuizen ([2 november 2023](#)). Daarnaast zullen we de provincie schetsen hoe het proces naar verwachting in de tijd loopt, wat betreft de besluitvorming door uw raad over nieuwe zoekgebieden. Volledigheidshalve leggen we onze conceptreactie aan de provincie aan uw raad voor ter besluitvorming. Dit voorstel bieden we uiterlijk eind Q1 2024 aan uw raad aan, bij voorkeur samen met het voorstel voor het wijzigingen van het bestemmingsplan voor het Energielandschap Rijnenburg.

Plan-m.e.r. regio U16

Om medio 2025 een besluit over de RES Herijking aan uw raad voor te kunnen leggen, betekent dat we op korte termijn starten met het proces om tot een plan-MER regio U16 te komen. De dataset van de plan-MER Wind van de provincie gebruiken we bij het opstellen van de regionale plan-m.e.r., zodat we niet dezelfde onderzoeken nogmaals uitvoeren. De regionale plan-m.e.r. richt zich bij het onderzoek voornamelijk op de volgende gewenste aanvullingen:

- de milieubeoordeling van zon op veld in de regio;
- de onderbouwing van de regionale ambitie van 1,8 TWh in 2030;
- de effecten van een grotere opgave na 2030.

Iedere gemeente is vrij om nieuwe zoekgebieden voor zon op veld toe te voegen. De zoekgebieden wind in de regio zijn in het provinciale onderzoek onderzocht. In de plan-m.e.r. kijken we ook naar de effecten van een aanvullende opgave voor na 2030, aan de hand van scenario's met zon, wind en andere vormen van duurzame opwek. Ontwikkelingen, zoals de gekozen invulling van de provincie voor de voorkeursvolgorde zon op land en de aansluitbaarheid op het net, zijn randvoorwaarden bij het onderzoek.

Utrechtse inzet in RES Herijking

In Utrecht tonen we ons, vanwege de klimaatcrisis, ambitieus op het realiseren van energie op de geschikte plekken in onze gemeente (coalitieakkoord 2022-2026). We gaan een voorstel aan uw raad voorleggen waarin we zoekgebieden voor wind en zon in Utrecht onderbouwen. Dit doen we door middel van een planMER en participatie in de vorm van een participatieve waarde evaluatie (PWE). Met een besluit hierover legt uw raad de zoekgebieden in Utrecht vast (raadsbrief [19 oktober 2023](#)). Daarnaast verkent Rijkswaterstaat (RWS) de potentie van energieopwekking langs snelwegen, de zogenoemde 'OER-projecten' (Opwek Energie Rijksvastgoed) (raadsbrief [5 juli 2023](#)). We verwachten dat hier enkele nieuwe concrete projecten voor zon op veld uit voortkomen.

Kortom: We zetten ons in om zoveel mogelijk bij te dragen aan de regionale opgave van duurzame energie. De fysieke ruimte in Utrecht is echter beperkt. Naast het voorstel voor de zoekgebieden zon en wind, zien we met de huidige kennis van zaken geen nieuwe zoekgebieden voor opwek in Utrecht, die bij kunnen dragen aan de regionale opgave (met uitzondering van (grootschalig) zon op dak). We informeren u vooraf over onze voorgenomen inzet in de (ontwerp) RES Herijking. Zoals eerder aangegeven is de besluitvorming door uw raad over de geschikte Utrechtse zoekgebieden ook leidend voor onze inbreng in de RES Herijking.

Planning RES Herijking 2025 i.r.t. vaststellen zoekgebieden gemeente Utrecht

We voorzien de volgende stappen bij het proces om tot een RES Herijking te komen:

- Januari 2024: ter inzagelegging Ontwerp-NRD regio (besluit van het college)
- Q1 2024: participatie NRD RES met regionale stakeholders, zoals LTO, NMU en Energie van Utrecht (door regio U16)
- Q2-Q4 2024: opstellen ontwerp RESHerijking en plan-MER
- Q4 2024: Raadsvoorstel zoekgebieden duurzame energie gemeente Utrecht. Dit vormt de input voor onze inzet in de RESHerijking
- Q1 2025 ontwerp RES Herijking + plan-MER gereed: ter inzagelegging (besluit van het college)
- Rond de zomer 2025 ligt de RES Herijking voor in raden (besluit door de gemeenteraden).

Onze inzet op warmte en zon op dak in de RES Herijking

De RES Herijking gaat zowel over de (regionale aspecten van de) warmtetransitie, als over elektriciteitsopwekking, inclusief (grootschalig) zon op dak (>15 MW). Vanuit het Nationaal Programma Lokale Warmte (NPLW) is regionale ondersteuning beschikbaar voor de uitvoering van de regionale warmtestrategie. We blijven ons inzetten voor het realiseren van grootschalig zon op dak. In de RES1.0 hebben we ingezet op een totaal van 168 GWh zon op dak. Uit de meest recente meting blijkt dat op dit moment ongeveer 77 GWh in Utrecht is gerealiseerd. We verwachten dat de exponentiële groeicijfers van de afgelopen jaren vanwege netcongestie (gaan) afvlakken. We zetten daarom vol in op het realiseren van slimme oplossingen (bijvoorbeeld achter de meter) om op die manier zon op dak te blijven realiseren. In de [raadsbrief Uitvoeringsprogramma elektriciteitsinfrastructuur en netcongestie 2023-2026 van 18 december jl.](#) hebben we u gedetailleerder geïnformeerd over onze aanpak.

In de RES1.0 zijn afspraken gemaakt over energie besparen, de samenwerking op bovenlokale warmtebronnen en de kennisontwikkeling- en uitwisseling op warmte (waaronder de buurtanpak). Onze inzet voor de RES Herijking is erop gericht om deze afspraken uit te voeren en verder te concretiseren. In de RESU16 loopt een onderzoek om meer inzicht in de beschikbare warmtebronnen te krijgen, om zo een beter beeld te hebben bij de warmteoplossingen in de regio en de impact op het

elektriciteitsnet. Op basis van deze inzichten kunnen de afspraken uit de RES1.0 verder worden geconcretiseerd. Daarnaast willen we ons regionaal inzetten om invulling te geven aan de randvoorwaarden die in het wetsvoorstel collectieve warmte (Wcw) zijn genoemd. Zo staat in de conceptteksten van de Wcw dat bij het ontwikkelen van collectieve warmtenetten, naastgelegen gemeenten moeten worden betrokken. Ook blijven we inzetten op onderzoek naar alternatieve regionale warmtebronnen zoals geothermie. Over de stand van zaken hierover bent u in [raadsbrief](#) van 19 oktober geïnformeerd.

Stand van zaken uitvoering inzet in RES1.0

In de RES1.0 hebben we als Utrecht de volgende zoekgebieden ingebracht:

- Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop (zon en wind)
- Utrecht Science Park en Voordorpse Veld (zon en wind)
- Zon op land in Meijewetering, Geluidswal A12, Haarrijnseplas, Nedereindse Plas en Ockhuizen.
- Grootschalig zon op dak

In totaal bedraagt onze inzet 0,523 GWh in de RES1.0. In de raadsbrief van [19 oktober 2023](#) informeerden wij u over de voortgang in de projecten van zon en wind op land. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de te verwachten realisatie, zoals nu voorzien.

Project	Soort	(te verwachten) ruimtelijk besluit	Realisatie
Meijewetering	zon	Q4 2020	Q2 2023
Geluidswal A12	zon	Q4 2024	2025
Haarrijnseplas	zon	Q2 2023	2025
Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop	Wind/zon	Q2 2024/PM	2026/PM
Ockhuizen	zon	Q4 2023	2025
Nedereindse Plas	zon	Q3 2024	2026
Voordorpse Veld	zon en wind	PM (afhankelijk van HIA)	PM (afhankelijk van HIA)
Utrecht Science Park	zon en wind	PM (afhankelijk van HIA)	PM (afhankelijk van HIA)

Concretisering en realisatie enkele Utrechtse projecten blijft achter

Voor een aantal Utrechtse projecten geldt dat de concretisering naar een ruimtelijk besluit achter loopt. In de RES1.0 is afgesproken om de projecten in 2025 te vergunnen en vóór 2030 te realiseren.

Bij energielandschap Rijnenburg lopen twee processen die van belang zijn voor een goede ruimtelijke afweging. Rijkswaterstaat heeft een zienswijze ingediend over de meest oostelijke molen (naast knooppunt Oudenrijn), omdat deze mogelijk een negatief effect heeft op de verkeersveiligheid. Met Rijkswaterstaat zijn we in gesprek om te kijken of het effect acceptabel is of te mitigeren is. Daarnaast heeft een consortium van grondeigenaren op 1 december jl. een alternatief plan voor een windpark in Rijnenburg ingediend bij het college. Begin 2024 volgt een presentatie aan alle belanghebbenden. Als gemeente hebben we het ontwikkelrecht vastgelegd in een anterieure overeenkomst met het consortium RijnEnergie. Daarom blijft RijnEnergie in de lead voor de ontwikkeling van het windpark. We moedigen de partijen aan om met elkaar in gesprek te gaan. We zijn voornemens om het bestemmingsplan in Q2 2024 vast te laten stellen door uw raad.

Burgemeester en wethouders

Datum 19 december 2023
Ons kenmerk 11772282

Utrecht Science Park en Voordorpse veld vragen extra aandacht vanwege de nabijheid van het UNESCO werelderfgoed Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voor deze gebieden voeren we een 'Heritage Impact Assessment' (HIA) uit. Het is daarom op dit moment niet mogelijk om voor deze projecten een planning voor het ruimtelijk besluit en de realisatie af te geven. Als het om windenergie nabij UNESCO gebieden gaat, is onze verwachting dat we dit niet vóór 2030 kunnen realiseren, aangezien de gemiddelde doorlooptijd voor het realiseren van windenergie 10 jaar bedraagt.

Bestuurlijke gesprekken over de geconstateerde vertraging

Zoals afgesproken in de RES1.0 voeren we vanwege deze vertraging binnenkort gesprekken in de RESU16. Eerst op het bovenlokale niveau met onze buurgemeenten en daarna op regionaal niveau. Insteek van deze gesprekken is om te kijken of en hoe we de gestelde doelen kunnen halen, bijvoorbeeld door andere projecten naar voren in de tijd te halen. Hoe een dergelijke samenwerking eruit kan zien, verkennen we de komende periode.

We verwachten u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd. Eerste kwartaal 2024 informeren wij u over de ter inzagelegging van de Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de regionale plan-m.e.r.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

U16

RES

Regionaal Uitvoeringsprogramma RES U16

Aanpak en activiteiten tot en met 2027

Stuurgroep 17 november 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Leeswijzer.....	4
1.2 Rol deelnemers in de uitvoering	5
1.3 Regionale samenwerking op drie niveaus	6
2. Opgaven RES U16	7
2.1 Grootchalige opwek	7
2.2 Zon op Dak	10
2.3 Warmte.....	11
2.4 Energiesysteem: schaarste elektriciteitsnet.....	13
2.5 RES Herijking en RES Voortgangsdokument.....	14
2.6 Vijf Pijlers van regionale samenwerking	15
3. Governance en organisatie.....	16
3.1 Governance.....	16
3.2 Besluitvorming en afstemming binnen de RES.....	16
3.3 Organisatie thematische opgaven	18
3.4 Stakeholderbetrokkenheid.....	18
3.5 Programmateam	20
3.6 Overlegfrequentie	21
4. Planning.....	21
5. Financiën	23
BIJLAGE 1 Uitgangspunten governance in RES 1.0.....	25

1. Inleiding

Dit Regionaal Uitvoeringsprogramma beschrijft hoe de RES-Regio U16 op regionaal niveau uitvoering geeft aan de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0) en het Nationaal Programma Lokale Warmte (NPLW). Het is een bestuurlijk document met een bijpassende abstractie. Het is een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen, waarin het proces is beschreven. Het inhoudelijk kader wordt gevormd door de RES 1.0, zoals vastgesteld door de parlementen¹, en besluiten over een nadere invulling binnen dat kader van de Stuurgroep sindsdien.

Actualisatie van huidige uitvoeringsprogramma

Dit uitvoeringsprogramma is een actualisatie van het 'Regionaal Uitvoeringsprogramma 2021-2023 met doorkijk naar 2025'. De overeenkomsten en verschillen op hoofdlijnen:

- De activiteiten zijn geactualiseerd, maar niet fundamenteel veranderd.
- Het Nationaal Programma Lokale Warmte bestaat sinds 2023 en is toegevoegd aan dit uitvoeringsprogramma.
- De governance is in hoofdlijn hetzelfde gebleven, met uitzondering van het ambtelijk opdrachtgeverschap.
- Het document is vereenvoudigd: de beschrijvingen over mogelijke activiteiten van deelnemende overheden (hierna de deelnemers) zelf is ingekort en een verdiepende bijlage over de activiteiten is vervallen. Daarnaast zijn teksten waar mogelijk vereenvoudigd.
- De financiële bijdragen van de deelnemers worden gecontinueerd op het niveau 2023 en zijn lager dan in de jaren ervoor.

Looptijd tot en met 2027

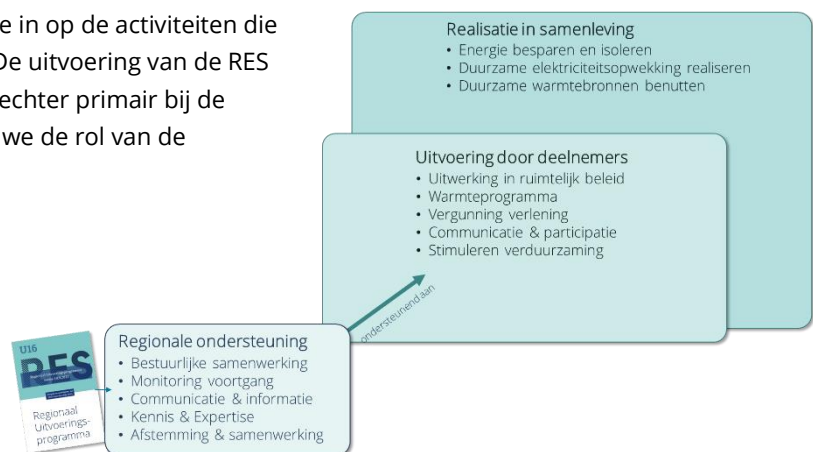
Dit uitvoeringsprogramma loopt tot en met 2027. Zo organiseren we continuïteit. In 2025 besluiten de parlementen over de RES Herijking. In lijn met de besluitvorming kan de Stuurgroep RES de activiteiten bijstellen voor de jaren 2026-2027. Indien dit financiële consequenties heeft, wordt dit opnieuw ter besluitvorming aan de deelnemers aangeboden.

RES en NPLW

Dit uitvoeringsplan gaat zowel over de RES als het NPLW. Sinds 2023 stelt het Rijk geld beschikbaar aan de regio ten behoeve van de warmtetransitie. Regionaal geven we in samenhang invulling aan RES en NPLW, we benutten daarbij de bestaande organisatie en governance van de RES.

Grootste deel van uitvoering ligt bij de deelnemers

In dit uitvoeringsprogramma gaan we in op de activiteiten die we in regionaal verband oppakken. De uitvoering van de RES 1.0 en de lokale warmtetransitie ligt echter primair bij de deelnemers. In paragraaf 1.2 lichten we de rol van de deelnemers toe.

¹ M.u.v. gemeente Montfoort. Gemeente Montfoort heeft het Regionaal Uitvoeringsplan 2021-2023 wel vastgesteld.

1.1 Leeswijzer

- Rol deelnemers in uitvoering RES 1.0 (paragraaf 1.2)
- Toelichting van de regionale samenwerking op strategisch, tactisch en operationeel niveau (paragraaf 1.3)
- Beschrijving van de thematische opgaven en pijlers voor regionale samenwerking (hoofdstuk 2)
- De governance en organisatie van de uitvoering (hoofdstuk 3)
- Planning (hoofdstuk 4)
- Financiën (hoofdstuk 5)
- Uitwerking activiteiten per thema en pijler (bijlage)

Deze onderwerpen worden in navolgende hoofdstukken nader toegelicht.

1.2 Rol deelnemers is de uitvoering

De RES 1.0 wordt primair uitgevoerd door de deelnemers. Substantiële bestuurlijke en ambtelijke inzet is nodig om de doelen te realiseren. In deze paragraaf staat per overheidslaag de rol in de uitvoering.

Gemeenten

De gemeenten zijn bevoegd gezag voor:

- Vergunningverlening zonnevelden.
- Windenergie projecten tot 5 MW.
- TVW en onder de Omgevingswet (verplicht) Warmteprogramma.

De gemeenten pakken hun rol in:

- Realisatie van de eigen bijdrage aan de onderbouwing van het regionale bod, uiterlijk in 2030 zoals opgenomen in RES 1.0.
- Het voorkomen en inlopen van vertraging daarbij en het voorkomen en opvangen van 'harde' planuitval.
- Opvangen van planuitval door samenwerking in planuitvalmechanisme.
- Stimuleren van Zon op Dak (incl. gevels, boven parkeerplaatsen etc.).
- Mogelijk benutten juridisch instrumentarium voor verduurzaming, o.a. de energiebesparingsplicht.
- Uitvoering TVW/Warmteprogramma, stimuleren energiebesparing en isolatie.

Waterschappen

De waterschappen nemen vooral een rol in de RES door

- Inzet van de eigen assets voor de energietransitie, met name benutting restwarmte en elektriciteitsopwekking.
- Inbreng van expertise, met name op het gebied van aqua- en geothermie ten behoeve van de warmtetransitie.

Provincie

De provincie is het bevoegd gezag voor:

- Windenergie projecten vanaf 5 MW.
- Wet natuurbescherming vergunningen of ontheffingen bij zonneparken en warmtenetten.
- Open bodemenergiesystemen (WKO).

De provincie neemt een rol in:

- Opvangen van planuitval door samenwerking in planuitvalmechanisme.
- Borgen van de haalbaarheid van 1,8 TWh in 2030 en aandacht voor balans zon/wind. Hiervoor wordt medio 2024 een Tussenbalans 2 opgesteld.
- Op verzoek: bemiddelende en coördinerende rol bij plannen die gemeentegrens overschrijdend zijn.
- Ondersteuning gemeenten en RES regio bij realisatie zon op dak, zon op land en wind op land. Hieronder valt o.a. ook lokaal eigendom en ecologische kwaliteit.
- Stimuleren projecten Zon op Dak, via o.a. Energiefonds en Subsidieverordening Energietransitie.
- Werken aan oplossing netcongestie via EnergyBoard, o.a. door p-MIEK, versnellen ruimtelijke procedures en innovatieve oplossingen.
- Ondersteuning gemeenten bij warmtetransitie in zowel beleid als projecten.
- Ondersteuning voor monitoring van warmtetransitie.

1.3 Regionale samenwerking op drie niveaus

We werken samen aan de RES op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Op **strategisch niveau** heeft de RES U16 drie functionaliteiten:

1. Een **instrument** waarmee we de (regionale) energietransitie vormgeven en onze ambities realiseren. Dit betekent dat het instrument helpt bij onze ambitiebepaling, de ruimtelijke en infrastructurele (d.w.z. energienetwerk) inpassing en de organisatie van maatschappelijke betrokkenheid.
2. Een **platform** om de langjarige samenwerking tussen alle regionale partijen te organiseren. In de RES kunnen provincie, waterschappen, gemeenten, netbeheerders, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners elkaar vinden en afspraken maken.
3. Een **product** waarin we onze regionale energiedoelstellingen vastleggen en met enige regelmaat aanscherpen, aanvullen en ter besluitvorming aan onze volksvertegenwoordigers voorleggen.

Op **tactisch niveau** richten we ons bij de uitvoering van de RES op vijf pijlers die we in paragraaf 2.6 nader toelichten. Met de pijlers geven we structuur aan de uitvoering/operatie en kunnen we onze gezamenlijke doelstellingen waarmaken. In deze pijlers wordt ook de meerwaarde van het regionaal samenwerken expliciet.

- Bestuurlijke samenwerking
- Monitoring voortgang
- Communicatie en informatie
- Kennis en expertise/ Coördinatie Expertiseplatform
- Afstemming en samenwerking tussen partij

Op **operationeel niveau** (het uitvoeringsniveau) verbindt de RES U16 de 21 deelnemers. De uitvoering ligt grotendeels bij de deelnemers. Het regionaal deel is daaraan ondersteunend en hebben we uitgewerkt in het voorliggende programma met:

- Een beschrijving van resultaten
- Uitwerking van activiteiten
- Planning
- Financiën

Figuur 1 - RES samenwerking op drie niveaus

2. Opgaven RES U16

Er staan drie grote thematische opgaven centraal in de uitvoering van de RES 1.0:

1. Grootschalige opwek
2. Zon op Dak
3. Warmte

Daarnaast zijn er twee belangrijke opgaven die door bovenstaande drie heen lopen:

4. Energiesysteem: schaarste elektriciteitsnet
5. Opstellen van de RES Herijking

Aan deze vijf opgaven werken we gezamenlijk in de periode tot 2027. De opgaven komen rechtstreeks voort uit de RES 1.0. Hieronder zijn de opgaven op hoofdlijnen uitgewerkt.

2.1 Grootschalige opwek

Deze opgave gaat over de realisatie van zonnenvelden en windmolens. In de RES 1.0 is de ambitie vastgesteld uiterlijk in 2030 1,8 TWh duurzame elektriciteit op te wekken. Met windmolens, zonnenvelden en Zon op Dak. De activiteiten richten zich er op deze regionale ambitie waar te maken. Daarnaast is voor de toekomst de vraag welke opgave er na 2030 ligt, in de looptijd van dit uitvoeringsprogramma moet hier antwoord op worden gevonden.

Onderbouwing regionale ambitie 1,8 TWh

In de RES 1.0 is een onderbouwing opgenomen van het regionale bod. Deze thematische opgave gaat over windmolens en zonnenvelden (zie 2.2 voor Zon op Dak). Gedeeltelijk is de regionale ambitie al gerealiseerd, daarnaast zit een deel in de pijplijn, is een deel uitgewerkt in beleid en is een klein deel nog niet uitgewerkt in beleid. Bovendien hebben we afgesproken permanent te zoeken naar mogelijkheden om planuitval op te vangen. In de RES 1.0 is de regionale ambitie onderbouwd met een bijdrage per gemeente². In onderstaande tabel zijn de bijdragen weergegeven.

Vertraging en 'harde' planuitval

In de praktijk kan de verdere uitwerking van zoekgebieden betekenen dat plannen anders ingevuld worden of zelfs uitvallen. We hebben een getrapte werkwijze bij planuitval. Continue samenwerking en ontwikkeling zijn daarbij nodig. Op dit moment is vertraging de belangrijkste oorzaak van planuitval. Het inlopen van deze vertraging is cruciaal om 'harde' planuitval te voorkomen. Daarbij vraagt het om een permanente zoektocht naar mogelijkheden en nieuwe plannen de komende jaren. De activiteiten binnen deze opgave focussen zowel op het inlopen van de vertraging als de permanente zoektocht.

Bunnik	0,054
De Bilt	0,042
De Ronde Venen	0,088
Houten	0,178
Lopikerwaard (Ijsselstein, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden)	0,260
Nieuwegein	0,080
Stichtse Vecht	0,100
Utrecht	0,523
Utrechtse Heuvelrug	0,088
Vijfheerenlanden	0,072
Wijk bij Duurstede	0,061
Zeist	0,131

Tabel 1 – Bijdrage in TWh aan onderbouwing ambitie 1,8 TWh

² In TWh. De Lopikerwaard heeft een gezamenlijke bijdrage afgesproken. Van De Ronde Venen staat haar bijdrage niet in de RES 1.0 maar is vóór besluitvorming in een brief aan alle parlementen medegedeeld.

Realisatie

Het zwaartepunt van deze activiteiten ligt op lokaal (gemeentelijk) niveau. Regionaal richten we ons op afstemming over kwantiteit, systeemefficiëncy, ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak. De realisatie van zonnevelden en windmolens is maatschappelijk gevoelig en kent ook technisch (o.a. netcongestie) en juridisch (o.a. milieunormen wind, toepassing zonneladder) de nodige (onvoorziene) uitdagingen. Regionaal werken we zo goed mogelijk samen om de actuele ontwikkelingen in te passen om de ambitie in beeld te houden.

Activiteiten

1. Monitoring

2x per jaar een monitor conform het [nationaal begrippenkader](#) met een kwalitatieve duiding van het deel van de ambitie dat nog niet tot een concreet initiatief heeft geleid. De Monitor gaat in op de volgende elementen:

- Kwantiteit: tellen de zoekgebieden en grootschalig Zon op Dak nog steeds op tot 1,8 TWh?
- Ruimtelijke inpassing en vergunning: is ruimtelijke kwaliteit voldoende geborgd en liggen we op koers voor vergunningverlening vóór 1 januari 2025?
- Inpasbaarheid in de infrastructuur: kan Stedin de regionale ambitie tijdig faciliteren? Zo niet, kan het met andere, meer vernieuwende concepten (bijv. opslag). Daarnaast, indien nodig, gezamenlijk programmeren om onze ambitie voor 2030 te realiseren, inclusief aansluiting en transportcapaciteit op het net.

2. Ijkmomenten

We hebben regelmatig informele bestuurlijke ijkmomenten afgesproken waarop we gezamenlijk bekijken of we op koers liggen voor 1,8 TWh en of bijsturing wenselijk of noodzakelijk is. Dit doen we ieder voorjaar en najaar op basis van de Monitor.

Voor de periode tot RES Herijking zijn er twee ijkmomenten met groter belang:

- Q2 2024. Liggen we op koers voor 2030? Zo nee, welke intensivering of extra zoekgebieden zijn nodig?
- Q4 2024. De uitkomsten van dit ijkmoment vormen input voor de RES Herijking in 2025.

3. Planuitvalmechanisme

Toepassing van het [Planuitvalmechanisme](#). Dit zijn werkafspraken die de Stuurgroep heeft vastgesteld, op basis van de RES 1.0 en naar aanleiding van het advies van de bestuurlijk verkenner in 2021. De werkafspraken zijn er op gericht gezamenlijk in goed overleg de regionale ambitie te realiseren. Besluitvorming is natuurlijk aan de bevoegd gezagen.

4. Netinfrastructuur

Borging van de haalbaarheid van het gefaseerd aansluiten van 1,8 TWh op de regionale netinfrastructuur door afstemmen en bijsturen van de planningen van gemeenten en Stedin/TenneT. Onderdeel hiervan is proactief handelen ten behoeve van innovatie door o.a. pilots naar opslag van elektriciteit ter bevordering van een flexibel energienet (zie ook activiteiten bij Zon op Dak).

5. RES Herijking

In 2025 vindt de herijking van de RES plaats. In de RES Herijking worden de in de RES 1.0 gemaakte afspraken herbevestigd, herzien, dan wel aangevuld. De RES Herijking zal ook uitspraken bevatten over de periode na 2030. Ten behoeve van de RES Herijking wordt een plan m.e.r. doorlopen. Zie verder paragraaf 2.5.

Toelichting: Provincie doorloopt eigen planMER wind

Om de RES doelstellingen in beeld te houden is de provincie gestart met het opstellen van een planMER windenergie. Hiermee worden de milieueffecten van windenergie voor verschillende gebieden inzichtelijk. Begin 2024 wordt het planMER vastgesteld door de provincie. In het planMER zullen ook de meest kansrijke gebieden voor windenergie inzichtelijk gemaakt worden, rekening houdend met overprogrammering in verband met planuitval. Conform het coalitieakkoord van de provincie zal er na afronding van het planMER een periode van zes maanden volgen waarin gemeenten zelf kunnen aangeven met welke windgebieden de gemeente verder wil en hoe invulling gegeven wordt aan de RES doelstelling. De provincie vraagt gemeenten om na de periode van 6 maanden aan te geven welke wind en zonne-energie plannen in? de rol van bevoegd gezag (verder) opgepakt worden en hierbij te onderbouwen dat de plannen voor 2030 aansluitbaar en haalbaar zijn.

Na de bovengenoemde zes maanden zal voor de resterende opgave om te voldoen aan de RES doelstelling in 2030 de projectbesluitprocedure vervolgd worden. Die resterende opgave wordt gebaseerd op genomen raadsbesluiten voor zon- en windenergie die, in afstemming met de netbeheerder, voor 2030 gerealiseerd kunnen worden. Ook zal de voortgang en prognose voor Zon op Dak hierbij betrokken worden. Op basis hiervan zal dan bepaald worden of en voor hoeveel locaties een provinciaal projectbesluit noodzakelijk is voor het behalen van de RES doelstellingen.

Er zijn in totaal 4 scenario's waarbij inzet van provinciale projectbesluiten aan de orde kan zijn:

- Op verzoek van één of meerdere gemeenten;
- Voor gemeentegrens overstijgende plannen die echt noodzakelijk zijn om de doelstelling van 2,4 TWh provinciebreed te halen, waar de ruimtelijke samenhang en/of uitvoerbaarheid één ruimtelijke procedure vraagt en de betreffende gemeenten daar onderling niet uitkomen;
- Indien het totaal aan plannen dat gemeenten zelf oppakken onvoldoende is om de gezamenlijke RES doelstellingen waar te maken;
- Indien de provincie daar juridisch toe verplicht is.

2.2 Zon op Dak

Maximale inzet op Zon op Dak

In de RES 1.0 is afgesproken maximaal in te zetten op de realisatie van Zon op Dak. Daarbij gaat het in toenemende mate niet alleen om daken maar ook om zon op andere objecten, zoals bijvoorbeeld zon op gevels en zon boven parkeerplaatsen (solar carports). Deze techniek kan rekenen op grote maatschappelijke acceptatie, zo bleek uit de lokale zoekprocessen die de gemeenten van de U16 hebben doorlopen. Door nationale keuzes tellen voor de realisatie van de RES alleen installaties met een vermogen van meer dan 15 kilowattpiek mee. In de RES 1.0 is gerekend op een maximale opbrengst van 0,3-0,5 TWh.

In 2023 is door de U16 de Handreiking Zon op Dak opgesteld. Daarin worden drie doelgroepen uitgelicht die elk een eigen aanpak behoeven: bedrijventerreinen, agrariërs en gemeentelijk vastgoed.

Congestie vraagt bredere en adaptieve insteek

In de periode tot 2030 gaat het om het realiseren van Zon op Dak ten tijde van congestie. Door een combinatie van slim omgaan met energieverbruik en/of opslag kunnen zonnepalen onderdeel van een oplossing zijn. De realisatie van zonnepanelen is dan niet meer de enige driver. Aansluiting bij de energievraag of de brede verduurzamingsopgave is waarschijnlijk meer succesvol. Onderdeel van die bredere insteek kan de combinatie met slimme achter-de-meter oplossingen zijn. In de aanpak de komende jaren spelen we hierop in door de verbinding te zoeken met een breed pallet aan activiteiten in het kader van congestie.

Aansluiten, verbinden en doelgroepen

Congestie maakt dat we per doelgroep kijken op welke activiteiten we kunnen aansluiten.

Bijvoorbeeld rond bedrijventerreinen is er op dit moment veel in beweging om ondanks congestie toch economische ontwikkeling mogelijk te maken. Zo biedt de Energyboard bijvoorbeeld binnen het spoor 'slimme oplossingen' ondersteuning en bieden verschillende programma's zoals het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen en het Ontzorgingsprogramma MKB ondersteuning bij de verduurzamingsopgave. We leggen actief verbinding met kennispartners in een breed netwerk van Zon op Dak in combinatie met slimme achter-de-meter oplossingen. Tot slot, maakt congestie ook dat we regelmatig zullen verifiëren of naast de drie eerder genoemde doelgroepen andere sectoren of doelgroepen onze ondersteuning nodig hebben.

Activiteiten

1. Ondersteuning van gemeenten

We geven uitvoering aan de regionale ondersteuningsactiviteiten zoals die in de Handreiking Zon op Dak augustus 2023 zijn benoemd. Vormen van ondersteuning zijn onder andere faciliteren van dialoog en uitwisseling met relevante stakeholders, initiëren en (laten) uitvoeren van onderzoek, en verzamelen en delen van kennis, 'lessons learned' en 'best-in-class' voorbeelden.

De ondersteuning aan gemeenten bestaat daarnaast uit afstemming op wat er in het speelveld van de energietransitie gebeurt waar het Zon op Dak en slimme oplossingen betreft, inclusief wetgeving en het maken van de vertaalslag hiervan naar de RES, gemeenten en impact op bestaande activiteiten.

2. Monitoring

Jaarlijkse regionale monitoring van de potentie en realisatie met een uitsplitsing per gemeente om voortgang naar 0,3 – 0,5 TWh te bewaken.

3. RES Herijking

In 2025 vindt een herijking van de RES 1.0 plaats. In deze RES Herijking worden de in de RES 1.0 gemaakte afspraken herbevestigd, herzien, dan wel aangevuld. Zie paragraaf 2.5.

2.3 Warmte

Bij de warmtetransitie is er nog veel te doen om de doelstellingen uit het klimaatakkoord te bereiken.

De drie thema's die centraal staan bij deze opgave zijn:

1. Energiebesparing
2. Warmteoplossingen
 - Individueel – collectief (warmtenetten)
 - Bronnen: aquathermie, en eventueel geothermie
3. Netwerk: samenwerken, kennisontwikkeling en kennisdeling

De afgelopen jaren hebben bijna alle gemeenten in onze RES een TVW gemaakt gericht op het uitfasen van aardgas. Met de aanvullende landelijke financiering (o.a. NIP, CDOKE) die zich breder op de verduurzaming richt, bijvoorbeeld isolatie, komt ook de uitvoering in een versnellingsfase.

De uitvoering is nu nog voornamelijk gericht op isolatie en energiebesparing. Naast de doorontwikkeling van de grootschalige warmtenetten in Utrecht en Nieuwegein is er in de regio vooral aandacht voor kleinschaliger initiatieven. De complexiteit hiervan is hoog met name door de grote verscheidenheid in woningen, eigenaren en (haalbare) oplossingen.

Gezien de beperkte beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen op midden en hoge temperatuur in onze regio zal een grotere rol voor elektrische oplossingen en lage temperatuur bronnen onvermijdelijk zijn. De huidige netcongestie bij opwek en afname maakt duidelijk dat lokale (elektra dan wel warmte) opslag een belangrijkere rol moet gaan spelen.

RES en NPLW

In de RES 1.0 bevat het warmtehoofdstuk de regionale strategie warmte (RSW) die vooral gaat over de verdeling van grootschalige bovenlokale warmtebronnen. Aangezien deze er in onze regio niet of nauwelijks zijn, is de focus gelegd op de uitwisseling van kennis.

Daarnaast benutten we voor de regionale activiteiten in het kader van het Nationaal Programma Lokale Warmte (NPLW) de RES-structuur. Het NPLW bestaat sinds 2023 en is gericht op ondersteuning van gemeenten bij de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Denk aan de uitvoering van de Transitievisies Warmte (hierna TVW) met wijkuitvoeringsplannen, besparingsaanpakken en het opstellen van een warmteprogramma onder de Omgevingswet.

Adaptieve ondersteuning

Gemeenten hebben ten aanzien van warmte het primaat, zij sturen via de TVW en geven daar uitvoering aan. De TVW's zullen opgaan in de onder de Omgevingswet verplichte warmteprogramma's. Onze regionale samenwerking werken we gaandeweg verder uit. Vanwege de verschillen in aanpak en fase van gemeenten kunnen gemeenten zelf bepalen bij welke activiteiten ze aansluiten. Uitzondering is de monitoring omdat een regionaal beeld voorwaarde is voor de samenwerking. In de RES Herijking benoemen we regionale vervolgstappen naar een duurzame warmtevoorziening.

Warmtetafel

Door het regionaal laten landen van het NPLW in de RES krijgt de warmtetransitie binnen de regionale activiteiten meer body. Meer dan in het verleden wordt de warmtetafel ambtelijk het gremium waar overzicht is over de volle breedte van de warmtetransitie. Zo kan ook bestuurders overzicht geboden en tactisch en strategisch geadviseerd worden. Binnen de warmtetafel kunnen werkgroepen op thema of activiteit intensiever samenwerken.

Activiteiten

1. Monitoring

Door middel van een monitoringssysteem brengen we de lokale en regionale warmteontwikkelingen in beeld die volgen uit de gemeentelijke TVW's.

2. Energiebesparing

Energiebesparing is een belangrijke voorwaarde voor de warmtetransitie. De focus bij besparing ligt op het ondersteunen van (individuele) woningeigenaren bij het isoleren van hun woningen, o.a. via U-Thuis (jouwhuisslimmer.nl). Daarnaast richten gemeenten zich op een wijk- of groepsgerichte aanpak. Op regionaal niveau wordt nu gekeken of het mogelijk is om gezamenlijk hiervoor geschikte instrumenten aan te bieden. Daarbij kijken we zowel naar het ontwikkelen van een strategische aanpak als naar ondersteunende informatie over de besparingspotentie van de woningvoorraad.

3. Warmteoplossingen

In de regio zijn geen grote regionale collectieve warmtebronnen aanwezig of op kortere termijn beschikbaar. Er is ook nog veel onduidelijkheid over de beschikbaarheid van bronnen en de (financiële) haalbaarheid van het ontwikkelen van warmtenetten op basis van deze bronnen. De beschikbare bronnen (met name aquathermie) lijken vooral kleinschalig toepasbaar.

De focus ligt daarom op regionaal meer helderheid krijgen over de mogelijkheden van beschikbare bronnen, zowel voor collectieve oplossingen als voor individuele (m.n. groen gas). Hiermee krijgen we een beter beeld van waar collectieve oplossingen mogelijk zijn en waar individuele (all-electric) noodzakelijk zijn. We geven daarbij inzicht in mogelijke rollen bij de uitbreiding en/of ontwikkeling van warmtenetten.

De opslag van warmte zal hier zeker een belangrijke rol in spelen. Voorgaande levert ook informatie op voor de benodigde hoeveelheid elektriciteit. We helpen bij het ontwikkelen van scenario's, gekoppeld aan de ontwikkelingen op het elektriciteitsnetwerk (netcongestie).

4. Gespreksleidraad

Toepassen gespreksleidraad voor verdelingssystematiek indien er een verdelingsvraagstuk van een bovenlokale bron speelt.

5. Netwerk

Het netwerk rondom warmte is de afgelopen jaren sterk ontwikkeld in de regio. Naast samenwerking met de RES U16 partners is de samenwerking met externe (ook commerciële) partijen sterk gegroeid. Het NPLW betekent ook een stimulans in de landelijke netwerkontwikkeling. In het RES U16 netwerk richten we ons met name op kennisdeling en -ontwikkeling, en het stimuleren van samenwerking, op alle bovenstaande onderwerpen. In regionaal verband kijken we ook naar maatwerkoplossingen waarbij mogelijk maar een deel van de gemeenten met een vergelijkbare vraag samenwerkt.

6. RES Herijking

In 2025 vindt een herijking van de RES 1.0 plaats. Het warmtehoofdstuk (RSW) wordt geactualiseerd en aangescherpt met kennis over de beschikbaarheid en bruikbaarheid van (bovenlokale en lokale) bronnen en met kennis over warmte-opslag. Daarnaast zal de regionale NPLW inzet worden opgenomen.

2.4 Energiesysteem: schaarste elektriciteitsnet

In het grootste deel van de regio is congestie afgekondigd op het elektriciteitsnetwerk, zowel voor invoeding (opwek) als afname voor grootverbruik. Dit bemoeilijkt de realisatie van de ambities. Dit wordt nog versterkt door mogelijke congestie op het laagspanningsnet (kleinverbruik) vanaf 2026. De verwachting is dat uiterlijk 2029 de situatie aanzienlijk verbetert door realisatie van uitbreiding van station Breukelen-Kortrijk. We kunnen er echter vanuit gaan dat netschaarste zal blijven.

Werken naar het toekomstig energiesysteem

Als schaarste blijft, dan is het verstandig daar onze activiteiten op in te stellen. Op dit moment gaat er 's ochtends en 's avonds veel elektriciteit de regio in, terwijl midden op de dag juist elektriciteit de regio uit gaat. Door te werken aan oplossingen met zo min mogelijk transportcapaciteit op de hogere netvlakken, die vraag-aanbod dicht bij elkaar houden, werken we aan robuuste oplossingen.

Congestie werkt door in alle drie de opgaven

- Zonnevelden en windmolens: Qua netbelasting (en maatschappelijke kosten) is een combinatie van zonnevelden en windmolens het meest optimaal. Het liefst in combinatie met opslag, zodat de opgewekte stroom gedoseerd aan het net wordt geleverd, en hogere netvlakken niet belast worden. Daarbij kunnen grotere elektriciteitsafnemers dichtbij de opwek de belasting van het netwerk verder beperken.
- Warmte: in de warmtetransitie maakt het sterk uit welke warmteoplossing gekozen wordt. All-electric met individuele warmtepompen geeft de grootste belasting van het netwerk. In collectieve systemen (warmtenetten) kan energie worden opgeslagen. De warmtetransitie is dan zelfs deel van de oplossing.
- Zon op Dak: de realisatie van Zon op Dak systemen vraagt een combinatie met afname waardoor de (pieken in de) stroomopbrengst niet via de hogere netvlakken afgevoerd hoeven worden.

Stedin is vertegenwoordigd in de Stuurgroep en ook ambtelijk wordt veelvuldig afgestemd met en door Stedin.

Sturen op de ontwikkeling van het energiesysteem

Op allerlei plekken wordt praktisch en in regelgeving gewerkt aan het vormgeven van het energiesysteem van de toekomst en oplossingen voor de congestie. Op provinciaal niveau is de Energyboard ingericht waarin overheden en netbeheerders samenwerken. De Energyboard werkt langs drie sporen: versnellen ruimtelijke procedures, slimme oplossingen en P-MIEK. Belangrijke beleidsproducten voor de RES die de komende jaren met afstemming met de Energyboard door de provincie zullen worden vastgesteld zijn: Energievisie (2024), Afwegingskader en P-MIEK 2.0 (2025).

Activiteiten

1. Monitoren i.s.m. Stedin

Iedere twee jaar maakt Stedin een impactanalyse van de RES (conform landelijke afspraken). Die geeft antwoord op de vraag: past de opgave in 2030 op het netwerk? Aanvullend doet Stedin bij iedere monitor een quick scan zodat nieuwe ontwikkelingen en knelpunten snel in beeld zijn.

Daarnaast is er, op basis van de afstemmingstool netschaarste van de RES U16, doorlopend inzicht of (nieuwe) ambities en plannen naar waarschijnlijkheid aangesloten kunnen worden of bestaande plannen mogelijk richting 2030 verdringen.

2. Congestie in de drie thematische opgaven

Zie hierboven hoe congestie doorwerkt in de drie thematische opgaven. De opgave is ondanks het gegeven van congestie, toch voortgang te boeken. Door te werken naar het toekomstig energiesysteem

kan dat zelfs bijdragen aan een oplossing, of ten minste het risico op congestie in de toekomst verkleinen.

3. Benutten Energyboard

De producten en mogelijkheden die de Energyboard biedt worden zowel bestuurlijk via de Klimaat Neutrale Regio tafel (KNR-tafel) als ambtelijk via de thematafels ontsloten. Evengoed kan de KNR-tafel via de bestuurlijk trekker netcongestie zaken inbrengen in de Energyboard.

2.5 RES Herijking en RES Voortgangsdokument

In de RES 1.0 staat dat in 2023 een geactualiseerde versie van de RES aan de parlementen voorgelegd wordt. Toen bepaald werd dat voorafgaand een plan MER vereist is met de komst van de Omgevingswet, is landelijk de planning hierop aangepast. De Stuurgroep heeft de RES U16 planning hierop aangepast (30 nov. '22) en de parlementen geïnformeerd. We richten ons nu op een RES Herijking in 2025, met voorafgaand een plan MER. In 2027 stellen we een RES Voortgangsdokument op in lijn met landelijke afspraken.

RES Herijking: opstellen 2024, besluitvorming 2025

De RES Herijking is een actualisatie van de RES 1.0. Gezien het kaderstellende karakter is de RES Herijking een bevoegdheid van de parlementen. In 2024 wordt vanuit de hierboven genoemde thema's gewerkt aan de inhoud van de RES Herijking. Het eerste half jaar van 2024 zal vooral onderzoek en ambtelijke voorbereiding plaatsvinden. Het tweede half jaar van 2024 moeten keuzes worden gemaakt in de Stuurgroep RES.

RES Voortgangsdokument 2027

Op basis van landelijke afspraken geven we iedere twee jaar uitgebreid inzicht in de voortgang. In 2025 is dit onderdeel van de RES Herijking. In 2027 stellen we hiervoor een RES Voortgangsdokument op. Aangezien er geen nieuwe kaders worden vastgesteld, is het RES Voortgangsdokument een bevoegdheid van de colleges.

Activiteiten

1. Gecoördineerde uitvoering Plan MER

Voor de besluitvorming tot deze RES Herijking een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De colleges van gemeenten en provincie zijn bevoegd gezag. De RES U16 voorziet in een gecoördineerde uitvoering. De procedure start eind 2023 met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Het planMER levert milieuinformatie als inbreng voor besluitvorming en wordt als bijlage opgenomen in de RES Herijking. De effecten van een mogelijke aanvullende doelstelling voor na 2030 maken onderdeel uit van het onderzoek.

2. Opstellen RES Herijking

Opstellen van de RES Herijking over de volle breedte van de RES. Bovenstaande planMER. brengt milieuinformatie in en vormt de juridische onderbouwing.

3. Opstellen RES Voortgangsdokument

We stellen een RES Voortgangsdokument op. Dit document wordt uiterlijk Q1 2027 vastgesteld in de Stuurgroep zodat de colleges het uiterlijk in Q2 2027 kunnen vaststellen.

2.6 Vijf Pijlers van regionale samenwerking

Naast de vier bovenstaande opgaven onderscheiden we vijf pijlers voor een goede regionale samenwerking in de RES U16. Zij vormen de kern om succesvol onze gezamenlijke ambitie te concretiseren en uit te voeren. De activiteiten binnen de pijlers worden aangestuurd door het programmteam. We onderscheiden de volgende vijf pijlers:

Bestuurlijke samenwerking: in de RES U16 werken we met 16 gemeenten, de provincie Utrecht, 4 waterschappen en Stedin gezamenlijk aan de energieopgave van de regio. Het is van belang dat we deze bestuurlijke samenwerking krachtig en effectief houden de komende jaren. De RES is het platform hiervoor.

Monitoring voortgang: om te kunnen bepalen hoe de energietransitie in de regio en specifiek de door ons gestelde doelstellingen worden gerealiseerd, is monitoring cruciaal. Goede monitoring zorgt voor input waarmee we in de regio kunnen (bij)sturen, afstemmen en besluiten. Moties en amendementen die uit de besluitvorming van de RES 1.0 naar voren zijn gekomen en regionaal relevant zijn, worden ook gemonitord op voortgang.

Communicatie en informatie: een transitie kenmerkt zich door onzekerheid en verschillende beelden over de toekomst. Duidelijke communicatie en eenduidige informatie zijn hierin cruciaal. Zowel in de regio als naar buiten. Het programmteam gaat hier een centrale rol in spelen.

Kennis en expertise: de energietransitie is complex en moeilijk in te kaderen. Er is uiteenlopende kennis en expertise nodig om invulling te geven aan deze transitie. De regio is de plek waar deze kennis en expertise flexibel beschikbaar moet zijn. Dat kan zowel betekenen dat er samenwerkingen worden opgezet, experts worden ingehuurd, mensen worden opgeleid, (innovatieve) onderzoeken worden gedaan of kennis wordt ontwikkeld. Alles gericht op het halen van onze doelstellingen.

Afstemming en samenwerking tussen partijen: de RES is een samenwerking tussen vele partijen, personen en structuren, zowel in de eigen regio als erbuiten. Goede afstemming en een sterke samenwerking zijn cruciaal voor het halen van onze doelstellingen. We stemmen af met parallelle trajecten (in de U10 of bijvoorbeeld Energyboard) om de integratie met aangrenzende opgaven te bevorderen. De deelnemende overheden en het programmteam faciliteren stakeholderbetrokkenheid door middel van overleggen, samenwerkingsvormen en het betrekken van partijen.

3. Governance en organisatie

In de RES 1.0 zijn uitgangspunten vastgelegd voor de governance, zie [bijlage](#), die we in dit hoofdstuk nader uitwerken. We benutten de bestaande structuur van de U10-samenwerking.

Alle deelnemers van de RES U16 sluiten voor het onderwerp RES U16 aan bij de bestuursstafel Klimaat Neutrale Regio (KNR). In een netwerkorganisatie is overzicht en eenduidigheid in structuren van groot belang. De RES U16 wordt in de bestaande structuren verder geïntegreerd.

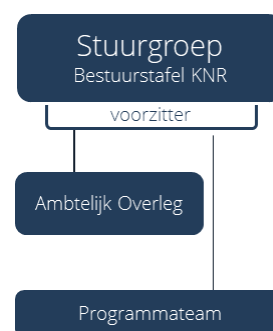
Het NPLW landt in de RES en valt daarmee binnen onderstaande governance.

In dit hoofdstuk presenteren we de governance eerst in zijn geheel en zoomen vervolgens in op specifieke onderdelen en rollen waarbij ook verantwoordelijkheden worden toegelicht.

3.1 Governance

Het meeste werk gebeurt decentraal en daar vindt ook alle formele besluitvorming plaats. Dit uitvoeringsprogramma richt zich echter primair op wat we als betrokken partijen in de RES gezamenlijk en regionaal doen.

Het figuur hiernaast illustreert de governance van de regionale samenwerking op hoofdlijnen. De aansturing van de RES en het regionale deel van de uitvoering van de RES 1.0 vindt plaats in de 'donkerblauwe blokken'. De voorzitter van de bestuursstafel KNR en diens plaatsvervanger (M/V) vormen samen de bestuurlijk opdrachtgevers van de RES. Op dit moment zijn dat Jelmer Vierstra en Marieke Schouten.

De deelnemers zijn op drie niveaus verbonden: 1) op bestuurlijk niveau in de stuurgroep, 2) op ambtelijk niveau via het ambtelijk overleg (AO), waar de beraadslagingen van de stuurgroep worden voorbereid met inzet van het programmteam en via het directeurenoverleg, 3) op programmaniveau waar wordt samengewerkt aan de gezamenlijke opgave. De samenwerking met stakeholders is uitgewerkt in paragraaf 3.4.

Zoals gezegd gebeurt het meeste werk decentraal. De deelnemers werken daar aan de uitvoering van hun eigen beleid en ambities. Samen met inwoners, bedrijven, grondeigenaren, ontwikkelaars en andere (maatschappelijke) partijen realiseren zij de energietransitie. Besluitvorming over de RES Herijking is voorbehouden aan de parlementen van de deelnemende individuele overheden. Ruimtelijke of planologische besluitvorming (bijvoorbeeld voor het vaststellen van zoekgebieden voor windmolens) of het verlenen van vergunningen (bij concrete initiatieven voor zonnepelden) wordt gedaan door het betreffende bevoegd gezag.

3.2 Besluitvorming en afstemming binnen de RES

Bestuurlijke besluitvorming binnen de RES vindt plaats in de Stuurgroep (bestuursstafel KNR), waarvoor inhoudelijke agendapunten worden voorbereid in het AO. Er zijn door de deelnemers geen bevoegdheden overgedragen aan de RES. Besluitvorming binnen de RES is gericht op het voorbereiden van de besluitvorming van de deelnemers.

Stuurgroep (Bestuursstafel KNR)

De stuurgroep RES stuurt op het structureren en op tijd voorbereiden van besluitvorming in de parlementen. De stuurgroep RES bestaat uit een collegelid van iedere deelnemende gemeente, de provincie en de waterschappen en een vertegenwoordiger namens de RvB van Stedin. Bestuurlijke afstemming over RES-voorstellen die aan de parlementen worden voorgelegd, vindt primair plaats op de bestuursstafel Klimaat Neutrale Regio (KNR) van de U10. De RES is één van de

thema's die aan de bestuurstafel KNR wordt besproken. Bij agendapunten over de RES U16 nemen de stuurgroepleden vanuit de waterschappen, provincie en Stedin deel aan dit overleg en vormen zo samen de Stuurgroep RES U16. Indien extra bestuurlijke afstemming gewenst is, kunnen extra stuurgroepoverleggen plaatsvinden, aanvullend op de reguliere U10 bestuurstafel frequentie. Aan de overleggen neemt ook de programmamanager deel.

Ambtelijk overleg (AO)

De ambtelijke advisering aan de bestuurstafel KNR vindt plaats in het AO van de U10. Aan dit overleg nemen de strategisch beleidsadviseurs energietransitie van de gemeenten deel onder technisch voorzitterschap van de procesmanager U10. Voor agendapunten die betrekking hebben op de RES U16 nemen ook de ambtelijke vertegenwoordigers van de provincie, HDSR, Stedin en een lid van het programmteam RES U16 deel. Het AO behandelt stukken, bereidt de bestuurlijke behandeling hiervan voor en adviseert de stuurgroep over de inhoud. De procesmanager U10 stelt samen met de programmamanager RES de inhoudelijke agenda op van het AO. Inhoudelijke agendapunten kunnen zowel vanuit de programmamanager als vanuit AO-leden aangedragen worden. Er wordt gezorgd voor een goede verslaglegging van en terugkoppeling over de stuurgroepoverleggen.

Directeurenoverleg

Het directeurenoverleg ondersteunt en bevordert de samenwerking en benodigde wisselwerking tussen de gezamenlijke RES-organisatie en de deelnemers. Het stuurt waar nodig bij/treedt handelend op in de gevallen waar de samenwerking gebrekkig verloopt dan wel dreigt te gaan verlopen. Het directeurenoverleg vormt de verbinding op directieniveau tussen RES en de deelnemers en kan de RES op dit niveau vertegenwoordigen. Het wordt gevormd door één of meer secretarissen/directeuren van de gemeenten, één van de provincie en één namens de waterschappen. Ook de directeur U10 neemt deel aan het overleg. Het directeurenoverleg vervult gezamenlijk met de directeur U10, die rechtspositioneel de leidinggevende is, het werkgeverschap van de programmamanager RES en zijn of haar teamleden.

Programmamanager

De programmamanager staat aan de lat om met het programmteam het programma op tijd, volgens de gewenste kwaliteit en binnen de geraamde kosten te realiseren. De programmamanager stelt daartoe een programmteam samen (zie 3.5).

Energie van Utrecht, NMU, LTO, JongRES, MKB Utrecht en Energie Nederland deel aan de gesprekken. Een belangrijke randvoorwaarde voor deelname aan de klankbordgroep is of de deelnemers voldoende hun achterban vertegenwoordigen. De voorzitter, vice-voorzitter en de bestuurlijk ambassadeurs vertegenwoordigen de Stuurgroep RES U16 tijdens de klankbordgroepoverleggen.

De klankbordgroep zorgt voor vaste momenten waarop regionale stakeholders of bestuurders dilemma's of vraagstukken kunnen agenderen. En, voor het halen en brengen van kennis en advies rond specifieke vraagstukken om zo de bestuurlijke aansturing en uitvoering van de RES beter te kunnen ondersteunen. Hierdoor kunnen de bestuurders aan de Bestuurstafel een afgewogen besluiten nemen met kennis en achtergrond van de direct betrokken partijen. Ook ontstaat er meer wederzijds begrip waardoor de participatie- en acceptatiekansen toenemen. Qua onderwerpen gaat het om bovenlokale, regionale vraagstukken of onderwerpen die in elke gemeente spelen, geen lokale casuïstiek. De klankbordgroep komt drie keer per jaar bij elkaar. Output komt terug op verschillende niveaus binnen de RES-samenwerking. En kan bijvoorbeeld leiden tot de organisatie van het thematisch bestuurlijk gesprek.

De regionale klankbordgroep is geen besluitvormend of besluitnemend orgaan.

Bestuurlijk gesprek

Tijdens een bestuurlijk gesprek gaan bestuurders van de RES U16 in gesprek met regionale stakeholders over één specifiek onderwerp of thema. Partijen brengen bij het programmateam vroegtijdig de verschillende thema's en vraagstukken in, die bovenlokaal spelen binnen de RES. De bestuurlijke gesprekken worden voorbereid met het programmateam. Per thema of vraagstuk wordt gekeken welke regionale stakeholders het beste kunnen aansluiten en welke vorm de bijeenkomst krijgt. Regionale stakeholders worden betrokken bij de organisatie en inhoudelijke uitwerking van het programma. Voorbereiding en afstemming van het bestuurlijk gesprek wordt afgestemd met de klankbordgroep.

Thematische opgaven

Binnen het uitvoeringsprogramma RES U16 worden stakeholders op ambtelijk niveau betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van de thematische opgaven van de RES. Dat doen we in themawerkplaatsen. Het doel is dat stakeholders hier samen met de ambtelijke adviseurs aan de slag gaan. Vanuit hun kennis en ervaring met het thema werken zij inhoudelijk aan het vormgeven van de uitvoering van de opgaven. Zo wordt er samen gebouwd aan het realiseren van de RES 1.0. Hiervoor vaardigen de stakeholders inhoudelijke experts af. Ook kunnen zij de klankbordgroep op regionaal bestuurlijk niveau van input voorzien.

Lokale participatie

De deelnemende overheden geven zelf invulling aan stakeholderbetrokkenheid voor het eigen werkgebied. Het programmateam speelt een rol bij het ondersteunen van de lokale participatie door kennis te leveren over lastig te bereiken doelgroepen, een palet van participatiemethoden en middelen aan te bieden en kennis uit te wisselen over nieuwe participatievormen en best practices. Daarnaast vormt ook de regionale communicatie en informatie een kader binnen de regio om de urgentie van de opgave lokaal beter te kunnen duiden. Natuurlijk wordt de regionale communicatie goed afgestemd op de lokale communicatie en het lokale proces.

3.5 Programmteam

Het programmteam RES U16 organiseert, coördineert, initieert en monitort alle regionale ontwikkelingen zoals opgenomen in de RES 1.0 en dit regionaal uitvoeringsprogramma. Zowel op bestuurlijk als op uitvoerend niveau. Hiertoe wordt een flexibel en kundig (klein) programmteam ingesteld. Het programmteam bestaat uit een programmamanager, programmasecretaris, communicatieadviseur en managementassistent. Vanuit de opgaven sluiten projectcoördinatoren aan. Expertise die tijdelijk nodig is of zeer specialistisch is, wordt gericht ingehuurd.

Het programmteam bestaat in ieder geval uit de volgende personen:

De **programmamanager**, als eindverantwoordelijke voor de uitvoering van het programma RES U16 binnen gestelde kaders, het programmabudget en het programmteam. Ook adviseert de programmamanager bestuurders en organiseert de voorbereidende bestuurlijke regionale afstemming ten behoeve van de bestuurlijke besluitvorming. De programmamanager is het eerste aanspreekpunt voor het NP RES en NPLW (als regio-coördinator) en voor andere betrokken organisaties.

De **programmasecretaris** is verantwoordelijk voor de dagelijkse coördinatie van de organisatie van het programma(team) en de monitoring van voortgang binnen het programma. De programmasecretaris is ook de directe ondersteuner en vervanger van de programmamanager.

De **communicatieadviseur** is verantwoordelijk voor de algemene RES-communicatie in ontwikkeling en uitvoering. Ook ondersteunt de communicatieadviseur bestuurders inzake media en zorgt voor de verbinding van communicatieadviseurs van betrokken organisaties en stakeholders.

De **projectcoördinatoren** zijn primair verantwoordelijk voor de uitvoering en het behalen van de resultaten binnen een van de thematische opgaven. Projectcoördinatoren komen met voorkeur uit de ambtelijke organisaties zelf. Gezien de noodzakelijke kennis en ervaring kan er ook extern gezocht worden naar kandidaten. De selectie en inzet van de projectcoördinatoren valt onder de verantwoordelijkheid van de programmamanager. Eén projectcoördinator kan verschillende opgaven coördineren als de hoeveelheid werk dit toe laat.

De **managementassistent** is verantwoordelijk voor de algehele programmaondersteuning waaronder agendabeheer, contact- en relatiebeheer en administratieve taken.

3.6 Overlegfrequentie

Onderstaande overzicht geeft een indicatie van de frequentie waarop bovenstaande overleggen samenkomen op basis van de huidige ervaringen. Met de tijd kan de frequentie in overleg worden aangepast indien de voortgang van het programma daar om vraagt.

Overleg	Frequentie
Stuurgroep (BT KNR)	6-8 weken, of zoveel meer als nodig
Directeurenoverleg	3x per jaar
Ambtelijk overleg (AO)	Voorafgaand aan Stuurgroep
Klankbordgroep	3x per jaar
Bestuurlijk gesprek	3x per jaar
Thematafel	
Warmte	6 weken
Grootschalige opwek	4 weken
Zon op Dak	4 weken
Themawerkplaats	
Warmte	naar behoefte
Grootschalige opwek	
Zon op Dak	
Integraal U16 event	Halfjaarlijks

Tabel 2 – Overzicht overleggen en overlegfrequentie

4. Planning

Continuïteit in een bewegend veld

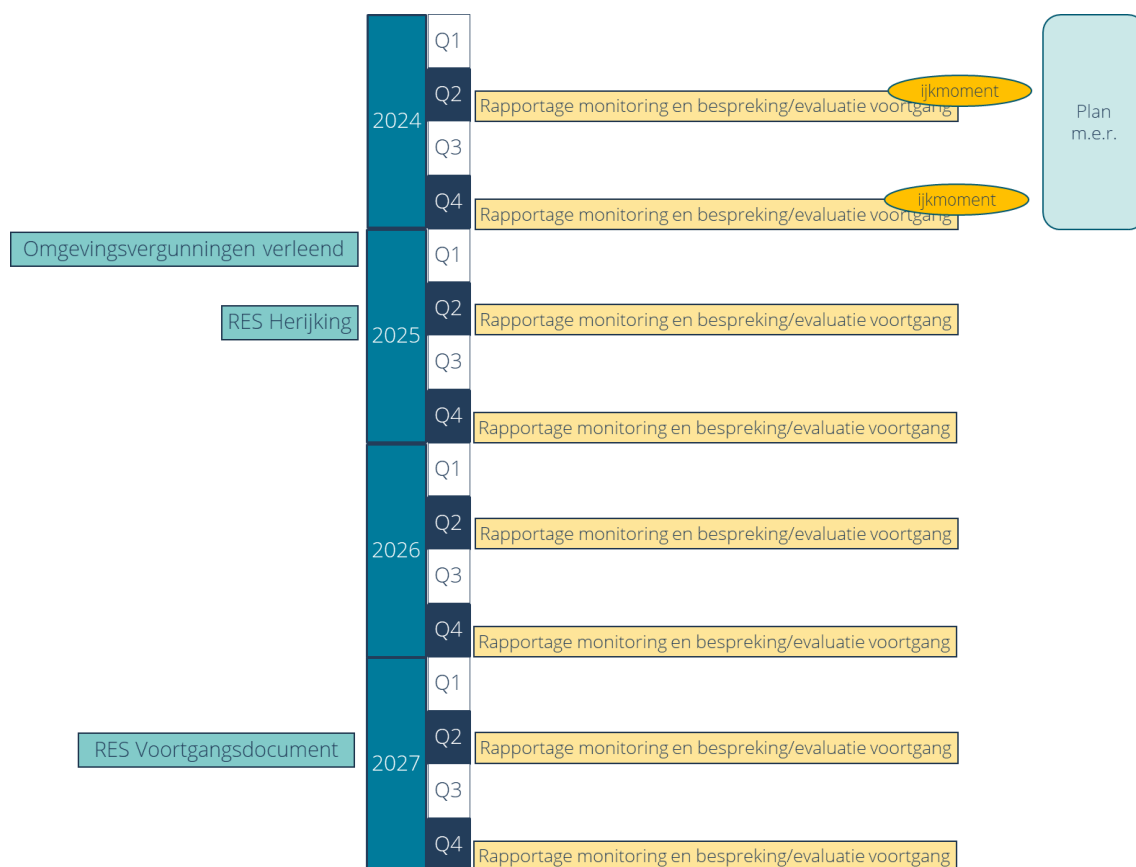
Vanwege de grote tijdspanne van de energietransitie en de potentie van technologische innovatie is in de RES 1.0 van de regio U16 gekozen voor een adaptief ontwikkelpad.

- Sinds 2021 stellen gemeenten de TWV vast voor hun gemeente, onder de Omgevingswet is dit een verplicht programma, dat minimaal eens in de vijf jaar wordt herijkt.
- Sinds 2021 werken de deelnemers aan de realisatie van 1,8 TWh in 2030.
- Daarbij ligt in 2025 de deadline voor vergunningverlening.
- In het najaar van 2023 wordt landelijk gesprek gevoerd over een doelstelling voor elektriciteitsopwekking voor de RES'en na 2030.
- In 2025 herijken we de RES. Over de geactualiseerde versie wordt een besluit genomen in de parlementen, zodat de RES en de uitvoering ervan een democratische basis heeft.
- In 2027 nemen de colleges een besluit over het RES Voortgangsdokument.
- Ieder half jaar monitoren we, ten behoeve van de Stuurgroep, op voortgang en planuitval.

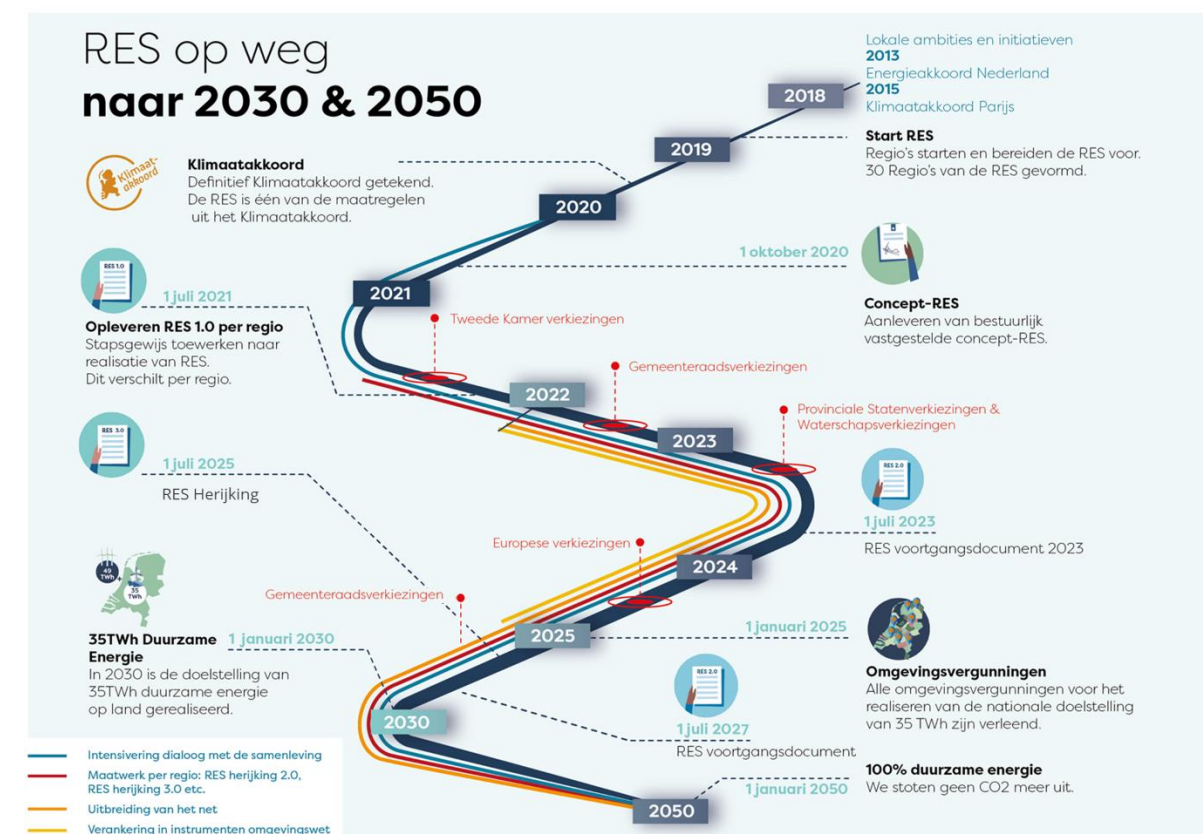
Daarbij zijn er een aantal bestuurlijk informele ijkmomenten:

1. Q2 2024. Liggen we op koers voor 2030? Zo nee, welke intensivering of extra zoekgebieden zijn nodig?
2. Q4 2024. De uitkomsten van dit ijkmoment vormen input voor de RES Herijking in 2025

Planning op hoofdlijnen

RES van Klimaatakkoord tot 2050

5. Financiën

De bijdrage van het Rijk is de belangrijkste financiële drager van de RES en dit uitvoeringsprogramma. Voor de NPLW activiteiten is het zelfs de enige financiële drager. Deze gelden worden aangevuld met een bijdrage van de deelnemers.

Continuïteit van groot belang

Om alle initiatieven, plannen en ambities uit het Klimaatakkoord waar te maken, financiert het Rijk op verschillende manieren de uitvoering door de medeoverheden en de RES-regio's. Voor de deelnemers zijn vooral de uitvoeringsgelden voor het klimaatakkoord (CDOKE) van belang. Sinds kort worden deze als structureel aangemerkt voor de jaren 2024 - 2027³. Bovendien zijn door de decentrale overheden met het Rijk afspraken gemaakt die zekerheid bieden voor de periode 2026-2030. Dit helpt, ten opzichte van vorige jaren, enorm om continuïteit in de uitvoering bij gemeenten en provincie te organiseren. Ook binnen de RES kan meer continuïteit georganiseerd worden omdat geen financieringsvoorbehoud meer gemaakt hoeft te worden.

Sinds de zomer van 2023 heeft het Rijk ook middelen ten behoeve van het NPLW beschikbaar gesteld aan de regio. Deze gelden worden uiterlijk november door de regio aangevraagd. En geven aanzienlijk meer armslag dan in voorgaande jaren om regionaal de warmtetransitie te ondersteunen.

Bijdragen deelnemers

In onderstaande meerjarenbegroting een overzicht van de bijdrage per deelnemer. De bijdragen zijn lager dan in de periode 2021-2022 en een continuering van de bijdrage 2023.

Indexatie

Aangezien de uitvoeringsgelden die de decentrale overheden van het Rijk ontvangen (CDOKE) vooralsnog niet geïndexeerd worden, passen we op de bijdrage van de deelnemers in de RES geen indexatie toe. Mocht in de komende jaren de CDOKE gelden wel geïndexeerd worden, dan wordt deze indexatie ook op onderstaande bedragen per deelnemer doorgevoerd. In de begroting zijn de personeelskosten en de bedrijfsvoering wel geïndexeerd. Overigens is in de periode 2020-2023 inflatie binnen de begroting opgevangen.

³ [Uitvoeringsmiddelen klimaat structureel inzetbaar | VNG](#)

Lasten					Dekking				
	2024	2025	2026	2027		2024	2025	2026	2027
1. Out of pocket (onderzoek, expertise en begeleiding)	420.000	392.500	300.000	272.500	1. Rijk⁴	bijdrage RES	592.000	592.000	592.000
						bijdrage NPLW ⁵	310.000	310.000	310.000
						eenmalig bijdrage NPLW '23-'27	293.000	58.000	58.000
2. PR-kosten	10.000	10.000	10.000	10.000					
3. Personeelskosten	800.000	825.000	850.000	875.000					
4. Bedrijfsvoering	80.000	82.500	85.000	87.500	2. Gemeenten	De Bilt	6.927	6.927	6.927
						Bunnik	2.530	2.530	2.530
						Houten	7.984	7.984	7.984
						IJsselstein	5.287	5.287	5.287
						Lopik	2.321	2.321	2.321
						Montfoort	2.199	2.199	2.199
						Nieuwegein	10.328	10.328	10.328
						Oudewater	1.615	1.615	1.615
						De Ronde Venen	7.194	7.194	7.194
						Stichtse Vecht	10.382	10.382	10.382
						Utrecht (gemeente)	58.082	58.082	58.082
						Utrechtse Heuvelrug	7.960	7.960	7.960
						Vijfheerenlanden	9.480	9.480	9.480
						Wijk bij Duurstede	3.788	3.788	3.788
						Woerden	8.405	8.405	8.405
						Zeist	10.518	10.518	10.518
					3. Provincie		100.000	100.000	100.000
					4. Waterschappen		30.000	30.000	30.000
					5. Restant 2022		65.000	65.000	
Totaal	1.310.000	1.310.000	1.245.000	1.245.000			1.310.000	1.310.000	1.245.000

Tabel 3 – Begroting RES U16 2024 - 2027

⁴ Rijksgelden komen binnen bij gemeente Utrecht.

⁵ NPLW bijdragen zijn hier ex. btw weergegeven. Deze worden incl. btw uitgekeerd.

BIJLAGE 1 Uitgangspunten governance in RES 1.0

De governance van de RES U16 kent de volgende uitgangspunten, vastgelegd in de RES 1.0:

- Uitgangspunt voor de RES U16 is de samenwerking van zestien gemeenten, vier waterschappen en de provincie. De deelnemende gemeenten, waterschappen en provincie zijn gelijkwaardige partners binnen de RES.
- Stedin heeft een aparte status binnen de RES U16. Een essentieel onderdeel van de RES is het energie infrastructuurplan. De afstemming van de planning en investeringen in de infrastructuur kent een nauwe samenhang met de planning van de aanpassing van ruimtelijke kaders door overheden. Dit betekent dat de besluitvorming van Stedin op infrastructuur en de besluitvorming van overheden op omgevingsbeleid niet los van elkaar gezien kunnen worden.
- De besluitvorming over de RES vindt plaats door de deelnemende gemeenten, waterschappen en provincie. In de RES zullen veel belangen en waarden samenkomen en waar het niet lukt om deze te verenigen zal van de besturen van de deelnemende overheden gevraagd worden om de belangen tegen elkaar af te wegen. We kiezen er daarom voor de besluitvormingsrol alleen bij de overheden neer te leggen.
- De stuurgroep RES U16 bereidt de RES-voorstellen voor die worden voorgelegd ter besluitvorming. Leden van de stuurgroep zijn: de wethouders verantwoordelijk voor de RES van de deelnemende gemeenten, het hoogheemraad van De Stichtse Rijnlanden (HDSR) namens de vier waterschappen, een gedeputeerde van de provincie en een vertegenwoordiger van Stedin op directieniveau.
- De centrale ontmoetingsplek voor de stuurgroep is de bestuurstafel Klimaatneutrale regio (KNR) van de U10. De provincie Utrecht, HDSR en Stedin sluiten aan bij het overleg van de bestuurstafel KNR voor het onderwerp RES U16. Indien wenselijk organiseren we aanvullende bestuurdersdagen voor afstemming over de RES door de stuurgroep.
- We claimen de energietransitie niet als overheden. De energieopgave is van iedereen. Op regionaal niveau betrekken we regionaal georganiseerde stakeholders bij de strategievorming. We benaderen deze stakeholders proactief. Dit doen we op basis van een analyse van hun belangen. Wij zijn met de stakeholders in gesprek over welke bijdrage zij kunnen en willen leveren in de uitvoering van dit programmaplan en hoe zij daarin hun netwerk betrekken. Samen met de stakeholders geven we vorm aan de wijze waarop zij betrokken worden.
- Op lokaal niveau informeren en betrekken de lokale overheden inwoners, organisaties en bedrijven zoals dat past in de lokale samenwerking en cultuur. De lokale overheden worden hierin op basis van hun behoeften ondersteund door het programmateam van de RES U16.

Participatievoorstel

Bijlage bij de NRD

RES U16

723161 | versie 6.0

13-12-2023

Inhoudsopgave

1	Introductie	2
1.1	Benadering _____	2
2	Overzicht lopende participatietrajecten	2
3	Participatiebenadering en stakeholders	4
3.1	Doel 1: Belangenorganisaties informeren en raadplegen over het m.e.r.-proces. _____	4
3.2	Doel 2: Het ophalen van informatie ten behoeve van de m.e.r.-onderzoeken. _____	5
3.3	Globale tijdlijn en activiteiten _____	5

1 Introductie

Dit participatievoorstel is een bijlage bij de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) voor het planMER wind- en zonne-energie RES-regio U16. Dit document dient als leidraad voor de communicatie- en participatiestrategie van de RES-regio tijdens de m.e.r.-procedure.

Benadering

Als overkoepelend orgaan is het de rol van de RES U16 om participatie te organiseren op regionaal niveau, in samenwerking met regionale stakeholders en gemeenten. Het is vervolgens aan de gemeenten en regionale stakeholders om hun achterban, lokale partijen en inwoners te verbinden aan de lopende processen. De focus voor participatie binnen dit m.e.r.-proces ligt bij de RES betrokken stakeholders. Dit besluit is genomen omdat op provinciaal en gemeentelijk niveau al diverse participatietrajecten lopen waar inwoners bij betrokken zijn én omdat het contact met bewoners en omwonenden van plangebieden bij voorkeur via de gemeentes verloopt. Uiteraard staat deze aanpak los van de wettelijke mogelijkheden tot procesparticipatie.

2 Overzicht lopende participatietrajecten

Het is belangrijk voor participatie dat er eenduidige communicatie plaatsvindt en dat stakeholders en inwoners niet herhaaldelijk benaderd worden met vergelijkbare vragen. Daarom is het waardevol om een overzicht te hebben met de lopende participatietrajecten in de regio die betrekking hebben op de energietransitie. In onderstaande tabel zijn participatietrajecten weergegeven per regio of gemeente, inclusief lopende trajecten en trajecten die in het komende jaar verwacht worden. Een belangrijk traject dat momenteel loopt is het participatietraject van de provinciale MER voor windenergie. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in dit m.e.r.-traject, waar deze van toepassing zijn en relevant geacht worden.

Tabel 2.1 Overzicht van (binnenkort) lopende participatietrajecten - momentopname okt 2023

Overheid	Lopende trajecten
Provincie	<ul style="list-style-type: none">Op dit moment doorloopt de provincie een m.e.r.-procedure voor windenergie. Ook participatie is onderdeel van dit traject. Daarvoor heeft de provincie een participatieplan opgesteld. In het plan wordt onder andere per fase aangegeven hoe de verschillende doelgroepen (mede overheden, stakeholders en bewoners) worden betrokken¹. De doelgroepen worden bijvoorbeeld betrokken door afstemming via bestaande bestuurlijke gremia en RES-structuren, informatiebijeenkomsten, officiële bekendmakingen, huis-aan-huis bladen en afstemming met bestaande participatietrajecten. In het najaar van 2023 zal een inwonerraadpleging plaatsvinden, opgevolgd door een burgerforum.
Regio U16	<ul style="list-style-type: none">In Regio U16 wordt inwonersparticipatie met name georganiseerd door de gemeenten. In aanloop naar de RES 1.0 was participatie gericht op enerzijds uitnodigen en informeren en anderzijds op dialoog en het ophalen van kennis. Daarnaast hebben sommige gemeenten samengewerkt op het gebied van participatie. Door samen webinars en inloopavonden te organiseren. Voorbeelden van participatiemiddelen die gemeenten hebben in gezet zijn (niet uitputtend): online enquêtes, bijeenkomsten, keukentafelgesprekken, flyers, nieuwsbrieven, etc..Regio U16 heeft de lokale participatieprocessen ondersteund door onderzoek, kennis en afstemming. Daarnaast worden er regelmatig gesprekken gevoerd met organisaties die een belang vertegenwoordigen rond natuur, milieu, landschap, landbouw, commercie, recreatie of kennis op regionaal niveau.Voor een overzicht van participatie in het verleden m.b.t. de RES zie ook de RES 1.0.²

¹ Zie (concept) NRD planMER windenergie Provincie Utrecht.

² Regio U16 RES 1.0, 2021.

Houten	<ul style="list-style-type: none"> • Momenteel vindt burgerberaad Energie 2040 plaats. Op algemener niveau is de gemeente bezig met het organiseren van events om burgers te enthousiasmeren. • Daarnaast loopt er een participatietraject voor het grootschalig aardgasvrij maken van een woonwijk.
Wijk bij Duurstede	<ul style="list-style-type: none"> • In de komende maanden start een PWE (Participatieve Waarde Evaluatie) met het onderwerp 'brede duurzame opwek (elektriciteit en warmte)' om inzicht te krijgen in de kansen, mogelijkheden, overwegingen, waarden, belangen en bezwaren van alle technieken en deze samen met inwoners in kaart te brengen. Daar zal (uiteraard) ook windenergie als onderwerp in worden meegenomen.
Lopik	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een lopend participatietraject met Energiecoöperatie Lek en IJsselstroom en SIEL (Stichting Inwonersvertegenwoordiging Energietransitie Lopik).
Oudewater	<ul style="list-style-type: none"> • Momenteel geen lopende participatietrajecten voor wind. De resultaten van de planMER van de provincie ziet de gemeente als mogelijke input voor zoekgebieden voor de periode na 2030. Maar er zijn nog geen concrete plannen om te starten met participatie. • Er loopt een participatietraject voor een zonneveld ten noorden van het spoor. Samen met bewoners en grondeigenaren worden de mogelijkheden onderzocht voor deze locatie. Indien realisatie van een groot zonneveld op die locatie niet mogelijk is, wordt gekeken naar een volgend gebied op basis van de voorkeursvolgorde in het Afwegingskader duurzame energie.
IJsselstein	<ul style="list-style-type: none"> • Momenteel is de gemeente bezig met een proces voor het uitwerken van zoekgebieden voor energie-opwek (zon/wind). Er loopt nog een aanbesteding voor de bijbehorende participatie. • Volgend jaar start (naar verwachting) een participatietraject voor een Visie en Uitvoeringsagenda Duurzaamheid en Energie.
Montfoort	<ul style="list-style-type: none"> • Geen informatie beschikbaar.
Woerden	<ul style="list-style-type: none"> • Voor zon lopen er geen participatietrajecten vanuit de gemeente. Wel zijn er gebieden aangewezen waar zonne-energie mogelijk is. Dat betekent dat initiatiefnemers hier wel participatie voor kunnen organiseren. • Er gaat een participatietraject lopen over windenergie in de polder Reijerscop. Dit gebiedsproces gaat naar verwachting lopen van half oktober tot april.
Nieuwegein	<ul style="list-style-type: none"> • Geen lopende trajecten voor wind- en/of zonne-energie. • Wel participatietrajecten t.b.v. woningisolatie en aardgasvrijewijken. • Er loopt een aanvraag voor een zonneveld bij de gemeente maar hier is nog geen participatietraject voor gestart.
Utrecht	<ul style="list-style-type: none"> • Voor aanvullende zoekgebieden (uit de ruimtelijke strategie Utrecht) start in het najaar 2023 een online Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) voor de hele gemeente. Dit onderzoek zal deels naast die van de provincie lopen. De resultaten worden verwerkt in een raadsvoorstel om (aanvullende) zoekgebieden aan te wijzen. Naar verwachting vindt het raadsbesluit plaats in 2024. • In de al aangewezen zoekgebieden uit de RES 1.0 (o.a. Rijnenburg, Ockhuizen, Haarrijnseplas en Nedereindseplas) heeft in 2023 gebiedsparticipatie plaatsgevonden.
Bunnik	<ul style="list-style-type: none"> • Op dit moment lopen er geen participatietrajecten rondom grootschalige opwek. Voor 2024 staat wel een participatietraject met zowel raad als maatschappij gepland over de mogelijkheden van windenergie.

Utrechtse Heuvelrug	<ul style="list-style-type: none"> Recent is de Evaluatie afwegingskader Energie in Landschap afgerond. Op dit moment is er geen participatie voor grootschalige opwek.
De Bilt	<ul style="list-style-type: none"> Geen lopende trajecten op dit moment.
De Ronde Venen	<ul style="list-style-type: none"> Er lopen momenteel zes verschillende participatietrajecten ten behoeve van zonnevelden, in Abcoude, Baambrugge, Wilnis en Mijdrecht.
Stichtse Vecht	<ul style="list-style-type: none"> Er loopt een participatietraject rondom de uitvoeringsagenda warmte. Daarnaast zijn er geen lopende trajecten voor wind/zon.
Zeist	<ul style="list-style-type: none"> Er is een participatietraject geweest rond het gebied A12/spoorzone, om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor zonnevelden en windmolens. Het onderzoek naar die mogelijkheden is voorlopig stilgelegd (in ieder geval tot RES 2.0 in 2025), in afwachting van meer duidelijkheid over m.n. landelijke geluidsnormen.
Vijfheerenlanden	<ul style="list-style-type: none"> Geen informatie beschikbaar.

3 Participatiebenadering en stakeholders

Participatie kan een waardevolle bijdrage leveren aan een project of procedure. Door participatie goed te organiseren kan er belangrijke kennis worden opgedaan en het betrekken van inwoners en organisaties bij onderzoeks- en beleidstrajecten kan zorgen voor een soepeler besluitvormingsproces. Om participatie effectief in te zetten is het belangrijk om concrete doelen te stellen die aansluiten bij de beschikbare middelen en termijn. Het algehele doel van participatie is om belangen van relevante partijen op te halen en inzichtelijk te maken en deze mee te kunnen nemen in de besluitvorming. Verder zijn voor dit m.e.r. traject de volgende twee doelen gedefinieerd:

- Doel 1: Belangenorganisaties informeren en raadplegen over het m.e.r.-proces.
- Doel 2: Het ophalen van informatie ten behoeve van de m.e.r.-onderzoeken.

In de volgende paragraaf wordt per doel de aanpak toegelicht. In bijlage 1 is voor beide doelen een lijst met stakeholders weergegeven.

Doel 1: Belangenorganisaties informeren en raadplegen over het m.e.r.-proces.

Burgerparticipatie wordt een steeds belangrijker onderdeel van het realiseren van een duurzaam energieproject. Met ingang van de omgevingswet wordt participatie ook een concreet onderdeel van de vergunningaanvraag. Tijdens burgerparticipatietrajecten komen bepaalde vragen naar boven, zoals 'waarom staat dit project hier gepland' en 'kan het niet ergens anders?'. Door belangenorganisaties en met name energiecoöperaties in een vroeg stadium mee te nemen in het m.e.r.-proces, wanneer zoek- en plangebieden worden uitgekozen en onderzocht, staan gemeentes en initiatiefnemers er niet alleen voor als zij aan omwonenden willen uitleggen waarom bepaalde gebieden zijn aangewezen voor duurzame energieproductie. Het is hiermee niet het doel om alvast een participatieplan neer te leggen voor toekomstige projecten maar wel om het m.e.r.-proces gezamenlijk te kunnen uitleggen aan omwonenden.

Om dit doel te bereiken worden er tijdens het m.e.r.-proces gesprekken gevoerd met belangenorganisaties en energiecoöperaties. Hierbij is het waardevol om specifiek aandacht te besteden aan organisaties die

verschillende groepen vertegenwoordigen, vooral groepen die niet altijd de weg weten te vinden naar informatiebijeenkomsten, zoals jongeren en anderstaligen. Stakeholders zullen voor dit doel voornamelijk geïnformeerd worden over het keuzeprocess achter het bepalen van mogelijke zoekgebieden voor duurzame energie. Daarnaast zullen zij gevraagd worden om hun belangen en visie te delen en om input te geven op het concept MER.

3.1.1 Stakeholders

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen met stakeholders voor doel 1. Het is belangrijk om aan te geven dat dit geen limitatieve lijst is van elke stakeholder die mogelijk relevant zou kunnen zijn voor het MER. Deze lijst bevat stakeholders die we actief zullen benaderen tijdens het participatieproces. Als zich nieuwe relevante stakeholders melden tijdens het proces kunnen zij uiteraard aansluiten bij het proces.

Doel 2: Het ophalen van informatie ten behoeve van de m.e.r.-onderzoeken.

Organisaties die zich specialiseren in een bepaald thema hebben vaak informatie beschikbaar die gemist kan worden in een globale scan. Daarnaast zijn zij goed op de hoogte van lokale belangen en ontwikkelingen. Ook onderzoeksinstellingen hebben mogelijk kennis en bestaand onderzoek paraat wat kan voorkomen dat onderzoeken inefficiënt of meerdere malen uitgevoerd worden.

Daarom zoeken we als onderdeel van de m.e.r.-onderzoeken het contact met verschillende stakeholders om hen op de hoogte te stellen en informatie in te winnen. Stakeholders zullen voor dit doel gericht benaderd worden als we verwachten dat zij informatie beschikbaar kunnen stellen over de te onderzoeken zoekgebieden. Daarnaast is het de verwachting dat ook nieuwe stakeholders zich zullen melden met informatie, deze zijn uiteraard welkom om bij te dragen. Stakeholders worden hiermee actief uitgenodigd om informatie te delen die zij relevant achten voor de beoordeling van effecten op omgeving en milieu.

3.2.1 Stakeholders

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen met stakeholders voor doel 2. In dit overzicht zijn zowel (semi-)overheden, bedrijven, lokale organisaties en bewonersgroepen opgenomen. Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat een aantal organisaties en bedrijven zeer lokaal actief zijn. Deze partijen worden alleen benaderd als vanuit gemeenten blijkt dat participatie gewenst is en als zij actief zijn in of nabij een gebied wat aangewezen is als mogelijke zoeklocatie voor zonne- of windenergie.

Globale tijdlijn en activiteiten

Het m.e.r.-proces kan globaal in vier fasen opgedeeld worden:

- Fase 1: Notitie Reikwijdte en Detailniveau
- Fase 2: planMER, deel 1
- Fase 3: planMER, deel 2
- Fase 4: besluitvorming

Informatiedeling vindt tijdens alle fasen plaats maar het zwaartepunt voor participatie zal in fase 1 en 2 liggen. In onderstaande figuur worden per fase de acties geschetst die bij de twee participatiedoelen horen. Hierbij worden de stakeholders betrokken die in de bijlage worden genoemd onder doel 1 en 2.

Fase 1 - NRD: jan - maart 2024

- Kennisgeving participatie op digitale kanalen regio U16 (conform omgevingswet)
- Ter inzage legging NRD.
- Stakeholders doel 1 & 2 digitaal informeren (via een webinar) over het (participatie)proces. Hierin ligt de focus op het proces, de tijdlijn en hoe input verwerkt zal worden.

Fase 2 - planMER, deel 1: maart - nov 2024

- Stakeholders doel 1 & 2 digitaal op de hoogte houden van het lopende proces.
- Ronde tafelsessies met de klankbordgroep.
- Digitaal en persoonlijk benaderen van regionale stakeholders doel 2 om informatie op te vragen.
- Openbaar maken conceptstukken (digitaal).

Fase 3 - planMER, deel 2: dec 2024 - jan 2025

- Evaluatie Participatieproces en bekendmaken uitkomsten.
- Evaluatie en uitkomsten (digitaal) delen met stakeholders doel 1 & 2.
- Openbaar maken definitieve stukken (digitaal).

Fase 4 - besluitvorming: feb - april 2025

- Informatiebijeenkomsten voor stakeholders doel 1 & 2 over de vervolgprocessen na het MER.

Bijlage 1 – Overzicht van stakeholders bij doel 1 & 2

Stakeholders doel 1

In tabel 3.1 is overzichtelijk weergegeven welke stakeholders doel 1 kunnen ondersteunen.

Tabel 3.1 Overzicht van stakeholders voor doel 1

Groep	Stakeholders
Provincie Utrecht & Landelijke organisaties	Energie Samen (koepel en belangenorganisatie van energiecoöperaties) Zon op Nederland (koepelorganisatie energiecoöperaties) Stichting HIER Energie Collectief Utrechtse bedrijven
Klankbordgroep RES U16	Energie van Utrecht (provincie) Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) JongRES LTO MKB Utrecht Energie Nederland
Lokale energiecoöperaties & belangenorganisaties	Eigenwijkse Energie Cooperatie Wijk bij Duurstede Energie-coöperatie e-Lekstroom Energiecoöperatie De Knotwilg (Vijfheerenlanden & Alblasserwaard) Energiedorp Everdingen Energie Cooperatie Bunnik Green Business Club Bunnik Zonnig Kromme Rijn (projectgroep NMU) Coöperatie Heuvelrug Energie (Hé) & Zon op Heuvelrug Biltstroom & Biltstroom BENG! (Coöperatieve Biltse Energie Neutrale Gemeenschap) Coöperatie Veemarkt Samen (Veemarkt, Utrecht) Veenwind (Ronde Venen) Zon op De Ronde Venen Rijne Energie (polders Rijnenburg en Reijerscop) EnergieCoöperatie Lek en IJssel Stroom Energiecoöperatie 2030.nu (Stichtse Vecht) Huibertstroom (Everdingen) Energie N (Nieuwegein) Coöperatie Duurzaam Eiland (Schalkwijk) Energie U (Utrecht, stad) Energie Coöperatie Woerden Coöperatie Opgewekt Houten Duurzame Energie Coöperatie Zeist SIEL (Stichting Inwonersvertegenwoordiging Energietransitie Lopik) Vereniging Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede Stichting Behoud het Weteringgebied Stichting Belangen Wijkersloot Tegenwind Zijderveld Werkgroep Behoud Lopikerwaard De Groene Venen, Vinkeveen Spaar het Gein Verontruste Geinliefhebbers Gaasperdam voor Geinlandschap

Stakeholders voor doel 2

In tabel 3.2 is overzichtelijk weergegeven welke stakeholders doel 2 kunnen ondersteunen.

Tabel 3.2 overzicht van stakeholders doel 2

Onderzoeksonderwerp	Stakeholder
Recreatie & Toerisme	GreenKey (nationaal, duurzaam) HISWA-RECRON (nationaal, watersport) Recreatie Midden Nederland Routebureau Utrecht (RMN) Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug en Vallei Toeristisch Platform Utrechtse Heuvelrug IVN Stichting Struinen en Vorsen
Recreatie & gebiedsbeheer	Plassenschap Loosdrecht en omstreken Recreatieschap Stichtse Groenlanden Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
Waterbeheer	STOWA (kenniscentrum waterbeheer) Waterschap HDSR Waterschap Vallei en Veluwe Waterschap Amstel, Gooi en Vecht Waterschap Rivierenland Vitens
Ecologie, landschap, cultuurhistorie, bodem en grondgebruik	Wageningen Universiteit Agrarische Vereniging Lopikerwaard (Agrarische natuurvereniging) NMU. Natuur en Milieufederatie Utrecht LTO (Land- en Tuinbouw Organisatie) Nederlandse Fruittelers Organisatie Agrarische Natuurvereniging de Utrechtse Venen
Cultuurhistorie & Landschap	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Vechtplassencommissie Stichting Groene Hart MooiSticht Landschap Erfgoed Utrecht Stichting Hugo Kotestein (bewaring mon.waarden in landschap) Stichting Oude Hollandse waterlinie Stichting Groene Hart Landgoed Linschoten De Groene Venen, Vinkeveen Spaar het Gein Verontruste Geinliefhebbers Gaasperdam voor Geinlandschap Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap Werkgroep Behoud Lopikerwaard
Externe veiligheid & Milieu	Veiligheidsregio Utrecht ODRU, Omgevingsdienst Regio Utrecht Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD)
Energieproductie & externe veiligheid	Netbeheer Nederland Stedin Tennet Gasunie Rijkswaterstaat

	Utrecht Sustainability Institute TNO
Energieproductie en lokale samenwerking	Eigenwijkse Energie Cooperatie Wijk bij Duurstede Energie-coöperatie e-Lekstroom Energiecoöperatie De Knotwilg (Vijfheerenlanden & Alblasserwaard) Energiedorp Everdingen Energie Cooperatie Bunnik Green Business Club Bunnik Zonnig Kromme Rijn (projectgroep NMU) Coöperatie Heuvelrug Energie (Hé) & Zon op Heuvelrug Biltstroom & Biltstroom BENG! (Coöperatieve Biltse Energie Neutrale Gemeenschap) Coöperatie Veemarkt Samen (Veemarkt, Utrecht) Veenwind (Ronde Venen) Zon op De Ronde Venen Rijnse Energie (polders Rijnenburg en Reijerscop) EnergieCoöperatie Lek en IJssel Stroom Energiecoöperatie 2030.nu (Stichtse Vecht) Huibertstroom (Everdingen) Energie N (Nieuwegein) Coöperatie Duurzaam Eiland (Schalkwijk) Energie U (Utrecht, stad) Energie Coöperatie Woerden Coöperatie Opgewekt Houten Duurzame Energie Coöperatie Zeist SIEL (Stichting Inwonersvertegenwoordiging Energietransitie Lopik)

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

plan-m.e.r. RES herijking

RES U16

723161 | V5.0

27 november 2023

Pondera

Hoofdvestiging Nederland
Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem
088 – pondera (088-7663372)
info@ponderaconsult.com

Postbus 919
6800 AX Arnhem

Vestiging South East Asia
Jl. Mampang Prapatan XV no 18
Mampang
Jakarta Selatan 12790
Indonesia

Vestiging North East Asia
Suite 1718, Officia Building 92
Saemunan-ro, Jongno-gu
Seoul Province
Republic of Korea

Vestiging Vietnam
7th Floor, Serepok Building
56 Nguyen Dinh Chieu Street, Da Kao Ward,
District 1 Ho Chi Minh City
Vietnam

Colofon

Soort document
Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Projectnaam
plan-m.e.r. RES herijking

Versienummer
V5.0

Datum
27 november 2023

Project nummer
723161

Opdrachtgever
RES U16

Auteur
Renee van der West

Nagekeken door
Paul Janssen

Disclaimer

In het onderzoek is gebruik gemaakt van algemeen geaccepteerde uitgangspunten, modellen en informatie die ten tijde van het opstellen van dit rapport ter beschikking stonden. Aanpassingen in de uitgangspunten, modellen of gebruikte gegevens kunnen leiden tot andere uitkomsten. De aard en de nauwkeurigheid van de gebruikte gegevens voor het onderzoek bepalen in belangrijke mate de nauwkeurigheid en de onzekerheden van de berekende uitkomsten en aanbevelingen. Pondera is niet aansprakelijk voor schade die wordt geleden door opdrachtgever(s) en/of derden uit conclusies die gebaseerd zijn op gegevens die niet van Pondera afkomstig zijn. Deze rapportage is opgesteld met de intentie dat deze alleen gebruikt wordt door de opdrachtgever en slechts voor het doel waarvoor de rapportage is opgesteld. Er mag geen beroep worden gedaan op de informatie uit deze rapportage voor andere doeleinden zonder schriftelijke toestemming van Pondera. Pondera is niet verantwoordelijk voor de consequenties die kunnen voortvloeien uit het oneigenlijk gebruik van de rapportage. De verantwoordelijkheid voor het gebruik van (de analyse, resultaten en bevindingen in) de rapportage blijft bij de opdrachtgever. De Rechtsverhouding opdrachtgevers – architect, ingenieur en adviseur conform DNR 2011 is te allen tijde van toepassing. Pondera werkt met een kwaliteitsmanagementsysteem dat door EIK gecertificeerd is volgens de ISO 9001:2015 norm.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en achtergrond	1
1.2	Plangebied	1
1.3	Participatie en communicatie	1
1.4	Doel NRD	2
1.5	M.e.r.-procedure	2
1.6	Initiatiefnemers en bevoegd gezag	2
1.7	Leeswijzer	2
2	Beleidskader	3
2.1	Mondiaal en Europees beleid	3
2.2	Rijksbeleid	4
2.3	Provinciaal beleid	7
2.4	Regionaal beleid	8
2.5	Gemeentelijk beleid	8
3	Voorgenomen activiteit en alternatieven	10
3.1	Het voornemen	10
3.2	Referentiesituatie	11
3.3	Locatie-alternatieven	13
3.4	Voorkeursalternatief	14
4	Reikwijdte en detailniveau milieueffecten en beoordelingsschaal	15
4.1	Plan- en studiegebied	15
4.2	Beoordelingskader- en criteria	15
4.3	Beoordelingsschaal	20
4.4	Mitigerende maatregelen	20
4.5	Leemten in kennis en informatie	21
4.6	Evaluatie en monitoring	21
5	Proces en participatie	22
5.1	M.e.r.-procedure	22
5.2	Kennisgeving participatie	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

De RES U16 heeft in juli 2021 de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 opgeleverd en treft voorbereidingen om de herijking van de RES medio 2025 gereed te hebben. Voor deze herijking is een planMER verplicht, aangezien de herijking wordt gezien als kaderstellend besluit voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten (zonne- en windenergie). De milieu-informatie die volgt uit het planMER wordt gebruikt als onderbouwing voor het bestuurlijke gesprek over de herijking van de RES. Het planMER bevat geen besluiten over de RES maar geeft informatie om onderbouwde keuzes te maken.

1.2 Plangebied

De regio RES U16 is een samenwerking van zestien gemeenten, vier waterschappen, de provincie Utrecht en netbeheerder Stedin. Gezamenlijk hebben zij de RES 1.0 opgesteld waarbij zoekgebieden zijn aangewezen voor grootschalige opwek van zonne- en windenergie. Regio U16 heeft de ambitie uitgesproken om in 2030 1,8 TWh duurzame energie op te wekken.

Figuur 1.1 Regio RES U16

1.3 Participatie en communicatie

Participatie en communicatie is een belangrijk onderdeel van de m.e.r.-procedure. De concrete invulling hiervan is te vinden in het participatieplan (bijlage A). Daarnaast is deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld met het oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en is de daarvoor benodigde kennisgeving van participatie te vinden in paragraaf 5.2.

1.4 Doel NRD

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de m.e.r.-procedure is de eerste stap ten behoeve van het opstellen van het MER. Het doel van het opstellen en publiceren van deze notitie is betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de inhoud en diepgang (de reikwijdte en het detailniveau) van het nog op te stellen MER. Het doel is eveneens om betrokkenen en belanghebbenden in dit stadium te raadplegen om reacties te kunnen meenemen in de uit te voeren onderzoeken. De notitie wordt apart voor advies voorgelegd aan de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. De binnengekomen reacties (zienswijzen) en adviezen worden betrokken bij het planMER.

1.5 M.e.r.-procedure

Milieueffectrapportage (m.e.r.) brengt de milieueffecten van een plan of project in beeld voordat de overheid daar een besluit over neemt. Zo wordt het milieubelang in de besluitvorming meegenomen. De onderzoeksresultaten staan in het milieueffectrapport (MER). De afkorting “m.e.r.” gaat dus over de procedure, terwijl met de afkorting “MER” het uiteindelijke milieueffectrapport wordt bedoeld. Milieueffectrapportage is een instrument ter ondersteuning van de besluitvorming over een plan of project of in dit geval de herijking van de RES. Een m.e.r. is dus geen doel op zich, maar is altijd gekoppeld aan een te nemen besluit. Naast het geven van informatie over milieueffecten, is de functie van een m.e.r. ook het stroomlijnen van verschillende procedures.

Op grond van nationale en Europese wetgeving is m.e.r. voorgeschreven voor projecten met mogelijk aanzienlijke milieugevolgen. Het doel van de m.e.r. is om te verzekeren dat adequate milieu-informatie beschikbaar is voor de besluitvorming over activiteiten met deze milieugevolgen. In de [Wet milieubeheer](#) en [Besluit milieueffectrapportage](#) is vastgelegd voor welke activiteiten een milieueffectrapportage moet worden uitgevoerd en welke inhoudelijk vereisten daarbij horen. Dit is vastgelegd in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (artikel 16.4 in de Omgevingswet en hoofdstuk 11 van het Omgevingsbesluit).

1.6 Initiatiefnemers en bevoegd gezag

Het college van burgemeesters en wethouders van de gemeenten in Regio U16 en de Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht zijn initiatiefnemers van het planMER. Het bevoegd gezag van het planMER en de RES herijking ligt bij de gemeenteraden en de Provinciale Staten. De uitvoering van het planMER wordt gecoördineerd door de Stuurgroep van de RES U16.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het beleidskader beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft het voornemen, de referentiesituatie en hoe de alternatieven voor het planMER tot stand komen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 de wijze van beoordelen toegelicht en wordt als laatste in hoofdstuk 5 ingegaan op de processtappen van het planMER en het onderdeel participatie.

2 Beleidskader

2.1 Mondiaal en Europees beleid

2.1.1 Mondiaal klimaatakkoord

Klimaatakkoord van Parijs (COP21)

Klimaatverandering is een mondiale uitdaging en vereist dan ook een mondiale respons. Deze respons kwam in december 2015 toen op de eenentwintigste klimaatconferentie in Parijs (COP21)¹ 195 landen, waaronder Nederland, instemden met een klimaatakkoord. Hieronder de belangrijkste punten uit het akkoord:

- de gemiddelde temperatuur op de aarde mag niet meer dan 2 graden Celsius stijgen. Landen streven er naar de temperatuurstijging zelfs te limiteren tot maximaal 1,5 graden Celsius;
- de partijen zullen zo snel mogelijk hun best doen om de uitstoot van broeikasgassen en schadelijke stoffen te verminderen in combinatie met de beschikbare techniek van dat moment. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillen tussen landen;
- er is extra inzet nodig om negatieve gevolgen van klimaatverandering aan te pakken en de hoeveelheid broeikasgassen terug te brengen zonder dat dit de voedselproductie in gevaar brengt;
- alle partijen moeten financieel bijdragen aan het verlagen van de hoeveelheid broeikasgassen en onderzoek doen naar klimaatbestendige ontwikkelingen;
- voor de klimaatconferentie van 2025 moeten de partijen van de klimaatovereenkomst van Parijs zich samen ten doel stellen elk jaar minstens 100 miljard dollar (91 miljard euro) ter beschikking te stellen aan armere landen die economisch moeite hebben de klimaatdoelstellingen te halen. Het geld zou vanaf 2020 beschikbaar moeten zijn;
- het verdrag is bindend en de landen verplichten zich het na te leven.

Klimaatconferentie van Glasgow (COP26)

Zes jaar na het Akkoord van Parijs is tijdens de zesentwintigste klimaatconferentie van Glasgow (COP26) de balans opgemaakt en zijn nieuwe afspraken vastgelegd. Hieronder de belangrijkste punten:

- In lijn met de temperatuurdoelstelling van Parijs (beneden +2 graden en indien mogelijk +1,5 graden) moeten de deelnemende landen uiterlijk eind 2022 met aangescherpte klimaatdoelen voor 2030 komen;
- Er wordt een oproep gedaan om de inspanningen op te voeren in het geleidelijk verminderen van het steenkool gebruik en een einde te maken aan subsidies voor fossiele brandstoffen;
- Er gaat meer geld naar de ontwikkelingslanden om klimaatverandering tegen te gaan, vanuit de EU alleen al €100 miljoen;
- Er wordt afgesproken de ontbossing tegen 2030 te stoppen en om te keren;
- Er wordt afgesproken methaanuitstoot te verminderen;
- Er zijn regels afgesproken die voortvloeien uit het Akkoord van Parijs, waaronder het opzetten van een mondiaal handelssysteem voor CO₂-emissierechten.

¹ De klimaatconferentie van Parijs 2015 (officieel: 2015 United Nations Climate Change Conference), die van 30 november tot 12 december 2015 plaatsvond in Parijs leidde tot het afsluiten van het "Akkoord van Parijs", dat op 22 april 2016 in New York is ondertekend. Het klimaatverdrag is 4 november 2016 in werking getreden.

2.1.2 Europese Klimaatwet

Ook op Europees niveau zijn doelstellingen geformuleerd en vastgelegd om klimaatverandering tegen te gaan. Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie (EU) hebben op 28 juni 2021 de Europese Klimaatwet vastgesteld. Met de vaststelling van de Europese Klimaatwet is de doelstelling om in 2030 40% minder CO₂ uit te stoten dan in 1990 verhoogd naar 55%. Ook wel bekend onder de naam 'Fit for 55 pakket'. Deels bestaat dit pakket uit een actualisatie van bestaande richtlijnen en verordeningen en deels uit volledig nieuwe wetgevingsvoorstellen. Daarnaast is vastgelegd dat de EU in 2050 klimaatneutraal moet zijn.

Voor de productie en bevordering van duurzame energie uit hernieuwbare bronnen is algemeen beleid vastgelegd in de richtlijn hernieuwbare energie (2009/28/EG). Het vereist dat de EU tegen 2030 ten minste 32% van haar totale energiebehoeften met hernieuwbare energie vervult en bouwt voort op de reeds geboekte vooruitgang, waaronder de verwezenlijking van de EU-doelstelling van 20% hernieuwbare energie in 2020. Het tussendoel voor 2020 lijkt te zijn behaald met een aandeel van 21,3%. In 2021 is dit percentage iets opgelopen naar 23,9%.

2.2 Rijksbeleid

2.2.1 Energieakkoord voor duurzame groei en Energieagenda

Het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) biedt een langetermijnperspectief voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid. Ruim veertig organisaties, waaronder overheden, werkgevers, vakbewegingen en natuur- en milieuorganisaties hebben zich verbonden om afspraken te maken over duurzame groei. Het akkoord is erop gericht om de economische structuur te versterken en om de komende jaren miljarden aan investeringen los te maken in alle sectoren van de samenleving. Door de uitvoering van het Energieakkoord voor duurzame groei wordt er een sterke stijging beoogd in het aandeel duurzame energie van 4,5% in 2013 naar 14% in 2020 en 16% in 2023.

Met de Energieagenda (2016) is het de bedoeling om invulling te geven aan de doelstellingen voor de lange termijn. Hiermee wordt een duidelijke koers aangegeven om perspectief en zekerheid te kunnen bieden aan bedrijven en inwoners. De Energieagenda beschrijft de te maken stappen om de transitie naar een CO₂-arme energievoorziening in 2050 mogelijk te maken.

2.2.2 Nationaal Klimaatakkoord

Om de doelen te halen die in het Klimaatakkoord van Parijs zijn afgesproken heeft Nederland gewerkt aan een nationaal Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord (2019), onder regie van het kabinet, maken bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden concrete afspraken over de maatregelen waarmee de CO₂-uitstoot in Nederland gehalveerd kan worden. Het centrale doel van het Klimaatakkoord is het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met ten minste 49% in 2030 ten opzichte van 1990, de verschillende sectoren (zoals gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, elektriciteit, landbouw en landgebruik) hebben hier hun eigen taak en rol in om dit gezamenlijk te bereiken.

Aan de sectortafel 'elektriciteit' zijn afspraken geformuleerd die ertoe moeten leiden dat in 2030 meer dan 70% van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen komt. Een belangrijk doel is derhalve het vergroten van de productie van hernieuwbare energie. De omschakeling heeft impact op onze leefomgeving. Gemeenten en provincies hebben hierin met de aanpak van de Regionale Energiestrategie

(RES) een belangrijke rol. Daarbij steunt het kabinet de mogelijkheid voor bewoners om te kunnen participeren in lokale energieprojecten.

De productie van hernieuwbare energie moet verviervoudigen. Concreet wordt hierbij gestreefd naar het opschalen van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen tot 84 TWh (terawattuur). De productie van wind op zee moet worden uitgebreid, maar ook de productie van zon en wind op land. In de hoofdlijnen staat als doel beschreven dat in 2030 via windenergie en zonne-energie op land 35 TWh wordt gerealiseerd (en als streefdoel 55 TWh).

Dit zijn namelijk bewezen technieken met technische en economische haalbaarheid. Ook wordt benadrukt dat de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk benut moet worden door meervoudig ruimtegebruik. Vraag en aanbod dienen zoveel mogelijk bij elkaar gebracht te worden. Ten slotte is gesteld dat het belangrijk is om te zoeken naar functiecombinaties en aan te sluiten bij specifieke kwaliteiten van het gebied.

Om deze opwekcapaciteit te realiseren is in het Klimaatakkoord opgenomen dat in dertig regio's door gemeenten wordt samengewerkt aan een Regionale Energiestrategie (RES). In deze RES wordt opgenomen waar en op welke manier deze opwekcapaciteit moet worden gerealiseerd.

2.2.3 Klimaatwet

In de Klimaatwet zijn de Nederlandse klimaatdoelstellingen wettelijk vastgelegd. De Klimaatwet is op 1 september 2019 in werking getreden. In juli 2023 is de Klimaatwet geactualiseerd en zijn de doelen bijgesteld. De Klimaatwet stelt:

- Reduceren van de netto-uitstoot van broeikasgassen tot nul in uiterlijk 2050;
- Streven naar negatieve emissies van broeikasgassen na 2050;
- een vermindering van 55% (ten opzichte van 1990) van de broeikasgasuitstoot in 2030.

Elke vijf jaar komt er een klimaatplan waarin het klimaatbeleid wordt vastgesteld. Dit klimaatplan past in de systematiek van de Integratie Nationale Energie- en Klimaatplannen die voor de EU moeten worden opgesteld en het klimaatakkoord van Parijs. Het eerste klimaatplan (Klimaatplan 2021-2030) is in april 2020 gepubliceerd².

2.2.4 Klimaatplan 2021-2030

De inhoud van het klimaatplan wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoofdlijnen van het klimaatakkoord. Dit bevat maatregelen om tot het reductiedoel van 49% in 2030 te komen. Daarnaast bevat het klimaatplan beleid dat volgt uit Europese verplichtingen en ander lopend beleid.

De volgende beleidslijnen worden ingezet binnen de sector elektriciteit:

- Het stimuleren van wind op zee tot 49 TWh in 2030;
- Het stimuleren van hernieuwbare energie op land tot 35 TWh in 2030;
- Het stimuleren van kleinschalige hernieuwbare productie tot ongeveer 10 TWh in 2030;
- Het waarborgen van leveringszekerheid;
- Investeren in voldoende elektriciteits-infrastructuur.

² "Klimaatplan 2021-2030", Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, april 2020. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2020/04/24/klimaatplan-2021-2030>

2.2.5 Klimaat- en Energieverkenning 2023

De Klimaat en Energieverkenning³ (KEV) is een verantwoordings- en monitoringsinstrument voor het klimaat- en energiebeleid in Nederland. Uit de KEV 2023 blijkt dat het klimaatdoel voor 2030 voor het eerst in zicht is. Wanneer de concrete plannen uit de Voorjaarsnota Klimaat worden uitgevoerd, kan een reductie van 46 tot 57 procent behaald worden ten opzichte van 1990. In de KEV 2022 was dit nog 41 tot 52 procent. Om de klimaatdoelstelling ook daadwerkelijk te halen moeten de plannen een maximaal effect opleveren. Hierin zit dus enige onzekerheid. Daarnaast is in juli 2023 het kabinet Rutte IV gevallen. De KEV 2023 heeft met deze ontwikkeling geen rekening kunnen houden. Eventuele vertraging of het schrappen van beleidsplannen kunnen daarmee een negatief effect hebben op het behalen van de klimaatdoelstelling.

2.2.6 Nationale Omgevingsvisie

Op nationaal niveau is het vigerend ruimtelijk beleid vastgelegd in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De NOVI is een instrument van de nieuwe Omgevingswet en loopt vooruit op de inwerkingtreding van die wet.

Met de NOVI geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Het gaat daarbij om het uitzetten van een koers om opgaven op het gebied van klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw, in goede banen te leiden. Het streven is daarbij de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en zoveel mogelijk te versterken. Prioriteiten binnen de NOVI zijn:

- Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
- Duurzaam economisch groeipotentieel;
- Sterke en gezonde steden en regio's;
- Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Sommige belangen en opgaven overstijgen het lokale, regionale en provinciale niveau en vragen om nationale aandacht. Dit zijn 'nationale belangen'. Voor een aantal belangen is het Rijk zelf eindverantwoordelijk. Maar voor een groot aantal belangen zijn dat de medeoverheden. De Nationale omgevingsvisie (NOVI) richt zich op die ontwikkelingen waarin meerdere nationale belangen bij elkaar komen, en keuzes in samenhang moeten worden gemaakt tussen die nationale belangen.

De NOVI noemt duurzame energie inpassen met oog voor omgevingskwaliteit als een van de belangrijkste keuzes. Gesteld wordt dat er meer windturbines en meer zonnepanelen nodig zijn. Voor windturbines op land stelt de NOVI "De molens op land clusteren we zoveel mogelijk en passen we zo goed mogelijk in het landschap in. Bijvoorbeeld langs snelwegen. Hierbij zorgen we dat bewoners goed betrokken zijn en waar het kan meeprofiten in de opbrengsten". Voor zonne-energie leiden de afwegingsprincipes van de NOVI tot een voorkeursvolgorde voor zonne-energie. Zonnepanelen op daken en gevels hebben de voorkeur, vervolgens zonnepanelen op onbenutte terreinen in bebouwd gebied en als laatste locaties in landelijk

³ "Klimaat- en Energieverkenning 2020" Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), oktober 2020. Geraadpleegd van: <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-klimaat-en-energieverkenning2020-3995.pdf>

gebied. Daarbij heeft het de voorkeur om te zoeken naar functiecombinaties. Natuur- en landbouwgronden worden niet volledig uitgesloten, maar genieten niet de voorkeur.

Aanscherping zonneladder

Op 6 juli 2023 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat een brief (DGKE-DSE / 27657405) aan de tweede kamer gestuurd waarin een aantal relevante beleidskeuzes zijn opgenomen ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige zonne-energie. Inmiddels (oktober 2023) zijn afspraken gemaakt tussen Rijk, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Unie van Waterschappen en Netbeheer Nederland om de aangescherpte voorkeursvolgorde voor zonne-energie juridisch te verankeren. Dit wordt gedaan in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) uiterlijk 1 juli 2024. Het kabinet heeft besloten om voor de opwek met zon-PV de voorkeursvolgorde, ofwel zonneladder, strikter te gaan volgen en ook een mate van volgordelijkheid in te gaan bouwen. In deze voorkeursvolgorde komt zon-PV op landbouw- en natuurgronden pas op de laatste plaats. Alleen als het benutten van de potentie op daken en gevels en onbebouwde terreinen binnen de bebouwde kom redelijkerwijs niet mogelijk is, een slimme combinatie met landbouw mogelijk is, gronden in transitie zijn of minder geschikt voor landbouw of een project een oplossing is voor netcongestie, kan gekeken worden naar multifunctioneel zon-PV op landbouw- en natuurgronden. Daarbij zal dan een nieuwe, tenzij regime worden gehanteerd, waarbij de voorwaarden tijdelijkheid en multifunctioneel gebruik in ieder geval zullen gelden. Voor deze milieueffectstudie heeft dit geen directe gevolgen, echter voor de uiteindelijke besluitvorming over concrete projecten is deze beleidskeuze uiteraard wel relevant.

2.2.7 Concept Nationaal Plan Energiesysteem

In juli 2023 heeft het demissionair-kabinet Rutte IV het concept Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) opgeleverd. In het NPE worden richtinggevende keuzes meegegeven voor de ontwikkeling van het energiesysteem richting 2050. In het NPE worden vijf richtinggevende keuzes benoemd:

- Maximaal opschalen van duurzame energiebronnen en energie-infrastructuur;
- Energiebesparing als belangrijke hoeksteen in energiebeleid;
- Verdelen en inzet van energie en energie-infrastructuur vanuit een systeemperspectief;
- Sterke internationale samenwerking en maximaal verbonden energiesysteem;
- Samen sturen met burgers en bedrijven, met ruimte voor participatie en initiatief.

Met belanghebbenden wordt de komende tijd gesproken over het concept NPE. Daarnaast wordt het NPE beschouwd door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). De input van belanghebbenden en het PBL wordt verwerkt in het definitieve NPE. Elke vijf jaar wordt het NPE geactualiseerd.

2.3 Provinciaal beleid

Het beleid van de Provincie Utrecht voor de opwekking van duurzame energie is vastgelegd in de provinciale Omgevingsvisie en de hier bijbehorende Omgevingsverordening. Op 10 maart 2021 zijn de Interim Omgevingsvisie en de Interim Omgevingsverordening door de Provinciale Staten vastgesteld. Beide zijn vanaf 1 april 2021 in werking getreden. Om de opgave van de provincie – in 2040 energieneutraal – mogelijk te maken, wordt in de Omgevingsvisie en -verordening in verhouding tot het voorgaande beleid meer ruimte gegeven voor duurzame energieopwekking. In de Omgevingsvisie constateert de provincie dat duurzame energie een nieuwe grote ruimtevrager is. De provincie vindt het

belangrijk dat er ruimte is voor de realisatie van de duurzame energiebronnen. In de omgevingsvisie geeft de provincie aan waar duurzame energieprojecten vanuit ruimtelijk perspectief mogelijk zijn in de provincie Utrecht. Algemene uitgangspunten en kaders voor initiatieven zijn opgenomen in de Omgevingsverordening. Een meer gedetailleerde ruimtelijke uitwerking van de opgave voor de energietransitie vindt plaats in het kader van de RES, waarin de provincie partner is.

Op 14 juli 2023 is het Ontwerp 1^e herziening Omgevingsverordening provincie Utrecht 2022 vastgesteld. Een relevante wijziging daarin is het verplichten van een energietoets voor ontwikkelingen die naar verwachting tot een overbelasting van de elektriciteitsinfrastructuur kunnen leiden. Voor dergelijke plannen moet onder andere worden beargumenteerd of de ontwikkeling passend is binnen de energie-infrastructuur en met welke maatregelen in een afdoende aansluiting op de elektriciteits-infrastructuur wordt voorzien.

Daarnaast is de provincie in 2023 gestart met een plan-m.e.r.-procedure voor windenergie (zie kader 3.1). De informatie uit deze MER wordt gebruikt om keuzes te maken over randvoorwaarden en locaties voor windenergie.

2.4 Regionaal beleid

Gemeenten, provincies en waterschappen werken samen aan een Regionale Energiestrategie (RES) om de landelijke ambities uit het Klimaatakkoord concreet te maken. Hiervoor is Nederland opgedeeld in 30 regio's. Regio U16 is een van deze regio's. De ambities van regio U16 zijn vastgelegd in de RES 1.0. Daarin is afgesproken dat de regio streeft naar een bijdrage van 1,8 TWh aan de landelijke opgave van 35 TWh en streefdoel van 55 TWh. De regio heeft zoekgebieden aangewezen waar mogelijkheden worden gezien voor grootschalige opwek van zonne- en windenergie. De komende periode gaat de regio aan de slag met het verder concretiseren van de zoekgebieden om uiteindelijk tot locaties te komen.

2.5 Gemeentelijk beleid

In onderstaande tabel is voor alle gemeenten binnen de RES U16 opgenomen of zij zelfstandig beleid hebben geformuleerd ten aanzien van grondgebonden zonne-energie en windenergie (na vaststelling van de RES 1.0) en of dat heeft geleid tot aanvullende of andere zoekgebieden voor wind- en zonne-energie dan opgenomen in de RES 1.0. Waar relevant wordt onderstaande overzicht gebruikt bij het vormen en beoordelen van de alternatieven.

Tabel 2.1 Overzicht beleid zonne- en windenergie gemeenten Regio U16

Gemeente	Beleid na RES?	Nieuwe gebieden zon?	Nieuwe gebieden wind?
Houten	Ja	nee	nee
Wijk bij Duurstede	Voor kleinschalige windturbines		
Lopik	Voor kleinschalige duurzame energie		
Oudewater	ja	ja	nee
IJsselstein	ja	ja	ja
Montfoort	ja	ja	ja
Woerden	ja	Kleinschalige duurzame energie	Kleinschalige duurzame energie

Nieuwegein	nee		
Utrecht	Volgt nog	Volgt nog	Volgt nog
Bunnik	ja	volgt nog	Volgt nog
Utrechtse Heuvelrug	nee		
De Bilt	ja	ja	ja
De Ronde Venen	ja	ja	nee
Stichtse Vecht	ja	nee	Kleinschalige duurzame energie
Vijfheerenlanden	ja	nee	ja
Zeist	ja	nee	nee

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Het voornemen

Het planMER brengt de milieueffecten in beeld van de mogelijke invulling van de RES-ambitie van de regio U16. Onder andere voor de thema's leefomgeving, natuur en landschap. Met deze milieu-informatie kan het bevoegd gezag een afgewogen keuze maken voor de ontwikkeling van duurzame energie en kunnen de uitkomsten van het planMER als input dienen voor de herijking van de RES 1.0.

De scope van het planMER bestaat uit:

- Windenergie op land
- Zonne-energie op land

De scope van zonne- en windenergie beperkt zicht tot de inzet die nodig is om de doelstellingen van de RES U16 te behalen in 2030. De ambitie die ten tijde van de RES 1.0 voor Regio U16 is vastgesteld, is in totaal 1,8 TWh. Daarbinnen is de opgave voor nieuw te realiseren windenergie op land ca. 0,4 TWh en voor zonne-energie op land ca. 0,8 TWh (zie ook onderstaande tabel). De huidige stand van zaken over de realisatie van grootschalige opwek van zonne- en windenergie op land wordt toegelicht bij de referentiesituatie (zie paragraaf 3.2).

Tabel 3.1 Ambitie RES 1.0 Regio U16

Onderdeel bod	Totaal (in TWh)	Waarvan zon (in TWh)	Waarvan wind (in TWh)
Bouwblok 1: Gerealiseerde opwek + Pijplijnstatus 'zeker'	0,438	0,295	0,143
Bouwblok 2: Zon op dak	0,3 – 0,5		
Bouwblok 3: Lokale zoekprocessen	1,164	0,765	0,399
Bouwblok 4: Continue samenwerking en ontwikkeling	Hiervoor is nog geen ambitie op te nemen		

Bron: Regio U16 (2021). RES 1.0

Kader 3.1 Samenhang planMER windenergie provincie Utrecht

PlanMER windenergie provincie Utrecht

De provincie Utrecht is gestart met een m.e.r.-procedure voor windenergie. Doel van het planMER is om:

- Milieueffecten van windenergie in beeld te brengen ter ondersteuning van een nadere afweging en prioritering van zoekgebieden voor windenergie. Ook gemeenten kunnen de uitkomsten gebruiken ter onderbouwing van zoekgebieden en vergunningprocedures.
- De uitkomsten te gebruiken ter onderbouwing van de locatiekeuze voor de inpassings- of projectprocedure.

In het planMER voor de RES U16 wordt gebruik gemaakt van het planMER windenergie van de provincie Utrecht. Dit betekent dat de resultaten, daar waar relevant, worden benut in de effectbeoordeling voor de alternatieven in het planMER RES U16. De Stuurgroep RES U16 heeft voor deze aanpak gekozen om geen dubbel werk te doen.

Warmte, infrastructuur en grootschalig zon op dak buiten scope

Hoewel warmte, infrastructuur en grootschalig zon op dak ook onderdeel zijn van de RES, vallen deze buiten de scope van het planMER. Met de herijking van de RES wordt niet verwacht dat op deze onderdelen kaderstellende besluiten worden genomen die in een latere fase leiden tot een m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteit. Daarmee is het voor deze onderdelen niet verplicht om een m.e.r.-procedure te volgen. Daarnaast is er op dit moment voor het onderdeel warmte niet voldoende informatie beschikbaar om de milieueffecten te kunnen onderzoeken. Onder andere omdat de zoekgebieden voor warmtetechnieken nog niet concreet in beeld zijn. Voor zon op dak geldt dat voor deze ontwikkeling geen of zeer beperkte milieueffecten worden verwacht. Het thema infrastructuur wordt niet meegenomen in de effectbeoordeling maar in het planMER worden de alternatieven wel getoetst aan dit thema (zie paragraaf 4.2.3 voor een nadere toelichting).

Aanvullende RES-opgave na 2030

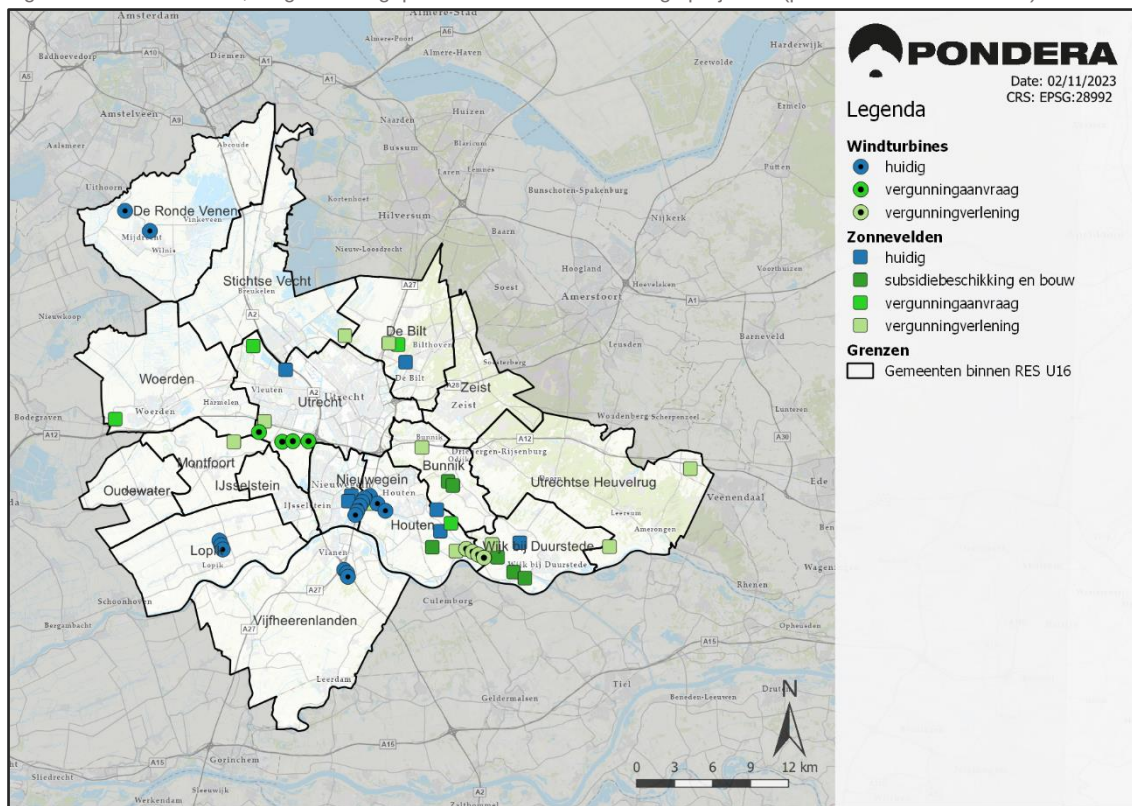
De opgave voor 2030 voor Regio U16 is – in lijn met het Nationaal Programma RES – vastgelegd in de RES 1.0 en zal worden herbevestigd in de RES Herijking: in 2030 wordt 1,8 TWh aan duurzaam elektriciteit opgewekt binnen de Regio U16. De groei in de vraag naar duurzame elektriciteit houdt na 2030 niet op. Hierdoor is het van belang om ook (de effecten van) een mogelijk aanvullende opgave voor de Regio U16 voor na 2030 te onderzoeken. Dit onderzoek is tevens aangekondigd in de RES 1.0.

Het onderzoek naar de effecten van een aanvullende opgave zal zich richten op een drietal scenario's ten aanzien van de omvang van duurzaam opgewekte elektriciteit. De exacte omvang en inhoud per scenario wordt in het planMER bepaald aan de hand van scenariostudies. Deze scenario's bestaan uit verschillende onderdelen in de 'energiemix'. Dit betekent dat zowel wind, zon als andere bronnen van duurzame energie, onderdeel kunnen uitmaken van deze scenario's. Deze scenario's worden 'in de ruimte' geplaatst en worden op potentiële milieueffecten onderzocht. Met deze informatie wordt tevens onderzocht welke 'no-regret' keuzes nu al (met het oog op 2030) gemaakt kunnen worden in de RES Herijking.

3.2 Referentiesituatie

In een planMER worden de effecten van alternatieven afgezet tegen de referentiesituatie. Dat is de huidige situatie waarbij ook relevante autonome ontwikkelingen worden meegenomen. Het gaat om de situatie waarbij geen nieuwe zonne- en windparken worden gerealiseerd in de zoekgebieden (met uitzondering van projecten waarvoor inmiddels vergunning is verleend). De gebieden ontwikkelen zich conform vastgesteld of voorgenomen beleid. Om de referentiesituatie in beeld te brengen, is een overzicht gemaakt van alle gerealiseerde, vergunde en geplande zonne- en windenergieprojecten in de regio (zie Figuur 3.1, peildatum 1 oktober 2023). Deze kaart wordt in het planMER aangevuld met relevante autonome ontwikkelingen (bijv. woningbouwprojecten, mobiliteitsprojecten, etc.).

Figuur 3.1 Gerealiseerde, vergunde en geplande zonne- en windenergieprojecten (peildatum 1 oktober 2023)

Tabel 3.2 Aantallen en vermogens windturbines en zonnevelden per fase (peildatum 1 oktober 2023)

Fase	Windturbines		Zonnevelden	
	Aantal	Opwek (MWh)	Aantal	Opwek (MWh)
Huidig	16	86.000	7	57.000
Subsidiebeschikking en bouw			6	113.500
Vergunningverlening	4	67.000	10	124.000
Vergunningaanvraag	4	90.000	4	71.000

3.2.1 Uitgangspunten wind- en zonnepark

Milieueffecten zijn in sommige gevallen afhankelijk van afmetingen en/of opstellingen van windturbines en zonnepanelen. Daarom wordt in een planMER gewerkt met uitgangspunten voor windturbines en zonnepanelen. Voor windenergie worden de uitgangspunten van het planMER windenergie voor de provincie Utrecht overgenomen. De referentieturbine is representatief voor de huidige stand van de techniek. Er wordt gebruik gemaakt van één type referentiewindturbine omdat het doel van het planMER is om gebieden ten opzichte van elkaar te vergelijken. Verdiepend onderzoek naar milieueffecten van verschillende mogelijke opstellingen en afmetingen vindt in vervolgbesluitvorming plaats.

Regelmatig komen nieuwe windturbines op de markt met verschillende ashoogtes, rotordiameters en vermogens. Het is mogelijk dat uiteindelijke windenergieprojecten niet de exacte turbineafmetingen volgens van de referentieturbine. Dit betekent echter niet dat de uitkomsten van het planMER in die mate zullen afwijken dat conclusies van de analyse gaan veranderen.

Voor zonne-energie gaat het om uitgangspunten zoals de oriëntatie van zonnenvelden, de hoogte van zonnepanelen en het minimale vermogen van een zonnepark. De uitgangspunten voor zonneparken worden in het proces van het planMER opgesteld.

3.3 Locatie-alternatieven

3.3.1 Windenergie

Alle zoekgebieden die in de RES 1.0 voor Regio U16 zijn vastgesteld zitten ook in de onderzoekgebieden van het planMER windenergie provincie Utrecht. In de alternatiefontwikkeling wordt gebruik gemaakt van de onderzoeksgebieden van de provinciale planMER. Niet alle onderzoeksgebieden zullen onderdeel uitmaken van de te ontwikkelen alternatieven. De keuze van onderzoeksgebieden is afhankelijk van staand beleid en gewenste ontwikkelingen per gemeente, daarbij gebruikmakend van de resultaten van de provinciale planMER.

3.3.2 Zonne-energie

In het planMER worden verschillende alternatieven voor zon opgesteld. Als basis worden de zoekgebieden voor zonne-energie op land gebruikt die zijn weergegeven in tabel 3.3. Deze tabel bevat alle door de gemeenten aangegeven zoekgebieden en mogelijk voorziene projecten. Indien gewenst kunnen gemeenten voorafgaand aan de alternatievenontwikkeling aanvullende zoekgebieden indienen. De in tabel 3.3 opgenomen zoekgebieden bieden voldoende ruimte om de ambitie voor zonne-energie op land te kunnen behalen. Op basis van deze en eventueel aanvullende zoekgebieden worden thematische alternatieven opgesteld, die per alternatief voldoen aan de RES-ambitie voor zonne-energie op land (ca. 0,8 TWh). Dit kan bijvoorbeeld een alternatief zijn waarbij zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met natuur (Natura 2000, NNN, ganzenrustgebieden, etc.) of een alternatief waarbij het elektriciteitsnetwerk zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt (vraag en aanbod combineren, opwek van wind en zon clusteren, korte afstanden tot netinvoedingspunten, etc.).

Tabel 3.3 Zoekgebieden zonne-energie op land

Gemeente	Naam zoekgebied	Potentiële opwek
De Bilt	Kansrijke gebieden kansenskaart	36.500
De Ronde Venen	Zoekgebied Gemeentebreed 'maximale invulling'	88.333
Houten	Kansrijke gebieden voor zon	474
IJsselstein	Zoekgebied Gerbrandytoren	7.000
IJsselstein	Noordoostelijk buitengebied	33.000
Montfoort	Zoekgebied Snelwegzone	15.000
Montfoort	Zoekgebied Energietuin Mastwijk	8.462
Nieuwegein	Zoekgebied 1 Nieuwegein (A2) OER	-
Nieuwegein	Zoekgebied 2 Nieuwegein (Links A27)	14.216
Nieuwegein	Zoekgebied 2 Nieuwegein (Rechts A27)	20.849
Nieuwegein	Zoekgebied 3 Nieuwegein (A27) OER	-

Oudewater	Hekendorpse buurt (OW_A)	12.000
Oudewater	Ruige weide (Oudewater J11)	6.000
Oudewater	Diemerbroek (OW_infra)	12.000
Oudewater	Gebied boven het spoor (Oudewater B3)	6.000
Stichtse Vecht	Zoekzones Stichtse Vecht	91.009
Utrechtse Heuvelrug	Zoekgebied langs de A12/spoorzone	15.000
Utrechtse Heuvelrug	Zoekzones (groen/geel/rood)	49.373
Utrechtse Heuvelrug	Zoekgebied Voormalige Vuilstort Maarsbergen	6.650
Utrecht	Nedereindseplas	7.000
Utrecht	Zonneveld Haarrijnseplas	4.000
Utrecht	Voordorpse Veld	7.000
Utrecht	USP zon	150.000
Utrecht	Rijnenburg	153.000
Woerden	Project 2_Barwoutswaarder (15 ha)	150.000
Woerden	Geluidswal A12 Veldhuizen	950
Woerden	Zoekgebied snelweg/rail (OER trace incl.)	18.954
Zeist	Zoekgebied A12/spoorzone (zon)	48.000
Zeist	A28, geluidscherm en talud Soesterberg	5.000

Toepassen zonneladder zoekgebieden U16

In de RES-ambitie van Regio U16 is rekening gehouden met de zonneladder door de potentie van grootschalige zonne-energie op dak te onderzoeken. Daaruit volgt de ambitie om 0,3 tot 0,5 TWh aan elektriciteit te genereren door grootschalige zon op dak projecten. Dit is onvoldoende om een evenredige bijdrage te leveren aan het landelijke ambitie van 35 TWh (en streefdoel van 55 TWh).

De potentie voor restgronden (bedrijventerreinen, geluidschermen, stortplaatsen, parkeerplaatsen, etc.) is nog onbekend. Naar verwachting is ook die potentie onvoldoende om samen met de potentie van zonne-energie op dak de volledige opgave in te vullen. Wel wordt in het kader van het planMER de potentie van restgronden onderzocht. De uitkomsten van de analyse worden toegevoegd als bijlage in het planMER.

3.4 Voorkeursalternatief

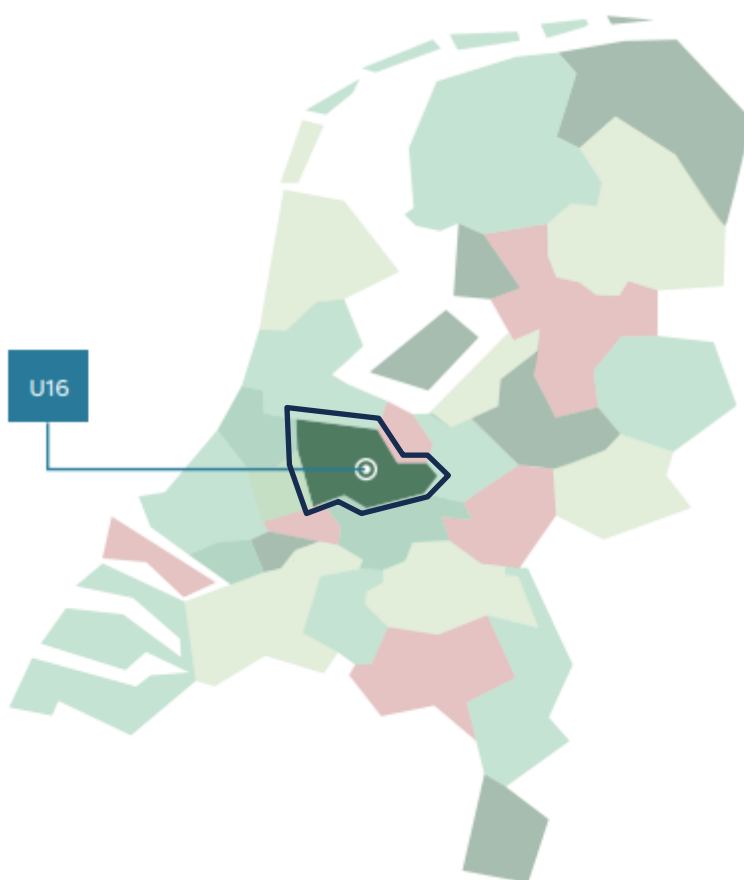
Met het planMER wordt toegewerkt naar een voorkeursalternatief. Dit zal uiteindelijk het vast te stellen document 'RES Herijking' zijn. Het planMER zal in principe voldoende (milieu)informatie bevatten om het milieubelang als volwaardig onderdeel te laten zijn in de afweging tot de RES Herijking. Mocht gaandeweg blijken dat keuzes in de RES Herijking nadere onderbouwing vanuit het milieuoogpunt nodig hebben, kan dit alsnog worden geleverd door een gevoeligheidsanalyse of een volledige effectenstudie van het voorkeursalternatief, zoals gepresenteerd in de RES Herijking.

4 Reikwijdte en detailniveau milieueffecten en beoordelingsschaal

4.1 Plan- en studiegebied

In een planMER worden effecten onderzocht en beoordeeld voor het gehele gebied waarbinnen mogelijk effecten optreden. Dat wordt het studiegebied genoemd. In het onderzoek kan het studiegebied verschillen per milieuaspect. In het algemeen is het studiegebied groter dan het plangebied (Regio U16), omdat effecten zich ook buiten het plangebied kunnen voordoen. Het plangebied (donkergroen) en een indicatie van het studiegebied (zwarte omlijning) zijn schematisch weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 4.1 Schematische weergave plangebied en studiegebied

Bron: Regio U16 (2020). Ontwerp RES

4.2 Beoordelingskader- en criteria

4.2.1 Windenergie

Voor het beoordelingskader voor windenergie wordt volledig aangesloten bij de MER windenergie provincie Utrecht. De milieuthema's luchtvaart en externe veiligheid zijn niet in het beoordelingskader opgenomen. De zoekgebieden zijn geselecteerd aan de hand van een belemmeringenanalyse waarbij deze criteria al zijn uitgesloten. De zoekgebieden voor wind zijn dus niet onderscheidend op deze

milieuthema's. De beoordelingscriteria worden in een later proces van het planMER nader geoperationaliseerd. De beoordeling van de milieuthema's gebeurt aan de hand van een vijfpuntschaal (positief, beperkt positief, neutraal, beperkt negatief, negatief).

Om discrepanties tussen voorliggende NRD en het beoordelingskader van het planMER van de provincie Utrecht te voorkomen, is de inhoud van de NRD van de provincie Utrecht niet overgenomen. Voor een inhoudelijke toelichting van het beoordelingskader- en criteria wordt verwezen naar de NRD windenergie provincie Utrecht.

Kader 4.1 Nieuwe landelijke normen voor windturbines

Op 12 oktober 2023 zijn de ontwerpturbinebepalingen ter inzage gelegd. Tot en met 22 november 2023 kunnen zienswijzen worden ingediend. Vervolgens worden de definitieve turbinebepalingen vastgesteld en vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit.

Tijdens het opstellen van de NRD voor planMER windenergie provincie Utrecht waren de nieuwe turbinebepalingen nog niet bekend. In de aanpak is wel de mogelijkheid opgenomen om in het tweede deel van het planMER windenergie provincie Utrecht de beoordeling aan te passen op de nieuwe landelijke normen. In de NRD staat: *"In het eerste deel van het planMER wordt het aantal woningen binnen een drietal afstanden tot windturbineopstellingen binnen zoekgebieden beoordeeld. Wanneer tijdens de uitvoering van het planMER nieuwe landelijke windturbinebepalingen bekend worden kan in het tweede deel een afstandscriterium worden gehanteerd dat op die nieuwe norm aansluit."*

4.2.2 Zonne-energie

De effecten voor zonne-energie worden per milieuthema beschreven aan de hand van beoordelingscriteria. In Tabel 4.1 is per milieuthema aangegeven welke criteria worden gebruikt en de wijze waarop de effecten worden beschreven en beoordeeld (kwantitatief en/of kwalitatief). Dit beoordelingskader wordt in het planMER nader geoperationaliseerd.

Tabel 4.1 Beoordelingscriteria zonne-energie

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Effectbeoordeling
Leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> Woningdichtheid per km² rond zoekgebied 	Kwantitatief
Ecologie	<ul style="list-style-type: none"> Oprichting: risicobeoordeling effect op N2000 en NNN Exploitatie: risicobeoordeling effect op N2000 en NNN Oprichting: risicobeoordeling effect op beschermde soorten Exploitatie: risicobeoordeling effect op beschermde soorten Akker- en weidevogels: effect op areaal voor akker- en weidevogels 	Kwantitatief/ Kwalitatief
Landschap	<ul style="list-style-type: none"> Aansluiting op de landschappelijke kernkwaliteiten (structuur en maat) Herkenbaarheid van de opstelling Zichtbaarheid en invloed op openheid Invloed op de visuele rust 	Kwalitatief

Milieuthema	Beoordelingscriteria	Effectbeoordeling
	<ul style="list-style-type: none"> Belevingswaarde landschap 	
Cultuurhistorie en archeologie	<ul style="list-style-type: none"> Aantasting cultuurhistorische waarden Aantasting archeologische waarden 	Kwalitatief
Water en bodem	<ul style="list-style-type: none"> Watersysteem (waterkwantiteit en waterkwaliteit) Watergangen (bereikbaarheid voor het beheer en onderhoud) Risico op verdroging en erosie Bodemkwaliteit: impact op bodemgesteldheid Bodemkwaliteit: vruchtbaarheid van de ondergrond 	Kwalitatief
Externe veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> Wegen, waterwegen en spoorwegen (lichtschittering) Transportleidingen en hoogspanningsleidingen 	Kwantitatief
Energieopbrengst	<ul style="list-style-type: none"> Opbrengst Vermeden emissies 	Kwantitatief

Leefomgeving

De fysieke aanwezigheid van zonneparken in de directe leefomgeving kan invloed hebben op de beleving van de kwaliteit van de leefomgeving. Om de locaties onderling te kunnen vergelijken wordt een beoordeling gemaakt van het aantal mensen in de omgeving van een zoekgebied. Dit wordt gedaan door de woningdichtheid per km² in beeld te brengen voor de regio en vervolgens te beoordelen welke locaties een hogere of lagere woningdichtheid hebben.

Natuur

Gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming

Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn, welke zijn vertaald in de Wet natuurbescherming (Wnb). Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden.

Voor Natura 2000-gebieden geldt dat significante effecten op de instandhoudingsdoelen voor de betreffende gebieden en het functioneren van het gebied niet mogen optreden. Van significante effecten is sprake als het behalen van een instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied in gevaar kan komen. Hierbij wordt ook gekeken naar externe werking (projecten buiten het Natura 2000-gebied die effect hebben op doelen van nabijgelegen gebieden) en cumulatie (in samenhang met de effecten van andere plannen en projecten).

De effecten op beschermde gebieden worden op hoofdlijnen en kwalitatief geduid. Dit gebeurt op een dusdanig niveau dat dit bruikbaar is om in het kader van de Wnb te beoordelen of sprake is van belangrijke effecten van de locatiealternatieven op beschermde gebieden en mond uit in een risicomatrix: welke gebieden hebben een grotere kans op effecten dan andere.

Soortenbescherming in Wet natuurbescherming

Relevante wetgeving op het gebied van de soortenbescherming is uitgewerkt in hoofdstuk 3 van de Wnb. De bescherming van flora en faunasoorten is in de Wnb opgedeeld in twee beschermingscategorieën:

- Strikt beschermde soorten:
 - Soorten van de Vogelrichtlijn (art. 3.1);
 - Soorten van de Habitatrichtlijn (art. 3.5).
- Overige beschermde soorten:
 - Nationaal beschermde soorten (art. 3.10).

Specifiek veldwerk is veelal vereist om te kunnen beoordelen of er sprake kan zijn van een overtreding in het kader van de soortenbescherming van de Wet natuurbescherming. Dat valt niet binnen de scope voor deze planMER. In de praktijk is soortenbescherming vrijwel altijd een aandachtspunt voor de verdere planvorming van een zonnepark en is soortenbescherming dus weinig onderscheidend in deze fase. Ook zijn in de praktijk veelal goede maatregelen te treffen om te kunnen voldoen aan de Wnb. In het planMER wordt op basis van bestaande kennis aangegeven of er risico's bestaan op het overtreden van verbodsbepalingen, welke soorten dit mogelijk betreft en of er mogelijkheden zijn voor mitigatie. Gezamenlijk leidt dit tot een risicobeoordeling. Op welke locaties zijn naar verwachting wel of geen effecten te verwachten en wat is de omvang van een dergelijk effect.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland op land. Het Rijk is verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland in de grote wateren.

Het Rijk en de provincies hebben afspraken gemaakt over de planologische en kwalitatieve bescherming van het NNN. Voor gebieden die zijn begrensd binnen het NNN, ecologische verbindingzones en gebieden met agrarisch natuurbeheer, geldt een planologisch beschermingsregime. Ingrepen in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op deze gebieden, of als negatieve effecten kunnen worden tegengegaan door het nemen van mitigerende maatregelen. Heeft een ingreep wel een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied dat behoort tot het NNN, dan geldt het 'nee, tenzij-regime'. Een project kan dan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven zijn en als sprake is van een groot openbaar belang.

Akker- en weidevogelgebieden

De afgelopen decennia is er sprake van een achteruitgang in de populatie van akker- en weidevogels (o.a. Kieviet, Wulp, Grutto, Geelgors, Patrijs en Veldleeuwerik) in grote delen van Nederland. Dit heeft onder andere te maken met de veranderende landbouw, het verlies aan habitat door ander ruimtegebruik (bebouwing) en predatie door vossen, kraaien en steenmarters. Om dit tegen te gaan zijn op provinciaal en gemeentelijk niveau akker- en weidevogelgebieden aangewezen. Op basis van kaartmateriaal wordt inzichtelijk gemaakt welke locaties een risico kennen op effecten op akker- en weidevogels.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Zonneparken hebben impact op de beleving van het landschap en kunnen kernkwaliteiten van een landschap aantasten of juist versterken. Kernkwaliteiten per landschapstypen worden beschermd op grond van de Interim Omgevingsverordening. Voor elke nieuwe ontwikkeling moet onderbouwd worden welke

kernkwaliteiten voorkomen en hoe deze beschermd worden. Voor de beoordeling van het effect van zonneparken op het landschap wordt naar de volgende criteria gekeken:

- Effect op landschappelijke (belevings)waarden;
- Effect op landschappelijke structuren (openheid, zichtbaarheid, etc.);

Daarnaast wordt aangegeven of verwacht kan worden dat archeologische relictten in de bodem ter plaatse van de zoekgebieden aanwezig zullen zijn en naar de aanwezigheid van monumenten en cultuurhistorische waarden. Ook wordt aangegeven welke maatregelen genomen kunnen worden om eventuele waarden te beschermen. Hiervoor wordt gekeken naar archeologische verwachtingswaardekaarten op provinciaal en gemeentelijk niveau.

Waterhuishouding en bodem

De realisatie van zonneparken kunnen effect hebben op de waterhuishouding en de kwaliteit van de bodem. Dit is afhankelijk van de inrichting van een zonnepark. Aan de hand van de uitgangspunten van een zonnepark, wordt beoordeeld of en hoe groot dit effect is. Het gaat bijvoorbeeld om effecten op verdroging, vruchtbaarheid bodem, bereikbaarheid van watergangen, waterkwantiteit en waterkwaliteit.

Externe veiligheid

Het effect op externe veiligheid van zonneparken is beperkt. In de beoordeling wordt gekeken naar de aanwezigheid van buis- en hoogspanningsleidingen. Aanwezigheid van buisleidingen vormt een risico met betrekking tot bodemwerkzaamheden gerelateerd aan een zonnepark. Daarnaast moet onder hoogspanningsleidingen ruimte gereserveerd worden voor het eventueel laten zakken van de leidingen.

Ook kunnen zonnepanelen leiden tot lichtschittering. Dit heeft betrekking op de mate waarin een zonne-opstelling zodanig zonlicht reflecteert dat deze reflectie voor een willekeurige waarnemer zichtbaar is. Gebruikers van spoor-, weg- en waterwegen kunnen hier hinder van ondervinden.

Energieopbrengst

De productie van windenergie leidt ertoe dat er minder fossiele brandstoffen geproduceerd hoeven worden. Hierdoor worden minder broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen uitgestoten. In de milieubeoordeling wordt de elektriciteitsproductie opgenomen en de hoeveelheid vermeden emissies.

Kader 4.2 Samenhang milieueffecten zonne- en windenergie

De alternatieven voor zonne- en windenergie worden apart beoordeeld. Sommige milieueffecten voor zonne- en windenergie moeten echter in samenhang met elkaar bekeken worden. In het planMER wordt hier bij de beoordeling van de alternatieven aandacht aan besteed.

4.2.3 Elektriciteitsinfrastructuur

In het planMER worden de alternatieven getoetst op het thema elektriciteitsinfrastructuur. Zodoende wordt informatie verkregen over de impact van een alternatief op de elektriciteitsinfrastructuur. De toetsing wordt gedaan door een kwalitatieve analyse van de volgende onderzoeksvragen:

- Is het alternatief haalbaar binnen de huidige plannen voor de uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur tot 2030?
- Leidt een alternatief tot extra investeringen in de benodigde elektriciteitsinfrastructuur? Oftewel, is er wel of geen verzwaring van het elektriciteitsnetwerk nodig?

4.3 Beoordelingsschaal

De verwachte effecten worden beschreven en beoordeeld. De effecten worden beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. De effectbeschrijving zal waar mogelijk en zinvol met cijfers onderbouwd worden. Indien het niet mogelijk is om de effecten te kwantificeren, zal de beschrijving kwalitatief zijn. Dit wordt gedaan op basis van deskundigenoordeel en zal beschrijvend van aard zijn. Tabel 4.2 laat zien hoe een effectbeoordeling eruit kan zien (fictief voorbeeld).

Tabel 4.2 Fictief voorbeeld samenvattende tabel effectbeoordeling

Beoordelingsaspect	Alternatief 1		Alternatief 2		Alternatief 3	
	Vóór mitigatie	Na mitigatie	Vóór mitigatie	Na mitigatie	Vóór mitigatie	Na mitigatie
Leefomgeving (woningdichtheid per km2)	-	0	-	0	0	0
Risico op effecten op Natura 2000 gebieden	0	0	0	0	--	-
Landschappelijke effecten lokale schaalniveau	0	0	-	0	--	-
Risico op effecten t.a.v. externe veiligheid	--	0	-	-	-	-
Etc.						

Om de effecten van de alternatieven per aspect te kunnen vergelijken, worden deze op basis van een + / - score beoordeeld. Hiervoor wordt de beoordelingsschaal gehanteerd zoals weergegeven in Tabel 4.3.

Tabel 4.3 Beoordelingsschaal

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
--	Het voornemen leidt tot een sterk merkbare negatieve verandering
-	Het voornemen leidt tot een merkbare negatieve verandering
0	Het voornemen onderscheidt zich niet van de referentiesituatie
+	Het voornemen leidt tot een merkbare positieve verandering
++	Het voornemen leidt tot een sterk merkbare verbetering van het milieu

Tijdelijke effecten

Naast blijvende effecten wordt in een planMER ook aandacht besteed aan tijdelijke en/of omkeerbare gevolgen. Dit betreft met name de bouw van een zonnepark of windpark (zoals effect van verstoring tijdens de bouw voor ecologie) en alle bijbehorende voorzieningen, zoals aanpassing van bestaande wegen, aanleg van nieuwe ontsluitingswegen ten behoeve van het park, aanvoer van bouwmaterialen, realisatie van kraanopstelplaatsen en de installatie van de windturbines en zonnepanelen en de kabels. Ook wordt, waar zinvol, aangegeven of cumulatie met andere plannen en/of projecten kan optreden.

4.4 Mitigerende maatregelen

Milieueffecten kunnen door middel van het uitvoeren van mitigerende maatregelen verzacht worden of teniet worden gedaan. In het planMER worden deze maatregelen genoemd en beschreven. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is het stilzetten van een windturbine op momenten dat er slagschaduwhinder optreedt of het aanpassen van de afmetingen van een zoekgebied voor zonneparken

om habitatverlies voor weidevogels te voorkomen. Gezien het detailniveau van het uit te voeren planMER zal dit kwalitatief gebeuren.

4.5 Leemten in kennis en informatie

In het planMER wordt aangegeven welke belangrijke informatie ontbreekt en welke gevolgen dit heeft voor de effectvoorspelling. Waar mogelijk zal worden aangegeven welke aanvullende onderzoeken deze leemten kunnen wegnemen.

4.6 Evaluatie en monitoring

In het planMER wordt aangegeven welke milieuaspecten tijdens en na het realiseren van het voornemen gemonitord en geëvalueerd moeten worden om na te gaan wat de daadwerkelijk milieueffecten zijn. Eventueel kunnen op basis daarvan maatregelen worden getroffen. Daarnaast kan dit inzicht geven in randvoorwaarden die gesteld moeten worden aan de ontwikkeling van windturbines en zonnenvelden.

5 Proces en participatie

5.1 M.e.r.-procedure

Een m.e.r.-procedure bestaat grofweg uit vijf stappen (zie Figuur 5.1). De eerste stap in de procedure is het opstellen van een NRD (voorliggend document). De overige stappen worden in de volgende paragrafen kort toegelicht.

Figuur 5.1 Hoofddijnen m.e.r.-procedure

Openbare kennisgeving

Het bevoegd gezag geeft openbaar kennis van het voornemen om een besluit voor te bereiden waarvoor een m.e.r. wordt doorlopen. Daarin staat:

- dat stukken ter inzage worden gelegd;
- waar en wanneer dit gebeurt;
- dat er gelegenheid is zienswijzen in te dienen over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER;
- aan wie, op welke wijze en binnen welke termijn;
- en of de Commissie voor de m.e.r. om advies zal worden gevraagd over de voorbereiding van het plan.

Raadpleging en zienswijzen

Het bevoegd gezag raadpleegt relevante stakeholders en overheidsorganen over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. Het raadplegen van de Commissie voor de m.e.r. is niet verplicht in deze fase. Daarnaast wordt de NRD ter inzage gelegd zodat zienswijzen kunnen worden ingediend.

Nota van beantwoording

De resultaten van behandeling en de doorwerking van de zienswijzen in het planMER worden gepresenteerd in een nota van beantwoording. Dit zal uiteindelijk onderdeel uitmaken van het planMER. Deze nota zal ten tijde van de besluitvorming van de RES herijking worden vastgesteld en gelijktijdig met het planMER en de RES herijking worden gepubliceerd.

Opstellen MER

De eisen waaraan het planMER moet voldoen zijn beschreven in artikel 7.7 en artikel 7.23, eerste lid, Wm (en uiteraard de Notitie Reikwijdte en Detailniveau). Samengevat moet het planMER ten minste ingaan op:

- het doel van het project;
- een beschrijving van het project en de 'redelijkerwijs in beschouwing te nemen' alternatieven: de zoekgebieden;
- welke plannen er eerder voor deze activiteit zijn vastgesteld en welke alternatieven daarin waren opgenomen;
- voor welk(e) besluit(en) het planMER wordt gemaakt en welke besluiten met betrekking tot het project al aan het MER vooraf zijn gegaan;
- een beschrijving van de 'huidige situatie en de autonome ontwikkeling' in het plangebied;
- welke gevolgen het project en de alternatieven hebben voor het milieu en een motivering van de manier waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven en een vergelijking van die gevolgen met de 'autonome ontwikkeling';
- effectbeperkende c.q. mitigerende maatregelen;
- leemten in kennis;
- een publiekssamenvatting.

Openbaar maken, zienswijzen en advies Commissie voor de m.e.r.

Het MER wordt ter inzage gelegd en voor advies verzonden aan de Commissie voor de m.e.r.. Iedereen kan zienswijzen indienen op het MER. De termijn daarvoor is 6 weken. De Commissie m.e.r. geeft eveneens een advies op de inhoud van het MER (toetsingsadvies). Eventueel geven de zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r. aanleiding tot het maken van een aanvulling op het MER, bijvoorbeeld om een aantal zaken wat verder uit te diepen of nadere accenten te leggen.

Evaluatie

Het bevoegd gezag evalueert de werkelijk optredende milieugevolgen en neemt zo nodig maatregelen om de gevolgen voor het milieu te beperken.

5.2 Kennisgeving participatie

Tijdens de m.e.r.-procedure is het belangrijk dat relevante stakeholders betrokken worden bij het proces. Het doel van participatie is om te zorgen dat alle belanghebbenden op de hoogte zijn van de procedure en de mogelijkheid hebben om bij te dragen aan het MER. Dit is voor de belanghebbenden belangrijk maar ook voor het m.e.r.-proces zelf. Stakeholders hebben vaak lokale kennis beschikbaar die niet altijd inzichtelijk is voor de partijen die het onderzoek uitvoeren. In welke mate stakeholders bij de procedure wordt betrokken is aangegeven in het participatieplan dat als bijlage bij deze NRD is gevoegd.

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	I.C.M. van de Klundert	Datum	17 januari 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	11902534
E-mail	i.van.de.klundert@utrecht.nl	Onderwerp	Notitie reikwijdte en detailniveau plan-m.e.r. RES Herijking U16 & Regionaal uitvoeringsprogramma RES U16
Bijlage(n)	3	Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over het ter inzage leggen van de Notitie reikwijdte en detailniveau plan-m.e.r. RES Herijking U16, zoals eerder bij u aangekondigd in de [Raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie U16](#) van 19 december 2023. Tegelijkertijd maken we van de gelegenheid gebruik om u te informeren over het regionale uitvoeringsprogramma RES U16 met een looptijd van 2024-2027. Tot slot informeren wij u over de uitkomsten van het provinciale onderzoek naar de meest kansrijke gebieden voor windenergie.

Ter inzage leggen Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-m.e.r. RES Herijking U16

In raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie ([19 december 2023](#)) informeerden wij uw raad over de start van het proces om de Regionale Energiestrategie U16 te herijken. De eerste stap in dit proces is het starten van een plan-m.e.r.- procedure voor de RES-Herijking. In deze plan-m.e.r. worden de milieueffecten voor de RES Herijking onderzocht.

Met de ter inzagelegging van deze onderzoeksopzet kan iedereen input leveren voor de onderzoekaankpak van de plan-m.e.r.-procedure voor de RES Herijking. De ter inzage legging duurt van 18 januari 2024 tot en met 1 maart 2024. Het indienen van de zienswijzen kan via <https://www.energieregionutrecht.nl/ter-inzage/default.aspx>. Er is gekozen voor een gecoördineerde uitvoering op RES U16-niveau. De coördinerende rol heeft alleen betrekking op de zienswijzebeantwoording en voorbereiding van de besluiten. Besluitvorming over de RES Herijking ligt bij de gemeenteraden.

De NRD voor de regio is uitgewerkt in lijn met in de RES1.0 vastgestelde kaders en die in regionaal verband passend zijn. Het gaat om de volgende kaders:

1. Doelstelling van 1,8 TWh aan duurzame opwek in 2030 zoals in de RES1.0 is vastgelegd;
2. Effecten van een grotere opgave voor duurzame opwek worden onderzocht zoals in de RES1.0 is aangegeven;

3. Informatie uit de planMER van de eigen Utrechtse zoekgebieden en planMER Windenergie van de Provincie Utrecht worden benut, om dubbel werk te voorkomen;
4. Iedere deelnemer is vrij om alternatieven voor het onderzoek aan te dragen/ gebieden toe te voegen voor het eigen grondgebied, vanuit het eigen lokale proces.

De NRD bevat een beoordelingskader op basis waarvan de milieueffecten voor de zoekgebieden in de regio worden onderzocht. De alternatieven worden onderzocht op milieueffecten om de impact op de leefomgeving in kaart te brengen. Er is een beoordelingskader voor zon, dat onder andere ingaat op leefomgeving, ecologie, landschap, cultuurhistorie & erfgoed, water & bodem, externe veiligheid en energieopbrengst. Voor wind sluit het beoordelingskader aan op het [NRD](#) wind van de provincie Utrecht. Warmte, infrastructuur en grootschalig zon op dak zijn geen onderdeel van deze plan-m.e.r.-procedure, omdat de verwachting is dat op deze thema's in de RES Herijking geen kaderstellende besluiten voorliggen, die in een latere fase leiden tot m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten. In lijn met de gebruikelijk werkwijze in de RES U16 vindt participatie over de Regionale Energiestrategie op regionaal niveau plaats. De participatie richt zich op regionale vraagstukken en stakeholders.

Het NRD, de nota van beantwoording en het planMER vormen een bijlage bij de RES Herijking. In het planMER worden geen besluiten genomen over keuzes, die besluiten liggen voor bij de RES Herijking. Zoals in [Raadsbrief Inzet herijking regionale energiestrategie U16](#) van 19 december 2023 gemeld, geldt dat onze inzet voor de RES Herijking bepaald wordt door hetgeen u als raad gaat vaststellen als meest geschikte zoekgebieden wind en zon. We verwachten dit in het najaar van 2024 aan uw raad voor te leggen.

Regionaal uitvoeringsprogramma RES U16 2024-2027

Eind 2023 is het regionaal uitvoeringsprogramma RES U16 2022-2023 geëindigd. De uitvoering van de RES1.0 loopt door tot en met 2030. Voor de uitvoering van de [Regionale Energiestrategie 1.0](#) (7 oktober 2021) is het daarom nodig om het regionaal uitvoeringsprogramma RES U16 te actualiseren en te verlengen. Het regionaal uitvoeringsprogramma RES U16 beschrijft, binnen de kaders zoals vastgesteld in de RES1.0, op hoofdlijnen de aanpak, activiteiten, financiën, de uitvoeringsorganisatie en sturing op de regionale uitvoering van de RES1.0 van 2024 tot en met 2027. Utrecht draagt naar rato financieel bij voor de uitvoering van dit regionale uitvoeringsprogramma. Voor de komende jaren is dit een bedrag van 58.000 euro per jaar. In bijlage 3 sturen wij u ter informatie het regionaal uitvoeringsprogramma RES U16 voor 2024-2027 toe, waar we recentelijk mee hebben ingestemd.

Resultaten provinciale onderzoek meest kansrijke gebieden windenergie

De provincie maakte 11 januari jl. de resultaten bekend van het [provinciale onderzoek](#) naar de meest kansrijke gebieden windenergie. Zes van de acht zoekgebieden wind uit het gemeentelijke planMER zijn ook in provinciale onderzoek onderzocht. De provincie noemt industrieterrein Lage Weide als kansrijk zoekgebied in haar onderzoek. De provincie vraagt ons om in de komende zes maanden concreet te maken hoe we invulling gaan geven aan het realiseren van de RES-doelstellingen voor 2030 en daarbij gebruik te maken van dit provinciale onderzoek. Zoekgebied Lage Weide is onderdeel van het gemeentelijke plan-m.e.r. proces dat we nu aan het afronden zijn.

Een voorstel over de zoekgebieden zon en wind, inclusief de locatie Lage Weide, ligt in het najaar 2024 ter besluitvorming aan uw raad voor. We komen in dit voorstel terug op de verkenning die we hebben uitgevoerd voor Lage Weide naar aanleiding van [2021/Motie 366](#) 'Verken zorgvuldig windenergie op Lage Weide, rekeninghoudend met de buurt'. Uw raad besluit dan of Lage Weide inderdaad een kansrijke locatie is. In onze reactie aan de provincie geven we dit aan. We leggen onze reactie aan de provincie in het voorjaar aan uw raad voor, bij voorkeur tegelijk met het besluit over

Burgemeester en wethouders

Datum 17 januari 2023
Ons kenmerk 11902534

windpark Rijnenburg en Reijerscop, zoals aangegeven in [Raadsbrief](#) Inzet herijking regionale energiestrategie U16 (19 december 2023).

We wijzen u erop dat op 18 januari 2024 de provincie voor raadsleden en andere belangstellenden een webinar organiseert, waarbij de provincie een toelichting geeft.

We verwachten u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Bijlage 1: Notitie reikwijdte en detailniveau plan-m.e.r. RES herijking U16

Bijlage 2: Participatievoorstel RES U16

Bijlage 3: Regionaal Uitvoeringsprogramma RES U16 2024-2027